

Graven in het Dialectloket

Het nominale meervoud van het Hasselts

Coolen Robin

Masterproef aangeboden binnen de opleiding
master in de taal- en letterkunde

Promotor: prof. dr. Jeroen van Craenenbroeck (promotor)

Academiejaar 2018-2019

165535 tekens

Ik verklaar me akkoord met de code of conduct van de faculteit Letteren voor
geloofwaardig auteurschap.

Inhoud

1	Inleiding.....	6
1.1	Dankwoord.....	6
1.2	Eigenlijke inleiding van de meesterproef	7
2	Literatuurstudie.....	9
2.1	Inleiding.....	9
2.2	Het ontstaan van de Nederlandse meervoudsvorming	10
2.2.1	De West-Frankische <i>a(z)</i> -stammen	11
2.2.2	De West-Frankische <i>wa-</i> en <i>ja</i> -stammen.....	13
2.2.3	De West-Frankische <i>o</i> -stammen	15
2.2.4	De West-Frankische <i>i-</i> en <i>u</i> -stammen	15
2.2.5	De West-Frankische <i>n</i> -stammen	17
2.2.6	De andere West-Frankische consonantstammen	18
2.2.7	De Middelnederlandse sterke <i>e</i> -stammen	19
2.2.8	De Middelnederlandse zwakke <i>en</i> -stammen	20
2.3	Meervoudsvorming in het Standaardnederlands	20
2.3.1	Inleiding.....	20
2.3.2	Meervoud op <i>-s</i>	21
2.3.3	Meervoud op <i>-en</i>	22
2.4	Meervoudsvorming in de Nederlandse dialecten	23
2.4.1	Inleiding.....	23
2.4.2	De centrale en noordwestelijke dialecten	26
2.4.3	De zuidwestelijke dialecten	27
2.4.4	De noordoostelijke dialecten	27
2.4.5	De zuidoostelijke dialecten	28
2.4.6	Het Fries	29
2.5	Meervoudsvorming in de Limburgse dialecten.....	30

2.5.1	Inleiding: fonologische kenmerken van het Limburgs	30
2.5.2	Meervoud op -e(n).....	33
2.5.3	Meervoud op -er	33
2.5.4	Meervoud op -s	33
2.5.5	Meervoud op umlaut.....	33
2.5.6	Meervoud met toonwissel.....	36
2.5.7	Meervouden zonder uitgang.....	40
2.5.8	Conclusie	40
2.6	Meervoudsvorming in het Hasselts.....	40
2.6.1	Inleiding.....	40
2.6.2	De meervoudsvorming van het Hasselts	42
2.6.3	Conclusie	50
3	Onderzoeksvragen	51
3.1	Inleiding.....	51
3.2	Strategieën die het Hasselts gebruikt om nominale meervouden te vormen.....	51
3.3	Het grammaticale systeem achter de strategieën van het Hasselts.....	51
3.4	Overeenkomst tussen de spontane taaldata en de taalkundige literatuur over het nominale meervoud.....	52
4	Methodologie.....	53
4.1	Inleidende informatie	53
4.2	Vorbereidend werk bij de transcriptie.....	53
4.3	Start van de transcriptie.....	57
4.4	Finetunen van de transcriptie	58
4.5	Twee specifieke transcriptieprobleem: het e(n)-meervoud en toonalternantie	61
5	Resultaten	63
6	Interpretatie en analyse	66
6.1	Inleiding.....	66
6.2	Interpretatie van de eerste onderzoeksvraag.....	66

6.3	Interpretatie van de tweede en de derde onderzoeksvraag	68
6.3.1	Strategie 1: suffigering	68
6.3.2	Strategie 2: toon	74
6.3.3	Strategie 3: klankverandering	74
6.3.4	Strategie 4: meervouden zonder markering	74
6.4	Slotwoord bij de analyse	75
7	Conclusie	77
8	Literatuurlijst	79
9	Bijlagen	82
9.1	Transcriptieprotocol UGent	82
9.2	Transcriptiefragment Dialectloket	94

1 Inleiding

1.1 Dankwoord

Een masterproef schrijven is vaak een huzarenstuk. Veel studenten buigen er zich het hoofd over. Ik kreeg de eer om één jaar alleen te wijden aan deze thesis, mijn tweede op rij. Dat ik een zee van tijd had ten opzichte van mijn student-collega's bleek een groot misverstand, maar enerzijds had ik het wel gemakkelijker zonder die extra vakken. Ik schrijf de eer, omdat ik de mogelijkheid had te schrijven over een onderwerp dat voor mij vrij persoonlijk is, wat mijn motivatie voor het grootste deel van de tijd hoog heeft gehouden: het dialect. Dit was niet mijn eigen dialect, maar het iets zuidwestelijker gelegen Hasselts. Dat hier meer bronnen over beschikbaar waren dan mijn eigen dialect, het Molenbeersels of *Biëfels*, is zeker een grote luxe geweest. Anderzijds had ik bij het Molenbeersels een nauwkeuriger beeld kunnen geven, omdat mijn achtergrondkennis daarover gewoon veel groter was.

Met het Hasselts dialect ging een nieuwe wereld voor mij open en eigenlijk was die tegen mijn eigen verwachtingen in nog vrij bekend. In Hasselt wordt net zo goed *ich* en *hae* en *sie* gezegd. Het meervoud van *daag* met de zangerige toon is net zo goed *daag* met een stoottoon. Hetzelfde voor *be.rg* en *berg*. Anderzijds werden ook wel een paar stereotiepe gedachten bevestigd. De *dzjee* die ze in plaats van *gae* zeggen aan het westen van de zijlijn van de Panningerlijn. De invloed van het Frans bij *carresseren* en *rappeleren* en *rendez-vous*. Hoewel de Dieksjenèèr van 't (H)esselts van Xavier Staelens (1981, p. 36) wel *jaa.rbel* voor *aardappel* aangeeft, waar ik dan de *petat* of de *patat* zou verwachten.

Al eerder heb ik een korte paper mogen schrijven over het dialect, namelijk 'Het dialect van Molenbeersel' dat voornamelijk geïnspireerd is door het werk van Joke Verbeek. Nadat ik dit werk had geschonken aan de bibliotheek van Kinrooi, bleek dat mijn middelbare school dit had opgevangen en dat de huidige studenten nu geplaagd worden met examenvragen over dit werk. Met deze proef wil ik daar (graag) een schepje bovenop doen, al is het Hasselts voor het noordoosten van Limburg misschien wat ver van de deur. Omdat het hier in de eerste plaats over het Hasselts gaat, zou ik naast de bibliotheek van Kinrooi dit werk aan de provinciale bibliotheek van Hasselt willen schenken.

Ten slotte wil ik graag afsluiten met het bedankwoord. Uiteraard en in de eerste plaats wil ik professor Jeroen van Craenenbroeck danken voor de vele tijd en aandacht die hij onder andere aan de transcriptie van een honderdtal pagina's en deze masterproef (ongeveer de helft van die transcriptie) heeft besteed. Zijn achtergrondkennis en nauwgezetheid waren een grote meerwaarde voor deze beide delen. De feedback was altijd duidelijk, beredeneerd en gestructureerd. Dit heeft ertoe geleid dat deze proef een klein meesterwerk is geworden. Daarnaast wil ik ook Edward Vanhove bedanken voor zijn leerrijke feedback bij de methodologie. Voor de emotionele steun wil ik mijn ouders en broer, mijn vriend en enkele goede vrienden bedanken. Iedereen die hier is vernoemd, is mede verantwoordelijk voor mijn

motivatie om deze laatste stapjes naar het einde van mijn studier carrière te nemen. Een heuse zoektocht die snel in stijgende lijn is gegaan.

1.2 *Eigenlijke inleiding van de meesterproef*

Het onderwerp van deze masterproef is de nominale meervoudsvorming in het Hasselts. In tegenstelling tot het Standaardnederlands kent dit dialect een brede waaier van meervoudsuitgangen. *Blââr*, *haan*, *smeers* zijn onder andere tegenhangers van het Nederlandse *bladeren*, *handen* en *smeden*. *Mè.rrege* en *mè.rregende*¹ en *oa.ved* en *o.avende* staan daarnaast tegenover ‘morgens’ en ‘avonden’. Wordt er in het Nederlands gesproken over ‘broden’, dan zegt de Hasselaar *briejer*². Alleen al bij deze voorbeelden telt het Hasselts zeven meervoudsstrategieën: suffigering op *-r*, wegval van de eind-*d* in de stam en verlenging van de korte klinker, suffigering op *-rs*, *-nde*, suffigering op *-e* met invoeging van *n* voor de *d* en suffigering op *-er* metumlaut.

Het onderzoek in de verschillende meervoudsstrategieën die het Hasselts bevat is dus een heel boeiend onderwerp. Deze masterproef poogt via twee luiken het Hasseltse meervoud te onderzoeken. Enerzijds gebeurt dit door een literatuurstudie die gebaseerd is op taalkundige lectuur over het nominale meervoud. In die studie vertrekt de meesterproef van de oudste ontstaanvorm van het Nederlandse meervoud, het West-Frankisch en gaat verder naar de huidige variëteiten van het Nederlands en de standaardtaal zelf. Vervolgens wordt er verder toegespitst op het Limburgs en uiteindelijk tot het Hasselts. Zo wordt het nominale meervoud in zijn grote geheel onder de loep genomen.

Anderzijds heb ik een corpusstudie uitgevoerd op een audiofragment³ van het Hasseltse dialect dat ik zelf heb getranscribeerd. Uit dat fragment heb ik vervolgens alle meervouden verzameld en vervolgens geanalyseerd.

Deze dubbele methodologie, de literatuurstudie en de corpusstudie, is gebaseerd op drie onderzoeksvragen die ik voor beide delen tracht te beantwoorden:

Welke strategieën gebruikt het Hasselts om nominale meervouden te vormen?

Wat is het grammaticale systeem achter die strategieën?

In hoeverre komen de spontane taaldata overeen met de taalkundige literatuur over het nominale meervoud?

¹ Het punt in dit woord na de klinker geeft een sleeptoon aan. Dit thema komt later in de masterproef nog aan bod in 2.5.6.

² Meervoud van *broeëd* ‘brood’.

³ Zie bijlage 9.2.

De eerste en tweede onderzoeksvraag beantwoorden de strategieën voor het Hasselts apart voor de literatuurstudie en het corpusonderzoek en de derde onderzoeksvraag brengt de twee methodologieën samen door vergelijking.

Concreet is de indeling van de meesterproef als volgt. Eerst wordt gestart met de literatuurstudie (hoofdstuk twee). Vervolgens komen de drie onderzoeksvragen aan bod (hoofdstuk drie). Dan wordt via de methodologie (hoofdstuk vier) het corpusonderzoek ingeleid en vervolgens worden in het volgende hoofdstuk de resultaten (hoofdstuk vijf) van het corpusonderzoek bekend gemaakt. In hoofdstuk zes worden die resultaten geanalyseerd en geïnterpreteerd en in hoofdstuk zeven volgt tot slot de conclusie. De laatste twee hoofdstukken bevatten de literatuurlijst (hoofdstuk acht) en de bijlagen (hoofdstuk negen).

2 Literatuurstudie

2.1 Inleiding

Het nominale meervoud in het Hasselts heeft een vrij complex systeem. In tegenstelling tot de suffixen uit het Standaardnederlands, op *-s* en op *-(er)en*, enkele woorden met een suffix op *-nen*, zoals leerredenen, zijn die van het Hasselts meer uitgebreid. Clerinx (2009, p. 61-76) beschrijft maar liefst 44 categorieën op 15 pagina's.

Dat de meervouden van Hasselts op zich staan, lijkt ondanks de talloze uitgangen die Clerinx (2009, p. 61-76) aangeeft onwaarschijnlijk. Net als het Hasselts en ruimer gezien het Limburgs deel uitmaken van de Indo-Germaanse taalfamilie, doet het Standaardnederlands dit ook. Verschillen tussen het Limburgs, Hasselts en Nederlands zijn onontbeerlijk. Zo kunnen het Limburgs en het Hasselts uitgangloze meervouden hebben, terwijl het Nederlands dit niet heeft. Toch kan er van uit worden gegaan dat zij zijn ontstaan uit eenzelfde oermoeder, het West-Frankisch (Van Loey 1970, p. 121-134). In die taalfamilie was het aandeel in suffixen aanzienlijk groter. Zo bestonden de West-Frankische mannelijke en onzijdige *a(z)*-stammen, *wa-* en *ja*-stammen, de vrouwelijke *o*-stammen, de *i-* en *u*-stammen, de zwakke *n*-stammen en de andere consonantstammen zoals *-tr*, *-r* en *-nd* (Van Loey 1970, p. 121-134). Om een beter zicht te krijgen op de huidige uitgangen in het Hasselts, is het dus een meerwaarde om de oude uitgangen uit het West-Frankisch te onderzoeken. Dit gebeurt in 2.2 Geschiedenis van de suffixen vóór het hedendaagse Nederlands. In dit hoofdstuk zullen de West-Frankische uitgangen besproken worden in 2.2.1 tot en met 2.2.6.

Stammen van nomina zijn net zoals in het Nederlands uitgangen, maar het verschil is dat er over een groter paradigma bestaan. Zo hebben stammen verschillende uitgangen voor de nominatief, accusatief, datief en genitief in het enkelvoud en het meervoud in tegenstelling tot het Standaardnederlands dat één uitgang heeft voor het meervoud. Een voorbeeld uit Van Loey (1970, p. 122) geeft de verschillende uitgangen voor de Gotische mannelijke *a*-stammen:

	enkelvoud	meervoud
nominatief	dags	dagōs
genitief	dagis	dagē
datief	daga	dagam
accusatief	dag	dagans

Figuur 1: uitgangen van de Gotische mannelijke a-stammen

De West-Frankische uitgangen zijn doorheen de middeleeuwen met als startpunt circa 1300 geëvolueerd naar het Middelnederlands. Het eindproduct zijn de sterke *e*- en de zwakke *en*-stammen. Het Limburgs en het Hasselts lijken dat onderscheid in sterk en zwak ook te hebben overgenomen. Daarom is het interessant om te kijken hoe de zwakke en sterke uitgangen van het Middelnederlands geëvolueerd zijn naar het Limburgs en het Nederlands. In 2.2.7 en 2.2.8 zullen de Middelnederlandse uitgangen kort worden besproken en in 2.5 komen de meervouden in de Limburgse dialecten aan bod.

Nu wordt aangevangen met één van de oudst gekende voorlopers van het Nederlands, het West-Frankisch.

2.2 Het ontstaan van de Nederlandse meervoudsvorming

Van Loey (1970) en ook deels De Schutter et al. (2005) hebben een mooi overzicht gegeven van de West-Frankische suffixen die vroeger voorkwamen en hoe die zijn geëvolueerd naar de huidige suffixen. Van Loey (1970, p. 121-134) spreekt niet over suffixen, maar over *stammen*. Dit levert mogelijk verwarring op met de term *nominale stam*, maar toch is deze woordkeuze van Van Loey (1970, p. 121-134) behouden, omdat het voorvoegsel het meestal duidelijk maakt dat het in feite om een suffix gaat, zoals de *a*-stammen of de *o*-stammen. Uiteindelijk zullen deze stammen de basis vormen voor de huidige uitgangen in alle Nederlandse dialecten, waaronder de Limburgse groep en het Hasselts. Zo is het *er*-suffix ontstaan uit de onzijdige *a(z)*-stammen. In het volgende onderdeel 2.2.1 zal dit voorbeeld verder worden toegelicht. Naast de onzijdige stammen bevatten de *a*-stammen ook mannelijke stammen. Ook die komen in 2.2.1 aan bod. In 2.2.2 komen de *wa*- en de *ja*-stammen ter sprake. Hoewel deze suffixen volledig evolueren naar *-en*-suffixen in het Nederlands, is de *j*- en de *w*-klank nog hoorbaar (in het meervoud). Voorbeelden zijn *slee* en *sleeën* of *leeuw* en *leeuwen*. De *o*-stammen (2.2.3) zijn vrouwelijke stammen die uiteindelijk zijn overgevloeid in de zwakke *n*-stammen. Zwak wil zeggen dat het grondwoord een *-en*-suffix krijgt voor onder andere de nominatief meervoud. Sterke uitgangen daarentegen hebben een *e*-meervoud. De Schutter et al. (2005, p. 7) stelt dat de zwakke en sterke verbuiging nog impliciet aanwezig is in het Limburgs en de dialecten met suffixloze meervouden. Dat

suffixloos meervoud zou het resultaat zijn van de sterke meervouden met e-apocope. (De Schutter et al. 2005, p. 7) Het verband tussen de zwakke en sterke uitgangen van het Middelnederlands en het Standaardnederlands⁴ is me niet volledig duidelijk. Die tegenstelling lijkt in de standaardtaal te zijn geabsorbeerd door het *en*-meervoud. Toch bestaat er in het noordwesten van Nederland nog een onderscheid tussen het zwakke en het sterke suffix. Dat zal later in de meesterproef in 2.4.4 nog aan bod komen. Twee heel interessant stammen zijn de *i*- en de *u*-stammen (2.2.4). Deze zorgen grotendeels voorumlaut en de uitgangloze meervoud in het Limburgs. De *n*-stammen (2.2.5) liggen aan de oorsprong voor de zwakke stammen in het Middelnederlands (Van Loey 1970, p. 121) De andere consonantstammen (2.2.6) vormen een vrij kleine groep, maar zij bevatten enkele gangbare meervouden van verwantsnamen als *vader*, *moeder* en *zuster*.

In de eerste zes subhoofdstukken (2.2.1 tot en met 2.2.6) probeer ik een overzicht te schetsen van de West-Frankische stammen. Vooral wordt beroep gedaan op gekend wetenschappelijk materiaal van Van Loey (1970). Hij legt voornamelijk verbanden tussen het West-Frankisch en het Middelnederlands. De meest voorname doelstelling van dit onderdeel is een kennismaking met de West-Frankische en later Middelnederlandse suffixen. Later in de masterproef zal ik enkele pogingen ondergaan om verbanden te leggen met de Limburgse suffixen, maar ik besef dat er meer literatuurstudie en wetenschappelijk onderzoek moet gebeuren om mijn stellingen *muurvast* te maken.

2.2.1 De West-Frankische *a(z)*-stammen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de *a*-stammen (en varianten) en hun evolutie. Eén mogelijke naloper van de *as*-stammen is het *-s*-meervoud dat vandaag de dag een grote populariteit kent. Over het ontstaan van dit meervoud is er nog veel mysterie. Philippa (1981, 1982), Van Loey (1970, 1980), Van Haeringen (1994), Van der Toorn Pijnenburg (1997), De Vooys (1967) en De Schutter et al. (2005) hebben dit (gedeeltelijk) beschreven in hun studies. Deze theorieën zullen in de paper in dit onderdeel toegelicht worden. Daarnaast kende de *a*-stammen een evolutie naar de *-e* in het Middelnederlands (Van Loey 1970, p. 122). Dit leverde onder andere enkelvouden op *-e* op die vandaag zijn (grotendeels) zijn verdwenen. Een voorbeeld is *dage* (Van Loey 1970, p. 122). Het is mogelijk dat ze in sommige Nederlandse dialecten wel nog bestaan. *Zoone*, een oude *u*-stam, komt bijvoorbeeld de dag van vandaag wel nog voor in dialecten van West- en een groot deel van Oost-Vlaanderen (Van der Sijs 2011, p. 62-63). Ten slotte zijn ook de meervouden op *-er* uit de onzijdige *a*-stammen ontstaan (Van Loey 1970, p. 126). Hoe dit gebeurde, wordt hieronder ook kort toegelicht.

⁴ Wel bevat het Nederlands nog maateenheden, geldwaarden, tijdsaanduidingen, zoals *kilometer*, *euro* en *jaar*, *uur*. Dit zijn geen echte meervouden, want hier beslist de voorcontext, het getal, het meervoudige aspect.

De a-stammen zijn gekend als een vrij grote groep van stammen die mannelijk of onzijdig kunnen zijn. De mannelijke subgroep, de as-stammen, zou verantwoordelijk zijn voor de s-uitgangen in het Nederlandse taalgebied (Van Loey 1970, p. 101). Die as-vorm zou voornamelijk in gebruik zijn geweest in de Ingvaeoonse dialecten (in de kuststreek) (Van Loey 1970, p. 101). Toch is het ontstaan van het -s-meervoud hiermee nog niet bewezen. Philippa (1981) leverde een aantal alternatieve theorieën in haar onderzoek. Het -s-meervoud zou mogelijk kunnen afstammen van de as-meervouden, maar in het Fries zou het dan vroeg zijn uitgestorven (Philippa 1981, p. 99). Mogelijk heeft het in het Fries ook nooit bestaan. Ook zou het suffix daarnaast vanuit het Saksische gebied in Nederland zijn overgewaaid. (Philippa 1981, p. 99). Het meest bekende Oudnederlandse zinnetje dat een as-meervoud bevat, is *Hebban olla uogala nestas hagunnan hinase hi(c) (a)nda thu uuat unbidan uue nu*.⁵ Dit zou geschreven zijn door een West-Vlaamse monnik in Engeland. Philippa (1981, p. 86) twijfelt over de Nederlandse oorsprong van deze zin, omdat *aginnan* ook als vorm voorkwam in het Oudengels.

De Schutter et al. (2005) vermelden ook de theorieën van Philippa (1981). Daarnaast stellen de auteurs ook dat het -s-meervoud is opgekomen om de vele dubbele enkelvouden en meervouden op te vangen en dit vooral in gebieden waar umlaut minder voorkomt en dus voor een andere oplossing moet worden gezocht (De Schutter et al. 2005, p. 8). Van Haringen (1947) stelt dat het opkomen van de -s mogelijk functioneel kan zijn, omdat woorden die eindigen op twee onbeklemtoonde lettergrepen onwenselijk zijn in het Middelnederlands. Het -s-meervoud kan dit bijvoorbeeld vermijden bij 'ridders', want bij 'riddere' zou het immers eindigen op twee onbeklemtoonde lettergrepen (Van Haringen 1947). Dit zou kunnen verklaren waarom zoveel woorden op -el, -en, -er, -em een meervouds-s krijgen. Oorspronkelijk hadden vooral woorden op -ere een meervouds-s. In West-Vlaanderen in de 13e eeuw hadden zelfs alle vormen met dit suffix (die in bronnen zijn aangetroffen) een -s en voor de rest kent de -s een continuüm van west naar oost: doorheen de tijd wint de -s aan invloed in Oost-Vlaanderen (13e eeuw) Holland en Antwerpen (eind 14e eeuw), Brabant (15 eeuw). In Limburg blijft in de 15e eeuw de invloed matig en komt de -s beperkt voor. Zij hebben immers alternatieve uitgangen als de nuluitgang en de sjwa. (Van Loey 1980) Mogelijk is de s-uitgang de oudste en komt zij ofwel uit het zuidwesten ofwel uit het noordoosten of allebei (Philippa 1981). De Rooy (1974) stelt dat het -s-meervoud mogelijk het oudste is, omdat het zich aan de periferie van het Nederlandse taalgebied bevindt. Hij ontkracht zijn eigen argument deels omdat in de werkelijkheid de -s zich heeft verbreid ten opzichte van vroeger toen die nauwelijks voorkwam (De Rooij 1974). De mystrie rond het -s-meervoud blijft dus wat bestaan. Is de -s het oudste meervoud van het Nederlands en stamt het uit het Ingvaeoons, Saksisch, Frans, Engels? Zullen -s-meervouden de

⁵ Vrij vertaald in het Nederlands als "Alle vogels zijn nesten begonnen, behalve ik en jij. Waar wachten wij nu op?" Ondere andere uit Philippa (1981, p. 86) en *Wikipedia* (Hebban olla vogala).

overhand krijgen of zijn ze niet langer productief? Is 'Hebban olla vogala' wel Nederlands? Vooral Philippa (1981 en 1982) stelt dat over dit onderwerp nog meer onderzoek moet gebeuren.

Zoals eerder vermeld leverde de *a*-stammen enkelvoud en op *-e* in het Middelnederlands op. Van Loey (1970, p. 122). Die *-e* kon ook apocope ondervinden en bij jongere vormen was dit het gevolg van vocaalrekking. Bij oude vormen als *god* daarentegen werd de *-e* wel geapocopieerd, maar bleef de vocaal ongerekt. (Van Loey 1970, p. 122-123)

De *-er*-uitgang is ontstaan door een evolutie uit het Indo-Germaans naar het Oer-Germaans. Zo zou *kalbiz* in het enkelvoud *kalf* zijn geworden en *kalbiz* werd in het meervoud *kalbizo* en werd uiteindelijk *kalbiru* (Van Loey 1970, p. 126). Het meervoudssuffix *-u* viel daarna af en *-ir* werd als een nieuw meervoudssuffix gezien. Dat suffix is dan uiteindelijk het *er*-meervoud geworden. Van Loey (1970, p. 126) geeft geen voorbeeld voor het Nederlands, maar wel voor het Hoogduits: *Kälber*. Hoe *kalbizo* geëvolueerd zou zijn naar *kalbiru*, is mij onduidelijk. Waarom hier een *o*-uitgang wordt weergegeven, vind ik ook een moeilijke vraag. Van Loey (1970, p. 121) geeft wel aan dat *a*-stammen vanuit Indo-Germaans standpunt ook wel *e/o*-stammen werden genoemd vanwege ablaut, maar biedt geen informatie over het Oer-Germaans. Wel vermeldt Van Loey (1970, p. 121) dat ablaut in het Germaans de *a* transformeerde in *i*. Aangezien het Oer-Germaans bij *kalbizo*, *kalbiru*, *kalbir*, *kelbir* telkens een *i* in het suffix bevat - dit zijn alle evoluties naar de vorm *kelbir* in het Oer-Germaans (Van Loey 1970, p. 126) - lijkt hier de afkomst van een *a*-stam inderdaad te kloppen. In de huidige Nederlandse standaardtaal is er naast het *-er*-meervoud een tweede suffix op *-en* bijgekomen. Volgens Coppen et al. (2002) betreft dit slechts vijftien gevallen. In het dialect van Limburg daarentegen bestaan de oude *-er*-meervouden nog. Ook in Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland, het stukje Noord-Holland boven Utrecht, Noord-Brabant in de dialecten nog vormen op *-er* te vinden (Van der Sijs 2011, p. 204-205). Naast de vormen op *-er* en *-eren*, hebben andere dialecten gekozen voor dubbel meervoud *-ers*. In Flevoland, Friesland, het westen van Gelderland, Zeeland, Oost- en West-Vlaanderen komt vooral *kinders* voor (Van der Sijs 2011, p. 204-205).

Kort samengevat zijn de evoluties van de *a*-stammen naar de meervouden op *-s* en *-er* besproken. Daarnaast heeft die *a*-stam zich onder andere in het enkelvoud getransformeerd naar *e*. De *-e* werd vervolgens in bepaalde gevallen gedeeld door vocaalverlenging, bij andere trad de deletie gewoon op en er vond geen vocaalverlenging plaats.

2.2.2 De West-Frankische *wa*- en *ja*-stammen

Aan een stamsuffix kan zich ook een consonant hechten. Zo bestonden er naast de *a*-stammen bijvoorbeeld ook *la*- en *ra*-stammen (Van Loey 1970, p. 127-128). Waarom de *ja*- en *wa*-stammen toch in een apart hoofdstuk worden besproken heeft te maken met het feit dat zij in het Nederlands hebben gezorgd voor een reeks meervouden waarbij een *j* of een *w* wordt ingevoegd. De hedendaagse Het nominale meervoud van het Hasselts - Literatuurstudie

tweeklanken *ou*, *au*, *eeu* zijn aan de *wa*-stammen te danken, omdat zich in het Oudwestnederfrankisch een /u/-achtige klank tot een diftong met de klank voor de /w/ verbond (Van Loey 1970, p. 61). Voorbeelden uit het Nederlands zijn *touw*, *klauw* en *sneeuw*. Bij de korte vocalen echter werd de /w/ een o en smolt ze samen met die vocaal. Een voorbeeld is *spuwen* dat afkomstig is van *spouwen* (Van Loey 1970, p. 62). Anderzijds als een lange vocaal volgde, werd die /w/ geabsorbeerd. Het moderne Nederlandse woord *zee* is afkomstig uit het Oudnoordnederlandse *seeuw*. (Van Loey 1970, p. 62)

De oude *ja*-stammen zijn in het Middelnederlands *te herkennen aan de umlaut van de stamvocaal (soms ook aan geminatie)* (Van Loey 1970, p. 128). Voorbeelden zijn *bed* en *net*, al uit het Oudwestgermaans, en in het Gotisch *badi* en *nati* (Van Loey 1970, p. 128). Ook de singularia op -e zijn vaak afkomstig van *ja*-stammen, nog sterker dan van *a*-stammen. Vooral komen nomina op -ere en -are voor, zoals *riddere*, *dorpere*, *martelare*, *moerdenare*. (Van Loey 1970, p. 128). Later in de meesterproef zal blijken dat de enkelvouden op -aar vooral het meervoudssuffix -s zullen aantrekken, hoewel een suffix op -e of -en ook mogelijk is. 'Ridders' heeft uitsluitend het -s-meervoud.

De *wa*-stammen zijn dus de voorlopers geweest van de tweeklanken *au*, *ou* en *eeu* in *klauw*, *mouw* en *sneeuw* en de *ja*-stammen blijven in het Standaardnederlands nog zichtbaar in meervouden als *zeeën* en *sleeën*. Soms is die stam toch niet meer herkenbaar in de standaardtaal. *Zee* bijvoorbeeld was afkomstig van het Noordnederlandse *seeuw* dat we vandaag nog herkennen in het woord *Zeeuw* (Van Loey 1970, p. 62). Eigenaardig is dat net de oude *wa*-stammen 'zeeën' en 'sleeën' precies overgaan in *ja*-stammen, omdat ze nu in het Nederlands een *j*-klank hebben gekregen. Dit kan ik zelf niet verklaren. Enkelvoudige woorden op -e vormen daarnaast een groep die voor de Nederlandse taalgebied niet zomaar achterwege mag worden gelaten, omdat enkelvouden op -e in dialectgroepen als het West-Vlaams nog kan voorkomen. Van Loey (1970, p. 128) vermeldt onder andere *rugge*, *putte*, *bedde* en *nette*. Voor het Limburgs zijn deze vormen minder interessant, maar later bij de studie van het Hasselts zal blijken dat de *ja*- en de *wa*-stammen die in het Nederlands nog een tussenklank *j* of *w* hebben redelijk overeenkomen met het meervoud op -n of -^en. Bij sommige woorden uit de *ja*- of *wa*-stammen is de *j*- of *w*-klank verloren gegaan. *Meel* is een voorbeeld voor de *wa*-stammen en *riddere* bijvoorbeeld voor de *ja*-stammen.

Deze stammen vormen dus naast de *a*-stammen een interessante groep die aan de grondslag kan liggen van onze huidige standaardtaal en ons huidige dialectsysteem. Impliciet heeft dat ook als gevolg dat die evolutie voor de dialecten niet op eenzelfde wijze is doorgevoerd. In het ene dialect zijn de *a*-stammen geëvolueerd naar umlaut als meervoudssuffix, maar bij andere weer niet (De Schutter et al. 2005, p. 9).

2.2.3 De West-Frankische *o*-stammen

O-stammen zijn als eerder aangehaald vrouwelijk en vinden hun oorsprong bij de *a*-stammen (Van Loey 1970, p. 128). Ik haal hier aan dat de stammen vrouwelijk zijn, omdat vrouwelijke stammen grotendeels geassocieerd worden met zwakke stammen. Dit komt omdat vrouwelijke in het enkelvoud vaak een *-e* bevatten. Oorspronkelijk waren *o*-stammen niet zwak, maar door verwarring met de zwakke *n*-stammen, zijn die twee groepen samengesmolten. Het gevolg was dat de meervoudsparadigma's meer *-en*-suffixen kregen, een kenmerk voor zwakke verbuiging. Omdat vrouwelijke enkelvouden op *-e* een sterke overhand hadden verkregen, werd ook een groot deel van mannelijke en onzijdige enkelvouden als vrouwelijk aanzien en dus zwak verbogen.⁶ Zij kregen dus ook een meervoud op *-en*.

De Schutter et al. (2005, p. 7) stellen dat de *o*-stammen mede verantwoordelijk zijn voor de aanwezigheid van enkelvouden (en meervouden) op *sjwa* in de Nederlandse dialecten. De stammen uit het vorige hoofdstuk, de *ja*- en de *jo*-stammen, hebben hieraan ook hun steentje bijgedragen. Volgens De Schutter et al. (2005, p. 7) hebben bij deze twee stamgroepen de sterke stammen een rol gespeeld. Wat De Schutter et al. (2005, p. 7) bedoelt met sterk, is me niet volledig duidelijk. Het heeft waarschijnlijk iets met de uitgang te maken, maar hoe zag die er dan uit? Het is mogelijk dat bepaalde *ja*- en *wa*-stammen geëvolueerd zijn naar een zwakke verbuiging en een andere groep naar een sterke verbuiging.

Hoewel de *-e* in de middeleeuwen veel geapocopeerd werd in het enkelvoud, zorgden de *o*-stammen zorgen de dag van vandaag voor enkelvouden op *-e* in het Nederlands (Van Loey 1970, p. 129). Voorbeelden zijn *woede*, *kudde*, *gave*, *sprake* (Van Loey 1970, p. 129). Ook de enkelvouden op *-te* en *-de*, zoals 'liefde' en 'diepte' (Van Loey 1970, p. 129). Van Loey (1970, p. 129) vermeldt ook een *jo*-stam: *zonde*.

Naast de sterke *ja*- en *jo*-stammen, heeft ook de *o*-stam gezorgd voor de evolutie naar de gelijke enkelvouden en meervouden op *sjwa* (De Schutter et al. 2005, p. 7). In het volgende hoofdstuk (2.3) zullen die enkel- en meervouden nog besproken worden. Ook in het Nederlands (en vele dialecten) leverden de *o*-stammen enkelvouden op *-e* op, zoals *woede* en *gave* (De Schutter et al. 2005, p. 7).

2.2.4 De West-Frankische *i*- en *u*-stammen

Ook de *i*- en de *u*-stammen vormen een brug naar meer *e*-uitgangen in het enkelvoud. Ook bij die stammen geven De Schutter et al. (2005, p. 7) aan dat zij de mogelijke oorzaak zijn van enkel- en meervouden op *-e*. Het zou hier specifiek gaan om de korte *i*- en *u*-stammen (De Schutter et al. 2005, p. 7) die hieronder verder zullen worden toegelicht.

⁶ Er zijn ook vrouwelijke woorden die in het Middelnederlands sterk verbogen werden. Zie Van Loey (1980).

Van het Oudwestgermaans naar het Middelnederlands verloren langsyllabige stammen de *i*- en de *u*-uitgang in de nominatief enkelvoud, terwijl de kortsyllabige stammen die behielden (Van Loey 1970, p. 130). Voorbeelden van Van Loey (1970, p. 130) zijn *gast*, *beki*, *luft* en *sunu* die respectievelijk *gast*, *beke*, *lucht* en *sone* worden. Kortsyllabige stammen *hebben de vorm VV of VC*⁷, dit wil zeggen dat zij in de positie van de nucleus ofwel twee klinkers hebben of een klinker en een consonant. Zo heeft *beki* een *e* voor de *V*-positie en een *k* voor de *C*-positie. *Beki* behoudt dus de *i*-stam en transformeert in *beke*. Langsyllabige stammen hebben een nucleus van de vorm *VVC* of *VCC*⁸. Hier zijn *gast* en *lucht* voorbeelden, want *st* en *cht* vullen twee consonantposities. Hier is de *i*- en de *u*-stam dus verloren gegaan. De vraag is of *beki* en *sunu* toen al vocaalrekking hadden ondergaan. Zo niet, dan klopt de theorie van Van Loey (1970, p. 130) want ook *beki* en *sunu* zouden dan langsyllabig zijn, omdat de *e* en de *u* twee *V*-posities invullen. De verdwijning van de *i*- en *u*-uitgang is ook niet gelijkmatig gebeurd en in sommige dialecten, zoals het West-Vlaams spreekt men nog altijd van *zoone* (Van der Sijs 2011, p. 62-63). In het Limburgs daarentegen is *zoone* als enkelvoud als omstreeks 1350 verdwenen (Van der Sijs 2011, p. 62-63).

Veel *u*-stammen gingen in het Oudwestgermaans over in *i*-stammen waardoor onderzoekers nu moeite hebben om de oorspronkelijke *u*-stammen te onderscheiden (Van Loey 1970, p. 130). De mannelijke langsyllabige *i*-stammen zijn in het Middelnederlands *geheel gelijk geworden aan de a-stammen* (Van Loey 1970 p. 131). De mannelijke kortsyllabige *i*-stammen en de neutrale *i*-stammen gingen over tot de *ja*-stammen. Een belangrijke noot bij de vrouwelijke langsyllabige stammen is dat zij een *e*-meervoud krijgen in het Middelnederlands dat zich langzaam ontwikkelt naar een *en*-meervoud. (Van Loey 1970 p. 131) Het gaat hier om de woorden *daed*, *aex*, *cracht*, *macht* (Van Loey 1970 p. 131).

Een belangrijke evolutie van de *i*- en *u*-stammen is umlaut⁹. Hier wil ik graag een kleine uitbreiding bij aanbrengen. Umlaut staat voor palatalisatie van achterklinkers zoals *a*, *o*, *oo* en *oe* (Dols 1947, p. 6). Het is onder andere belangrijk voor het Limburgs, maar later leren we dat ook dialecten over het hele Nederlandse taalgebied umlaut kunnen hebben, hetzij in beperkte mate. Voor het Nederlands bijvoorbeeld is de umlaut bij de *u*- en *i*-stammen in grote mate verdwenen, maar ze kan ook weer verschijnen (Van Loey 1970, p. 131). Van Loey (1970, p. 131) vermeldt onder andere *helft*, *Schelde*, *geweld* en *schuld*, *geduld*. (Van Loey 1970, p. 131) In het Duits heeft die umlaut ook gedeeltelijk plaatsgevonden, want daar kent men *die Hälfte*, *die Schelde*, maar *die Gewalt* en *die Schuld*, *die*

⁷ Bron: Goeman (1999, p. 298)

⁸ Bron: Goeman (1999, p. 298)

⁹ De MAND (2005, p. 9) vermeldt dat algemeen vooral de lange *i*-stammen verantwoordelijk zijn voor umlaut. Bij het Limburgs breidt zich de invloed van de umlaut uit tot de (sterke) *a*-, *i*- en *u*-stammen (MAND 2005, p. 9).

Geduld. Die laatste twee woorden worden in tegenstelling tot het Nederlands niet met de *u* van put uitgesproken maar met de fonetische [u], dus de *oe* van boek.

Samengevat zouden volgens De Schutter et al. (2005, p. 7) de kortsyllabige *i*- en *u*-stammen samen met de sterke *ja*- en *wa*-stammen en de *o*-stammen gezorgd hebben voor sjwa in het enkelvoud en meervouden. Ook enkele *n*-stammen, behorend tot de groep van het volgende hoofdstuk, sloten zich daarbij aan (De Schutter et al. 2005, p. 7). De voorbeelden uit Van Loey (1970, p. 131) zaaien wat verwarring, tenzij er nog geen vocaalverlenging heeft opgetreden. Het gaat hier over *beki* en *sunu*, die in tegenstelling tot de andere langsyllabigen hun uitgang behouden in *beke* en *sone*. Blijken *beki* en *sunu* toch kortsyllabigen te zijn, dan klopt de theorie van Van Loey (1970) wel. De *i*- en *u*-stammen lijken ook verantwoordelijk te zijn geweest voor woorden als *daet* 'daad', *aex* 'bijl', *cracht* 'kracht' en *macht* die in het Nederlands vaak een *en*-meervoud zullen krijgen (Van Loey 1970, p. 131). Hoe het zit met de dialecten, is niet duidelijk. In het Limburgs zullen deze woorden vaak *-e* krijgen. Een tweede belangrijke uitkomst van dit hoofdstuk is umlaut. Ook voor het Limburgs en het Hasselts zal dat procedé een belangrijke rol spelen. In de hoofdstukken *Meervoudsvorming in het Standaardnederlands* (2.3), *meervoudsvorming in de Nederlandse dialecten* (2.4) en *meervoudsvorming in het Limburgs* (2.5) zal er op dit thema nog terug worden gekomen.

2.2.5 De West-Frankische *n*-stammen

De *n*-stammen staan bekend als de zwakke stammen en geven rechtstreeks aanleiding tot de zwakke verbuiging in het Middelnederlands. Zoals eerder vermeld leveren de *n*-stammen sjwavormen in het enkelvoud op voor de standaardtaal en voor de dialecten. Voorbeelden zijn gesubstantiveerde adjectieven en persoonsnamen als *bode*, *getuige* en *weduwe*. Later zal blijken dat gesubstantiveerde adjectieven uitsluitende *en*- of *e*-meervouden opleveren. Voor het Limburgs kan dit ook suffixloos zijn in het meervoud. Ik geef alvast een voorbeeld uit Staelens (1981, p. 159): de *guy* 'de goede (meervoud)'. Een voorbeeldzin uit het Vlaams dat ik zelf heb bedacht zou zijn: de *goei* zijn aan de beurt. Daarnaast kunnen *bode*, *getuige* en *weduwe* dubbele meervouden hebben op *-en* en op *-s*. Voor het Limburgs zijn *e*-meervouden ten opzichte van *en*-meervouden¹⁰ het meest gangbaar.

Naast de sjwavormen kan de *-e* in het enkelvoud ook geapocopeerd worden. Dit gebeurde onder andere bij nomina zoals *graaf*, *heer*, *hertog*, *paus*, *prins*, *profeet*, *vorst* en *mens* (Van Loey 1970 p. 133). *-n* heeft bij *jonghen* ook uiteindelijk zijn ingang gevonden in de nominatief, hoewel *jonghe* in de middeleeuwen ook nog voorkwam. Vondel vermeldt ook *necken* als enkelvoud in een van zijn manuscripten, maar tegenwoordig is *nek* de enige juiste vorm. (Van Loey 1970, p. 133) In het Limburgs is het vaak zo dat jongen geen *-n* verkrijgt, maar dat ook de sjwa wegvalt tot *jong*. In de

¹⁰ Dit betreft een zeer specifieke groep van meervouden die later in *Meervoudsvorming in het Hasselts* nog aan bod komt.

meervoudsvorming van het Hasselts (2.6) zal dit later een speciale categorie van meervouden opleveren. *Nek* is het Hasselts conform het Nederlands zonder *-en* in het enkelvoud, maar heeft geen umlaut en wordt dus *nak* (Staelens 1981, p. 314). Hier is sprake van primaire umlaut, dit wil zeggen dat de umlaut hier fonologisch wordt gebruikt. Ze is niet functioneel. De functionele umlaut is de secundaire umlaut. Het verkleinwoord *menneke* bij *man* is hiervan een voorbeeld, alhoewel hier het suffix voldoende info geeft. Bij *baum* - *buim* is het duidelijker dat de umlaut zorgt voor het meervoud naast de nuluitgang.

Naast de *ja-*, *wa-*, *o-*, *i-* en *u-* stammen leveren de *n*-stammen ook sjwa in het enkelvoud op. Dit kan belangrijk zijn voor het meervoud waarvan het suffix immers altijd op de stam van het enkelvoud wordt gebaseerd. Vreemde paradigma's voor het enkelvoud kunnen hierdoor ontstaan, omdat de sjwa niet in het meervoud, maar wel in het enkelvoud apocope ondervindt. In het Hasselts bijvoorbeeld zal het meervoud van *joeng joenges* zijn, een *-es*-meervoud (Clerinx 2009, p. 70).

De *n*-stammen leverden veel sjwa-enkelvoud op, maar ook is die sjwa voor door evolutie vaak weer geäpocopeerd. In de meervoudsvorming van de Nederlandse dialecten wordt hier uitvoeriger op ingegaan. Het Limburgs staat vooral bekend voor zijn uitgangloze meervouden die dan secundair umlaut en of toonverandering kunnen krijgen. De apocope van de sjwa bij onder andere de *n*-stammen vormen dus een belangrijke evolutie richting het Limburgs en het Hasselts.

2.2.6 De andere West-Frankische consonantstammen

Naast de *n*-stammen bestonden er in het Indo-Germaans ook de *tr-*, *r-* en de *-nt* of *-nd*-stammen. De *r*-stammen hebben zich in het Germaans aangesloten bij de *tr*-stammen en die bevatten samen veel verwantschapsnamen, in het huidige Nederlands *vader*, *moeder*, *dochter*, *broeder*. (Van Loey 1970, p. 133) De paradigma's die Van Loey (1970, p. 133) vermeldt, voorspellen grotendeels de uitgangen van het hedendaagse *vader*: voor het meervoud is dit *-re*, *-(e)ren* en *-ers*. *Vaders* wordt voor het *familielid* gebruikt, *vaderen* voor *voorouders* of *magistraten* (Coppen et al. 2002)¹¹. Opvallend ook is dat de meervoudsvorm *vader* voorkomt, eerst in de nominatief en accusatief, later ook in de datief en genitief (Van Loey 1970). De *-nt-* of *-nd*-stammen bevatten woorden als *vriend* en *vijand* (Van Loey 1970, p. 134). De *tr-* en *r*-stammen evolueren richting *-s*-meervouden voor het Nederlands, maar zoals het voorbeeld van 'vader' aangeeft zijn er ook uitzonderingen. Op deze stammen lijkt in het Limburgs ook voor sommige gevallen umlaut te rusten, zoals bij *broor* - *breurs*. Dit is slechts één van de vele varianten op broer die het Limburgs kan hebben. Bij vriend kan de *d* in het meervoud voor het Limburgs wegvallen en eventueel vindt er mouillering na de *n* plaats. Een voorbeeld is *vrint(j)* - *vrin(j)*¹². Andere

¹¹ Vaak is de vorm op *-en* meer verheven dan op *-s* (Coppen et al. 2002, 3.5.5.1).

¹² *Vrint* is gevonden als voorbeeld voor Heel en Horn (Nederlands-Limburg) in het e-WLD.

morfologische procedés die bij deze stammen kunnen plaatsvinden, komen later in de meesterproef aan bod.

Tot nu toe zijn alle West-Frankische stammen overlopen. Belangrijke evoluties naar de Limburgse dialecten zijn de overdracht van umlaut. Vooral in Limburg is die verder als de lange *i*-stammen¹³ verbreid tot de *a*-, *i*- en *u*-stammen. Daarnaast zorgen de sterke *ja*- en *jo*-stammen, de *o*-stammen en de korte *i*- en *u*-stammen voor sjwa zoals als suffix bij het enkelvoud als bij het meervoud. Een andere belangrijke erfenis voor het Limburgs is het *er*-meervoud. Dit is geëvolueerd uit de *az*-stammen. Ten slotte heeft het Limburgs veel meervouden met een nulsuffix. Volgens De Schutter et al. (2005, p. 7) zijn dit vooral de sterke stammen uit het Middelnederlands die hun sjwa hebben verloren. De Schutter et al. (2005, p. 7) voegen hieraan toe dat een sjwa bij woorden met een oorspronkelijk sterke flexie kan herstellen. In 2.2.7 en 2.2.8 komen nu de Middelnederlandse stammen aan bod. Die zijn geëvolueerd uit alle stammen die hierboven zijn beschreven. Voor de evolutie van de stammen kan er niet over één strikte periode worden gesproken. Tussen 1150 zelfs tot 1500 kwamen er bijvoorbeeld nog *a*- en *i*-stammen in teksten voor zoals *daga* en *fuoti/e* (Van der Toorn Pijnenburg et al 1997, p. 102).

2.2.7 De Middelnederlandse sterke *e*-stammen

Het Middelnederlands is voornamelijk opgebouwd uit nomina met een sterke of een zwakke uitgang in het meervoud. Daarnaast beschikt het nog altijd over een casussysteem dat opgebouwd is uit nominatief, accusatief, datief en genitief. In Van Loey (1980, p. 8 en 18) blijkt dat de sterke mannelijke, vrouwelijke en onzijdige stammen in de nominatief en accusatief meervoud een *-e* hebben. In de datief meervoud is wel een *-n* mogelijk. De indelingen die Van Loey (1980) voor de mannelijke en onzijdige substantieven en de vrouwelijke zijn erg gelijkaardig aan de stammen die hierboven zijn besproken. Bij de sterk verbogen nomina vermeldt hij de mannelijke *a*-stam *dach* en *god*. Van Loey (1970, 1980) vermeldt dat wanneer een korte vocaal in een open syllabe komt te staan, hij gerekt wordt. Zelfs als de sjwa verdwijnt en de syllabe dus gesloten wordt, blijft de rekking bestaan. Zoals Van Loey (1980, p. 10) al eerder vermeldde in Van Loey (1970) blijft de vocaal bij *god* kort. Andere voorbeelden zijn de genitieven *bischops* en *smets* 'smids' (Van Loey 1980, p. 10). Ook in het Limburgs heeft vocaalrekking plaatsgevonden. Merkwaardig is dat in tegenstelling tot de Nederlandse enkelvouden *dag* en *weg*¹⁴, de Limburgse varianten *daag* en *weeg* gerekt blijven. Vaak hebben ze in het Limburgs geen sjwa in het meervoud en ondergaan ze ook toonverandering (De Schutter et al. 2005, p. 25-26, 41). Toon komt later in de meesterproef nog aan bod bij de meervoudvorming in het Limburgs. Bij de vrouwelijke stammen geeft Van Loey (1980, p. 18) het voorbeeld van *daet* 'daad', een sterke vrouwelijke langsyllabige *i*-stam

¹³ Zie voetnoot 8.

¹⁴ *Dag* en *weg* zijn volgens Van Loey (1980, p. 9) ook allebei mannelijke stammen met een sterke uitgang.

(uit Van Loey 1970, p. 131). Ook de andere *i*-stammen *cracht*, *macht* en *aex* 'bijl' komen in het lijstje van de vrouwelijke sterke stammen terug (Van Loey 1980, p. 18). Alle meervouden van deze stammen zijn in het Middelnederlands dus -e voor de nominatief en de accusatief en voor de datief -en. De voorbeelden die in deze meesterproef zijn aangehaald, zijn slechts enkele van de gevallen op -e in het meervoud. De andere gevallen zijn terug te vinden in Van Loey (1980, p. 8-20).

2.2.8 De Middelnederlandse zwakke *en*-stammen

Naast de sterke stammen zijn er ook de zwakke *en*-stammen. Zoals de naam het voorschrijft, hebben die stammen voor het merendeel van het paradigma het suffix -en. Oorspronkelijk bevatte deze groep enkel de *n*-stammen, maar ook de *o*-stammen en de mannelijke en onzijdige stammen op sjwa die zich bij de *o*-stammen hebben aangesloten krijgen nu de zwakke verbuiging (Van Loey 1970, p. 128-133). Volgens De Schutter et al. (2005, p. 7) hebben de zwakke stammen in tegenstelling tot de sterke stammen een uitgang op -e of -en. Volgens Dols (1942, p. 5) kunnen de meervouden een suffix hebben op -e, -en of -s zoals het Standaardnederlands. Naast deze uitgangen zijn er nog andere suffixen die later in de meesterproef aan bod zullen komen.

Hierboven zijn de sterke en de zwakke uitgangen van het Middelnederlands besproken. Ze leggen vooral groepen van woorden bloot die in de standaardtaal, maar mogelijk ook in de dialecten kunnen bestaan. *Cracht*, *macht* en *aex* 'bijl' zijn allemaal afkomstig van *i*-stammen die samen één groep vormen. Mogelijk biedt dit ruimte voor het Limburgs om te onderzoeken of die stammen gelijkaardige meervoudssuffixen zullen krijgen. De belangrijkste bevinding komt uit De Schutter et al. (2005, p. 7). Die stelt dat de suffixloze meervouden afstammen van de sterke stammen die dan sjwa-apocope hebben ondergaan voor het meervoud. Daarnaast hebben de uitgangen op -e en op -en in de Nederlandse dialecten de zwakke verbuiging overgeërfd. (De Schutter et al. 2005, p. 7)

In het volgende hoofdstuk wordt de meervoudsvorming in het Standaardnederlands besproken.

2.3 Meervoudsvorming in het Standaardnederlands

2.3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk ligt de focus op meervouden op -s en -en. Dit zijn immers de meest frequente suffixen in het Standaardnederlands. Die zullen elk afzonderlijk besproken worden in 2.3.2 en 2.3.3. De Nederlandse grammatica bepaalt grotendeels of een meervoud -s of -en krijgt. Dit kan onder andere afhankelijk zijn van welk suffix een woord heeft, de origine van het woord en van klemtoon dat vaak met het suffix samenhangt. Zo zou klemtoon op de laatste lettergreep zorgen voor een meervoud op -en en klemtoon op de voorlaatste lettergreep voor een meervoud op -s (Booij en Van Santen 1998, p. 87). De laatste lettergreep bij meervouden op -s blijft dus onbeklemtoond (Booij en Van Santen 1998, p. 87).

Ook in het Middelnederlands zou een meervoud op *-en* na twee onbeklemtoonde lettergrepen niet wenselijk zijn en om de opeenvolging van twee onbeklemtoonde lettergrepen te vermijden koos men voor *-s* (Van Haringen 1947, p. 2). De grammatica en klemtoonregels zijn kort samengevat het belangrijkste thema's in dit hoofdstuk.

Naast de meervouden op *-s* en *-en* zijn er onder andere meervouden in het Nederlands op *-eren*, die net zo goed als een *-en*-meervoud kunnen worden gezien, en meervouden op *-nen*. Die krijgen geen aandacht meer in dit hoofdstuk, omdat ook later bij het Limburgs uitsluitend de meervouden op *-er* belangrijk zullen zijn. Dat *-eren* een dubbel meervoud is, is al eerder besproken. In het volgende hoofdstuk zal dit suffix nog aan bod komen voor het Limburgs maar ook in andere dialecten in het Nederlandse taalgebied kan dit suffix voorkomen, waaronder Holland en het noordoosten van Nederland.

2.3.2 Meervoud op *-s*

Meervouden op *-s* volgen meestal na een onbeklemtoonde laatste lettergreep (Booij en Van Santen 1998, p. 87). Die lettergrepen bevatten vaak een sjwa die op zich ook onbeklemtoond is. Zo krijgen *bezems*, *torens*, *vaders* allemaal *-s* (Booij en Van Santen 1998, p. 86). Ook achtervoegsels kunnen onbeklemtoond zijn, zoals *-er*, *-erd*, *-sel* en *-ster* (Coppen et al. 2002, Booij & Van Santen 1998, p. 88-89). Hoewel ook die achtervoegsel allemaal een sjwa bevatten, krijgen ook andere achtervoegsels, zoals *-aar*, *-aard*, *-je*, *-te*, *-age*, *-e*, *-ette*, *-eur*, *-ier*, *-trice*, *-ine* en *-oir* een meervoud op *-s* (Booij en Van Santen 1998, p. 89, Coppen et al. 1997, 3.5.3.). Later voor het Hasselts zullen een aantal van die uitgangen opnieuw besproken worden. Ten slotte hebben ook woorden op *-el*, *-em*, *-en* of *-er* ook vaak een meervoud op *-s* al zijn er uitzonderingen met en zonder betekenisverschil (Coppen et al. 2002). Zo bestaat er *appelen* naast *appels* en *aderen* naast *aders* (Haeseryn et al. 1997, 3.5.5.1) en *hemelen* 'uitspansel', 'hiernamaals' naast *hemels* 'van bed of troon' en *middelen* 'andere betekenissen' naast *middels* 'taille' (Coppen et al. 2002).

Er zijn ook uitzonderingen op de klemtoonregel. Zo kunnen *knechts*, *maats* en *zoons* ook als meervouden bestaan naast *knechten*, *maten* en *zonen*. Daarnaast zijn er nog andere dubbele meervouden mogelijk al dan niet met een betekenisverschil. Zonder betekenisverschil bestaan de woorden met een onbeklemtoonde *-ie*. Hun voorkeurssuffix is *-s*¹⁵, maar zij kunnen ook een suffix *-en* krijgen (Coppen et al. 2002). *Olie* wordt bijvoorbeeld *oliën*. Is het suffix *-ie* wel beklemtoond, dan krijgt het uitsluitend het suffix *-en*, maar hier smelten de sjwa's niet samen, zoals in *trocheeën* (Coppen et al.

¹⁵ Uitzonderingen zijn *bacteriën*, *poriën* en pluralia tantum zoals *chemicaliën*, *genitaliën*, *gratiën* en *financiën* zijn uitzonderingen, hoewel *financies* ook voor kan komen (Coppen et al. 2002, 3.5.5.1). Paardekooper (1966, 1975, 1984, 1996) vermeldt daarentegen dat *financiën* het enige meervoud zonder *-s* kon zijn bij het suffix *-ie* zonder klemtoon.

2002). Naast gelijke betekenis, kan ook betekenisverschil uitmaken welk suffix een woord krijgt. Vaak zijn de grondwoorden homoniemen zoals *bal* 'speelgoed' en *bal* 'feest'. Bij dit voorbeeld is het Nederlands niet distinctief in het enkelvoud en moet de betekenis van het grondwoord afgeleid worden uit de context. In het meervoud wordt die context wel duidelijk. Bij het Limburgs, dat later wordt besproken, vormt dit voorbeeld geen probleem. Hier zal toon zorgen voor de distinctiviteit. *Bal* met *sleeptoon* is hier het speelgoed en met *stoottoon* het feest.¹⁶

Ten slotte krijgen ook veel leenwoorden (vaak uit het Frans of het Engels) een meervoud op -s (Coppen et al. 2002). Die talen zelf hebben ook uitsluitend of toch voornamelijk -s-meervouden. Hier lijkt de grammaticaregels van die andere taal te domineren op de structurele klemtoon die in het Nederlands voorkomt. *Chef* is zelf beklemtoond, maar krijgt toch -s (Coppen et al. 2002). Daarnaast is de laatste lettergreep bij het woord *kolonel* beklemtoond, maar ook dat woord krijgt -s (Coppen et al. 2002). In het Frans krijgt de laatste lettergreep immers altijd de klemtoon. Ook woorden op een klinker (meestal leenwoorden) krijgen vaak -s (Coppen et al. 2002), als zijn er enkele uitzonderingen die bij de -en-meervouden zullen worden besproken.

Meervouden op -s volgen dus meestal een onbeklemtoonde lettergreep aan het einde van een woord, al zijn er wel uitzonderingen. Die kunnen onder andere bepaald zijn door de origine van het woord en dubbele meervouden met en zonder woordbetekenis. Het onbeklemtoonde lettergreep aan het einde van het woord bevat vaak een sjwa, maar er zijn ook een aantal (onbeklemtoonde) achtervoegsels die -s krijgen.

2.3.3 Meervoud op -en

-en blijft in de standaardtaal het meest dominante meervoud. Dit vermeldt ook de Coppen et al. (2002) in de volgende passage:

De overgrote meerderheid van de Nederlandse substantieven heeft een meervoud op -en. Deze uitgang wordt in de standaardtaal doorgaans uitgesproken als een sjwa; vóór een klinker dikwijls als sjwa + *n*. De uitspraak als sjwa + *n* in alle mogelijke posities is ofwel als een geografisch bepaalde variant (die met name in het noordoostelijke deel van Nederland voorkomt) ofwel als 'leesuitspraak' te beschouwen.

(Coppen et al. 2002, 3.5.2.1)

In de uitspraak van het -en-suffix wordt de *n* dus vaak gedeleerd. Die deletie is vaak ook regionaal bepaald, hoewel het e-suffix geen eindproduct hoeft te zijn van *n*-deletie. In het volgende hoofdstuk

¹⁶ Dit is niet enkel het geval tussen twee nomina, maar verschil in toon kan ook bestaan tussen een nomen en een andere woordcategorie. Zo betekent *bie* met *sleeptoon* *bij* 'voorzetsel' en *bie* met *stoottoon* het insect.

wordt de geografische variatie van *-e* en *-en* verder uitgediept. In het volgende hoofdstuk wordt de *n* als deletieverschijnsel besproken, maar daarnaast kan er ook een evolutionair verschil zijn tussen *-e* en *-en* dat steunt op de West-Frankische en de Middelnederlandse sterke en zwakke suffixen.

In tegenstelling tot de *-s*-suffixen, volgt *-en* na een beklemtoonde laatste lettergreep (Booij en Van Santen 1998, p. 86-87). Dit impliceert dat eenlettergrepige nomina vaak automatisch *-en* krijgen. *Kok* en *chef* zijn daar onder andere uitzonderingen op. Daarnaast hebben woorden op *tweeklanken* en op *-ee* klemtoon op die lettergreep en krijgen ze *-en* (Coppen 2002). Voorbeelden zijn *galeien*, *mouwen*, *zwaluwen* en *zeeën* (Coppen et al. 2002). Dit zijn uitzonderingen op de meervouden op klinker die vaak *-s* krijgen zoals *auto's* en *bureaus* (Coppen et al. 2002). Opvallend is dat *galeien*, *mouwen*, *zwaluwen* en *zeeën* allemaal een [j] of een [w] in hun uitspraak hebben, wat doet denken aan de oude *i-* en *u-* stammen.

Ook zoals de meervouden op *-s*, zijn er achtervoegsels die een *-en*-meervoud krijgen: *-dom*, *-ent*, *-erik*, *-es*, *-heid*, *-ij*, *-iaan*, *-iet*, *-in*, *-ing*, *-ist*, *-iteit*, *-ling*, *-nis*, *-schap* en *-theek* (Booij en Van Santen 1998, p. 88, Coppen 2002). Daarnaast hebben ook woorden op *-iaan* en *-theek* (Coppen 2002) en woorden op *-aan*, *-aat*, *-ant*, *-een* en *-ees* een *-en*-meervoud (Booij en Van Santen 1998, p. 88). Ten slotte hebben de gesubstantiveerde adjectieven altijd en woorden op een medeklinker vaak *-en* (Coppen 2002).

De verschillende suffixen bij *-s-* en *-en*-meervouden zijn hierboven besproken. Die zullen een basis vormen voor de categorieën van meervouden in het Hasselts. Ook in het Hasselts lijken achtervoegsels of klanken aan het einde van een woord uitgangen als *-s*, *-e* en *-en* te selecteren. Zo is *klauwen* een *-en*-meervoud in het Hasselts en selecteren Hasseltse varianten van *-eur* (*-éûr*), *-ier* (*-ejer*), *-aar* (*-ieër*) en nomina agentis op *-er* een *-s*-meervoud (Clerinx 2009, p. 67-68). Voor het Hasselts onderzoek ik in hoeverre de grammaticale regels en het verschijnsel van klemtoon overeenkomen met de standaardtaal. Later in hoofdstuk drie over de onderzoeksvragen wordt dit thema verder toegelicht.

Na de suffixen die in de standaardtaal kunnen bestaan, worden de suffixen die voorkomen in het Nederlandse taalgebied besproken. Het gehele taalgebied zal opgedeeld worden in streken waar gelijkaardige meervoudsparadigma's kunnen voorkomen. Daarnaast zal ook in dit hoofdstuk worden verklaard in hoeverre die streken *-en-* en *-e*-suffixen gebruiken in hun uitspraak en welke taalverschijnselen hier mogelijk invloed op kunnen hebben.

2.4 Meervoudsvorming in de Nederlandse dialecten

2.4.1 Inleiding

In dit onderdeel zullen de verschillende paradigma's voor het enkelvoud en meervoud in het Nederlandse taalgebied worden besproken. Er gaat ook aandacht naar het enkelvoud, omdat er in de eerste plaats zeer afwijkende suffixen van het enkelvoud kunnen voorkomen en daarom is het nuttig die Het nominale meervoud van het Hasselts - Literatuurstudie

hier aan te halen. Door de evolutie van de taal zijn in bepaalde dialectgebieden zoals in West-Vlaanderen en het noordoosten van Nederland suffixen in het enkelvoud op -e blijven bestaan. Ook elders, zelfs in de standaardtaal, is dit gebeurd. Het Standaardnederlands spreekt over *kudde* of *weelde* en het Limburgs bijvoorbeeld heeft in sommige dialecten het woord *humme* (en varianten¹⁷) voor *hemd*. In het West-Frankisch bestonden er nog meerdere naamvallen zoals de nominatief, accusatief en datief, zowel voor het meervoud en voor het enkelvoud en de stam van die vormen was de nominatief enkelvoud. Daarom is de kans groot dat de meervouden van de dialecten van nu ook gebaseerd zijn op de enkelvouden. Het is dus belangrijk dat de enkelvouden niet buiten beschouwing worden gelaten. Daarnaast kunnen ook deletie- en insertieregels op de enkelvouden en meervouden gewerkt hebben waardoor vreemde combinaties zijn ontstaan, waarbij het enkelvoud een -e heeft en het meervoud een -s. Zo zijn er in de De Schutter et al. (2005, p. 18) drie gevallen gevonden van het paradigma *hemde* - *hemds*.

De indeling voor de Nederlandse dialecten bestaat in deze masterproef uit vijf zones: de centrale en de noordwestelijke dialecten (2.4.2), de zuidwestelijke dialecten (2.4.3), de noordoostelijke dialecten (2.4.4), de zuidoostelijke dialecten (2.4.5) en het Fries (2.4.6). Er zijn altijd overkoepelingen tussen de gebieden mogelijk, ik wilde hier vooral een duidelijke geografische indeling weergeven die een ruwe versie schetst van de dialectafbakeningingen voor het meervoud. Voor sommige meervoudsparadigma's zullen de grenzen anders getekend zijn dan voor andere. Het paradigma *beer-beern* is bijvoorbeeld ver tot in Oost-Brabant verspreid, tot aan de grens met Vlaams-Brabant (De Schutter et al. 2005, p. 16). *Bed-bedn* geraakt daarentegen niet verder dan de westelijke gemeentes van Oost-Vlaanderen (De Schutter et al. 2005, p. 18). Ook in het gebied van de noordoostelijke gebied dat de Saksische gebieden, omdat kan er (voor sommige paradigma's) een tweedeling bestaan tussen het noorden (de provincie Groningen) en de oostelijke provincie Twente in Overijssel. De Achterhoek in Gelderland zet zich ook soms af ten opzichte van de rest van de provincie. Zo komt *stoels* als meervoud vrij frequent voor in de Achterhoek en Twente, terwijl Groningen, Overijssel en Drenthe voor *stoele*, *stoeln* of *stoelen* kiezen (De Schutter et al. 2005, p. 20). Ook in het westen van Noord-Brabant verschijnen paradigma's die nauw aansluiten bij het Limburgs. Ook bij *stoelen* komt het paradigma *suffixloos enkelvoud* - *suffixloos meervoud met umlaut* met ruime voorsprong voor (De Schutter et al. 2005, p. 20). Naast deze voorbeelden zijn er mogelijk nog veel meer overlappingen die tussen de genoemde dialectzones kunnen bestaan. Daarnaast zijn er ook andere indelingen van dialecten mogelijk. Alternatieve indelingen zullen hieronder ook kort aan bod komen met voorbeelden. Op het onderstaande kaartje (Figuur 2) (Van der Sijs 2011, p. 56) is de verdeling van de dialectengroepen te zien:

¹⁷ Varianten zijn gevonden in e-WLD onder trefwoord *hemd*.

Figuur 2: indeling van de Nederlandse dialecten

(Van der Sijs 2011, p. 56)

Binnen elk van de gebieden zullen de typische suffixen één voor één worden besproken. In elk hoofdstuk worden de te bespreken suffixen eerst opgesomd en daarna worden ze elk apart verklaard. Soms zullen er ook vergelijkingen tussen de verschillende dialectgebieden worden gemaakt. Het Brabants, Oost-Vlaams en het Hollands zijn samengenomen tot het gebied van de centrale en de noordwestelijke dialecten (2.4.2). Het West-Vlaams en het Zeeuws behoren vervolgens tot de zuidwestelijke dialecten (2.4.3). Het Saksisch in het volgende hoofdstuk vormt het gebied van de noordoostelijke dialecten (2.4.4). Daarnaast sluiten de beide Limburgen zich aan bij de zuidoostelijke dialecten (2.4.5). Ten slotte wordt het Fries (2.4.6) nog kort besproken.

2.4.2 De centrale en noordwestelijke dialecten

De gebieden die tot deze groep behoren zijn het Hollands, het Utrechts, het Brabants en het Oost-Vlaams. Het Oost-Vlaams kan ook tot de zuidwestelijke dialecten worden gerekend. Zoals hierboven beschreven is er veel variatie waarbij het ene meervoudsparadigma zich meer aansluit bij de zuidwestelijke dialecten en het andere meer bij de centrale dialecten.

Vooraf het meervoud op *-en* en *-s* zijn in dit gebied dominant. Ook meervouden op *-er* krijgen meestal het dubbele suffix *-s* of *-en* erbij (De Schutter et al. 2005, p. 9), hoewel het *-en*-meervoud vrij dominant is (De Schutter et al. 2005, p. 28-29). Goossens (1988, p. 5) noemt naast de meervouden op *-en* of *-s* ook de suffixloze meervouden voor dit gebied voor *voet*, *rug*, *zaak*, *beet*, *moeder*, et cetera (Goossens 1988, p. 5). De MAND echter haalt enkel aan dat tijdsaanduidingen, geldwaarden en maateenheden, zoals jaar, pond geen suffix hebben (De Schutter et al. 2005, p. 9). Dit zijn geen echte meervouden. Het is niet duidelijk waarom er een verschil is tussen het al dan niet aanwezig zijn van suffixloze meervouden bij Goossens (1988) en de De Schutter et al. (2005). Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat de suffixloze meervouden opnieuw een *sjwa* of een *-en*-suffix krijgen. Volgens Goossens (1988, p. 5-6) is er voor *kalf* - *kelfer* eenumlaut in het meervoud voor het Hollands, Brabants en Utrechts. De kaarten van De Schutter et al. (2005, p. 28-29) tonen hiervan echter geen voorbeelden voor de *-er*-meervouden.

De uitspraak van de eind-*n* bij het meervoud varieert. De *en*-uitspraak zou veel voorkomen in Zuid-Holland, Utrecht, het oosten van Oost-Vlaanderen en het oosten van Antwerpen (De Schutter et al., p. 9, De Schutter 2001, p. 121). De uitspraak van *-e* is echter niet uitgesloten in Utrecht en Zuid-Holland (De Schutter 2001, p. 121)¹⁸. In het hele gebied is de *-e* het sterkst vertegenwoordigd en is te vinden in Noord- en Zuid-Holland (zonder de eilanden), Utrecht, de westelijke helft van Gelderland, Noord-Brabant en Antwerpen¹⁹ (De Schutter 2001, p. 121).

Kort samengevat lijken Brabant, Holland en Utrecht in hun dialecten de regels van de standaardtaal ongeveer op te volgen. Oost-Vlaanderen sluit hier soms wel, soms niet bij aan. De meest frequente meervouden in de gebieden zijn op *-en* en op *-s*. Over de precieze verdeling van de meervouden op *-e* of *-en* is weinig duidelijkheid, maar de meervouden op *-e* lijken het sterkst te zijn vertegenwoordigd. Later in 2.4.3 en 2.4.5 wordt die kwestie op *-e* of *-en* ook voor Zeeuws-Vlaanderen en (respectievelijk) het Limburgs toegelicht.

¹⁸ In Goeman (2001, p. 72) lijkt er een andere verdeling te zijn voor de meervouden van nomina. Daar wordt de *-n* sterk behouden in het noordoosten (Groningen, Overijssel, Drente) en iets minder in Gelderland. De Zeeuwse eilanden behouden ook sterk de *-n*. (Goeman 2001, p. 72) Een noot hierbij is dat Goeman (2001) enkel Nederland bestudeerd heeft.

¹⁹ Ook Limburg en Zeeuws-Vlaanderen behoren tot dit gebied, maar het wordt pas later besproken.

2.4.3 De zuidwestelijke dialecten

West-Vlaanderen en Zeeuws-Vlaanderen sluiten zich bij de zuidwestelijke dialecten aan. Een kenmerk van de zuidwestelijke en de noordoostelijke dialecten is dat zij nog vrij veel enkelvoud en op sjwa hebben. Die enkelvoud hadden zij al in de vroege middeleeuwen en die zijn nooit weggefallen, zoals in de standaardtaal. In het meervoud daarentegen kan de sjwa in Zeeuws-, West- en Oost-Vlaanderen bij het suffix op *-en* wel verliezen. Zo wordt een paradigma dat in die gebieden voorkomt *-e - -n*, zoals in *bedde-bedn* (De Schutter 2001, p. 126).²⁰ Dit verlies van sjwa in het *-en*-suffix gebeurt vooral bij occlusieven en minder bij gutturale en labiale consonanten (De Schutter 2001, p. 128). Gutturale en labiale consonanten aan het wordeinde hebben dus meestal het paradigma *e - en* zoals *oge - ogen* (De Schutter 2001, p. 128).

Een tweede kenmerk van de zuidwestelijke dialecten is dat zij veel *-s*-meervouden bevatten, maar de frequentie neemt wel af van west naar oost (De Schutter et al. 2005, p. 9). Bij de *-er*-meervouden krijgen zij in tegenstelling tot de centrale en noordwestelijke dialecten (2.4.2) een dubbel meervoud op *-s*, bijvoorbeeld *kinders* en *eiers* (De Schutter et al. 2005, p. 9).

Het *-en*-suffix lijkt in tegenstelling tot het *-e*-suffix sterk te zijn behouden in de zuidwestelijke dialecten (Van de Velde & Van Hout 2001, p. 23), met name in Zeeuws-Vlaanderen (Goeman 2001, p. 72).

Meervouden in de zuidwestelijke dialecten hebben de paradigma's *-e - -n*, *-e - -en* en zonder sjwa in het enkelvoud *-e(n)*, *-s*, *-ers*. Vooral de meervouden op *-s* zijn opvallend sterk vertegenwoordigd in dit gebied. Er lijkt ook een tendens te bestaan om de *-n* in het *-en*-suffix uit te spreken.

2.4.4 De noordoostelijke dialecten

Tot deze groep dialecten behoort het Saksisch en meer specifiek zijn dit de gebieden in het noorden van Gelderland, de provincies Drenthe, Overijssel en Groningen. De Achterhoek in Gelderland en Twente bevatten vaak een minder constant patroon van suffixen, zie het voorbeeld *stoels* hierboven. Het Saksisch bevat vrij veel *-s*-meervouden (Goossens 1988, p. 4, De Schutter et al. 2005 p. 9). Mogelijk is het *-s*-meervoud hier ook ontstaan (Philippa 1981, p. 99) of werd het veel gebruikt om de dubbele enkel- en meervouden op te vangen (De Schutter 2001, p. 129). Daarnaast bevat het ook veel enkelvoud die gelijk zijn aan het meervoud, vaak beide op sjwa (Goossens 1988, p. 4). In tegenstelling tot de rest van het Nederlandse taalgebied, op enkele uitzonderingen zoals het zuidwesten na, komen er meervouden op *-n* voor. Hierbij heeft het enkelvoud wel of geen eindsjwa. (De Schutter 2001, p. 129) De combinatie enkelvoud sjwa, meervoud *-n* komt bijna uitsluitend in de noordoostelijke dialecten voor, al heeft Zeeuws-Vlaanderen dit paradigma wel voor het woord *bed* (De Schutter 2001, p. 129). In het oosten van

²⁰ Ook in het noordoosten van Nederland komt dit paradigma voor (De Schutter 2001, p. 126).

Overijssel zou ook het paradigma *-n - -n* gesignaleerd zijn, maar enkel voor het woord taarten (De Schutter 2001, p. 129).

In het oosten van Overijssel en Gelderland, meer bepaald in het zuiden van de Achterhoek en in het oosten van Twente komen vormen met umlaut voor (De Schutter et al. 2005, p. 16-37). De concentratie in Twente is iets dichter als die van de Achterhoek waar er slechts enkele gevallen voorkomen (De Schutter et al. 2005, p. 16-37). Umlaut komt vooral voor de uitgangloze meervouden, zoals bij onder andere bij *draden, kammen, potten, stoelen*, maar meervouden op *-e* met umlaut zijn ook mogelijk zoals bij *vloeken* (De Schutter et al. 2005, p. 16-37).

Naast het Limburgs heeft ook het Saksisch de oude *-er*-meervouden (De Schutter et al. 2005, p. 9). Zo is er een sterke concentratie van *-er*-meervouden voor *kinderen, eieren* en *lammeren* (De Schutter et al. 2005 p. 28-29). Voor *bladeren* echter, heeft het Saksisch, in tegenstelling tot het Limburgs, een meervoud op *-e/-n/-en*, al zijn er ook enkele gevallen op *-er* gesignaleerd (De Schutter et al. 2005, p. 29). Ook uitgangloze meervouden kwamen voor *bladeren* voor in het Saksisch (De Schutter et al. 2005, p. 29).

Het Saksisch heeft dus een breed scala aan suffixen in het meervoud op *-n*, op *-e*, (mogelijk op *-en*), op *-s*, op *-er*²¹, zonder uitgang, met umlaut. Umlaut kan ook gecombineerd worden met uitgangen, zoals *-e* en het meervoud zonder suffix. Het meervoud op *-er* lijkt iets minder voor te komen dan in Limburg. 'Bladeren' bijvoorbeeld heeft in het Saksisch grotendeels een *-e*-meervoud en soms ook een meervoud zonder suffix.

2.4.5 De zuidoostelijke dialecten

De zesde groep, het Limburgs, zal veel aandacht krijgen in het vijfde hoofdstuk van dit onderdeel (2.5). In het zesde hoofdstuk van de literatuurstudie (2.6) zal ten slotte het hoofdthema van deze masterproef, het nominale meervoud van het Hasselts, besproken worden. Het gebied van het Limburgse dialecten zou deels de provinciegrenzen overschrijden, maar anderzijds bestaan er ook gebieden in Limburg die eerder tot de Brabantse dialecten zouden behoren. In het gebied van Lommel tot Leopoldburg in het noordwesten en het westen van Belgisch-Limburg is het dialect dus eerder Brabants gekleurd (Belemans en Keulen 2004, p. 18-19). In Budel dat al in Noord-Brabant ligt, is er nog Limburgse invloed, alsook in Tienen dat in Vlaams-Brabant ligt (Dols 1942, p. 12), zoals de umlaut. Het gebied boven de grenslijn tussen Venlo en Venray, en het dialect van Venray zelf, zou geen Limburgs meer zijn (Dols 1942, p. 12).

²¹ Het meervoud op *-ers* zou ook in de oostelijke Zuiderzeestadjes en hun omgeving voorkomen (De Schutter et al. 2005, p. 9).

In het Limburgs kunnen verscheidene meervoudsparadigma's voorkomen: meervouden op *-e*, op *-er* of zonder uitgang al dan niet met umlaut en/of met toon (Dols 1942, p. 5-6, Belemans & Keulen, p. 52-56). Ook meervouden op *-s* zijn mogelijk, maar ze komen minder voor dan elders in België en Nederland (De Schutter et al. 2005, p. 10). Dit zijn de hoofdsuffixen. Variaties op *-r* of op *-^en* zijn onder andere ook mogelijk (Clerinx 2009, p. 64, 72). Vaak zijn meervoudssuffixen beïnvloed door fonologische procedés. Een frequent verschijnsel in Limburg is *mouillering*. Dat wil zeggen dat er een [j]-achtige klank aan het woord wordt toegevoegd (Belemans & Keulen 2004, p. 43). Een voorbeeld is het meervoud *hènj* 'handen' voor *hand*. In dit voorbeeld heeft ook *d-* of *t-*deletie plaatsgevonden, nog een fonologisch verschijnsel dat frequent voorkomt in het Limburgs.

Toonverandering is een verschijnsel dat uitsluitend in Limburg voorkomt. Het bestaat uit twee tonen, een sleeptoon, vaak ook *Accent 2* genoemd en een stoottoon, aangeduid als *Accent 1* (Belemans & Keulen 2004, p. 31). In Duitsland wordt voor stoottoon ook vaak de benaming *Schärfung* voor stoottoon gebruikt (Gussenhoven 2004, p. 251-252). Sleeptoon heeft een slepende rekking en klinkt zangerig. De stoottoon is korter en krachtiger. (Dols 1942, p. 6) Later in het hoofdstuk over de meervoudsvorming in Limburg zal het verschijnsel toonverandering en de definities van sleep- en stoottoon uitgebreider worden verklaard.

Net als het Saksisch heeft het Limburgs nog vele suffixen uit de middeleeuwen overgehouden. Naast de suffixen op *-e* en op *-s*, heeft het Limburgs ook het oude *-er*-suffix, umlaut en toonverandering (en combinaties). Het Limburgs komt in 2.5 nog uitgebreider aan bod.

2.4.6 Het Fries

Ten slotte volgt de laatste groep, het Fries. De verdeling van de *-en-* en de *-s*-meervouden zou vrij gelijkaardig zijn als bij het Nederlands (De Schutter et al. 2005, p. 9). In het oosten van de provincie komen meer *-n*-meervouden voor, die waren ook typisch voor het Saksisch. Opvallend is dat de meervouden op *-eren* vrijwel verdwenen lijken te zijn. Enkel *kinderen* heeft dit dubbel suffix nog behouden. Voor *eieren* komt een variant van *eien/ein/eie* of *eies* als meervoud voor (De Schutter et al. 2005, p. 28). Bij *lamm(e)(n)* en *blad(e)(n)* zijn de meest frequente meervouden van *lam* en *blad* (De Schutter et al. 2005, p. 29).

Het Fries lijkt dus een groep die, wat de nominale meervouden betreft, redelijk trouw is aan de standaardtaal. Enkel heeft het nog minder meervouden op *-eren*, de standaardtaal telt er 15 (Coppen et al. 2002). Zou dit een vrij modern verschijnsel zijn in het Fries dat zich wel eens kon doorzetten naar het Standaardnederlands?

In het volgende hoofdstuk zal de meervoudsvorming in het Limburgs worden besproken.

2.5 Meervoudsvorming in de Limburgse dialecten

2.5.1 Inleiding: fonologische kenmerken van het Limburgs

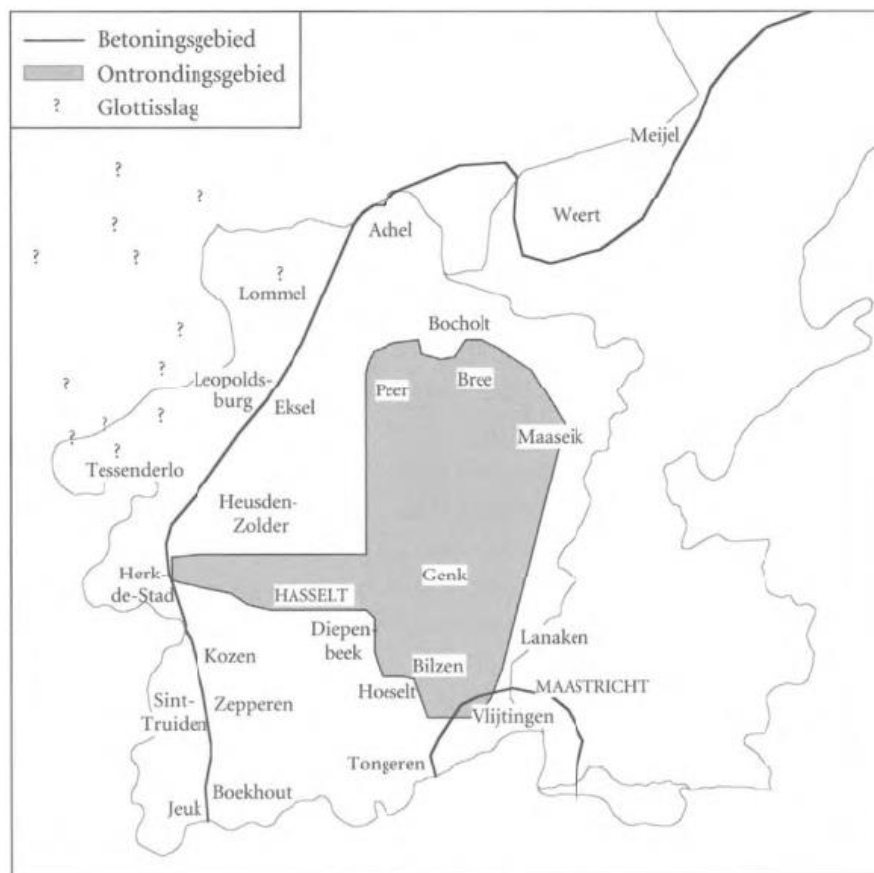
Voor de verschillende categorieën voor meervoudsvorming van het Limburgs worden toegelicht, komen eerst in de fonologische kenmerken van het Limburgs aan bod. Die kenmerken zijn belangrijk, omdat ze behoren tot de strategieën voor meervoudsvorming. De belangrijkste fonologische procedés die ik zal verhelderen zijn *ontronding*, *diftongering*, de invloed van de *l*-, *r*-, *d*- en *t*-klank, de toevoeging van *p* na *m* en de finale verscherping van *(n)g* tot *(n)k*. *Moullering* is hierboven al kort besproken en wordt hier niet verder uitgelegd. Daarna, in 2.5.2 tot en met 2.5.7 worden alle (algemene) suffixen voor het Limburgse meervoud besproken. Hoewel er combinaties van suffixen mogelijk zijn, zoalsumlaut en het suffix op *-er*, is het om structurele redenen makkelijker om ze apart te bespreken.

Het eerste fonologische procedé is de *ontronding* van voorklinkers. Dat zou afkomstig zijn uit Leuven (Hermans 2013, p. 350). Mogelijk kan de oorsprong nog iets verder gezocht worden, want ook in West-Vlaanderen en in het Verenigd Koninkrijk heeft ontronding plaatsgevonden (in het Noordzeegermaans) (Van der Sijs 2012). Bij ontronding worden geronde klanken ongerond gemaakt. De *u* van *put* in het Nederlands is vroeg in het Engels de *i* van *pit* geworden. De *u* wordt immers uitgesproken met getuite lippen (gerond) en de *i* met de mondhoeken ver naar achteren (ongerond).

Op Figuur 3 hieronder is het ontrondingsgebied in het grijs aangeduid. In Kinrooi, het noordoosten van Belgisch-Limburg, zeggen dialectsprekers dus *greun* 'groen', terwijl ze iets verder in Neeroeteren²² spreken over *green*. Hasselt, dat in 2.6 wordt besproken, zou ook een klank produceren die zich eerder aansluit bij Neeroeteren. De hoofdstad van Limburg vormt een soort schiereiland van ontronding naast het vaste gebied dat Genk, Bilzen, de linkergrens van het Maasland, Maaseik, Bree en Peer bevat. Naast de *oe*, kunnen ook de andere voorklinkers *uu* en *eu* ontrond worden. *Meug* 'moe' wordt bijvoorbeeld *mèèg* en *muus* 'muizen' onder andere *mies*²³.

²² Neeroeteren is een deelgemeente van Maaseik en bevindt zich ten zuiden van Bree en ten westen van Maaseik.

²³ Een voorbeeld voor Opieter (deelgemeente van Bree) is *miez*'. Ik heb hierbij het trefwoord muizen opgezocht in het e-WLD.

Enkele opvallende Limburgse klankenmerken

Figuur 3: het ontrondingsgebied in Limburg

(Bron: Belemans en Keulen 2004, p. 30)

Het tweede procedé is *diftongering*. Net zoals ontronding is ook die Brabants van aard. Het gaat hier specifiek over de [u], [i] en de [y], die bleven bestaan in het oosten van Belgisch-Limburg, Nederlands-Limburg en het Ripuarische gebied, maar veranderden in een diftong in het westen van Belgisch-Limburg, Brabant en Duitsland. Een mooi voorbeeld is het woord *muis* dat in de standaardtaal de tweeklank *ui* heeft. In het Limburgs daarentegen spreekt men veelal over *moes* 'muis'. Door de invloed van de standaardtaal is die [u]-klank een [œy] geworden. In het Duits is de [u] ook gediftongeed, maar tot een [au], zoals in *Maus*. Voorbeelden bij de andere klanken, die diftongering hebben ondergaan, zijn *muizen* en *muus* en *piel* en *pijl*. De [u], [i] en de [y] zijn dus voor het Nederlands (en het Brabants) in de tweeklanken [œy] en [ɛi] geëvolueerd.

Dan volgt de invloed van de *l*-, *r*-, *d*- en *t*-klank. De *r* kan zich in het Limburgs op vier verschillende manieren gedragen: ze kan zich verplaatsen, ze kan onder de vorm *-er* vervangen worden door een *-el*-klank en ze kan in een woord verschijnen of verdwijnen. De verplaatsing van de *-r* wordt de *r-metathese* genoemd. *Voor een beklemtoonde klinker die gevolgd wordt door een dentale medeklinker (...) kan de voorafgaande r naar achteren springen en zo tussen de klinker en de medeklinker komen te staan* Het nominale meervoud van het Hasselts - Literatuurstudie

(Belemans & Keulen 2004, p. 36). Een voorbeeld is *kwakvors* en *kwakvros*. De *l* en de *r* kunnen in een woord ook van plaats verwisselen zoals in *dolper* 'dorpel' en *kelper* 'kervel'. Als tweede geval kan *el* *er* worden, zoals *lepel* en *leper*. (Belemans & Keulen 2004, p. 36) De *r* kan ook verschijnen in de eerste onbeklemtoonde lettergreep van een woord. Een voorbeeld is *kerneen* voor konijn. Ook *m* en *l* zou ingevoegd kunnen worden, respectievelijk in *pampier* 'papier' en *vagelvuur* 'vagevuur'. (Belemans & Keulen 2004, p. 37) Ten slotte kan de *r* in een groot deel van Limburg ook verdwijnen voor een *s*, *z*, *t*, *d*, *l* en *n* (Belemans en Keulen 2004, p. 37). De Schutter en Taeldeman (1994, in Belemans Keulen, 2004) merken op dat de *r* in Hasselt altijd apocope ondervindt voor *s* en *z*, maar niet voor *t* en *d*. Voorbeelden zijn *kjaas* 'kers', *kas* 'kaars' en *posse* 'persen'. *Kaart* en *baord* 'boord' blijven hun *t* en hun *d* behouden. Het gebied waar *r* voor *t* en *d* wegvalt is vrij klein en ligt in het westen van Limburg.

Het Haspengouws, met name het Hasselts zijn bekend voor hun weglaten van de *-t* (en *-d*) aan het einde van een woord. Een voorbeeld is *nach* 'nacht' of *kis* 'kist'. Behalve na de *r* en de *l*, zoals bij *kaart* en *geld*, wordt ze overal weggelaten. (Stevens 1951, p. 241) Ook in het midden van een woord kan de *d* wegvallen. Hoewel deze invloed uit Brabant komt, komt ze in het Ripuarische gebied ook voor. Soms kan die *d* dan ook de vorm van een *j* gaan aannemen: laden versus l(a)ajen. (Stevens 1951, p. 255) Sommige woorden waar de *d* vervangen is door de *j* zijn meer verbreid. Bij *laden*, *raden* en *geboden* is de *j* tot in Hasselts geraakt (Stevens 1951, p. 255). *Trejen* en *knejen* worden tot aan de Haspengouwse rand, maar niet tot in Hasselt gesproken (Stevens 1951, p. 255).

In het Limburgs wordt na de *m* bij sommige dialecten een *p* ingevoegd. *Kam* wordt dan *kamp*. Ook kan (n)g finaal verscherpen tot (n)k: *ring* wordt dan *rink* of *heg* wordt *hek*²⁴. (Stevens 1951, p. 254)

Deze verschijnselen *ontronding*, *diftongering*, *mouillering* en de medeklinkers die kunnen transformeren, verplaatsen of wegvallen zijn belangrijke fonologische kenmerken van het Limburgs. Ontronding zorgde ervoor dat voorklinkers ontrond werden, zoals *greun* en *green*. Diftongering zorgde voor de evolutie van [u], [i] en [y] naar de tweeklanken [œy] en [ɛi]. Mouillering voegt een [j]-achtige klank aan het einde van het woord toe, bijvoorbeeld bij *hènj* 'handen'. Ten slotte kon de *r* wegvallen of verschijnen in woorden bij *kerneen* 'konijn' en *kjaas* 'kers'. *-El* kon *-er* worden in *leper* 'lepel' en de *l* en *r* en konden van plaats verwisselen bij *dorpel* en *dolper*. Ook de *d* en de *t* waren klanken die weg konden vallen in het midden, zoals in *laajen* en aan het einde van een woord, zoals bij *kas* 'kast'. Bij de finale *m* kon een *p* toegevoegd worden en de (n)g kon ten slotte verscherpen tot (n)k, bijvoorbeeld in *ring* en in *heg*. Al deze voorbeelden bieden een goede basis voor de meervoudsstrategieën die het Hasselts toepast.

²⁴ Verschillende voorbeelden zijn te vinden in e-WLD onder de trefwoorden *kam* en *ring*.

In de volgende hoofdstukken bij dit onderdeel (2.5) zullen de uitgangen die kunnen voorkomen in het Limburgs worden toegelicht. Vaak kunnen die suffixen ook in andere dialectgebieden voorkomen. Voor de meervoudsvorming in de Nederlandse dialecten verwijs ik terug naar 2.4.

2.5.2 Meervoud op *-e(n)*

Het Limburgs kent vooral meervouden op *-e*. Sommige van die meervouden hebben nooit een *n* gehad, zoals *pött(e)* en *berge*, andere hebben de *-n*-uitgang verloren. (Goeman 2001, p. 71) Vaak is de *sjwa* in het meervoud ook verloren gegaan. Met name de sterke stammen uit het Middelnederlands hebben hun *-e* verloren, wat veel suffixloze meervouden opleverde (De Schutter et al. 2005, p. 7). De voorbeelden *pött(e)* en *berge* hebben in veel Limburgse dialecten geen meervoud op *-e* en worden *pöt* en *berg*. Enkel in het uiterste (noord)westen van Limburg, zoals in Lommel komen *-e*-meervouden bij *pot* voor (De Schutter et al. 2005, p. 20).

2.5.3 Meervoud op *-er*

In tegenstelling tot het Nederlands heeft het Limburgs veel *-er*-meervouden. Vooral in het zuiden van Nederlands-Limburg komen er meer vormen voor: het meervoud van *ship* is daar soms *scheper* of een variant (De Schutter et al. 2005, p. 26). *Dinger* komt iets verbreider voor tot in het midden van Belgisch-Limburg. Ook in het westen van Gelderland zijn er nog veel resultaten voor dit meervoud gevonden. (De Schutter et al. 2005, p. 30)

Meervouden op *-er* kunnen ook gecombineerd worden met toonverandering en of umlaut. Sporadisch komt *lemmer* 'lammeren' als meervoud van *lam* voor (De Schutter et al. 2005, p. 29). De verspreiding van umlaut bij *-er*-meervouden is dus niet zo groot. Dit is mogelijk te wijten aan het geringe aantal *-er*-meervouden met achterklinkers in hun stam. Voor *eieren* hebben opvallend veel dialecten in Limburg de toonalternatie *sleeptoon*-*stoottoon* (De Schutter et al. 2005, p. 41). Voor *kinderen* en *bladeren* is het aantal gevallen met dubbele *sleeptoon* en *sleeptoon*-*stoottoon* ongeveer gelijk. Gevallen met dubbele *stoottoon* komen het minste voor. (De Schutter et al. 2005, p. 41-42)

2.5.4 Meervoud op *-s*

Meervouden op *-s* zijn minder frequent in het Limburgs. Omdat die meervouden in mindere mate benadrukt zijn in de Limburgse literatuur, wordt hier niet verder op ingegaan.

2.5.5 Meervoud op umlaut

Belemans en Keulen (2004) omschrijven umlaut als:

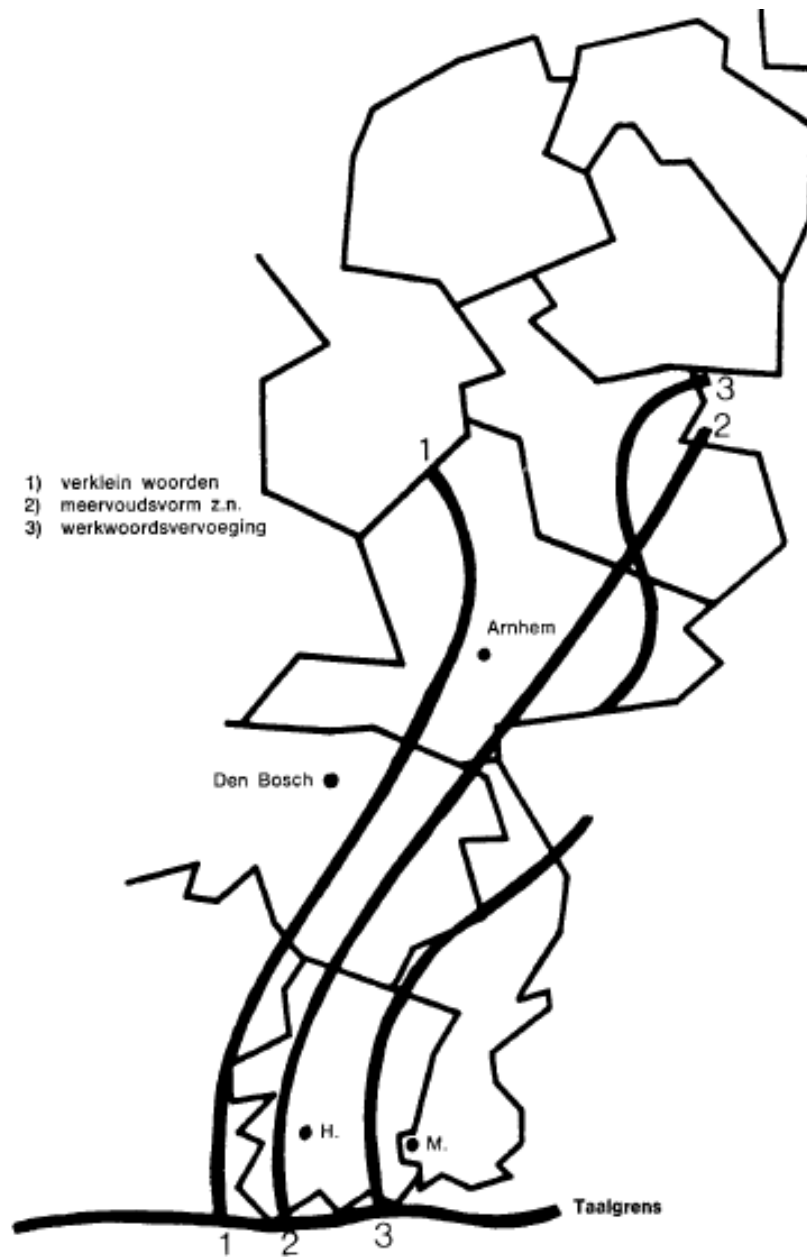
“een verandering van de klank in een beklemtoonde lettergreep onder invloed van een andere klank in de daaropvolgende onbeklemtoonde lettergreep. Zo is de *oo* is het West-Germaanse

*grôni 'groen' onder invloed van de volgende *i* in de Limburgse en Brabantse dialecten een *eu* geworden.”

(Belemans & Keulen 2004, p. 53)

Het Limburgs maakt naast de primaire umlaut bij *greun* ook gebruik van een secundaire umlaut. De primaire umlaut is een permanent doorgevoerde umlaut waarvan de oorspronkelijke klank vaak niet meer door het merendeel van de bevolking wordt herkend. De secundaire umlaut daarentegen is een tweede laag op de eerste klank (Grootaers en Grauls 1930). Van der Sijs (2012) noemt ook het voorbeeld van *dradi*, een lange *i*-stam. Door de umlaut en de apocope van de *-i* is de *a* een *e* geworden (Van der Sijs 2012). Zo worden door umlaut meervouden als *drejen*, *dreje*, *dreej* en *dreer* bekomen (Van der Sijs 2012, p. 203). De umlaut is daarom niet meer als een palaterisering van achtervocalen (Dols 1942, p. 6). Dit zijn dus de velaire klinkers als *a*, *o*, *oo* en *oe* (Dols 1942). Deze klinkers worden dan gepalataliseerd tot voorklinkers. De *i*-uitgang zelf, bestaat nu in geen enkel dialect meer (Van der Sijs 2012). Volgens De Schutter et al. (2005, p. 9) heeft de umlaut zich in meervouden van het Limburgs ver buiten de lange *i*-stammen verspreid, onder andere in de *a*-, *i*- en *u*-stammen. Die umlaut komt vooral voor in meervouden zonder suffix, meer in het zuiden dan in het noorden (De Schutter et al. 2005, p. 9).

De toepassing van de umlaut gebeurt niet in gelijke mate in Limburg. Dat is op het onderstaande kaartje van Notten (1988, p. 55) te zien:

Kaart 9 Umlautsvormen in Nederland

Figuur 4: Umlautsvormen in Nederland en Belgisch-Limburg

Bron: Notten (1988, p. 55)

De eerste grens aan de linkse kant geeft het onderscheid tussen de verkleinwoorden met of zonder umlaut weer. In het uiterste westen van Antwerpen en Vlaams-Brabant spreekt men net als de Limburgers over *mènneke* 'mannetje'. De tweede grens ligt net ten westen van Hasselt. Dit betekent dat de meervoudsvorming in het Hasselts ook nog umlaut toepast, maar ten westen van de stad gebeurt dat niet meer. Daarnaast wordt er in de gebieden ten oosten van de tweede grens nog umlaut gebruikt in de

derde persoon enkelvoud (Belemans & Keulen 2004, p. 24). De derde grens is de grens waar umlaut in de tweede persoon enkelvoud (links van die grens) wordt gebruikt (Belemans & Keulen 2004, p. 24).

Umlaut is dus een palatalisatie van achterklinkers. De umlaut kan primair of secundair zijn. Primair betekent dat de umlaut permanent is doorgevoerd en secundair betekent dat de umlaut morfologisch van aard is. Umlaut komt vooral voor bij meervouden zonder uitgang. Ten slotte is er een golfpatroon met een sterkere invloed van umlaut in het oosten die zwakker wordt naar het westen. De verticale grens voor het gebruik van umlaut in het meervoud ligt ten westen van Hasselt.

2.5.6 Meervoud met toonwissel

In dit hoofdstuk wordt de definitie van sleeptoon en stoottoon ten eerste uitgelegd. Vervolgens worden de voorwaarden van stoottoon toegelicht. Ten slotte toont een kaart de afbakening van het toongebied in België en Nederland.

Een exacte definitie van sleeptoon en stoottoon is moeilijk weer te geven, omdat de uitspraak van die twee tonen in verschillende dialecten erg variabel kan zijn. Een tendens is, dat de sleeptoon een minder steil sonoriteitsverloop vertoont dan de stoottoon en dat de stoottoon korter is (Gussenhoven 2004, p. 252). Gussenhoven (2004, p. 252) beschrijft het verloop van de stoottoon als *a relatively fast decay of the intensity envelope of the sonorant portion of the rhyme*. Het rijm van een lettergreep of een woord bevat de nucleus en de coda. De nucleus is het midden van een woord en bevat meestal een korte klinker en een medeklinker, een lange klinker of een diftong. De coda bevat de medeklinkers aan het einde van een woord die niet in de nucleus zijn opgenomen. In het rijm is er een sterke daling in intensiteit bij de sonorante klanken in het rijm. De meest sonorante klanken zijn de klinkers, gevolgd door de sonorante medeklinkers en ten slotte de obstruenten. Sonoriteit zou sterk samenhangen met het al dan niet kunnen voorkomen van stoottoon (Goossens 2017, p. 176). De niet-gesloten lange klinkers, die het meest sonoor zijn, krijgen altijd stoottoon (Goossens et al. 1998, p. 8-9, Goossens 2017, p. 172). Dit zijn de klinkers [a], [e] en [o], waarvan de [a] de meest open klinker is. Daarnaast krijgen de diftongen [ie], [üö], [uo] ook *spontane stoottoon* (Goossens 2017, p. 172).

Naast de groep die spontane stoottoon heeft, bestaat er ook een groep met een *geconditioneerde stoottoon* (Goossens 2017, p. 138-139, 173). Die bestaat ten eerste uit de andere gesloten lange klinkers en de gesloten lange diftongen (Goossens et al. 1998, p. 8-9, Goossens 2017, p. 173). De gesloten lange klinkers zijn de [i:], [u:] en [y:] en de gesloten diftongen eindigen in een gesloten klank, zoals de [ɛi], de [au] en de [œy]. Ook de korte (ongespannen) klinkers zijn minder sonoor. Samen met de gesloten lange klinkers en de gesloten diftongen *hebben zij om stoottoonig te klinken de ondersteuning nodig van een volgend stemhebbend consonantisme en een tweede lettergreep* (Goossens 2017, p. 173). Samengevat zijn er om een geconditioneerde stoottoon te krijgen dus drie voorwaarden van toepassing. De lettergreep moet in de eerste plaats een korte klinker, een gesloten diftong of een Het nominale meervoud van het Hasselts - Literatuurstudie

gesloten tweeklank bevatten. Ten tweede moet er een stemhebbende medeklinker op volgen en ten derde ook een tweede lettergreep. Is er niet aan die voorwaarden voldaan, dan krijgt de lettergreep sleeptoon.

Goossens et al. (1998, p. 8-9) geven een iets andere versie van de voorwaarden om geconditioneerde stoottoon te verkrijgen. Het grote verschil is dat een lettergreep oorspronkelijk een stemhebbende medeklinker na een korte klinker, een gesloten tweeklank of een gesloten diftong moest hebben. Die stemhebbende medeklinker is nu mogelijk stemloos geworden. Daarnaast was diezelfde lettergreep vroeger meerlettergrepig, maar is die nu (mogelijk) eenlettergrepig geworden. (Goossens et al. 1998, p. 8-9) Een voorbeeld is *druuf* 'druif' dat afkomstig is van het Middelnederlandse *drûve*²⁵. *Druif* was vroeger meerlettergrepig en had toen ook een stemhebbende medeklinker *v* na de *û*. Ten slotte heeft *druuf* ook een korte klinker, de [u]. Dit impliceert dus dat *druuf* in het enkelvoud de stoottoon krijgt.

Goossens (2017, p. 129), vermeldt dat de evolutie van twee lettergrepen naar één lettergreep (vaak impliceert dit de wegval van de sjwa) een foutieve benadering is voor het ontstaan van stoottoon. Stoottoon zou namelijk al voor de apocope van de tweede lettergreep hebben bestaan (Goossens 2017, p. 129, 173). Goossens (2017, p. 172) nuanceert bij dat de tweede lettergreep een onbeklemtoonde uitgang bevat die in het Middelnederlands en gelijktijdig het Middelfrankisch tot een sjwa is afgezwakt. Dit betekent dat die uitgang er de dag van vandaag niet altijd meer staat. Stond ze er in het Middelnederlandse paradigma wel, dan krijgt het woord stoottoon als ook aan de andere voorwaarden (stemhebbende medeklinker na korte klinker, gesloten diftong of gesloten lange klinker) is voldaan.

Goossens (2017) ondersteunt Goossens et al. (1998, p. 8-9) maar zijn definitie is iets genuanceerder en legt minder de nadruk op het wegvallen van een lettergreep en meer op het feit dat stoottoon onder andere (inherent) meerdere lettergrepen vereist. In een beknopte samenvatting bij dit hoofdstuk, zal de bovenstaande theorie nog eens vereenvoudigd worden uitgelegd. Eerst wil ik nog de afbakening van het toengebied kort toelichten. In Figuur 5 is het toengebied voor de Lage Landen afgebakend. Het omvat het oranje gebied in het zuidwesten waar Nederlands- en Belgisch-Limburgs grotendeels in vallen. In Nederlands-Limburg kent het noorden waaronder Venlo de invloed niet (meer). In Belgisch-Limburg maakt ook een groot deel van het noorden en het noordwesten het onderscheid niet (meer). Zoals Figuur 6 aantoont zijn er ook wel uitzonderingen: Hamont-Achel zou de toonalternatie niet (meer) maken, maar hier is toch een voorbeeld bij het *dag-dagen*. Voor alle dialecten in Limburg dient er voorzichtigheid te worden geboden met de voorwaarden voor stoottoon, omdat bij elk dialect andere evoluties hebben plaatsgevonden. Op Figuur 6 bestaan er verschillen in toonpatronen, terwijl de voorwaarden doen vermoeden dat het patroon *daag* (sleeptoon), *daag* (stoottoon) overal zal voorkomen.

²⁵ Zie lemma *druif* in het WNT.

Het meervoud had het Middelnederlands voor het meervoud een e-suffix, terwijl het enkelvoud dit niet had.

Figuur 5: toongebied in de Lage Landen

(Bron: Van der Sijs 2011, p. 188)

1.6.2.21 Toonalternantie
DAG - DAGEN
Tone alternation
DAY - DAYS
GTRP 100

x	sleep-toon TA2 - sleep-toon TA2	7
v	sleep-toon TA2 - stoot-toon TA1	48
A	stoot-toon TA1 - sleep-toon TA2	4
v	stoot-toon TA1 - stoot-toon TA1	3

Figuur 6: toonalternantie voor *dag* in Limburg

(MAND 2005, p. 41)

Sleeptoon en stoottoon zijn twee toonalternaties die voorkomen in het Limburgs. De stoottoon is krachtiger en omvat een steiler sonoriteitsverloop dan sleeptoon. De sleeptoon is langer dan de stoottoon en heeft een vlakker sonoriteitsverloop dan de stoottoon. Dit zorgt voor het zangerige effect van de Limburgers als ze bijvoorbeeld *ho.nd* zeggen. Het punt achter de klinker geef de sleeptoon weer.

Het voorkomen van stoottoon gebeurt onder bepaalde voorwaarden. Spontane stoottoon treedt op bij open lange klinkers en tweeklanken, terwijl geconditioneerde stoottoon een gesloten lange klank, een gesloten tweeklank of een korte klinker vereist, gevolgd door een stemhebbende medeklinker en een volgende lettergreep. Die volgende lettergreep is feitelijk een stam die bestond in de Middelnederlandse en Middelfrankische periode en afgezwakt is tot een sjwa. Vaak is ook die sjwa door apocope verdwenen, maar dat heeft geen invloed gehad op de stoottoon die de lettergreep bevatte.

Toonalternantie is in de Lage Landen een Limburgs fenomeen. In Nederland heeft enkel het noorden van de Limburgse provincie die invloed niet. In België kent het noorden en het westen geen toonverschillen meer. Zoals de kaarten van De Schutter et al. (2005, p. 41) aantonen voor *dag*, zijn er uitzonderingen.

2.5.7 Meervouden zonder uitgang

De meervouden zonder uitgang hebben vaak een secundair suffixkenmerk, zoals toonverandering en/of umlaut. Meervouden in het noorden zijn sneller identiek (De Schutter et al. 2005, p. 9), wat wil zeggen dat ze slechts één meervoudskenmerk hebben. In dit geval is dat zowel enkelvoud en meervoud geen suffix hebben. Dols (1942, p. 5) noemt volgende voorbeelden voor het Limburgs: *sjoon-sjoon* 'schoen-schoenen', *sjteek-sjteek* 'steek-steken' en *deil-deil* 'deel-delen'. De andere gevallen van toon en umlaut zijn al in 2.5.6 en 2.5.5 besproken.

2.5.8 Conclusie

In de meervoudsvorming in het Limburgs zijn in de inleiding de fonologische kenmerken van het Limburgs besproken. De verschijnselen *ontronding*, *diftongering*, *mouillering* en de medeklinkers die kunnen transformeren, verplaatsen of wegvallen bieden een goede basis voor de meervoudsstrategieën die het Hasselts toepast. Vervolgens zijn de verschillende hoofduitgangen van het Limburgs besproken: de meervouden op *-e(n)*, *-er*, *-s*, umlaut, toonwissel en de meervouden zonder uitgang. Umlaut en/of toonwissel zijn vaak combineerbaar met de andere meervoudsuitgangen. Toon is een typisch kenmerk van de Limburgse dialecten. Bij de nomina zijn er voorwaarden verbonden aan het voorkomen van stoottoon. Lange niet-gesloten klinkers en niet-gesloten tweeklanken in een lettergreep krijgen spontane stoottoon. Gesloten lange klinkers, gesloten tweeklanken en korte klinkers krijgen stoottoon, als zij gevolgd worden door een stemhebbende medeklinker en een tweede lettergreep. Die tweede lettergreep is een Middelnederlandse of Middelfrankische onbeklemtoonde klinker die tot een sjwa is verzwakt. In de andere gevallen krijgt een woord sleeptoon. Ten slotte is het gebied van de toonwissel afgebakend. Dat omvat zowel Belgisch- als Nederlands-Limburg, maar reikt niet volledig tot aan de provinciegrenzen.

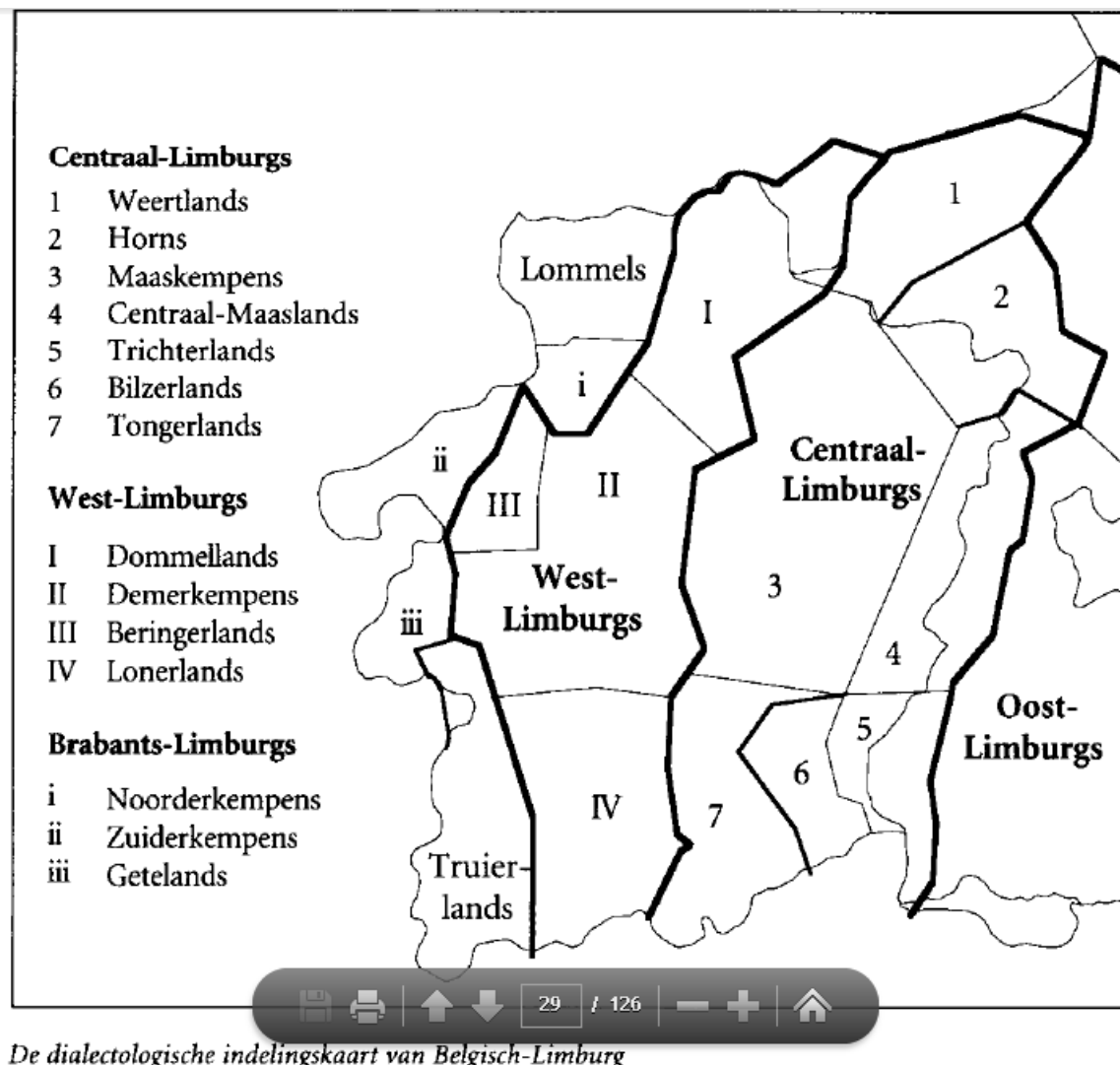
In het volgende hoofdstuk zullen de verschillende paradigma's van de nominale meervouden in het Hasselts worden besproken. Ook die vormen samen met de rest van de literatuurstudie een basis voor de onderzoeksvragen die in hoofdstuk drie worden aangekaart.

2.6 Meervoudsvorming in het Hasselts

2.6.1 Inleiding

Het Hasselts maakt deel uit van de West-Limburgse dialecten. Kenmerkend aan deze dialecten is dat zij een overgangsgebied vormen tussen de Brabantse en de Limburgse dialecten. Hasselt ligt vrijwel op de grens tussen het Demerkempens en het Lonerlands. De zijlijn van de Panningerlijn loopt net ten westen van de stad. De Panningerlijn is een isoglosse die ten westen van de Maas loopt en het onderscheid tussen *st* en *sjt* bepaalt. Die isoglosse is ook de meest rechtse lijn die op Figuur 7 te vinden is. De zijlijn bepaalt het onderscheid tussen *sch* en *sj*. De Hasselaren zeggen dus een variant van *schoen* en niet

sjoon. Nog kenmerkender aan de zijlijn van de Panningerlijn is dat dialectsprekers rechts ervan het Duitse *dich* achter zich laten. Links van die lijn, en dus ook in Hasselt spreken ze over *dzjee*. De lijn links van Hasselt is de betoningslijn. Die bepaalt de aanwezigheid van toonalternatie in de dialecten. Links gebruiken de dialecten wel toonverschillen, maar rechts niet meer. Links van de betoningslijn liggen de dialecten die al sterk Brabants gekleurd zijn en het unieke kenmerk van de Limburgse dialecten dus niet meer bevatten.

De dialectologische indelingskaart van Belgisch-Limburg

Figuur 7: De dialectologische indelingskaart van Belgisch-Limburg

(Bron: Belemans & Keulen 2004, p. 27)

In 2.6.2 worden de verschillende meervoudsparadigma's van het Hasselts besproken. Het zijn onder andere de meervoudsuitgangen die bij het Limburgs (2.5) al aangekaart werden met daarbij een aantal nieuwe uitgangen die mogelijk een variant zijn van de uitgangen uit het Limburgs.

2.6.2 De meervoudsvorming van het Hasselts

Het Limburgs (2.5) heeft onder andere uitgangen op *-e(n)*, *-er*, *-s*, umlaut, toonverandering. Daarnaast kan het meervoud ook uitgangloos blijven. Umlaut en toonveranderingen kunnen apart of allebei als secundair kenmerk bij de andere suffixen optreden. Hieronder zullen onder andere de bovenstaande uitgangen worden besproken, maar die komen voor in een andere indeling, gebaseerd op Clerinx (2009, p. 61-76).

Clerinx (2009) deelt de Hasseltse meervouden op in 44 categorieën. De eerste negen betreffen de meervouden op *-e*, de tiende bevat één meervoud op *-ne*, de elfde bevat meervouden op *-te*, de twaalfde op *-de*, de dertiende op *-nde*. Daarna volgen vier categorieën met meervouden op *-n*. Vervolgens somt Clerinx (2009, p. 65-70) twaalf situaties op waar *-s*-meervouden kunnen voorkomen. Dan volgt er nog één categorie van de meervouden op *-s* waar het enkelvoud op *-en* eindigt en de *n* in het meervoud verdwijnt (Clerinx 2009, p. 70). Categorie 20 tot en met 22 duiden de meervouden op *-es* aan. Categorie 23 heeft één voorbeeld van een meervoud op *-rs*. In categorie 24 zijn enkelvoud en meervoud bijna identiek, alleen het enkelvoud heeft sleптоon en het meervoud stoottoon. In categorie 25 wordt de *-d* uit het enkelvoud in het meervoud gedeleerd en krijgt het meervoud stoottoon in plaats van sleптоon. In categorie 26 wordt de eind-nk van het enkelvoud *-ng* en ondergaat het meervoud toonalternantie. Dan volgen vijf categorieën van de meervouden op *-er*. De 32^e categorie heeft drie meervouden op *-r*. Daarna volgen zes categorieën van klinkerwijziging waarbij nog andere fonologische verschijnselen, zoals de evolutie van *nk* naar *ng* in het meervoud, de wegval van *-p* bij *-mp* in het meervoud en het wegvallen van *j* uit de stam. De negenendertigste categorie betreft de meervouden waarbij de klinker uit het enkelvoud gerekt wordt en de eind-[t]-klank verdwijnt. Categorie 41 en 42 gaan over de meervouden op *-lej* ‘-lui of -lieden’. Categorie 42 bevat meervouden identiek aan het enkelvoud. Categorie 43 heeft verkleinwoorden als meervoudsvorm en categorie 44 heeft één meervoud waarbij een verkleinwoord gebruikt wordt dat anders is dan het enkelvoud.

Al de voorgaande categorieën kunnen herleid worden tot 19 categorieën die hieronder worden besproken. Dit zijn de meervouden op *-e*, *-ne*, *-te*, *-de*, *-nde*, *-n*, *-s*, *-es*, *-rs*, de bijna-identieke meervouden met sleптоon in het enkelvoud en stoottoon in het meervoud, de meervouden waarbij de eind-*d* uit het enkelvoud verdwijnt en de sleптоon van enkelvoud stoottoon wordt in het meervoud, de meervouden waar *-nk -ng* wordt met toonalternantie, de meervouden op *-er* en de meervouden op *-r*. Vervolgens volgen de meervouden met klinkerwijziging en de meervouden met klinkerrekking en het verdwijnen van de eind-[t]. Ten slotte sluiten de meervouden op *-lej*, de meervouden identiek aan het enkelvoud en meervouden op een verkleinwoord dit hoofdstuk af.

2.6.2.1 Meervouden op -e

De eerste categorie zijn de meervouden op -e. De meest regelmatige vorm waar -e het enige suffixkenmerk is zijn woorden als *benan* - *benanne* 'banaan-bananen' en *kleer* - *kleere* 'kleur-kleuren'. Daarnaast kan de stemloze eindmedeklinker ook stemhebbend worden zoals in het Standaardnederlands, zoals in *Belsj* - *Belzje* 'Belg - Belgen'. Het Hasselts volgt niet altijd deze regel. Bij sommige woorden waarbij de medeklinker in het Standaardnederlands stemhebbend wordt, blijft die in het Hasselts stemloos. Dit is onder andere het geval bij *fotograf* - *fotograffe* 'fotograaf - fotografen' en *(h)oes* - *(h)oesse* 'hoes - hoezen'. (Clerinx 2009, p. 61) Verder zijn er meervouden op -e, waarbij de eind-*k* van het enkelvoud een *g* wordt. In het meervoud van *brèk* 'brug' bijvoorbeeld, wordt bij *brègge* 'bruggen' de verscherping in de finale *k* van het enkelvoud ongedaan gemaakt. Vervolgens kan er ook een *n* bij meervouden op -e ingevoegd worden. Zo wordt *oa.ved*²⁶ 'avond' *oa.vende* 'avonden'. Mogelijk heeft hier in het enkelvoud *n*-deletie opgetreden, waarbij de *n* in het meervoud opnieuw optreedt. In de gevallen die tot nu toe werden besproken is altijd de toon in het enkelvoud en meervoud hetzelfde gebleven. Bij de volgende groep wordt de sleптоon uit enkelvoud steeds een stoottoon in het meervoud. Zo is het meervouden van *bo.l* 'bol' *bolle* 'bollen' en het meervoud van *spej.er* 'speer' *spejere* 'speren'. (Clerinx 2009, p. 62) Vermoedelijk wordt bij *speer*, net als in de Nederlandse spreektaal een svarabhaktivocaal ingevoegd als bij *arm* [ɑrəm] en bij *melk* [mɛlək]. De groepen van -e-meervouden die volgen, zijn de meervouden met klinkerwijziging en de meervouden met klinkerwijziging en verandering naar sleптоon in het meervoud. Voorbeelden bij de eerste groep zijn *akkrobbâat* 'acrobaat' en *akkrobatte* 'acrobaten'. Aangezien de *b* in het enkelvoud dubbel is geschreven is de eerste *o* kort. In het meervoud wordt die *o* lang, omdat de lettergreep door wegval van de *b* open wordt. Ook de lange *ââ* uit het enkelvoud wordt kort in het meervoud. In de tweede groep is er het voorbeeld *gebrek* - *gebrieë.ke* 'gebrek-gebreken'. De *e* uit het enkelvoud wordt een *ieë* en het meervoud krijgt sleптоon. De voorlaatste groep bij de -e-meervouden heeft verkorting in het meervoud. Dit wil zeggen dat een lange klank kort wordt. Zo wordt *spíék* 'spaak' *spieke* 'spaken of blijft *spíéke*. Ten slotte kan het meervoud op -e ook verkorting en verandering naar stoottoon in het meervoud krijgen bij *kieë.r* 'keer' en *kirre* 'keren'. (Clerinx 2009, p. 63)

Bij de -e-meervouden kunnen de volgende conclusies worden getrokken. Ze zijn gelijkaardig aan het Standaardnederlands bij de woorden die -e als primair meervoudskenmerk hebben en bij de woorden waarbij de eindmedeklinker in het meervoud stemhebbend wordt. Toch zijn er enkele gevallen, zoals *fotograf* - *fotograffe* 'fotograaf - fotografen' waarbij de medeklinker in het meervoud stemloos blijft. Daarnaast konden er enkele fonologische verschijnselen, zoals het vervangen van een *k* door een *g* in

²⁶ Het puntje na *oa* in het woord *oa.ved* en *oa.vende* duidt aan dat die lettergrepen allebei een sleптоon bevatten.

het meervoud en het toevoegen van een *n* in het meervoud bij *-e*-meervouden plaatsvinden. Voorbeelden waren *brèk* - *brègge* 'brug - bruggen' en *oa.ved* - *oa.vende* 'avond - avonden'. *Klinkerwijzing* is een nieuwe vorm van meervoudsvorming die nog niet hierboven werd besproken. In het Hasselts kunnen klinkers van en naar het meervoud dus verlengd of verkort worden. *Akkrobbâât* 'acrobaat' en *akkrobatte* 'acrobaten' waren hier mooie voorbeelden van. De verandering van *e* [ɛ] naar *ieë* [i:(ə)] is nog een ander voorbeeld van klankverandering. Ook kan er bij de *-e*-meervouden *sleeptoon* in het meervoud voorkomen, terwijl het enkelvoud *stoottoon* behoudt. Een volgende nieuwe vorm van meervoudsvorming is *verkorting*. Hierbij wordt een lange klinker in het meervoud kort. Soms kan hierbij ook toonalternantie van *sleep-* naar *stoottoon* plaatsvinden.

2.6.2.2 Meervouden op *-ne*

De tweede categorie vormt één meervoud op *-ne*: *sche.pe* - *sche.pene*. De enkelvouden *sche.pen* of *sche.pene* kunnen ook voorkomen. (Clerinx 2009, p. 63) Het is mogelijk dat in dit enkelvoud *n*-deletie heeft plaatsgevonden. Dit wordt nog meer bevestigd omdat er een variant op *-en* bestaat. Dit woord kan ook tot de *-e*-meervouden en de meervouden identiek aan het enkelvoud gerekend worden.

2.6.2.3 Meervouden op *-te*

Volgens Clerinx (2009, p. 64) valt de eind-*t* of de eind-*d* na de *l*, *r* en *n* bijna altijd weg. In het meervoud komt die *d* of *t* weer terug. Voorbeelden zijn *è.ntres* 'intrest' - *è.ntreste* 'intresten' en *bíés* 'beest' - *bíéste* 'beesten'. Met gevolg hebben *kas* 'kaars' en *kas* 'kast' een ander meervoud. Dat van *kas* 'kaars' is *kasse* 'kaarsen' en van *kas* 'kast' is *kaste*. Bij *arsjietèk* 'architect' kan de *t* facultatief terugkomen in het meervoud in '*arsjietèkke*' of '*arsjietèkte*'. (Clerinx 2009, p. 64)

2.6.2.4 Meervouden op *-de*

Bij deze groep is er één voorbeeld: *ben* 'bende' - *bende* 'bendes'. Hier heeft het enkelvoud zijn *sjwa* verloren en waarschijnlijk is daarna *d*-deletie gebeurd na de *n*. Hoewel deletie van *d* of *t* na *n* bijna niet gebeurt, is dit een uitzondering. In het meervoud keert de *d* terug, samen met de *e*-uitgang.

2.6.2.5 Meervouden op *-nde*

In deze categorie is er ook maar één voorbeeld: *mè.rrege* 'morgen' en *mè.rregende* 'morgens'. Dit voorbeeld is naar analogie van *oa.ved* 'avond' - *oa.vende* 'avonden' bij de *e*-meervouden. Bij beide voorbeelden wordt er een *n* ingevoegd in het meervoud, die in het enkelvoud mogelijk is weggefallen. De oude enkelvouden zouden dan *mè.rregen* en *oa.vend* kunnen zijn.

2.6.2.6 Meervouden op -(e)n

In deze categorie zijn er vier groepen. De eerste bevat de -(e)n-meervouden die -(e)n als enige suffix hebben. Voorbeelden zijn *kassèè* 'kassei' - *kassèè(e)n* 'kasseien' en *kleu* 'klauw' - *kleu(e)n* 'klauwen'. Opvallend is dat de voorbeelden uit die eerste groep bijna allemaal oude *ja*- en *wa*-stammen zijn, zoals *knèè* 'knie' - *knèè(e)n* 'knieën', *scheu* 'schouw' - *scheu(e)n* 'schouwen'. In de tweede groep verdwijnt de eind-*d* uit het enkelvoud en verlies het enkelvoud haar sleптоon. Dit gebeurt onder andere bij *smee.d* 'smid' - *smee(e)n* 'smeden' en *tèè.d* 'tijd' - *tèè(e)n* 'tijden'. Daarnaast kan het meervoud van *smee.d* ook *smee^ers* zijn. De derde groep bevat één voorbeeld: *kaa*. 'kei' - *kaan* 'keien'. (Clerinx 2009, p. 64-65) Hier verlies het enkelvoud haar sleптоon. Ook dit lijkt een oude *ja*-stam te zijn. De laatste groep bevat een oude vrouwelijke *i*-stam stad. Hier verandert de *a* naar analogie in het Standaardnederlands in een lange *ee* in *stee^en* (Clerinx 2009, p. 65). Mogelijk heeft hier in het meervoud *d*-deletie plaatsgevonden.

2.6.2.7 Meervouden op -s

Er zijn volgens Clerinx (2009, p. 65-70) twaalf gevallen waarbij een nomen een -s-meervoud kan krijgen: bij alle verkleinwoorden, bij vele meerlettergrepige substantieven op -*el* en -*er*, bij nomina agentis op -*er* en -*ieër* (Hasseltse variant van -*aar*), bij mannelijke persoonsnamen op -*ejer* (Hasselts voor -*ier*), bij (van oorsprong Franse woorden) op -*êûr* (Hasselts voor -*eur*), bij mannelijke persoonsnamen op *óéer* (Hasselts voor -*or* of -*oor*), bij mannelijke woorden op -*em*, bij mannelijke persoonsnamen op -*oar* (Hasselts voor -*oor*, -*ior*...), bij woorden op -*e*, sommige woorden die uitgaan op een klinker, tweeklank of een nasale klinker, bij woorden op -*ng* en tenslotte bij enkele meervouden naar analogie met het Standaardnederlands. Na de twaalf groepen volgt nog een geval waarbij de eind-*n* na een enkelvoud op -*en* verdwijnt in het meervoud en er een -*s* wordt toegevoegd. (Clerinx 2009, p. 65-70)

Net zoals het Standaardnederlands krijgen alle verkleinwoorden een -s-meervoud, zoals in *bekske* 'bakje' - *bekskes* 'bakjes' en *(h)iendsje* 'hondje' - *(h)iendsjes* 'hondjes'. Daarnaast krijgen de onbeklemtoonde suffixen -*el* en -*er* vaak -*s* in het Hasselts, bijvoorbeeld bij *be.tel* 'bijtel' - *be.tels* 'bijtels' en *brejer* 'broer' - *brejers* 'broers'. Toch zijn er ook heel wat uitzonderingen waaronder *appel* 'appel' - *appele* 'appels of appelen' en *èngel* 'engel' - *èngele* 'engelen'. (Clerinx 2009, p. 66) De derde groep van nomina die bijna altijd een -s-meervoud krijgen zijn de nomina agenties op -*er* en -*ieër* '-aar', zoals *kwaker* 'schreeuwende baby' - *kwakers* of *tóévenieër* 'tovenaar' - *tóévenieërs* 'tovenaars'. Een uitzondering op die regel zijn de inwoners van plaatsnamen, als *Le.venieër* 'Leuvenaar' *Le.venieëre* 'Leuvenaren'. De volgende groep zijn de mannelijke persoonsnamen op -*ejer* '-ier' zoals *kutsejer* 'koetsier' en *kutsejers* 'koetsiers'. Ook die krijgen bijna allemaal een -*s* in het meervoud. (Clerinx 2009, p. 67) Een uitzondering is *offesejer* 'officier' en *offesejere* 'officiëren'. De vijfde groep vormen de (van oorsprong Franse) woorden op -*êûr* '-eur' met als voorbeelden *ammatéêûr(s)* 'amateur(s)' en *goevernéêûr(s)* 'gouverneur(s)'. Een voorbeeld bij de zesde groep van de mannelijke persoonsnamen op Het nominale meervoud van het Hasselts - Literatuurstudie

-óéer is *doktóéer* 'dokter' en *doktóérs* 'dokters'. Naast *-el* en *-er* kunnen mannelijke woorden op *-em* ook een *-s*-meervoud krijgen, zoals *beu.jem(s)* 'bodem(s)' en *dâtem(s)* 'datums'. Uitzonderingen zijn *bèkkem(e)*²⁷, *bessem(e)* 'bezem(s)' en *fi.llem(e)* 'film(s)'. Groep acht bevat de woorden op *-oar* 'oor of -or' zoals *mazzjoar(s)* 'majoor(s)' en *zjunioar(s)* 'junior(s)'. (Clerinx 2009, p. 68) De negende groep bevat woorden op *-e* die een *-s*-meervoud krijgen, bijvoorbeeld *(h)imme* 'hemd' - *(h)immes* 'hemden' en *la.ke* 'laken' - *la.kes* 'lakens'. Uitzonderingen zijn onder andere *bladzèède* (bladzijde) - *bladzèède* (bladzijdes) en *gemíénte* 'gemeente' - *gemíénte* 'gemeentes'. Opvallend is dat alle uitzonderingen bij de woorden op *-e* identieke meervouden zijn. Bij *rede* 'reden' kan zowel *rede* als *redes* het meervoud zijn. De volgende groep van *-s*-meervouden bevat sommige woorden die op een klinker, tweeklank of een nasale klinker uitgaan. Voorbeelden zijn *giedō* 'fietsstuur' - *giedōs*, *koepō* 'coupon' - *koepōs* 'coupons', *otto(s)* 'auto(s)' en *loe* 'zwart masker dat alleen de ogen bedekt' - *loes*. (Clerinx 2009, p. 69) Ook woorden op *-ng* krijgen een *-s*. Bij het Hasselts lijkt hier een *g* te zijn toegevoegd aan het einde van het woord ten opzichte van het Standaardnederlands. Voorbeelden zijn *ballong(s)* 'ballonnen', *barong(s)* 'baronnen' en *plafong(s)* 'plafond(s)'. De laatste groep vormen de *-s*-meervouden die gelijkaardig zijn aan het Nederlands zoals *kaploan(s)* 'kappelaan(s)'. (Clerinx 2009, p. 70) Meer voorbeelden zijn te vinden in Clerinx (2009, p. 70).

In de bovenstaande groepen lijkt de klemtoonregel, die in het Standaardnederlands voor de meeste gevallen klopt, voor het Hasselts toch niet helemaal van toepassing te zijn. *Bessem* 'bezem' krijgt hier ondanks de onbeklemtoonde laatste lettergreep een *-e*-meervoud. Dit geldt ook voor *ballong(s)* 'ballonnen of ballons' en *barrong(s)* 'baronnen of barons'. Bij de laatste twee voorbeelden net zoals bij het voorbeeld *appel(e)* 'appel op *-en* of *-s*' lijkt het Hasselts ofwel het *-s*-meervoud of het *-e*-meervoud te selecteren, terwijl het Standaardnederlands de keuze laat. Ten slotte kunnen woorden op *-e* in het Hasselts ook identieke meervouden hebben zoals *bladzèède*.

Naast de twaalf groepen die een *-s*-meervoud kunnen hebben volgt nog één groep waarbij de *n* bij de enkelvoud op *-en* wegvalt en het meervoud een *-s* krijgt. Dit is het geval bij *dieë.ken* 'deken' - *dieë.kes* 'dekens', *lèttíéken* 'litteken' - *lèttíékes* 'litttekens' en *tíéken* 'teken' - *tíékes* 'tekens'. (Clerinx 2009, p. 70)

2.6.2.8 Meervouden op *-es*

Bij de meervouden op *-es* zijn er drie groepen: de meervouden op *-es* als enige suffixregel, *de meervouden op -es waarbij de sleптоon uit het enkelvoud verdwijnt en de eind-nk ng wordt* en *de meervouden op -es waarbij de stemloze eindmedeklinker van het enkelvoud stemhebbend wordt* (Clerinx 2009, p. 70).

²⁷ De Nederlandse vertaling van dit woord heb ik niet kunnen vinden. Mogelijk gaat het om bekken (alle betekenissen).

De eerste groep bevat de voorbeelden *affaar* 'affaire' - *affares* 'affaires', *joeng* 'jongen' - *joenges* 'jongens', *kejoeng* 'kwajongen' - *kejoenges* 'kwajongens' en *zaa.k* 'zaak' - *za.kes* 'zaken' (Clerinx 2009, p. 70). Het eerste woord *affaar* komt van het Franse *affaire* en *affaires*. Wellicht zijn die leenwoorden vereenvoudigd in de Hasseltse schrijftaal en heeft *affaire* e-deletie ondervonden. In het meervoud komt de -e dan weer terug. Bij *joeng* en *kejoeng* is het mogelijk dat er in het enkelvoud e-deletie heeft plaatsgevonden. In het Standaardnederlands is er nog een *n* toegevoegd in het enkelvoud, maar mogelijk is dit in het Hasselts en Limburgs nooit gebeurd. Ook bij *mèrre.ge* bij de meervouden op -nde zou dit het geval kunnen zijn.

De volgende groep zijn de meervouden op -es waarbij de sleптоon uit het enkelvoud verdwijnt en de eind-*nk ng* wordt. Bij de meervouden op -e was er al een voorbeeld waarbij de eind-*k g* werd, zoals bij *brèk* 'brug' - *brègge* 'bruggen'. In deze groep is er één voorbeeld, *dè.nk* 'ding' - *dènges* 'dingen'. (Clerinx 2009, p. 62, 70) Opnieuw lijkt een suffix met sjwa erin de verandering van *k* naar *g* te bevorderen. Toch zijn er later in de tekst ook voorbeelden waarbij dit niet het geval is.

De laatste groep bevat het Hasseltse woord voor lelie *ie.ltsj* met als meervoud *ie.ldzjes* 'lilies'. De stemloze medeklinker van het enkelvoud is in het meervoud stemhebbend geworden. (Clerinx 2009, p. 70) Mogelijk heeft in dit woord ook mouillering plaatsgevonden waarbij zowel in het enkelvoud als het meervoud een [j]-klank aan de stam is toegevoegd.

2.6.2.9 Meervouden op -rs

Smee.d 'smid' - *smee^ers* 'smeden' is het enige voorbeeld bij de meervouden op -rs. Het meervoud verliest hier ook de sleптоon. Naast *smee^ers* kon ook *smee^(e)n* een meervoud zijn van *smee.d*. (Clerinx 2009, p. 65, 70)

2.6.2.10 Meervouden met toonverandering als enig kenmerk

In categorie tien staat de bijna identieke meervouden met als enkel verschil dat het enkelvoud sleптоon heeft en het meervoud stoottoon. Voorbeelden zijn onder andere *be.rreg* 'berg' - *berreg* 'bergen', *bíé.n* 'been' - *bíén* 'benen', *brej.f* 'brief' - *brejf* 'brieven', *daa.g* 'dag' - *daag* 'dagen'. (Clerinx 2009, p. 71) In Clerinx (2009, p. 71) zijn nog andere voorbeelden te vinden.

2.6.2.11 Meervouden waarbij de eind-*d* in het enkelvoud verdwijnt en de sleптоon stoottoon wordt

In deze categorie zijn er toch twee voorbeelden waarbij de *d* na een *n* kan verdwijnen.²⁸ Daarnaast verandert de sleптоon uit het enkelvoud in een stoottoon. De voorbeelden zijn *(h)o.nd* 'hond' - *(h)on* en *vrie.nd* 'vriend' - *vrien* 'vrienden'. (Clerinx 2009, p. 71)

2.6.2.12 Meervouden waar -*nk* -*ng* wordt met toonalternantie

Van de verandering van *k* naar *g* en *nk* naar *ng* werden al eerdere voorbeelden aangehaald, als *brèk* - *brègge* en *dè.nk* - *dènges*. Hier zijn de nomina *jie.nk* 'joch, denigrerend' - *jieng* en *rè.nk* 'ring' - *reng* 'ringen'. (Clerinx 2009, p. 71)

2.6.2.13 Meervouden op -*er*

In deze categorie zijn er vijf subgroepen: de meervouden op -*er* die in het meervoud hun sleптоon en hun stemloze eindmedeklinker behouden, de meervouden op -*er* van woorden die in het meervoud hun sleптоon behouden maar waarbij de stemloze eindmedeklinker stemhebbend wordt, de meervouden op -*er* gepaard met klinkerwijziging, de meervouden op -*er* gepaard met stoottoon én waarbij de eind-*d* *ng* wordt en de meervouden op -*er* gepaard met moullering van de eindmedeklinker van het enkelvoud (Clerinx 2009, p. 71-72).

De eerste groep heeft maar één voorbeeld: *koéé.t* - *koéé.ter* (Clerinx 2009, p. 71).²⁹ Ook in de tweede groep blijft de sleптоon behouden, maar wordt de stemloze eindklinker wel stemhebbend in het meervoud. Dat is het geval bij *glââ.s* 'glas' - *glâ.zer* 'glazen' en *ka.llef* 'kalf' - *ka.llever* 'kalveren'. Daarnaast kunnen meervouden op -*er* ook klinkerverandering ondergaan. Bij *bróéed* 'brood' en *droad* 'draad' worden de achterklinkers voorklinkers in de meervouden *brieër* 'broden' en *drieër* 'draden'. (Clerinx 2009, p. 72) Hier is dus meer specifiek sprake van umlaut. Binnen de meervouden op -*er* is er nog een speciale groep waarbij de eind-*d* van het enkelvoud *ng* wordt (Clerinx 2009, p. 72). Dit is het nomen *kè.nd* 'kind' dat *kènger* 'kinderen' wordt. In het meervoud is de sleптоon ook stoottoon geworden. Ten slotte kan één meervoud op -*er* in het meervoud ook gemouilleerd worden. Dat is het nomen *lè.nt* 'lint' en zijn meervoud *lè.ndzjer* 'linten'. Daarnaast bestaat als meervoud ook *lè.nte*. (Clerinx 2009, p. 72)

²⁸ Zie 2.6.2.3 Meervouden op -*te*.

²⁹ De vertaling is hier mogelijk *koter* of *koters* als synoniem voor kinderen.

2.6.2.14 Meervouden op -r

De meervouden op -r verliezen voor alle voorbeelden hun sleeptoon in het meervoud. *Blââ.d* 'blad' wordt *blââr*, *ee*. 'ei' wordt *eer* 'eieren' en *rââ.d* 'rad, wiel' wordt *rââr* (Clerinx 2009, p. 72). Het is mogelijk dat al deze meervouden oorspronkelijk -er-meervouden waren. Bij *blââr* kan het zijn dat de *d* in het enkelvoud is gedeleerd uit het meervoud *blâ(.)der*. Vervolgens is in *blââ(.)er* de sjwa weggefallen en zo bekomt men de verkorte vorm *blââr*. Bij *rââr* kan zich een gelijkaardig proces hebben voorgedaan.

2.6.2.15 Meervouden met klinkerwijziging

In deze categorie zijn er zes subgroepen: de meervouden met klinkerwijziging als primair en enig kenmerk, de meervouden met klinkerwijziging en verlies van de sleeptoon, de meervouden met klinkerwijziging waarbij de sleeptoon verdwijnt en de eind-nk ng wordt, de meervouden met klinkerwijziging waarbij de sleeptoon én eind-p wegvalt, de meervouden met klinkerwijziging waarbij de *j* uit de stam wegvalt en de meervouden met klinkerwijziging waarbij zowel de sleeptoon als de eind-d van het enkelvoud wegvalt (Clerinx 2009, p. 72-74).

In de eerste groep zitten zowel gevallen van umlaut als van klinkerwijziging in het algemeen. Voorbeelden van umlaut zijn *ââs* 'aas' - *ieës* 'azen', *bak* - *bek* 'bakken', *bos* - *bès* 'bossen', *kop* - *kèp* 'koppen'. Daarnaast zijn voorbeelden van klinkerwijziging *eukerneu^e.t* 'okkernoot' - *eukerne^e.t* 'okkernoten' en *stréû^e.k* 'struik' - *strèè^e.k* 'struiken'. De tweede groep heeft naast de klinkerwijziging ook verlies van sleeptoon, onder andere bij *ba.l* 'bal' - *bel* 'ballen' en *bóém* 'boom' - *bíém* 'bomen'. (Clerinx 2009, p. 72-74) Als extra kenmerk naast klinkerverandering en verlies van sleeptoon kan de eind-nk ook ng worden bij *joe.nk* 'joch, denigrerend' - *jieng* en *ra.nk* 'kring die een nat glas op hout achterlaat of rand aan peulvrucht' - *reng* (Clerinx 2009, p. 74). In de vierde groep kan de klinker wijzigen en de sleeptoon en de eind-p van het enkelvoud wegvallen. Dat is bij het voorbeeld *ka.mp* 'kam' - *kem* 'kammen'. In de vijfde groep valt de *j* uit de stam weg in het meervoud bij *djoa.n* 'doorn' - *dieë.n* 'doornen'. *Djoa.ne* kan ook een meervoud zijn. In de laatste groep is er naast de klinkerwijziging een apocope van de eind-d in het enkelvoud en verlies van sleeptoon bij *(h)oue.d* 'hoed' - *(h)ej* 'hoeden'. (Clerinx 2009, p. 74) Ook dat is een geval van umlaut.

2.6.2.16 Meervouden met klinkerrekking en het verdwijnen van de eind-[t]

Meer specifiek gaat dit om een woord op -a.nd in het enkelvoud waarbij de eind-[t]-klank en de sleeptoon verdwijnt en de korte a tot een aa gerekt wordt (Clerinx 2009, p. 74). Voorbeelden zijn *ba.nd* 'band' - *baan* 'banden', *(h)a.nd* 'hand' - *(h)aan* 'handen' en *ta.nd* 'tand' - *taan* 'tanden' (Clerinx 2009, p. 74).

2.6.2.17 Meervouden op *-lej*

In deze groep zijn er nog twee subgroepen: de eerste zijn de gewone meervouden op *-lej* ‘-lui’, de tweede op *-slej*. Voorbeelden van de eerste groep zijn *mansmins* ‘man’ - *manslej* ‘man, echtgenoot’ en *vreu* ‘vrouw’ - *vreulej* ‘vrouwen als collectief begrip’. In de tweede groep is het collectief voor *mannen* *manslej*. (Clerinx 2009, p. 75)

2.6.2.18 Meervouden identiek aan het enkelvoud

De voorlaatste groep bevat enkelvoud en meervoud die geen suffix en verder geen ander meervoudskenmerk hebben. Voorbeelden zijn onder andere *appel* ‘appel’ - *appel(e)* ‘appels’, *boek* ‘boek’ - *boek* ‘buiken’. (Clerinx 2009, p. 75) Meer voorbeelden zijn te vinden in Clerinx (2009, p. 75).

2.6.2.19 Meervouden op een verkleinwoord

Meervouden kunnen ook een verkleinwoord zijn dat gelijk of verschillend is van het grondwoord. Gelijke meervouden op een verkleinwoord zijn bijvoorbeeld *bong* ‘bon’ - *bonnekes* ‘bonnen of bonnetjes’ en *kwaa.rt* ‘kwartje’ - *kwaa.rtsjes* ‘kwartjes’. Een meervoud op een verkleinwoord dat verschillend is van het grondwoord is *pââ.d* ‘pad of weg’ - *wieëgskes* ‘paadjes’. (Clerinx 2009, p. 75-76)

2.6.3 Conclusie

De voorbeelden van Clerinx (2009, p. 61-76) geven aan dat het Hasselts een rijke schat aan meervouden heeft. In grote lijnen komen de volgende meervoudssuffixen voor: *-e*, *-ne*, *-te*, *-de*, *-nde*, *-n*, *-s*, *-es*, *-rs*, de bijna-identieke meervouden met sleптоon in het enkelvoud en stoottoon in het meervoud, de meervouden waarbij de eind-*d* uit het enkelvoud verdwijnt en de sleптоon van enkelvoud stoottoon wordt in het meervoud, de meervouden waar *-nk* *-ng* wordt met toonalternantie, de meervouden op *-er* en de meervouden op *-r*, de meervouden met klinkerwijziging, de meervouden met klinkerrekking en het verdwijnen van de eind-*[t]*, de meervouden op *-lej*, de meervouden identiek aan het enkelvoud en meervouden op een verkleinwoord. Binnen deze negentien groepen zijn er ook verschillende fonologische verschijnselen die meermaals voorkomen zoals onder andere de *(n)g* die verandert in *(n)k*, de eind-*d* die in het enkelvoud wegvalt, een sleптоon die stoottoon wordt en in één geval een stoottoon die sleптоon wordt. Dat was zo bij *gebrek* - *gebrieë.ke*. In de andere gevallen met toonalternantie was het in het meervoud een verandering naar stoottoon.

In het volgende hoofdstuk over de onderzoeksvragen zal het thema van de meesterproef over het nominale meervoud van het Hasselts nog verder uitgediept worden.

3 Onderzoeksvragen

3.1 Inleiding

In deze meesterproef heb ik concreet materiaal uit het Hasselts dat benut kan worden voor de onderzoeksvragen. Uit een transcriptie van 41 minuten van het Hasselts van drie informanten die ik zelf heb uitgevoerd heb ik alle nominale meervouden geëxtraheerd. Op die meervouden zullen de onderzoeksvragen gebaseerd zijn.

3.2 Strategieën die het Hasselts gebruikt om nominale meervouden te vormen

De strategieën die het Hasselts gebruikt, kunnen worden opgedeeld in vier categorieën: suffigering, toon, klankverandering of -verlenging en geen markering.

De eerste strategie is de suffigering. De suffixen die ik in mijn transcriptie heb aangetroffen zijn: *-e* (*mense*), *-en* (*zjatten* 'kopjes'), *-er* (*kinder*) en *-s* (*regols* 'rioleringen'). De tweede strategie is toon. Hier is een voorbeeld zonder suffix *bree.f* 'brief' en *breef* 'brieven'. *Bree.f* heeft sleптоon en *breef* stoottoon. *Kinjer* is een tweede voorbeeld van toonalternantie, maar met een suffix. *Kinjer* heeft stoottoon terwijl de Hasseltse variant van 'kind' *ke.nd* sleптоon heeft.³⁰ Als derde strategie kan een meervoud klinkerverandering of verlenging ondergaan. Die klinkerverandering kan een umlaut zijn, bijvoorbeeld bij *zaatlep*, het meervoud van *zaatlap* of een verlenging, zoals bij *ha.nd* 'hand' - *haan* 'handen'. Een voorbeeld met suffix en klankverandering is *briejer* 'broden' als meervoud van *broeëd*. De vierde (en laatste) strategie zijn de meervouden zonder markering. Hier is *koj* 'kwaai' een voorbeeld van een gesubstantiveerd adjectief. Het enkelvoud is hier volledig identiek aan het meervoud.

In de volgende onderzoeksvraag komt aan bod wat het grammatica systeem is achter de vijf strategieën die hierboven zijn besproken.

3.3 Het grammaticale systeem achter de strategieën van het Hasselts

Na het overlopen van de resultaten in hoofdstuk 5 zal in de analyse in hoofdstuk 6 besproken worden wat het grammaticale systeem achter de strategieën uit 3.2 kan zijn. In de eerste plaats zal de keuze van het suffix bepaald worden door de uitgang van het grondwoord. Voor het Hasselts is al vastgesteld dat de *s*-uitgangen voorkwamen bij woorden op onder andere *-aar*, *-eur* en *-ier* ook vaak bij het suffix *-e*

³⁰ Later in de resultatenbespreking zullen de gevallen met toonalternantie worden weggelaten. Dit omdat er te veel twijfel van mijn kant bestaat welke gevallen sleптоon en welke gevallen stoottoon dragen. Voor sommige gevallen was de toonalternantie duidelijk, bij vele andere gevallen dan weer niet. Zie 4.5 in de methodologie voor meer uitleg.

of *-el*, *-er* of *-em*. Zo heeft *zusters* uit de transcriptie een *-s*-meervoud. Ook dit zal bij de voorbeelden uit de transcriptie worden onderzocht. Daarnaast zouden ook fonologische regels aan de basis van de keuze van het suffix kunnen liggen. Zo kan *sjwadeletie* bijvoorbeeld voor een uitgangloos meervoud (en enkelvoud) zorgen. Een voorbeeld is *zaatlep* ‘zatlappen’. Ten slotte kan een secundaire strategie mogelijk niet voorkomen zonder de aanwezigheid van een bepaald suffix. In de literatuurstudie kwam bijvoorbeeld maar één geval van *stoottoon* in het enkelvoud en *sleeptoon* in het meervoud voor en dit bij de *-e*-meervouden bij *gebrek* - *gebrieë.ke*. De meervouds-*e* zou hier de vorige lettergreep mogelijk hebben afgebroken, de *k* gaat naar de volgende lettergreep, waardoor de *stoottoon* in het meervoud verloren is gegaan.

3.4 Overeenkomst tussen de spontane taaldata en de taalkundige literatuur over het nominale meervoud

Deze onderzoeksvraag maakt een vergelijking tussen de strategieën en voorbeelden van meervouden uit de literatuurstudie en die van de meervouden uit de transcriptie. Niet alle meervoudscategorieën die voor het Hasselts zijn besproken in de literatuurstudie zullen worden aangekaart. Voor al die categorieën werd er ook niet altijd een voorbeeld gevonden.

In hoofdstuk vier zal de methodologie van de transcriptie verder toegelicht worden.

4 Methodologie

4.1 Inleidende informatie

In dit hoofdstuk wordt uitgelegd hoe de transcriptie van het sprekersfragment voor het Hasselts op Dialectloket tot stand is gekomen. Als eerste stap moet het transcriptiebestand klaargemaakt worden om compatibel te zijn voor verwerking met de transcriptiesoftware Elan. Met deze tool kan een geluids- of videofragment geïmporteerd worden en via *tiers* – afbakeningen van individuele geluidsfragmenten, zoals bij een ondertiteling – kan er tekst bij dat fragment worden geplaatst. Voor deze transcriptie was het belangrijk dat er een tier of een band toegevoegd werd voor *lichte vernederlandsing* van de opname en één voor de *zware vernederlandsing*. *Lichte vernederlandsing* betekent dat dit fragment zo dicht mogelijk bij het dialect wordt getranscribeerd, maar alle fonologische kenmerken, die niet-betekenisdragend zijn, mogen niet in de deze transcriptie worden weergegeven.³¹ *Zware vernederlandsing* komt ongeveer overeen met het Standaardnederlands, met uitzondering van vaste syntactische constructies in het dialect en betekeniswoorden die niet bestaan in het Standaardnederlands. Een voorbeeld van zo'n vaste constructie uit het protocol³² is: *Hij deed het voor op te vallen*. Hier moet in de zware vernederlandsing *voor* behouden blijven, terwijl de standaardtaal voorschrijft dat het *om* moet zijn. Het is belangrijk dat beide *tiers* – zware en lichte vernederlandsing – zoveel mogelijk overeenkomen, omdat de woorden die in beide *tiers* staan aan elkaar gekoppeld worden. Als er syntactische afwijkingen in een van de twee *tiers* voorkomen, zullen die niet juist aan elkaar gekoppeld worden of niet herkend worden bij de uiteindelijke verwerking van de transcriptieband. Als de transcribent verschillende informatie in de tier van de zware vernederlandsing plaatst, bijvoorbeeld *Ik ga naar 't school* en *ik ga naar school*, dan zal *ik*, *ga* en *naar* juist gekoppeld worden bij de verwerking, maar *'t* zal gekoppeld worden *school*. Daarom is het belangrijk dat er een een-op-eenrelatie bestaat tussen de woorden in beide *tiers*. Ook bij de betekeniswoorden geeft het protocol aan dat het dialectwoord *lattestoors* dat niet mag vertaald mag worden naar *rolluiken* omdat er over de specifieke vertaling soms discussie mogelijk is³³.

4.2 Voorbereidend werk bij de transcriptie

Voor het transcriberen plaatsvindt, moet er eerst een opname worden aangevraagd bij de Universiteit Gent (contactpersoon Anne-Sophie Ghyselen), de beheerder van het transcriptieproject van Dialectloket

³¹ Bron: Van Keymeulen, Breitbarth, Ghyselen en Farasyn (2018). Zie bijlage 9.1.

³² Bron: Van Keymeulen, Breitbarth, Ghyselen en Farasyn (2018). Zie bijlage 9.1.

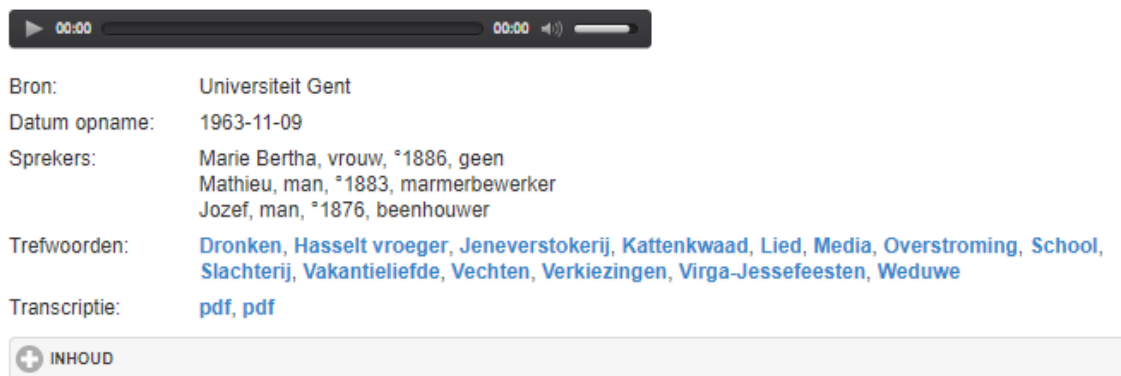
³³ Bron: Van Keymeulen, Breitbarth, Ghyselen en Farasyn (2018, p. 3). Zie bijlage 9.1.

voor alle Vlaamse opnames. Voor transcripties van alle dialecten uit Nederland gebeurt die aanvraag bij het Meertens Instituut. Op de site van Dialectloket (*dialectloket.be*) zijn alle opnames fysiek aanwezig om te beluisteren, maar ze kunnen niet worden gedownload.

Via de opties *Geluid* en vervolgens *Stemmen uit verleden* in het keuzemenu van Dialectloket wordt de zoekdatabank voor de transcriptiefragmenten van de Nederlandse dialecten geopend. Er kan in die databank gezocht worden op *Plaats*, *Trefwoord* en *Inhoud* en op de kaart. Ik vond het de makkelijkste optie om te zoeken via de kaart, omdat *Hasselt* ook in Nederland bestaat.

OPNAME 3

De opname bestaat uit twee delen (tot 17:27 en daarna). In het eerste deel vertelt Marie Bertha over haar schooltijd, de slachterij van haar ouders, het Hasselt van vroeger en een vakantieliefde. Veel van die onderwerpen komen ook aan bod in de moeilijker verstaanbare passage van Mathieu en Jozef in het tweede deel van de opname.

00:00 00:00

Bron: Universiteit Gent

Datum opname: 1963-11-09

Spreekers: Marie Bertha, vrouw, *1886, geen
Mathieu, man, *1883, marmerbewerker
Jozef, man, *1876, beenhouwer

Trefwoorden: [Dronken](#), [Hasselt vroeger](#), [Jeneverstokerij](#), [Kattenkwaad](#), [Lied](#), [Media](#), [Overstroming](#), [School](#), [Slachterij](#), [Vakantieliefde](#), [Vechten](#), [Verkiezingen](#), [Virga-Jessefeesten](#), [Weduwe](#)

Transcriptie: [pdf](#), [pdf](#)

+ INHOUD

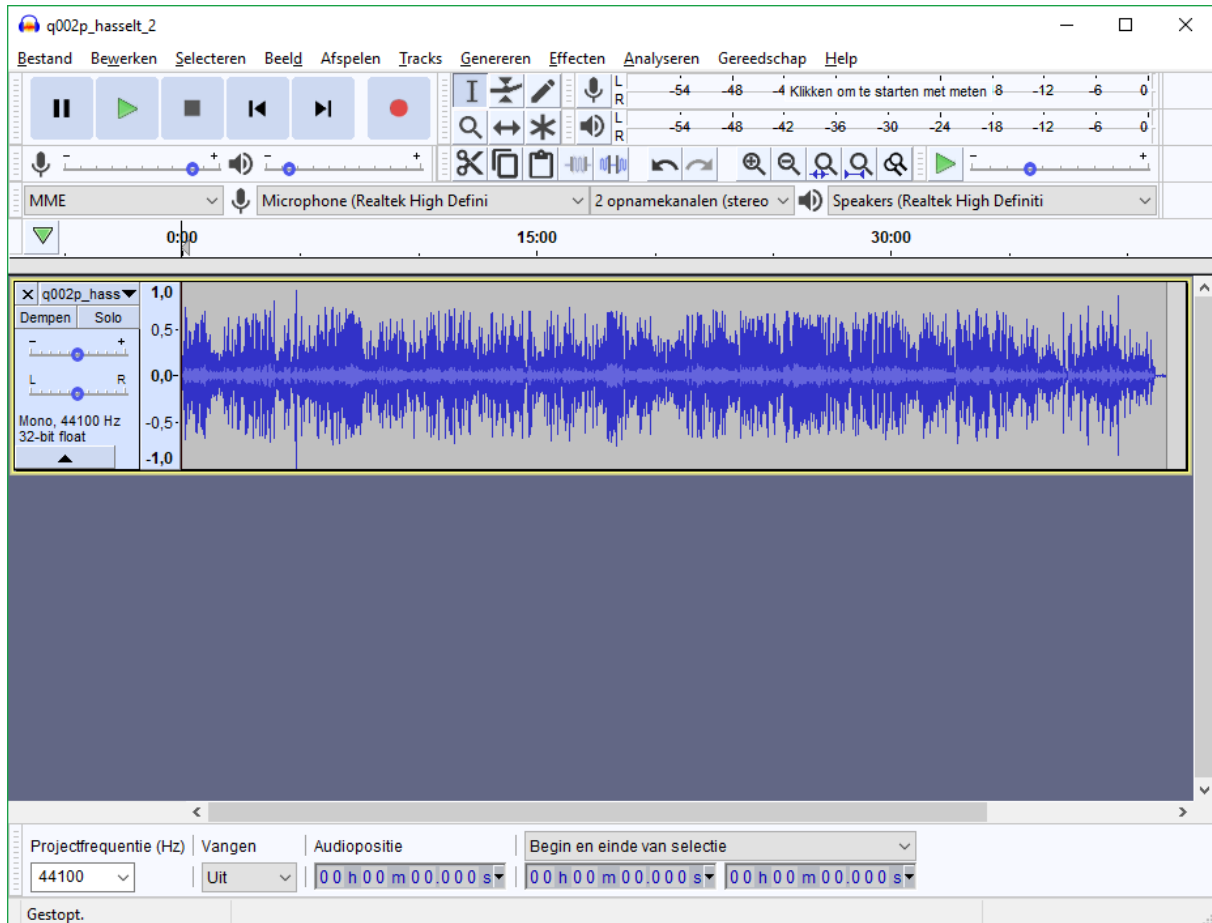
Figuur 8: derde opname voor Hasselt, België op Dialectloket

In deze meesterproef is *Opname 3* van het Hasselts getranscribeerd(, zie Figuur 8). Die opname bestaat uit twee delen: de eerste band wordt voornamelijk gewijd aan Marie Bertha en de tweede band heeft als informanten Mathieu en Jozef.

Anne-Sophie Ghyselen heeft mij via mail de opnames in mp3-formaat en een beslissingendatabase voor de Belgische dialecten bezorgd. In die database werden de transcriptiekeuzes van vorige transcribenten opgenomen en die gelden als richtlijnen voor de nieuwe transcripties. Die transcriptiekeuzes houden in dat een transcribeert de schrijfwijze van zijn woorden in het lichte en het zware Nederlands fundeert, als er geen regel wordt gegeven in het transcriptieprotocol. Als bijvoorbeeld nergens in het protocol zou staan of je *ich* in de lichte vernederlandsing mag schrijven in plaats van *ik*, dan moet je dat funderen. Je schrijft dan bijvoorbeeld als reden voor het schrijven van *ich* dat het een functioneel woord is. Het was ook de bedoeling om zelf deze database aan te vullen, in dit geval met probleemsituaties in het Hasseltse dialect.

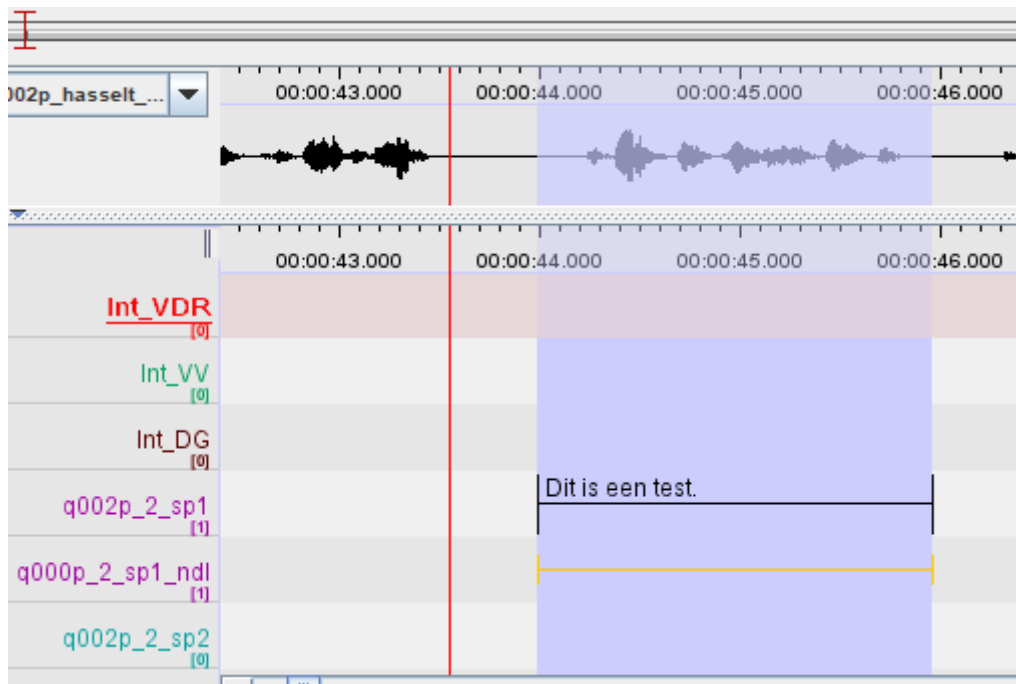
Om het mp3-bestand te kunnen gebruiken in Elan, moest dit eerst worden omgezet in de extensie *.wav*. De software *Audacity* zorgde er voor dat de geluidsgolven in de opname werden herkend en concreet Het nominale meervoud van het Hasselts - Methodologie

werden gemaakt(, zie Figuur 9). Dit maakt het gemakkelijk om in Elan de individuele spraakfragmenten te analyseren en af te bakenen.

Figuur 9: de Audacity-interface

Nu het audiobestand de juiste extentie had, kon ik het ook openen in Elan. Ik heb vervolgens de *default tier* en de *referring tier* aangemaakt. De eerste tier komt overeen met de *lichte vernederlandsing* en de tweede respectievelijk met de *zware vernederlandsing*. Verder heb ik gezorgd dat de tweede tier afhankelijk werd van de eerste. Als ik een fragment selecteer in de lichte vernederlandsing en begin te typen, blijft dat fragment geselecteerd. Vervolgens moet ik dubbelklikken in de zware vernederlandsing en dan heeft die selectie dezelfde lengte(, zie Figuur 10). De selectie in de *referring tier* krijgt een gele kleur, wat betekent dat die gelinkt is aan *default tier*. De informatie die in de tiers geschreven wordt, wordt niet automatisch aan elkaar gelinkt. Dat moet achteraf gebeuren bij de verwerking van het bestand. Hoe dat precies gebeurt, heb ik geen inzicht in.

Figuur 10: de *default tier* (zwart) en de *referring tier* (geel) in Elan

Voor alle sprekers heb ik individuele *tiers* aangemaakt. Voor de informanten moest ik er rekening mee houden dat de klokecode in de titel stond, gevolgd door het nummer van de band en het nummer van de spreker die aan het woord kwam. Alle codes zijn te vinden in Figuur 11. In Figuur 10 zijn ook enkele codes in de Elan-interface zichtbaar.

Quintens Marie Bertha (informant)	q002p_2_sp1
Berthels Matieu (informant)	q002p_2_sp2
Hoex Jozef (informant)	q002p_2_sp3
Vanderoye (interviewer)	Int_VDR
Vanacker (interviewer)	Int_VV
De Groote (interviewer)	Int_DG

Figuur 11: Codes voor de verschillende informanten

Via het menu *Tier* zijn voor alle sprekers *tiers* aangemaakt. Voor alle informanten heb ik een *default tier* aangemaakt voor de lichte vernederlandsing en een *referring tier* voor de lichte vernederlandsing. De interviewers hadden enkel een default tier met de lichte vernederlandsing, omdat hun dialect mogelijk te gekleurd was door invloed van regiolecten of het Standaardnederlands. Daarnaast spreken de interviewers niet spontaan en zijn ze voorbereid op het interview. In Figuur 12 is weergegeven hoe de verschillende tiers kunnen worden aangemaakt.

Verander Tereigenschappen

Verander Tereigenschappen

Aanwezige Tiers

Tiernaam	Ouder-Tier	Tiertype	Deelnemer	Annoteerder	Taal	Inhoudstaal
Int_VDR	-	default-It	Vanderoye	Robin Co...	-	
q002p_2_...	-	default-It	Marie Bert...	Robin Co...	-	
q002p_2_...	q002p_2_...	vernederl...		Robin Co...	-	
q002p_2_...	-	default-It		Robin Co...	-	
q002p_2_...	q002p_2_...	vernederl...	Mathieu B...	Robin Co...	-	
q002p_2_...	-	default-It			-	-

Selecteer Tier: **Int_VDR**

Tiernaam:

Deelnemer:

Annoteerder:

Ouder-Tier:

Tiertype:

Taal:

Inhoudstaal:

Figuur 12: aanmaken van de afzonderlijke tiers in Elan

4.3 Start van de transcriptie

Na het voorbereidende werk startte ik met de transcriptie in Elan. In Figuur 13 is een passage weergegeven waar interviewer Vanderoye (Int_VDR) en Marie Bertha aan het woord zijn. Hier is ook een voorbeeld van lichte en zware nederlandsing weergegeven. Alle individuele woorden van de lichte vernederlandsing zijn vertaald in de zware vernederlandsing.

Figuur 13: Transcriptie van een fragment van Vanacker (interviewer) en Marie Bertha (informante)

In het begin maakte ik vooral gebruik van de annotatiemodus had ik nog problemen met de correcte notatie van de transcriptie. Ik wilde de woorden vooral nog te dialectisch schrijven. Het transcriptieprotocol en de beslissingendatabase konden hierbij een nuttige bron van informatie bieden. Op Dialectloket was er ook al een transcriptie van de opname voorhanden, maar die bevatte nog fouten. Ook waren er vele passages niet vertaald. Daarnaast waren Clerinx (2009) en Staelens (1981) goede bronnen die meer inzicht in de woordenschat en de grammatica van het Hasselts gaven. Later maakte ik meer gebruik van de transcriptiemodus (Figuur 15). Via deze modus kon ik sneller van het ene fragment naar het andere gaan.

4.4 Finetunen van de transcriptie

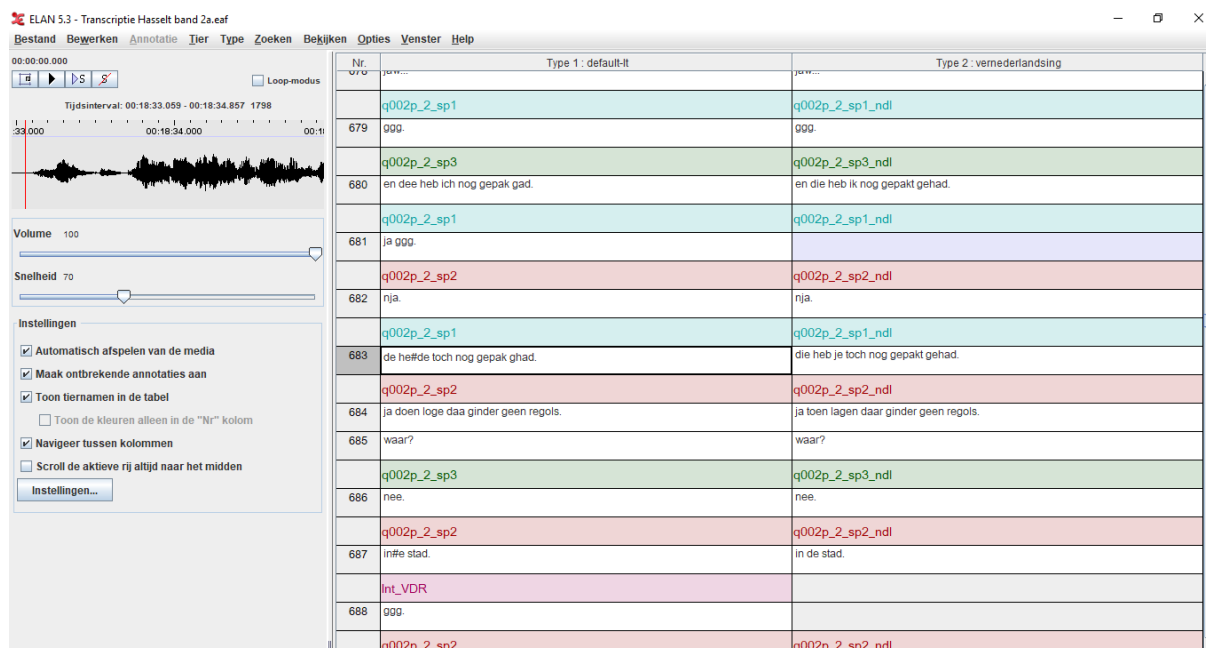
Professor Jeroen van Craenenbroeck de hele transcriptie gereviseerd om de juiste schrijfwijze van de annotaties te garanderen. Er werd bij de transcriptie afgesproken dat het protocol van Van Keymeulen, Breitbarth, Ghyselen en Farasyn (2018) zo goed mogelijk gerespecteerd werd. Dit wil zeggen dat de regels voor lichte en zware vernederlandsing die erin zijn beschreven zo goed mogelijk worden nageleefd. Voorbeelden van die regels zijn weergegeven in Figuur 14. Bij de niet-functionele elementen mag *boæt* niet bij de lichte vernederlandsing worden geschreven omdat dit slechts een fonologische variant is van *boot*. *Frang* en *blom*, die lexicaal varianten zijn van een woord in het Standaardnederlands mogen wel bewaard worden in de lichte vernederlandsing, maar niet in de zware. Bij de functionele elementen mogen onder andere lidwoorden en persoonlijke voornaamwoorden in de lichte vernederlandsing in het dialect blijven staan, maar moeten ze in de zware vernederlandsing vernederlandsd worden.

2.4. Voorbeelden

		Je hoort	Je schrijft	
			Lichte vernederlandsing	Zware vernederlandsing
Niet-functionele elementen Elementen	Fonologische variaties op woorden die ook in ST bestaan	<i>boat</i>	<i>boot</i>	<i>boot</i>
		<i>schole</i> (niet-suffigale sjwa, zit op grens tussen fonologisch element en morfologisch element)	<i>schole</i>	<i>school</i>
		<i>speeln</i>	<i>spelen</i>	<i>spelen</i>
	Lexicale varianten van een ST-woord	<i>Frang</i> <i>blom</i>	<i>Frang</i> <i>blom</i>	<i>frank</i> <i>bloem</i>

	Woorden die niet in de ST bestaan	<i>sjchuufllette</i>	<i>schuiflette</i>	<i>schuiflet</i>
Functionele elementen	Lidwoorden	<i>Tkind</i> <i>e kind</i> <i>ne vent</i>	<i>t#kind</i> (cf. clitica) <i>e kind</i> <i>ne vent</i>	<i>het kind</i> <i>een kind</i> <i>een vent</i>
	Pronomina	Bijv. <i>gaa, gie, zie, aa, eur, zin, wuir, wider, wellie, us, gider, gunder, guir, zider, zuir, uir</i> > consulteer voor de 'optimale' transcriptie van voornaamwoorden De Vogelaer (2008) ⁸ , Goossens (1981-1994) ⁹ of een grammatica van het dialect dat je transcribeert > zorg dat je het pronominale systeem van het te transcriberen dialect snapt	<i>gij, gij, zij, hij, heur, wuir, wijder, wijlie, uns, gijder, gunder, zijder, zuir, huir</i>	<i>jij, zij, hij, haar, wij, ons, jullie, zij, hun</i>
		<i>Tisier</i> <i>dasse komt</i> <i>kweetniewie</i> <i>daterkomt</i> <i>waaristje?</i>	<i>t#is ier</i> <i>das#se komt</i> <i>k#weet nie wie</i> <i>dat er komt</i> <i>waar is#tje?</i>	<i>Het is hier</i> <i>Dat ze komt</i> <i>Ik weet niet wie</i> <i>dat er komt</i> <i>Waar is hij?</i>

Figuur 14: enkele voorbeelden van regels voor de lichte en zware vernederlandsing

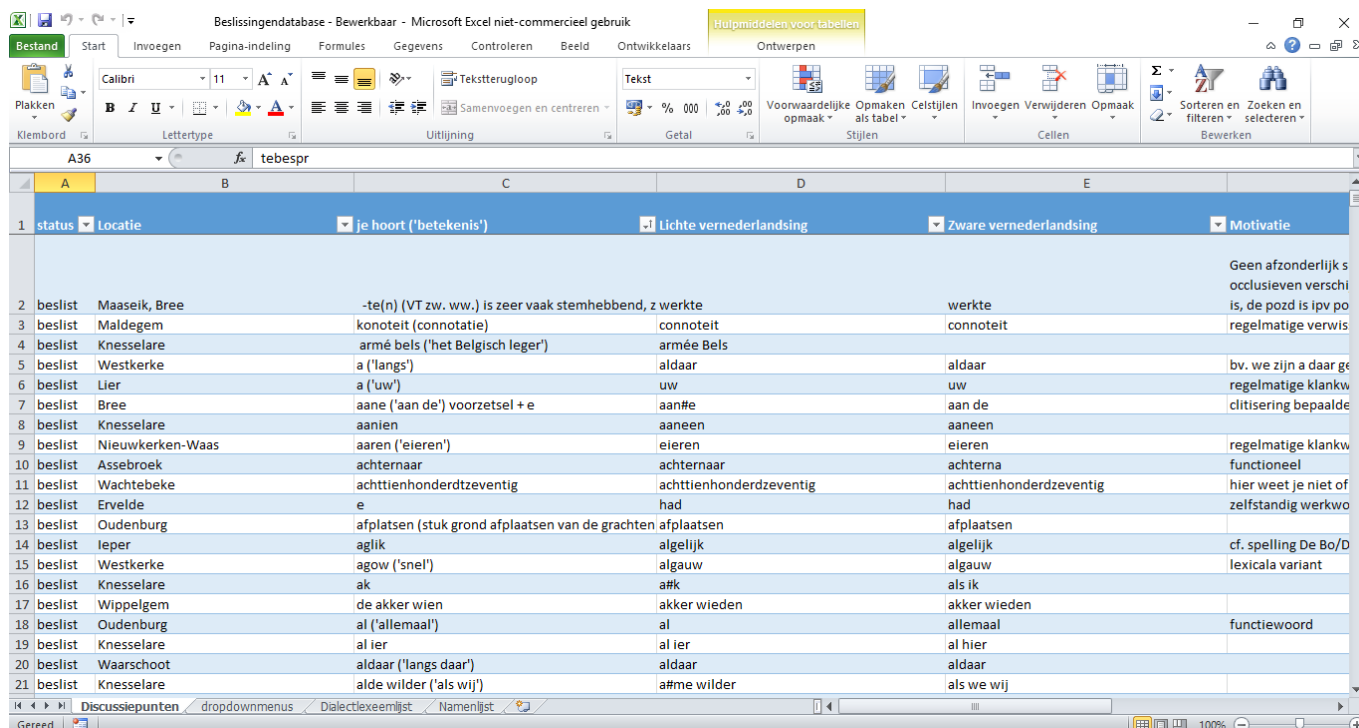

Figuur 15: Transcriptiemodus in Elan

Naast het protocol Van Keymeulen, Breitbarth, Ghyselen en Farasyn (2018) was ook de beslissingendatabank van de UGent in Figuur 17 een belangrijke bron bij transcribeerproblemen. Als ik bijvoorbeeld niet wist of ik in de lichte vernederlandsing *altied* mocht schrijven voor *altijd* dan kon ik in de databank gaan kijken. Bij Bree uit Limburg staat bijvoorbeeld in Figuur 16 bij de lichte vernederlandsing *altijd* met als motivatie *bijwoord*. Zo weet ik dat ik voor dit woord *altijd* moet schrijven, omdat het een bijwoord is en bijwoorden niet-functionele elementen zijn. Het is ook geen ander woord of een lexicale variant, daarom moet de Nederlandse vorm worden overgenomen.

status	Locatie	je hoort ('betekenis')	Lichte vernederlandsing	Zware vernederlandsing	Motivatie
beslist	Sint-Niklaas	alt ('altijd')	alt	altijd	functiewoord (o
beslist	Bree	altied	altijd	altijd	bijwoord

Figuur 16: Voorbeeld in de beslissingendatabank voor *altied* 'altijd'

1	status	Locatie	je hoort ('betekenis')	Lichte vernederlandsing	Zwarte vernederlandsing	Motivatie
2	beslist	Maaseik, Bree	-te(n) (VT zw. ww.) is zeer vaak stemhebbend, z werkte	werkte		Geen afzonderlijk s occlusieven verschij is, de pozd is ipv po
3	beslist	Maldegem	konoteit (connotatie)	connoteit		regelmatige verwis
4	beslist	Knesselare	armé bels ('het Belgisch leger')	armée Bels		
5	beslist	Westkerke	a ('langs')	aldaar		bv. we zijn a daar ge
6	beslist	Lier	a ('uwl')	uw		regelmatige klankw
7	beslist	Bree	aane ('aan de') voorzetsel + e	aan#e	aan de	clitisering bepaalde
8	beslist	Knesselare	aanién	aaneen	aaneen	
9	beslist	Nieuwkerken-Waas	aaren ('eieren')	eieren	eieren	regelmatige klankw
10	beslist	Assebroek	achternaar	achternaar	achterna	functioneel
11	beslist	Wachtebeke	achtienhonderdtzeventig	achtienhonderdtzeventig	achtienhonderdtzeventig	hier weet je niet of
12	beslist	Ervelde	e	had	had	zelfstandig werkwo
13	beslist	Oudenburg	afplatsen (stuk grond afplaatsen van de grachten)	afplaatsen	afplaatsen	
14	beslist	Ieper	aglik	algelijk	algelijk	cf. spelling De Bo/D
15	beslist	Westkerke	agow ('snell')	algauw	algauw	lexicale variant
16	beslist	Knesselare	ak	a#k	als ik	
17	beslist	Wippelgem	de akker wien	akker wieden	akker wieden	
18	beslist	Oudenburg	al ('allemaal')	al	allemaal	functiewoord
19	beslist	Knesselare	al ier	al ier	al hier	
20	beslist	Waarschoot	aldaar ('langs daar')	aldaar	aldaar	
21	beslist	Knesselare	alde wilder ('als wij')	a#me wilder	als we wij	

Figuur 17: Beslissingendatabase van de Universiteit Gent

4.5 Twee specifieke transcriptieprobleem: het e(n)-meervoud en toonalternantie

Bij de Limburgse meervouden was het in de transcriptie moeilijk af te leiden of het ging om een -e-meervoud of een -en-meervoud. Als ik een *n* in het meervoud hoorde heb ik die ook geschreven. Er kunnen zich nu twee situaties voordoen: ofwel is de *n* een verbindings-element tussen bijvoorbeeld twee klinkers. In de zin: *Hij vroeg zjatten en alles*, vertaald 'Hij vroeg kopjes en alles' staat *zjatten* voor een klinker en zou het hier omwille van *n* als verbindend element toch om een -e-meervoud kunnen gaan. Anderzijds kan het woord op een klinker dat volgt de impliciete meervouds-*n* net expliciet maken. Dan zou het kunnen dat bij de groep van de -e-meervouden die in de transcriptie zijn geschreven ook een grote groep of allemaal impliciete -en-meervouden zitten. In de resultatenbespreking in hoofdstuk vijf. Ik zal daar de gevonden -e- en -en-meervouden strikt gescheiden houden, omdat ik verwacht dat vanuit de sterke en zwakke Middelnederlandse stammen zowel -e-meervouden als (impliciete) -en-meervouden zijn ontstaan.

Het is mogelijk dat de grootste groep of alle oorspronkelijk sterke -e-meervouden naar suffixloze meervouden zijn geëvolueerd. Het is zo moeilijk af te leiden of er daadwerkelijk -e-meervouden of -en-meervouden in het Hasselts bestaan. Ofwel zijn alle -e-meervouden die in de transcriptie zijn aangetroffen impliciete -en-meervouden, ofwel zijn alle -en-meervouden impliciete e-meervouden en is *n*

een verbindend element, ofwel bestaan er zowel *e-* als *en*-meervouden in het Hasselts, waarvan de *e*-meervouden mogelijk restanten zijn van de oude sterke stammen in het Middelnederlands.

Het tweede probleem was het onderscheiden van toon. In de eerste plaats kon toonalternantie niet worden opgenomen in de transcriptie. Dat zou dan aangeduid moeten worden door diakritische tekens, maar het protocol van Van Keymeulen, Breitbarth, Ghyselen en Farasyn (2018) liet dat niet toe. Ten tweede vind ik dat mijn achtergrondkennis³⁴ van toon onvoldoende is om sleep- en stoottoon in het Hasselts te kunnen onderscheiden. Daarom heb ik besloten om toonalternantie niet op te nemen in mijn resultatenbespreking. Van twee uitgangloze meervouden, *breef* en *daag*, vermoed ik dat ze stoottoon hebben. Omwille van de niet-gesloten lange klinkers is hier de stoottoon duidelijk hoorbaar. Ik zal deze twee voorbeelden rekenen tot de identieke meervouden, omdat ze naast een suffixloos enkelvoud en meervoud naast toon geen ander kenmerk hebben, die het onderscheid in enkelvoud en meervoud kan aanduiden. Ik bespreek de toon voor geen enkel omdat het haaks zou staan op de andere meervouden als ik toch twee gevallen apart voor toon reken, terwijl er meerdere gevallen van toonalternantie kunnen bestaan. Mogelijk heeft ook het enkelvoud van *breef* en *daag* in het Hasselts stoottoon naast het meervoud en dan is er ook geen sprake van toonalternantie.

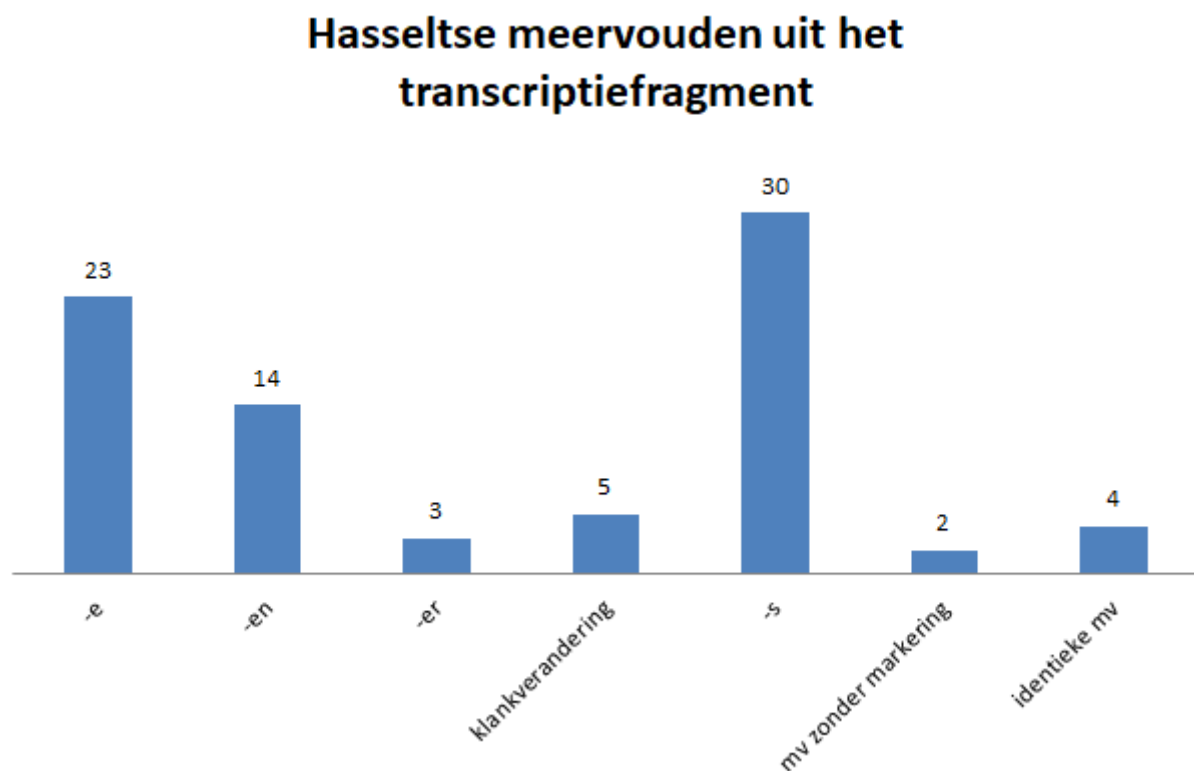
Voor de andere voorbeelden van nomina die mogelijk toonalternantie hebben, acht ik mijn kennis van het Hasselts onvoldoende om sleep- en stoottoon te kunnen onderscheiden. In mijn eigen dialect, het Molenbeersels, gebruik ik toonalternantie eerder onbewust. Ik verwacht ook dat er afwijkingen zullen zijn tussen mijn eigen dialect en het Hasselt en dat maakt het onderscheid in toonalternantie alleen maar moeilijker.

In het volgende hoofdstuk zullen de resultaten van de nominale meervouden in de transcriptie aan bod komen. De uitgebreide transcriptie kan worden geraadpleegd in de bijlagen.

³⁴ Ik ben zelf geen spreker van het Hasselts en in mijn eigen dialect, het Molenbeersels, maak ik gebruik van toonalternantie, maar dat is eerder onbewust. Daarnaast kunnen er afwijkingen zijn tussen mijn eigen dialect en dat van Hasselt.

5 Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de meervouden die in de transcriptie zijn aangetroffen worden besproken. In de methodologie werd al aangekaart dat de meervouden op *-e* en *-en* in de transcriptie moeilijk af te leiden waren. Die meervouden zullen in de onderstaande grafiek gescheiden worden weergegeven. Ze zullen wel in een categorie de *-e(n)*-meervouden worden besproken, omdat een overlap tussen beide categorieën niet uitgesloten is. Dit betekent dat in de groep met *e*-meervouden maximaal alle gevallen *en*-meervouden kunnen zijn. In de methodologie haalde ik al aan dat er ook sprake kan zijn van evoluties van de zwakke stammen, dit zijn dan de *en*-meervouden, en de sterke stammen³⁵, dit zijn de *-e*-meervouden. Daarnaast vormde het onderscheiden van toonalternantie een probleem bij de transcriptie.³⁶ Deze strategie is niet in de resultatenbespreking opgenomen en dit geeft mogelijk een vertekend beeld in Figuur 18.

Totaal aantal meervouden: 81

Figuur 18: Resultaten van het aantal meervouden uit de Hasseltse transcriptie

³⁵ Het kan ook zijn dat het grootste deel van de sterke stammen op *-e* geëvolueerd zijn naar de uitgangloze meervouden.

³⁶ Zie 4.5 van de methodologie voor meer uitleg.

Het totaal aantal unieke meervouden dat in het Hasseltse transcriptiefragment is aangetroffen, is 81. Met de meervouden die meerdere keren zijn aangetroffen inbegrepen is het resultaat 122. De grootste groepen zijn de meervouden op -s en op -e(n). Daarnaast zijn er enkele kleinere groepen met meervouden op -er, meervouden die naar het meervoud klankverandering³⁷ ondergaan, de identieke meervouden, die een enkelvoud hebben dat gelijk is aan het meervoud, en één meervoud zonder markering.

Van meervouden op -(e)n zijn er in het totaal 37 gevallen gevonden, waarvan bij 14 gevallen een -en-uitgang hoorbaar was in de transcriptie en bij 23 gevallen een -e-uitgang. Een geval op -en is bewust in de standaardtaal uitgesproken. De overige gevallen op -en zijn -e-meervouden als de *n* een verbindend element voorstelt. Anderzijds kunnen ook de e-meervouden impliciete -en-meervouden zijn. Daarom zal de context van een selectie -e- en -en-meervouden in het volgende hoofdstuk worden onderzocht. De gevallen op -e en -en die zijn gevonden, zijn:

- (1) *polisse* 'politiemensen' (1x), *kerke* 'kerken' (1x), *Pruise* 'Pruisen' (1x), *minse* 'mensen' (9x), *punte* 'punten' (1x), *weke* 'weken' (1x), *manne* 'mannen' (1x), *joare* 'jaren' (3x), *kindere* 'kinderen' (1x), *dinge* 'dingen' (2x), *karmelle* 'snoepjes' (1x), *dage* 'dagen' (2x), *stokerije* 'stokerijen' (1x), *bieste* 'beesten' (3x), *osse* 'ossen' (1x), *buize* 'buizen' (1x), *krieke* 'steenkool' (1x), *sterre* 'sterren' (1x), *rijkdomme* 'rijkdommen' (1x), *boterhamme* 'boterhammen' (1x), *rotte* 'wijken' (1x), *ijskaste* 'ijskasten' (1x), *katholieke* 'katholieken' (1x), *liberale* 'liberalen' (1x), *vriende* 'vrienden' (1x), en *bij toere* 'soms' (1x)
- (2) *zalen* 'zalen' (2x), *plaatsen* 'plaatsen' (1x), *kanten* 'kanten' (1x), *mannen* 'mannen' (1x), *lijken* 'lijken' (1x), *draaiputten* 'draaiputten' (1x), *kaarten* 'kaarten' (1x), *zjatten* 'kopjes' (1x), *dingen* 'dingen' (1x), *dagen* 'dagen' (1x) en *Ursulinen* 'Ursulinen' (2x)

Van de -s-meervouden bestaat een groot deel, 17 gevallen, uit verkleinwoorden. Anderzijds is er in de groep van de meervouden zonder markering één verkleinwoord gevonden zonder uitgang: *schaapke*. Daarnaast is er nog één -es-meervouden aangetroffen: *joenges* 'jongens'. Dat wordt ook tot de -s-meervouden gerekend. De verkleinwoorden en de andere -s-meervouden worden hieronder opgesomd:

- (3) *krepkas* '(vlees/vet)restjes' (1x), *gedichskas* 'gedichtjes' (1x), *eendjes* 'eendjes' (1x), *winkelkes* 'winkeltjes', *snoepwinkelkes* 'snoepwinkeltjes' (1x), *pateekes* 'gebakjes' (1x), *bellekes* 'belletjes' (1x), *nefskas* 'neefjes' (1x), *decoratiekes* 'decoratietjes' (1x), *schaapkes* 'schaapjes' (2x), *drupkes* 'drupjes' (1x), *broodjes* 'broodjes' (2x), *nonnekes*

³⁷ Die klankverandering is meestal umlaut, maar daarnaast kan het Hasselts ook andere klankveranderingen naar het meervouden hebben. Zie 2.6.2 van de meesterproef.

'nonnetjes' (1x), *schoolkes* 'schooltjes' (1x), *weeskes* 'weesjes' (1x), *klienkskes* 'klompjes' (1x) en *op z'n rentjes* 'pensioen' (1x)

- (4) *aars* 'ouders', *zèsters* 'zusters', *points* 'punten (Frans)', *joenges* 'jongens' (6x), *regols* 'rioleringen' (2x), *decoraties* 'decoraties' (1x), *cafés* 'cafés' (1x), *poepeschijters* 'poepeschijters' (1x), *cinema's* 'cinema's' (1x), *bleus* 'bleus' (4x), *kiezes* 'verkiezingen' (1x), *gezusters* 'gezusters' (1x) en *rendez-vous* 'rendez-vous' (1x)

Van de -er-meervouden is er maar een kleine groep gevonden: *kinjer* 'kinderen' (6x), *briejer* 'broden' (2x) en *weeskinjer* 'weeskinderen' (1x).

Bij klankverandering werden vijf gevallen gevonden: *zaatlep* 'zatlappen' (1x), *ossestel* 'ossenstallen' (1x), *steel* 'stoelen' (2x) *biem* 'bomen' (1x) en *haan* 'handen' (1x). Het laatste voorbeeld is een geval van klinkerverlenging waarbij de eind-*d* uit het enkelvoud verdwijnt in het meervoud.

Er zijn ook twee meervouden gevonden zonder markering: *schaapke* 'schaapjes' (1x) en *hand* 'handen' (1x). *Schaapke* werd hoger al aangehaald. *Hand* is een variant van *haan* die is gevonden in de transcriptie. Uit de transcriptie was niet volledig duidelijk of *hand* of *haan* voor het voorbeeld werd uitgesproken. In de analyse en bespreking wordt op dit geval nog even teruggegaan.

Ten slotte zijn de identieke meervouden *daag* 'dagen' (4x), *woard* 'woorden' (1x), *breef* 'brieven' (1x) en *koj* 'kwaai' (1x) gevonden. In het volgende hoofdstuk zullen bij deze woorden een aantal kanttekeningen worden gemaakt.

6 Interpretatie en analyse

6.1 Inleiding

In dit onderdeel zullen de onderzoeksvragen uit hoofdstuk drie verder worden uitgediept. Dit waren de volgende vragen:

Welke strategieën gebruikt het Hasselts om nominale meervouden te vormen?

Wat is het grammaticale systeem achter die strategieën?

In hoeverre komen de spontane taaldata overeen met de taalkundige literatuur over het nominale meervoud?

In 6.2, 6.3 en 6.4 zullen de bovenstaande onderzoeksvragen onder de loep genomen worden.

6.2 Interpretatie van de eerste onderzoeksvraag

De eerste vraag werd in 3.2 al voor een groot deel beantwoord. Daar werd aangehaald dat het Hasselts vier strategieën voor meervoudsvorming had. De eerste strategie is suffigering. Uit de resultaten van de transcriptie blijkt dat er suffixen gevonden zijn: op -e, op -en, op -er, op -s en op -es. Dit laatste suffix is ook tot de -s-suffixen gerekend bij de resultaten. De tweede strategie is toon. Volgens de taalkundige literatuur (onder andere Staelens 1981, p. 89) heeft *bree.f* 'brief' in het enkelvoud een sleптоon en in het meervoud een stoottoon. Voor mij is het nu moeilijk om te bewijzen of dit klopt voor de spontane data uit het transcriptiefragment, omdat ik voor het meervoud wel een stoottoon onderscheid, maar het enkelvoud zou mogelijk ook een stoottoon kunnen hebben. In de transcriptie is er geen enkelvoud van brief aangetroffen. Daarom kan ik niet weten of er hier sprake is van toonalternantie. Bij *daag* 'dag' is er wel zowel een enkelvoud als een meervoud gevonden, maar ook hier ligt mijn twijfel te hoog om te spreken van toonalternantie in de spontane data.

De derde strategie die wordt aangehaald in 3.2 is klinkerverandering. In de transcriptie zijn vier vormen gevonden van klinkerverandering in *zaatlep* 'zatlappen', *steel* 'stoelen', *biem* 'bomen' en *ossestel* 'ossestallen'. De beste manier om te verklaren of dit legitieme gevallen van klinkerverandering zijn, is door te kijken naar varianten in het enkelvoud in de transcriptie. Voor 'stoel' heb ik één enkelvoud gevonden, maar dat werd gebruikt door de interviewer, die dit woord uitspreekt als *stool*. Dit is een voorbeeld vanumlaut, omdat de achterklinker [o:] verandert in een voorklinker [e:]. Volgens de taalkundige literatuur (onder andere Staelens (1981, p. 82, 426, 535) zouden *zaatlep*, *biem* en *ossestel*

ook voorbeelden zijn van klankverandering door umlaut.³⁸ In de transcriptie heb ik helaas geen enkelvoud en bij die drie voorbeelden kunnen vinden die kunnen staven of dit daadwerkelijk meervouden door klankverandering zijn. Voor het voorbeeld van klinkerverlenging, heb ik wel een enkelvoud in de transcriptie kunnen vinden. Het woord *hand* in de zin in (5) dat is aangetroffen, bevestigt dat er een meervoud met verlenging bestaat met deletie van de eind-*d* in het enkelvoud. Een voorbeeldzin voor haan is weergegeven in (6).

- (5) *Ich haa al direct de chauffeur aan de hand gad.*
(Ik had al direct de chauffeur aan de hand gehad.)

- (6) *Ich zag de haan gaan.*
(Ik zag de handen gaan.)

De vierde categorie zijn de meervouden zonder markering. De gevallen *daag*, *breef* die tot deze categorie behoren, zijn al bij toon besproken. Ik heb die in de categorie meervouden zonder markering geplaatst omdat de markering van die meervouden niet herkenbaar was.

De twee andere voorbeelden uit de transcriptie die tot deze categorie behoren, zijn *woord* en *koj*. Van beide vormen is geen enkelvoud aangetroffen in de transcriptie. Volgens de transcriptie heeft het meervoud *woord* in tegenstelling tot de taalkundige literatuur geen umlaut, zoals *weurd*.

Op dit moment is de eerste vraag van de onderzoeksvragen gedeeltelijk beantwoord. Het Hasselts maakt gebruik van vier strategieën voor meervoudsvorming: suffigering, toon, klankverandering en het meervoud zonder markering. De suffixen die het Hasselts volgens de spontane data benut zijn *-e(n)*, *-s*, *-es* en *-er*. Een vraag die hierbij nog niet is beantwoord, is of de suffixen *-e* en *-en* tot een aparte groep behoren, er uitsluitend suffixen op *-e* of *-en* zijn. Daarnaast is de tweede strategie toonverandering. In het Hasselts is er effectief nog sprake van toonverandering, alleen kan ik de toonverschillen tussen enkelvoud en meervoud onvoldoende aantonen. De volgende onderzoeksvragen die aansluiten bij de eerste onderzoeksvraag over de strategieën die het Hasselts gebruikt, zullen in deze meesterproef voor toonverandering niet verder kunnen worden uitgediept. Dat wil met andere woorden zeggen dat ik voor toon niet zal kunnen aantonen wat het grammaticale systeem achter deze strategie is en ten tweede in hoeverre de toonverschijnselen voor het nominale meervoud in de spontane taaldata overeenkomen met de theorie in de taalkundige literatuur. Vanaf nu zal ik op toonverandering ook verder niet ingaan.

³⁸ Op basis van mijn eigen dialect, het Molenbeersels zou ik dit kunnen bevestigen voor *zaatlep* en *ossestel*. Die komen met mijn dialect overeen. *Biem* kan ik niet bevestigen, omdat mijn dialect niet behoort tot het ontrondingsgebied. In Molenbeersel is het meervoud *buim*.

Voor de derde strategie, de klankverandering, kan bevestigd worden dat het Hasselts gebruik maakt van umlaut, klankverandering en klinkerverlenging. Het voorbeeld van klinkerverlenging voor *hand* is hierboven al aangetoond. De andere gevallen, *zaatlep*, *biem* en *ossestel*, zijn niet bewezen door de spontane data, maar ik vermoed wel op basis van mijn eigen achtergrondkennis dat die gevallen kloppen.

De laatste strategie voor meervoudsvorming, de meervouden zonder markering, kan ook niet worden bewezen, omdat ook bij *woord* en *koj* geen enkelvoud in de transcriptie zijn aangetroffen. Ook hier vermoed ik, ook op basis van de taalkundige literatuur dat zulke meervouden in het Hasselts bestaan, maar ik kan het hier niet aantonen.

Kort samengevat is op dit punt nog niet geweten of de meervouden op *-e* of *-en* een afzonderlijke groep vormen of samen horen. Daarnaast is toonverandering een strategie van Hasselts, maar kan vanaf dit punt niet verder worden aangetoond wat het grammaticale systeem is achter die strategie en wat de resultaten zijn uit de spontane taaldata voor toonalternantie. Voor de meervouden op klankverandering ga ik ervan uit dat de bovenstaande meervouden geldige voorbeelden zijn en ga ik verder op zoek naar het grammaticale systeem achter die strategie. Ook voor het meervoud zonder uitgang zal in het volgende onderdeel het systeem achter de strategie onder de loep genomen worden.

6.3 Interpretatie van de tweede en de derde onderzoeksvraag

6.3.1 Strategie 1: suffigering

6.3.1.1 De *-e(n)*-meervouden

Binnen tweede onderzoeksvraag wat het systeem is achter de strategieën van het Hasselts zal ik de vier gevallen van suffigering op *-e(n)*, *-s*, *-es* en op *-er* bespreken. Daarnaast komen de strategieën klankverandering en de meervouden zonder markering ook aan bod. Automatisch betekent dit dat de spontane taaldata worden vergeleken met de taalkundige literatuur. Onderzoeksvraag twee en drie worden dus gecombineerd in dit onderdeel.

Bij de meervouden op *-e* of *-en* kunnen drie hypothesen gesteld worden. De eerste hypothese stelt dat er enkel meervouden bestaan op *-e* en dat *n* een verbindend element is, bijvoorbeeld voor een klinker. De tweede hypothese stelt dat er enkel *-en*-meervouden bestaan en dat de *n*-uitgang bij de woorden met suffix op *-e* impliciet is. De laatste hypothese stelt dat beide uitgangen naast elkaar bestaan.

Voor de eerste hypothese zal ik nagaan in welke context de *-e*- en de *-en*-meervouden voorkomen. Als er ook *-e*-meervouden kunnen voorkomen voor een klinker, kan dit bewijzen dat de *n* een verbindend element is. Daarnaast kan die *n* ook een impliciet meervoudsuffix zijn dat enkel voor komt voor een klinker.

In (7) en (8) zijn verschillende voorbeeldzinnen uit de transcriptie gehaald. Bij (8) heb ik niet alle voorbeelden vermeld, omdat er anders te veel zinnen waren voor dat meervoud. Hier zijn ook de -e-meervouden onderstreept.

(7) A) *Doen hebbe ze daa nog be honderden lijken uitgaald.*

(Toen hebben ze daar nog bij honderden lijken uitgehaald.)

B) *Op veel plaatsen haan ze al omtrent alle kanten beeste.*

(Op veel plaatsen hadden ze al omtrent alle kanten beesten.)

C) *Dan kwamen die mannn en kinjer allemaal.*

(Dan kwamen die mannen en kinderen allemaal.)

D) *Maa langs den draaiputten daa waar ne nachtwaker bij.*

(Maar langs de draaiputten daar was een nachtwaker bij.)

E) *Louis kwam thuis de breef en e#kaarten ophale.*

Louis kwam thuis de brieven en de kaarten ophalen.

F) *Dan kwam der thuis steel vragen en zjatten.*

(Dan kwam er thuis stoelen vragen en zjatten.)

G) *In zijn dingen.*

(In zijn dingen.)

H) *Langzaam sloot het bal zijn zalen.*

(Langzaam sloot het bal zijn zalen.)

I) *In diejen tijd haan ze nog geen buizen, hè.*

In die tijd hadden ze nog geen buizen, hè.

J) *Houtskool maa'n Hasselt zegn ze krieke hè.*

(Houtskool maar in Hasselt zeggen ze krieke hè.)

K) *Wa waar Hasselt vroeger jare allegaar stokerijen, hè.*

(Wat was Hasselt vroeger jaren allegaar stokerijen, hè.)

L) *De minsen inne stad, op veel plaatsen haan ze al omtrent alle kanten beeste.*

De mensen in de stad, op veel plaatsen hadden ze al omtrent alle kanten beesten.

(8) A) *Der ware maar vier polisse vr heel d'stad.*

Er waren maar vier politiemensen voor heel de stad.

B) *Met ne kruiwage goenk die aane kerke staan 's zondags.*

Met een kruiwagen ging hij aan de kerken staan 's zondags.

C) *Daar zijn 'n hoop Pruise gewees.*

Daar zijn een hoop Pruisen geweest.

D) *D'minse verdiende (...) maar ne frang en e kwart.*

De mensen verdienden (...) maar een frank en een kwart.

E) *Hoe zoude de minse, da kan nie, zeg, maar vijfendertig frang.*

Hoe zouden de mensen, dat kan niet, zeg, maar vijfendertig frank.

F) *In da steegske waar loflije gewoonte alle weke de politie daa.*

In dat steegje was loflije gewoonte alle weken de politie daar.

G) *En doen verlong ze dan zo hoog dat die manne gaan valle.*

(En toen verlangde ze dan zo hoog dat die mannen gaan vallen.)

H) *Franse osse.*

(Franse ossen.)

I) *Zijne rijkdomme stond inne sterre.*

(Zijn rijkdom stond in de sterren.)

J) *Zo waren die rotte.*

(Zo waren die rotten/wijken.)

-En-meervouden lijken vaak voor de komen bij pauzes, voor een klinker en voor een *b*, een *h* en een *d*. De Wulf en Taeldeman (2001, p. 46) lijken te bevestigen dat een *n* zwak gedeleerd wordt voor een klinker en nog zwakker voor een vocaal. Ook beweren zij dat een *n* het vaakst gedeleerd wordt na een consonant die niet *t*, *b*, *d* of *h* is (De Wulf en Taeldeman 2001, p. 46). Voor de voorbeelden die hier boven staan klopt dit volledig. Alleen bij de -e-meervouden komen de andere consonanten voor, maar in (8) F) komt er ook een -e-meervoud, *weke*, voor een *d* voor. Anderzijds komt de *n* uitzonderlijk voor vóór een klinker³⁹. Bij pauzes lijkt de verdeling tussen -e en -en geen constantes te vertonen. Zo staan bij de

³⁹ Het is wel zo dat niet alle voorbeeld van de -e-meervouden hier zijn opgesomd. Over deze regel is dus geen zekerheid.

n-meervouden *zjatten* ((7) F)) *dingen* en ((7) G)) aan het einde van een zin, wat overeenkomt met een pauze, maar toch blijft de *n* behouden.

Voor de *-e-* en de *-en*-meervouden lijkt zich een grammaticaal systeem voor te doen dat zich baseert op de rechtercontext. Er is een tendens dat de *n* gedeleerd wordt voor medeklinkers die niet *t*, *d*, *b* of *h* zijn. Bij de voorbeelden die zijn opgesomd, lijkt het *n*-meervoud ook enkel voor te komen voor een klinker.

Deze voorbeeldzinnen bewijzen niet of het Hasselts enkel *-en*-meervouden of *-e*-meervouden heeft, maar er ligt wel een grammaticaal systeem aan de grondslag dat deels bepaalt of een *n* uitgesproken zal worden of niet. De vraag rest hier of *n* hier een verbindingsselement is of een impliciet suffix.

Een tweede punt bij de *-e(n)*-meervouden is dat één voorbeeld volgens de taalkundige studies tot de suffixloze voorbeelden met toonwissel behoort. Hier gaat het om het meervoud van *daag*. Voor dit woord zijn er in de transcriptie twee vormen gevonden voor de meervouden: *daag* en *dage*. De zinnen uit de transcriptie waarin deze meervouden voorkomen, zijn weergegeven in (9).

(9) A) *Dan waren er veel dage xxx maar...*

(Dan waren er veel dagen xxx maar...)

B) *En daa zene vjè veer daag op vakantie gewiest.*

(En daar zijn we vier dagen op vakantie geweest.)

C) *Hij was er niet in veertien dage niet.*

(Hij was er niet in veertien dagen niet.)

D) *Daa woare toch ooch daag dat 't vijfenzestig cent kosde.*

(Daar waren toch ook dagen dat het vijfenzestig cent kostte.)

E) *En da waar allen daag etzelfste.*

(En dat was alle dagen hetzelfde.)

Mogelijk kunnen het *-e-* en het suffixloze meervoud naast elkaar worden gebruikt in het dialect. De invloed van het *-e*-meervoud kan afkomstig zijn van de standaardtaal, maar dit hoeft niet zo te zijn. De keuze voor het *-e*-meervoud kan ook een tendens zijn van de spreker. Net die zinnen, (9)A) en (9)D), waar *dage* met een *-e*-uitgesproken wordt, zijn van dezelfde spreker. Een spreker heeft één zin, (9)B), met *daag* en een zin met *dage* die ik hierboven heb weggelaten omdat passages van die zin onverstaaanbaar zijn. Die zin is beschreven in (10).

(10) A) *Zulte xxx veel dage hebbe.*

(Zulte xxx veel dagen hebben.)

De laatste spreker gebruikt enkel het *daag*-meervoud in zin (9) C) en (9) E). De meervouden *dage* en *daag* komen dus waarschijnlijk naast elkaar in het Hasselts voor. Mogelijk komt dit door de invloed van de standaardtaal, maar er kunnen ook andere verklaringen zijn, zoals de taal- of dialectachtergrond van de spreker.

6.3.1.2 De -s-meervouden

De -s-meervouden uit (3) en (4) worden hier nog eens opgesomd:

krepkes 'vlees/vet)restjes' (1x), *gedichskes* 'gedichtjes' (1x), *eendjes* 'eendjes' (1x), *winkelkes* 'winkeltjes', *snoepwinkelkes* 'snoepwinkeltjes' (1x), *pateekes* 'gebakjes' (1x), *bellekes* 'belletjes' (1x), *nefskes* 'neefjes' (1x), *decoratiekes* 'decoratietjes' (1x), *schaapkes* 'schaapjes' (2x), *drupkes* 'drupjes' (1x), *broodjes* 'broodjes' (2x), *nonnekes* 'nonnetjes' (1x), *schoolkes* 'schooltjes' (1x), *weeskes* 'weesjes' (1x), *klienkskes* 'klompjes' (1x) en *op z'n rentjes* 'pensioen' (1x)

aars 'ouders', *zèsters* 'zusters', *points* 'punten (Frans)', *joenges* 'jongens' (6x), *regols* 'rioleringen' (2x), *decoraties* 'decoraties' (1x), *cafés* 'cafés' (1x), *poepeschijters* 'poepeschijters' (1x), *cinema's* 'cinema's' (1x), *bleus* 'bleus' (4x), *kiezes* 'verkiezingen' (1x), *gezusters* 'gezusters' (1x), en *rendez-vous* 'rendez-vous' (1x)

In deze categorie zijn de vormen redelijk regelmatig, conform de taalkundige literatuur over het Standaardnederlands en het Hasselts. Zo hebben de meervouden *-ie* een -s-meervoud als de laatste lettergreep niet beklemtoond is, zoals bij *decoraties*. Daarnaast krijgen woorden als *cafés* en *cinema's* ook -s, omdat ze van Franse afkomst zijn. De taalkundige literatuur over het Hasselts vermeldt over deze voorbeelden geen specifieke regels voor het -s-meervouden.

Daarnaast zijn er, net zoals in de taalkundige literatuur over het Hasselts en het Standaardnederlands, grondwoorden op *-er* gevonden die het -s-meervoud hebben. Voorbeelden zijn *zèsters*, *poepeschijters* en *gezusters*.

Drie gevonden woorden zijn ontleend uit het Frans. Twee daarvan zijn bewust in het Frans uitgesproken en behoren niet tot het Hasseltse dialect en dat is *points* en *bleus*. Die voorbeelden zijn weergegeven in (11).

(11) A) *Vous avez parlé le Flamand encore une fois? Cinq points, mon sourire.* .

(Heb je opnieuw Frans gesproken? Vijf punten, mijn liefje⁴⁰.)

B) *Vive les bleus en bas la calotte waar't dan.*

⁴⁰ Letterlijk vertaald uit het Frans is het 'mijn glimlachje'.

(Leve de *bleus*/blauwen en af met de calotte was het dan.)

Het derde woord, *rendez-vous*, is ontleend uit het Frans en wordt ook in het Hasselts dialect gebruikt. Opvallend is dat dit een meervoud is, identiek aan het enkelvoud.

De overige woorden zijn *aars* 'ouders', *joenges* 'jongens', *regols* 'rioleringen' en *kiezes* 'verkiezingen'. *Aars* heeft een regelmatige vervoeging als het oorspronkelijke een verkorte vorm van *aa^ers* zou zijn. Zo niet, dan is het grammaticaal systeem van dit woord nog onduidelijk. *Joenges* 'jongens' is een *-es*-meervoud, dat mogelijk vroeger een *-s*-meervoud is geweest. Als dit zo is, dan had het enkelvoud *joengen* oorspronkelijk een sjwa en een eind-*n*. Doorheen de tijd heeft er dan *n*-deletie en vervolgens sjwadeletie plaatsgevonden. Anderszijds kan het enkelvoud altijd *joeng* geweest zijn en heeft zich in het meervoud een sjwa ingevoegd tot *joenges*.

Regols is een Hasselts lexeem dat niet in het Standaardnederlands voorkomt. Het betekent 'riolering' en is een pluralia tantum op *-s*. Ook *kiezes* is een pluralia tantum in het Hasselts. In tegenstelling tot het Standaardnederlands heeft het geen prefix en een suffix op *-s*.

De spontane data uit de transcriptie voor de meervouden op *-s* komen vrijwel overeen met de taalkundige literatuur: meervouden op onbeklemtoond *-ie* krijgen *-s*, meervouden op *-er* krijgen meestal *-s* en ten slotte krijgen woorden van Franse afkomst ook *-s*. Er bestaat onder andere een woord van Franse afkomst met een dubbel enkelvoud en meervoud: *rendez-vous*. Ten slotte zijn er de meervouden *aars*, *joenges*, *regols* en *kiezes*. Die woorden hebben een meer dialectisch uitzicht en de vormen *aars* en *regols* zijn afkomstig uit (de regio van) Hasselts. *Aars* is mogelijk een verkorting van het woord *ouders*, dat vanwege de *-er*-uitgang vaak een *-s*-meervoud krijgt. Of *kiezes* een woord is uit het Hasseltse dialect, is onduidelijk. Alleszins is het woord dat afwijkt van de variant in het Standaardnederlands: 'verkiezingen'.

6.3.1.3 De *-er*-meervouden

De laatste vorm van suffigering die besproken zal worden zijn de *-er*-meervouden. Twee van de drie uitkomsten zijn gelijkaardig: *weeskinjer* 'weeskinderen' en *kinjer* 'kinderen'. Die volgen een patroon overeenkomstig met de taalkundige literatuur van het Nederlands en het Hasselts. De laatste vorm is *briejer* 'broden'. Dit is een woord met suffix *-er* en umlaut. De *oeë* of [uə] van het enkelvoud *broeëd* is gepalataliseerd tot de *ie* of [i:] in het meervoud.

De *er*-meervouden zijn gebaseerd op de West-Frankische *az*-stammen. Ze volgen niet het patroon van het Standaardnederlands, dat een dubbel meervoud op *-eren* voorschrijft, maar behouden de oude *er*-vorm. De uitkomsten van de *-er*-meervouden liggen dus in lijn met de taalkundige literatuur over het nominale meervoud van het Hasselts.

6.3.2 Strategie 2: toon

Deze strategie wordt niet verder besproken. Zie 3.5 van de methodologie.

6.3.3 Strategie 3: klankverandering

Deze strategie is in de inleiding al grotendeels verklaard. Het grammaticale systeem achter de woorden *zaatlep*, *biem*, *ossestel* en *steel* is waarschijnlijk gebaseerd op oude sterke meervouden in het Middelnederlands. Die hebben in tegenstelling tot het Standaardnederlands hun umlaut of klankverandering gehouden en het sterke -e-suffix laten vallen. Naast de theorie die beschikbaar is, is uit de data die in de transcriptie gevonden is niet meer aan te tonen over de strategieën die het Hasselts toepast.

Ha.nd heeft waarschijnlijk *d*-deletie ondervonden in het meervoud. Of de rekking van de *a* ervoor of *erna* heeft plaatsgevonden is niet duidelijk.

De meervouden met een klankverandering hebben vaak geen suffix, maar een suffix op -er bijvoorbeeld is mogelijk, bijvoorbeeld bij *briejer*. Wellicht is de umlaut en de klankverandering een erfenis van de oude West-Frankische uitgangen die in het Standaardnederlands al verdwenen is.

6.3.4 Strategie 4: meervouden zonder markering

De strategie wordt hier opgedeeld in de identieke meervouden en de meervouden zonder markering.

Het is moeilijk te verklaren waarom er in een dialect identieke meervouden bestaan. Een mogelijke verklaring is dat zowel in het enkelvoud als het meervoud of in één van de twee deletieregels hebben plaatsgevonden die ervoor hebben gezorgd dat beide vormen identiek zijn.

Het verschil tussen de taalkundige literatuur en de spontane taaldata is dat *daag* 'brieven' en *breef* 'brieven' een toonalternantie hebben van sleeptoon naar stoottoon. Bij de spontane taaldata is dat onbepaald en bij de taalkundige literatuur is het de regel. Mogelijk zullen de spontane taaldata gewoon overeenkomen en hebben *daa.g* 'dag' en *bree.f* 'brief' toonalternantie naar stoottoon.

Volgens de transcriptie heeft het meervoud *woard* in tegenstelling tot de taalkundige literatuur geen umlaut, zoals *weurd*.

Naast het meervoud *haan* bij *ha.nd* is het meervoud *hand* gevonden als meervoud zonder markering. Dit meervoud was in de transcriptie moeilijk verstaanbaar, dus het kan zijn dat ook hier *haan* is uitgesproken. Dit voorbeeld *hand* wijkt af van de taalkundige literatuur.

Koj is een gesubstantiveerd adjectief dat in het enkelvoud als *ne koje* of *en koj* kan worden geschreven. Omdat deze verbuiging gebaseerd is op die van de adjectieven, ga ik niet verder op dit voorbeeld in.

6.4 Slotwoord bij de analyse

Ik wil even mijn individuele stem laten spreken alvorens ik begin met de conclusie van de meesterproef. Ik heb in dit hoofdstuk zoveel mogelijk gepoogd om verklaringen te vinden achter de strategieën die het Hasselts gebruikt. Enerzijds kon ik mij baseren op de taalkundige literatuur die voor mij al voorhanden was en die ik heb beschreven in de literatuurstudie (hoofdstuk twee). Anderzijds kon ik me baseren op mijn eigen taalgevoel.

Ik beantwoord hier beknopt de onderzoeksvragen. De eerste onderzoeksvraag houdt in welke strategieën het Hasselts gebruikt in haar nominale meervoudvorming. Die zijn suffigering, toon, klankverandering en meervoud zonder suffigering.

Als tweede onderzoeksvraag ging ik op zoek naar het grammaticale systeem achter die strategieën. Graag wil ik hierbij benadrukken dat er nog meer wetenschappelijk onderzoek nodig is. Bij suffigering waren de aangetroffen suffixen in de transcriptie: *-e(n)*, *-s*, *-es* en *-er*. Ik heb hierbij niet kunnen aantonen of het *-e*-suffix of het *-en*-suffix of beide suffixen deel uitmaken van het Hasselts. Wel leek er een patroon te bestaan wanneer het *-en*-suffix verscheen en wanneer niet. Voor klinkers en de consonanten *d*, *b* en *h* verscheen er in bijna alle gevallen een *-en*. In één geval verscheen ook enkel de *-e*. Voor alle andere medeklinkers verscheen in de rechtercontext enkel een *-e*-uitgang, anderszijds verscheen er voor de klinkers enkel een *-n*-uitgang. Dit zou een eerste strategie van het Hasselts voor *-e(n)*-meervouden kunnen zijn: De *-e* verschijnt voor medeklinkers in de rechtercontext die niet *d*, *b* en *h* zijn. De *-en* verschijnt als het volgende woord met een klinker begint. Bij de *-s*-meervouden lijken de strategieën voor het meervoud grotendeels overeen te komen met het Standaardnederlands. Wel heeft een Hasselts een aantal woorden die niet in de standaardtaal volgen en bij die woorden is het moeilijk om tussen het dialect en de standaardtaal te vergelijken. De aangetroffen voorbeelden waren onder andere *regols* 'rioleringen', een typisch woord uit het Hasselts en *kiezes*, dat ook afwijkt van het Nederlandse 'verkiezingen'. Er is in de transcriptie ook één *-es*-meervoud gesignaleerd: *joenges*. Enerzijds is het mogelijk dat het enkelvoud haar *-e*-suffix heeft verloren en er dus ook geen bijkomend *-n*-suffix kon bijkomen. Daarnaast kan het meervoud ook een sjwa voor de *-s* hebben ingevoegd. Ten slotte sluiten de *-er*-suffixen de reeks af. De *-er*-suffixen lijken een product van de *-az*-stammen te zijn. Die zijn afkomstig van de onzijdige *a*-stammen. De *-az*-stammen lijken ookumlaut voor sommige woorden op *-er* te hebben meegenomen uit het verleden, zoals bij *briejer* 'broden'.

Bij toon, klankverandering en meervoud zonder suffigering heb ik nog geen duidelijk grammaticaal systeem kunnen afleiden. De klankverandering lijkt een erfenis te zijn van de oude stammen, met name de *a*-, *i*- en *u*-stammen. Het voorkomen vanumlaut kan heel willekeurig zijn, maar wel enkel bij niet-voorklinkers. Ook meervoud zonder suffigering lijkt het resultaat te zijn van deletieprocessen.

Als laatste onderzoeksvraag werd onderzocht in hoeverre de spontane taaldata uit de transcriptie⁴¹ overeenkwam met de raadpleegde taalkundige literatuur. Bij de suffigering was *daag* een woord dat afweek. De vorm *daa.g* - *daag* kwam op zich overeen met de theorie, maar daarnaast het meervoud *dage* ook drie keer in de transcriptie voorkomen. Twee van die drie keer werd het uitgesproken door dezelfde informant die in het interview ook uitsluitend *dage* heeft gebruikt. Eén keer heeft een tweede informant *daag* gezegd en één keer *dage*. De laatste informant gebruikte twee keer *daag*. Omdat het meervoud vrij weinig is gebruikt tijdens het interview is dit geen sluitend oordeel of beide meervouden in het Hasselts bestaan. Een tweede probleem vormde het herkennen van de toonalternantie. Ik kon niet met zekerheid zeggen of bij *daag* een alternantie *sleeptoon-stoottoon* bij alle voorbeelden aanwezig was. Andere mogelijkheden kunnen ook *sleeptoon-sleeptoon*, *stoottoon-stoottoon* of *stoottoon-sleeptoon* zijn⁴².

Daarnaast had het woord *woard* in de transcriptie geen umlaut. De precieze verklaring hiervoor is onduidelijk.

Hiermee zijn de drie onderzoeksvragen gedeeltelijk beantwoord. Er is meer uitdieping nodig om het grammaticaal systeem achter de strategieën voor de Hasseltse meervoud te onthullen. Verder is er een groter corpus van spontane data nodig om nog meer meervoudstrategieën te ontdekken of te bevestigen uit de taalkundige literatuur.

In mijn conclusie tracht ik nu de belangrijkste bevindingen bij de masterproef beknopt neer te pennen.

⁴¹ Zie bijlage 9.2.

⁴² Zie Figuur 6.

7 Conclusie

Deze masterproef doet een onderzoek naar de meervouden van het Hasselts, haar strategieën en het systeem achter die strategieën. Vanuit twee luiken, een literatuurstudie die gebaseerd is op taalkundige literatuur van het nominale meervoud (in het algemeen, voor het Standaardnederlands, voor de Nederlandse dialecten, het Limburgs en het Hasselts) en spontane data uit een transcriptie van Dialectloket die ik zelf heb uitgevoerd, is dat onderzoek uitgevoerd.

In de literatuurstudie ligt de hoofdfocus op de geschiedenis van de uitgangen van het West-Frankisch tot nu. Vervolgens zijn de verschillende uitgangen van het Standaardnederlands, de Nederlandse dialecten, het Limburgs en het Hasselts onderzocht. Daaruit is er een theorie voor de meervoudvorming uit het Hasselts opgesteld.

In de onderzoeksvragen worden de strategieën voor meervoudsvorming die worden gebruikt in de transcriptie apart genomen en er worden al voorbeelden uit de transcriptie per strategie gegeven. De twee andere onderzoeksvragen blijven nog open tot het hoofdstuk van de interpretatie en de analyse.

Bij de resultaten zijn alle gevonden meervouden aangehaald en gecategoriseerd per strategie. In de interpretatie en analyse zijn de onderzoeksvragen gesteld op basis van de resultaten.

Uit de gehele studie blijkt dat het Hasselts veel uitgangen bevat. Naast de uitgangen die algemeen in het Limburgs voorkomen op *-er*, *-s*, *-e(n)*, het fenomeen toonverandering, klankverandering en meervoud zonder suffigering, komen er in het Hasselts ook onder andere suffixen op *-r*, *-te*, *-de*, *-nde* en *-rs* voor. Die uitgangen in het Hasselts zijn vaak het resultaat van deletie- en invoegprocessen.

Er lijkt enerzijds een sterke overeenkomst te zijn tussen het Hasselts en het Standaardnederlands. Het Hasselts bevat namelijk veel meervouden die gelijk zijn aan de standaardtaal. Anderzijds zijn er de dialectischere woorden die afwijkende strategieën hebben. Een voorbeeld hierbij is *kiezes* uit de transcriptie. Andere voorbeelden uit de taalkundige literatuur zijn onder andere de specieke selectie van één van de dubbele meervouden van een woord die in het Standaardnederlands kunnen voorkomen. In het Nederlands zijn zowel *appels* en *appelen* correcte vormen, maar het Hasselts kiest uitsluitend voor *appele*. Het is mogelijk dat in de praktijk ook *appels* in het Hasselts gebruikt zal worden.

Enkele vragen in de masterproef blijven nog onbeantwoord: Bestaat er in het Hasselts enkel een meervoud op *-en* of enkel een meervoud op *-e* of allebei? De *-en* komt bijvoorbeeld voor een woord op een klinker, maar dit bewijst niet of het een uitgang of een verbindend element is. Ook de toonalternantie blijft een open vraagstuk. Wel wordt vermoed dat het Hasselts afwijkingen vertoont met het systeem dat in de taalkundige literatuur in deze meesterproef is uitgelegd. Naar dit thema zal meer onderzoek moet gebeuren, ook specifiek voor elk dialect.

Via deze meesterproef kan in elk geval meer onderzoek naar de fenomenen van het Hasselts worden gestimuleerd. Een kleine basis is gelegd door het Hasselts te vergelijken met de oude uitgangen van de vroegste vormen van het Nederlands, de huidige standaardtaal zoals die wordt beschreven in de Coppen et al. (2002) en het Limburgs. Een jaar werk aan deze thesis is relatief kort, waardoor het geheel van de masterproef eerder algemeen blijft. Een toespitsing op een van de thema's, zoals toon, is mogelijk om een nog nauwkeuriger en uitgebreider onderzoek te doen en te omschrijven. Kort samengevat kan deze masterproef ideeën opwerpen om een uitgebreider inzicht te verkrijgen in dialecten. Dit geldt vooral voor lezers die minder met dialecten vertrouwd zijn, maar in de hoop ook voor (beginnende) onderzoekers die zich al meer hebben verdiept.

Een interessant vervolg op deze thesis lijkt het verband tussen een Limburgs dialect als het Hasselts en de oude stammen en de evolutie hiertussen. Over het Nederlands is hier al het nodige onderzoek gebeurd door onder andere Van Loey (1970 en 1980), maar in het Limburgs is dit eerder beperkt. Ook de onderzoeksvragen die in deze thesis aan bod kwamen zouden nog verder kunnen worden uitgebreid en verdiept. De hypothesen die in deze thesis worden gesteld zouden in de praktijk kunnen worden getest. Daarnaast kunnen ze worden ondersteund of weerlegd met nieuwe argumenten. Laat deze masterproef het onderzoek naar dialecten in het algemeen nog meer ondersteunen. Dat is het grootste doel.

8 Literatuurlijst

- Belemans, Rob, & Keulen, Ronny. 2004. *Belgisch-Limburs* (Taal in stad en land 1). Tiel: Lannoo.
- Booij, Geert, & Van Santen, Ariane. 1998. *Morfologie: De woordstructuur van het Nederlands* (2de herz. en uitgebr. dr. ed.). Amsterdam: Amsterdam university press.
- Clerinx, Marco. 2009. *Grammèèr van 't (H)essels*: (met syntactische notities). Hasselt: Veldeke.
- Coppen, Peter-Arno, Haeseryn, Walter, & de Vriend, Folkert. (2002). *Website Algemene Nederlandse spraakkunst (E-ANS)*. Geraadpleegd via <http://ans.ruhosting.nl/e-ans/index.html> op 12 februari 2019.
- Dols, Willy. 1942. Iets over Limburgse dialecten. Goossens, Jan, & Van de Wijngaard, Ton. 1996. *Een eeuw Limburgse dialectologie* (Bijlagen van de Vereniging voor Limburgse dialect- en naamkunde 6). Hasselt: Vereniging voor Limburgse dialect- en naamkunde.
- Elektronisch woordenboek der Limburgse dialecten (e-WLD)*. Via <https://www.e-wld.nl/>
- Goeman, Ton. 2001. Morfologische Condities op n-behoud en n-deletie in dialecten van Nederland. In *Taal & Tongval*, 14 (2001), 52-88. Amsterdam: Taal en Tongval.
- Goeman, Ton. 1999. T-deletie in de Nederlandse dialecten. *Meertens Instituut*. Geraadpleegd in 2019, 5 juni via <http://www.meertens.knaw.nl/uitgeverij/extern/tonpdf/download.html>
- Goossens, Jan. 2008. Dialectgeografische grondslagen van een Nederlandse taalgeschiedenis *Koninklijke commissie voor toponymie en dialectologie*. Vlaamse afdeling. Overdruk 12. Brussel: Koninklijke commissie voor toponymie en dialectologie.
- Goossens, Jan. 2017. De oorsprong van de Rijnlands-Limburgse tweetonigheid. *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie / Bulletin de la Commission Royale de Toponymie et Dialectologie* 89 (2017), 129-185.
- Goossens, Jan. 1988. *Schets van de meervoudsvorming der substantieven in de Nederlandse dialecten*. Geraadpleegd in 2019, 11 maart via <https://www.dbnl.org/titels/titel.php?id=goos003sche01>
- Goossens, Jan, Taeldeman, Johan, & Verleyen, Geert. 1998. *Fonologische atlas van de Nederlandse dialecten* (Bouwstenen op het gebied van de Nederlandse naamkunde, dialectologie en filologie 1/5/9). Gent: Koninklijke academie voor Nederlandse taal- en letterkunde.

- Grootaers, Ludovic, & Grauls, Jan. 1930. *Klankleer van het Hasseltsch dialect* (Koninklijke Vlaamsche academie voor taal- en letterkunde. 6de reeks : Bekroonde werken 49). Leuven: De Vlaamsche drukkerij.
- Gussenhoven, Carlos. 2004. A tonal analysis of Cologne Schärfung. *Phonology* 21 (2004), 251-285. Cambridge University Press.
- Van Haeringen, Coenraad Bernardius. 1947. *De meervoudsvorming in het Nederlands*. Geraadpleegd in 2019, 11 maart via <https://www.dbnl.org/titels/titel.php?id=haer001meer01>
- Hermans, Ben. 2013. Phonological features of Limburgian dialects. *Language and Space. An International Handbook of Linguistic Variation*, 3, p. 336-356. Berlin/Boston: Mouton de Gruyter.
- Van Loey, Adolf. 1980. *Middel nederlandse spraakkunst. Deel I. Vormleer*. Geraadpleegd in 2019, 12 maart via https://www.dbnl.org/tekst/loey001midd01_01/loey001midd01_01_0004.php
- Van Loey, Adolf. 1970. *Schönfelds historische grammatica van het Nederlands : Klankleer, vormleer, woordvorming* (8e dr. ed.). Zutphen: Thieme.
- Van Keymeulen, Jacques, Breitbarth, Anne, Ghyselen, Anne-Sophie. & Farasyn, G.M. 2018. Transcriptieproject 'Stemmen uit het verleden': Transcriptieprotocol.
- Notten, Jan. 1988. *De Chinezen van Nederland: Opstellen over Limburgse dialecten en een bibliografie* (2de herz. druk ed.). Valkenburg: Valkdruk.
- Paardekooper, Piet. 1996. *ABN-gids* (12de herz. dr. ed.). Antwerpen: Standaard.
- Paardekooper, Piet. 1984. *ABN-gids* (8e dr. ed.). Antwerpen: Standaard.
- Paardekooper, Piet. 1975. *ABN-gids* (7e verm. dr. ed.). Antwerpen: Standaard.
- Philippa, Marlies. 1981. De meervoudsvorming op -s in het Nederlands vóór 1300. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 97. Geraadpleegd via dbnl in 2019, 29 maart via https://www.dbnl.org/tekst/_tij003198101_01/_tij003198101_01_0008.php
- Philippa, Marlies. 1982. Problematiek rond het s-meervoud; een diachroon overzicht. In *De Nieuwe Taalgids*, 75. Geraadpleegd via dbnl in 2019, 29 maart via https://www.dbnl.org/tekst/_taa008198201_01/_taa008198201_01_0049.php
- De Rooij, J.J. 1974. *Dubbel meervoud I*. Geraadpleegd via dbnl in 2019, 29 maart via https://www.dbnl.org/tekst/_taa007197401_01/_taa007197401_01_0006.php

- De Schutter, Georges. 2001. Nasaal of sjwa of allebei: De realisaties van het nasale meervoudssuffix bij substantieven in de Nederlandse dialecten. In *Taal & Tongval*, 14 (2001), p. 113-141. Amsterdam: Taal en Tongval.
- De Schutter, Georges, Van den Berg, B., Goeman, Ton, De Jong, T., Van Oostendorp, Marc, Van Reenen, P., . . . Van Reenen, A. (2005). *Morfologische atlas van de Nederlandse dialecten*. Amsterdam: Amsterdam university press.
- Stevens, André. 1951. De evolutie van de Haspengouwse streektaalen. In *Limburgs Haspengouw (Bundel studiën uitg. bij gelegenheid v.d. 100ste verjaardag der stichting v.h. Koninkl. Limb. Geschied- en Oudheidkund. Genootschap te Tongeren)*, p. 223-264. (Limb. Drukkerijen, 1951)
- Van de Velde, Hans, & van Hout, Roeland. (2001). Sprechertypologie met betrekking tot de realisering van de slot-n in het Standaard-Nederlands. In *Taal & Tongval*, 14 (2001), p. 89-112. Amsterdam: Taal en Tongval.
- Van den Toorn, Maarten C., Pijnenburg, Willy J.J., van Leuvensteijn, Jan A., & van der Horst, Joop M. (red.). (1997). *Geschiedenis van de Nederlandse Taal*. Amsterdam University Press.
- Van der Sijs, Nicole. 2011. *Dialectatlas van het Nederlands*. Amsterdam: Bakker.
- Staelens, Xavier. 1982. *Dieksjenèèr van 't (H)essels: 6000 trefwoorden : Nederlands-Hasselts woordenboek*. Hasselt: Heideland.
- De Vooy, Cornelis G. N. & Schönfeld, Moritz. 1967. *Nederlandse spraakkunst* (7de druk ed.). Groningen: Wolters.
- Weijnen, Antonius Angelus. 1966. *Nederlandse dialectkunde* (2e dr. ed., Studia theodisca 10). Assen: Van Gorcum.
- De Wulf, Chris. en Taeldeman, Johan. 2001. Apocope en insertie van -n na sjwa in de zuidelijke Nederlandse dialecten: conditionering en geografie. In *Taal & Tongval*, 14, p. 7-51.

9 Bijlagen

9.1 *Transcriptieprotocol UGent*

Versie
03.2018

Transcriptieproject 'Stemmen uit het verleden'

TRANSCRIPTIEPROTOCOL

J. VAN KEYMEULEN, A. BREITBARTH, A.S. GHYSELEN & M. FARASYN (UNIVERSITEIT GENT)

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1. Interviewerlaag	3
1.2. Informantlagen – lichte en zware vernederlandsing	3
1.3. Commentaarlaag	3
2. Lichte versus zware vernederlandsing	3
2.1. Dialectuitspraak	3
2.2. Dialectwoorden	3
2.3. Functionele elementen	4
2.3.1. Een lijst van functionele elementen	4
2.3.2. Richtlijnen voor lichte vernederlandsing van functionele elementen	5
2.3.3. Richtlijnen voor zware vernederlandsing van functionele elementen	6
2.4. Voorbeelden	6
3. Lees- en andere tekens die geen klanken representeren	10
4. Tussenwerpsels	10
5. Versprekingen	11
6. Bestandsnaam	11

1. Inleiding

Dit protocol is een handleiding bij het transcriberen van dialectmateriaal afkomstig uit de geluidsopnames van "Stemmen uit het verleden" (verzameling dialectbanden van UGent, www.dialectloket.be). Het protocol is gebaseerd op dat van de DIT-werkgroep (Dialect in Transcriptie)¹ binnen het SAND-project.

Als je twijfelt over de correcte toepassing van de instructies in dit protocol, kijk dan eerst in de **Beslissingendatabase** (gedeeld op de Sharepoint van het transcriptieproject) of iemand anders al een vergelijkbaar probleem tegenkwam, en als dat niet zo is, voer je het probleem in als nieuw, te bediscussiëren item in de database. Die items worden dan besproken tijdens de begeleidingsmomenten. Neem niet in je eentje beslissingen. Voor de uniformiteit van de transcriptie is het van het grootste belang dat iedereen op dezelfde wijze transcribeert. Overleg is dus noodzakelijk. Een goede transcribent verdiept zich ook eerst in de grammatica van het te transcriberen dialect voor zover die beschikbaar is. Kom je tijdens het transcriberen vaak een constructie of wending tegen waarmee je niet goed weet wat te doen, ga dan op zoek in de vakliteratuur naar uitleg bij het fenomeen.

Als algemene stelregel geldt dat de data worden getranscribeerd in een vernederlandsste vorm, op twee manieren: (a) sterk naar het Nederlands toe ("**sterke vernederlandsing**"), (b) sterk naar het dialect toe ("**lichte vernederlandsing**", cf. infra). We transcriberen dus niet met fonetische tekens. Vernederlandsen betekent niet vertalen naar het Nederlands, maar wel abstractie maken van dialectische fonologie, morfologie of syntaxis. Maatstaf voor de spelling is het Groene Boekje. Als je dus *peert* of *pjèèt* hoort voor *paard*, dan transcribeer je *paard*.

Voor de transcriptie wordt het programma **ELAN** gebruikt. Hierin is het mogelijk meerdere lagen of *tiers* aan te maken, zodat bijvoorbeeld verschillende sprekers van elkaar onderscheiden kunnen worden. Op de lagen kun je grenzen aanbrengen, zodat de transcriptie in kleine stukjes wordt gehakt, met een maximale tijd van 10 seconden. Breng altijd bij het begin van een nieuwe zin een grens aan op de laag. Als een zin langer dan 10 seconden duurt moet je één of meer grenzen aanbrengen binnen de zin. Respecteer hierbij deelzingsgrenzen of woordgroepgrenzen.

Voor interviews waarin 1 spreker door 1 interviewer geïnterviewd wordt, gebruiken we **vier lagen**:

1. Interviewer (label bvb. 'Int_JD') > *voor namen van interviewers: zie op Sharepoint 'database van de geluidsbestanden' > codes vind je in het tabblad 'opnameleiders'*
2. Informant - Lichte vernederlandsing (label = sprekercode zoals opgenomen in de database van de geluidsbestanden², bvb. 'h1_sp1')
3. Informant - Zware vernederlandsing (label = sprekercode + '_ndl', bvb. 'h1_sp1_ndl')
4. Commentaar (label 'com')

Als er meerdere geïnterviewden zijn, voeg je per extra geïnterviewde een laag met lichte vernederlandsing en zware vernederlandsing toe. De twee vernederlandsingslagen zullen we in ELAN altijd met elkaar verbinden (zware vernederlandsing – wat we de *referring tier* noemen – is afhankelijk

¹ Aan die werkgroep namen deel: Margreet van der Ham, Tamar Israël, Mathilde Jansen, Willy Jongenburger, Susanne van der Kleij en Gunther De Vogelaer. Guido Vanden Wyngaerd en Sjeff Barbiers schreven de definitieve versie.

² De sprekercode begint eerst met de klokecode voor de locatie van de opname, wordt eerst – indien er meerdere opnames zijn voor die locatie – gevolgd door het opnamenummer (zoals dat ook in de database opgenomen is bij 'geluidsbestand' en vervolgens door het label 'sp1' of 'sp2' (als er meerdere sprekers zijn).

van lichte vernederlandsing, de *parent tier*). Als er meerdere interviewers zijn, voeg je per extra interviewer een laag toe.

1.1. Interviewerlaag

De interviewerlaag bevat de transcriptie van de taal van de interviewer(s). Die laag zal in een volgende fase NIET worden voorzien van grammaticale tags, Nederlandstalige lemma's of andere annotaties. Ze wordt enkel weergegeven in "lichte vernederlandsing" (cf. sectie 2).

1.2. Informantlagen – lichte en zware vernederlandsing

De informantlagen bevatten de transcriptie van de taal van de informant. Die lagen zullen in de volgende fase WEL worden voorzien van grammaticale tags, Nederlandstalige lemma's of andere annotaties. Indien er meer informanten zijn, worden per informant twee extra lagen (lichte + zware vernederlandsing) toegevoegd. De dialectische taal van de informant wordt in eerste instantie maar licht vernederlandst. Bij de "lichte vernederlandsing" wordt enkel de dialectische fonologie vernederlandst; ze wordt dus weergegeven in Nederlandse spelling, alsof de woorden, vormen en constructies ook in het Standaardnederlands voorkomen. Bij de "zware vernederlandsing" wordt niet alleen de fonologie, maar ook de morfologie vernederlandst. Enkel de woordvolgorde en de dialectwoordenschat worden bewaard. Meer info over lichte en zware vernederlandsing volgt hieronder.

1.3. Commentaarlaag

De commentaarlaag wordt gebruikt om opmerkingen te maken over slecht hoorbare delen van het interview of in andere gevallen waar je twijfelt over de transcriptie.

2. Lichte versus zware vernederlandsing

Zoals we in de inleiding al aanhaalden, werken we in dit project met vernederlandste transcripties, waarbij in variërende mate abstractie gemaakt wordt van dialectische fonologie, morfologie of syntaxis (afhankelijk van de vraag of een woord functioneel is of niet).

2.1. Dialectuitspraak

Fonologische variaties op inhoudswoorden die ook in de standaardtaal bestaan, vernederlands je in zowel de lichte als de zware vernederlandsing. Je schrijft dus *boot* en niet *boët*.

2.2. Dialectwoorden

Woorden die niet in het Standaardnederlands bestaan, spel je zowel de in de lichte als zware vernederlandsing alsof ze standaardtalig zouden zijn. Als je *lattestoërs* ('rolluiken') hoort, schrijf je bijvoorbeeld *lattestoors*, ook in de zwaar vernederlandste versie (vertaal niet naar 'rolluiken'!). Over de precieze vertaling van een woord is immers dikwijls discussie mogelijk. Voor het taggen van deze dialectlexemen (bijvoorbeeld als substantief of adjectief, zal gebeuren in een latere fase van het project) is het van belang dat we een lijst hebben van alle niet-standaardtalige lexemen in onze transcripties. Op

de Sharepoint van het project vind je daarom in het document 'Beslissingendatabase' een tabblad 'Dialectlexeemlijst'. Voeg hier de dialectlexemen van jouw opname toe.

Woorden die een **lexicale variant** (bvb. Franse versie) vormen van een woord dat in het **Standaardnederlands bestaat** (bvb. *een blom* i.p.v. *een bloem*, *frang* i.p.v. *frank*) – het gaat hier niet om een regelmatige fonologische variatie (cf. *boët* – *boot*, *groët* – *groot*) – noteer je in de lichte vernederlandsing 'dialectisch' volgens de Nederlandse spellingsregels (*blom*, *frang*). In de zware vernederlandsing geef je het standaardtalige equivalent (*bloem*, *frank*). Deze woorden hoef je niet op te nemen in de dialectlexeemlijst.

Vaak is ook **twijfel mogelijk** over de beste manier om een dialectwoord te spellen. Volgende bronnen kunnen soelaas bieden:

- Raadpleeg eerst het WVD/WBD/WLD: www.wvd.ugent.be (zie: register), www.e-wvd.be, www.e-wbd.nl (binnenkort), www.e-wld.nl, www.dialect.ruhosting.nl/wbd/, <http://www.dialect.ruhosting.nl/wld/>
- Als je het dialectwoord daar niet vindt: WNT: www.gtb.inl.nl
- Als je het dialectwoord daar niet vindt: www.woordenbank.be

2.3. Functionele elementen

Functionele elementen worden in de licht vernederlandste versie zo precies mogelijk getranscribeerd.

2.3.1. Een lijst van functionele elementen

We geven hier eerst – voor de duidelijkheid – een overzicht van functionele elementen.³ Als een woord of morfeem niet tot de onderstaande elementen behoort, is het lexiciaal en wordt het volgens de Standaardnederlandse orthografie getranscribeerd.

- **Adposities** (preposities en postposities)
- **Flexie:** morfologische uitdrukking van kenmerken zoals getal, geslacht, persoon, definitie, naamval, tijd, modus, trap (lijst is niet uitputtend).
 - o **Werkwoordsvervoeging** (inclusief prefix bij voltooid deelwoorden en klinkerwisseling in het verbale paradigma)
 - Ook de **ablaut** die de verleden tijd van vele sterke werkwoorden markeert⁴, beschouwen we als functioneel element (bvb. *gevroegen* 'gevraagd' in lichte vernederlandsing en *gevraagd* in zware vernederlandsing).
 - o **Voegwoordvervoeging** (bvb. *dan* 'k i.p.v. *dat* ik, *otn* i.p.v. *als* hij)
 - o **Morfologie** op lidwoorden, voornaamwoorden, adjectieven, nomina waarvan vermoed kan worden dat ze casus-, persoons-, en/of getalsdistincties aangeeft.

³ In het lijstje maken we zoveel mogelijk gebruik van de terminologie van de Algemene Nederlandse Spraakkunst (ANS).

⁴ Onder ablaut verstaan we "iedere vocaalswisseling binnen een paradigma of bij verwante woorden in een Indoëuropese, dus ook Germaanse taal, die in principe teruggaat op het Oerindoëuropees. (*In principe* is toegevoegd omdat een bepaald Ablautspatroon zich na de oerindoëuropese periode analogisch kan hebben uitgebreid.) De Ablaut is, althans in oorsprong, een functionele afwisseling, d.w.z. de alternerende vocalen komen voor in vormen die semantisch en/of syntactisch verschillend zijn: vgl. got. *nima* 'ik neem' – *nam* 'ik nam' (semantisch verschil praesens – praeteritum); *nam* – *nemum* 'wij namen' (syntactisch verschil: sg.-plur.); *nima* – *nemum* (zowel semantisch als syntactisch verschil)" (Van Bree 2006: 146). Meer uitleg vind je [hier](#).

- Ook sommige **umlautverschijnselen**⁵ (bvb. *voet* vs. *vuut* 'voeten', *hoed* vs. *huuj* 'hoeden') geven flexie aan. Om het eenvoudig te houden, transcriberen we umlaut enkel wanneer er zonder de umlautmarkering op geen enkele andere manier af te leiden valt dat we met een meervoudsvorm te maken hebben (bvb. *vuut*: *vuut* in lichte vernederlandsing en *voeten* in zware vernederlandsing). Andere vormen van umlaut worden niet getranscribeerd. De umlaut in bijvoorbeeld *menneke* ('mannetje') is op zich wel functioneel (als diminutiefmarkeerder: *man-menneke*), maar bij dat woord wordt de diminutief niet enkel door umlaut, maar ook door het diminutief *-ke* gemarkeerd. We transcriberen dus *manneke* in de lichte vernederlandsing en *mannetje* in de zware vernederlandsing.
- **Hulpwerkwoorden** (van modaliteit, aspect, tijd en passief)
- **Voorzetsels**
- **Lidwoorden**
- **Negatieve elementen**
- **Voegwoorden**
- **Enkelvoudige + samengestelde voorbijwoorden**, zoals *er*, *hier*, *daar*, *ergens*, *overal* en *nergens*, *erbij*.
- **Voornaamwoorden** (pronomina)
 - Aanwijzende voornaamwoorden
 - Betrekkelijke voornaamwoorden
 - Bezittelijke voornaamwoorden
 - Onbepaalde voornaamwoorden
 - Persoonlijke voornaamwoorden
 - Reciproke voornaamwoorden
 - Reflexieve voornaamwoorden
 - Uitroepende voornaamwoorden
 - Vragende voornaamwoorden

2.3.2. Richtlijnen voor lichte vernederlandsing van functionele elementen

Bij functionele elementen wordt bij de lichte vernederlandsing **dicht bij het dialect** getranscribeerd:

- Klanken die de sprekers **weglaten**, transcriberen we niet. Je schrijft bijvoorbeeld *wa*, *maa*, *daa*, *hij kom morgen* en niet *wat*, *maar*, *daar* of *hij komt morgen*.
- Als er één of **meer klanken aanwezig zijn** die in de Standaardnederlandse spelling ontbreken, dan worden die klanken wel genoteerd. Je schrijft bijvoorbeeld *ik zwemmen* en niet *ik zwem*.
- **Regelmatige wisselingen in het vocalisme** (bvb. *maa* i.p.v. *maar*) **transcribeer je niet** (lichte vernederlandsing: *maa*).
- **Niet-standaardtalige clitische elementen**, i.e. functionele elementen die samensmelten met inhoudswoorden (bvb. *tkind* voor *het kind* of *zijme* voor *zijn we*) schrijf je in de lichte vernederlandsing als één geheel, maar je markeert de verschillende onderdelen met een #-teken (bvb. *zij#me weg*). Dat is belangrijk om in een latere fase de juiste tags aan de juiste elementen van de cluster te kunnen toekennen. Wanneer een clitisch element echter ook in de standaardtaal/schrijftaal verankerd zit (bvb. de vorm *'s avonds*), dan gebruik je de standaardtalige schrijfwijze in zowel de lichte als de zware vernederlandsing (dus *'s avonds* en niet *s#avonds*).

⁵ Umlaut is een vorm van klinkerharmonie, waarbij een klinker kenmerken overneemt van de klinker in de erop volgende lettergreep in een andere vorm van een woordparadigma. Meer informatie over umlaut in de Nederlandse dialecten vind je bij Goossens (1981:20-43, klik [hier](#)). Hij gaat in punt 2.4. ook in op de morfologische rol van umlaut (vormen van umlaut die functioneel relevant zijn).

- o Een speciaal geval vormen clitische structuren als *ja'ndoet* (eigenlijk: *ja het en doet*, 'toch wel', vaak te horen in West-Vlaanderen). Die vorm transcribeer je in lichte vernederlandsing als *ja#t#n#doet*⁶ en in de zware als *ja het en doet*.
- o Vaak vinden we in de dialecten in Vlaanderen ook clitisering bij subjectverdubbeling of –verdriedubbeling (*hij zei dakik te traag was; hij zei damewij te traag waren*). Hier spreken we af dat alle pronomina in de lichte vernederlandsing met elkaar verbinden (*da#k#ik, da#me#wij*)⁷ en dat we die vervolgens in de zware vernederlandsing splitsen (*dat ik ik, dat we wij*).

2.3.3. Richtlijnen voor zware vernederlandsing van functionele elementen

In de zware vernederlandsing:

- Worden de **standaardtalige functiewoorden** weergegeven (*ge* wordt *je*, *gij* wordt *jij*, *etwie* wordt *iemand*). *Gij* vernederlands je in de sterke vernederlandsing altijd tot *jij*, ook al is er op zich altijd ambiguïteit mogelijk met het standaardtalige *u*; door de vorm als *jij* te vernederlandsen, kunnen we immers de subjectsvorm van de 2^e persoon enkelvoud disambigueren van de objectsvorm in dezelfde persoon (bvb. in *gij moet u niet haasten*).
- Worden **enclitische elementen gesplitst** en verder **vernederlandst** (*komjegie* wordt *kom je jij*);
- Worden de **volle vormen** van gereduceerde elementen genoteerd (bvb. *kspeel* wordt *ik speel* of *jis* wordt *hij is*)
- Worden **niet-standaardtalige morfologische structuren vernederlandst** (bvb. *ik werktege* > *ik werkte*)
- Laat je **niet-standaardtalige syntactische structuren intact** (bvb. expletief *dat*, doorbreking werkwoordelijke eindgroepen, subjectverdubbeling, *komen* als koppelwerkwoord, *voor* + te-infinitief, *lijk/bij*+ subjectsvorm i.p.v. objectsvorm of omgekeerd, hulpwerkwoord *hebben* i.p.v. *zijn*...);

2.4. Voorbeelden

		Je hoort	Je schrijft	
			Lichte vernederlandsing	Zware vernederlandsing
Niet-functionele elementen Elementen	Fonologische variaties op woorden die ook in ST bestaan	<i>boæt</i>	<i>boot</i>	<i>boot</i>
		<i>schole</i> (niet-suffigale sjwa, zit op grens tussen fonologisch element en morfologisch element)	<i>schole</i>	<i>school</i>
		<i>speeln</i>	<i>spelen</i>	<i>spelen</i>
	Lexicale varianten van een ST-woord	<i>Frang</i> <i>blom</i>	<i>Frang</i> <i>blom</i>	<i>frank</i> <i>bloem</i>

⁶ Vaak wordt het *t*-elementje als glottisslag gerealiseerd, maar die regelmatige klankwisseling hoeft je niet te markeren; we herstellen de eigenlijke 't'.

⁷ Op zich zijn er ook argumenten om de *wij* – op zich een volle vorm – apart te schrijven, maar voor de eenduidigheid spreken we af bij postverbale verdubbeling de pronomina in één cluster weer te geven.

	Woorden die niet in de ST bestaan	<i>sjchuuflette</i>	<i>schuiflette</i>	<i>schuiflet</i>
Functionele elementen	Lidwoorden	<i>Tkind e kind ne vent</i>	<i>t#kind (cf. clitica) e kind ne vent</i>	<i>het kind een kind een vent</i>
	Pronomina	Bijv. <i>gaa, gie, zie, aa, eur, zin, wuir, wider, wellie, us, gider, gunder, guir, zider, zuir, uir</i> > consulteer voor de 'optimale' transcriptie van voornaamwoorden De Vogelaer (2008) ⁸ , Goossens (1981-1994) ⁹ of een grammatica van het dialect dat je transcribeert > zorg dat je het pronominale systeem van het te transcriberen dialect snapt	<i>gij, gij, zij, hij, heur, wuir, wijder, wijlie, uns, gijder, gunder, zijder, zuir, huir</i>	<i>jij, zij, hij, haar, wij, ons, jullie, zij, hun</i>
	Clitische elementen	<i>Tisier dasse komt kweetniewie daterkomt waaristje? Dakik damewunder toetoet (bvb. in de zin <i>Hij komt toch niet?</i> Toetoet!) tee jandoet danze komen</i>	<i>t#is ier das#se komt k#weet nie wie dat er komt waar is#tje? da#k#ik da#me#wunder t#doet t#doet t#ee ja#t#n#doet dan#ze komen</i>	<i>Het is hier Dat ze komt Ik weet niet wie dat er komt Waar is hij? Dat ik ik Dat we wij Het doet het doet Het heeft ja het en doet dat ze komen</i>
	Diminuerend	<i>Blommeke</i>	<i>Blommeke</i>	<i>bloemetje of bloempje</i>
	Vervoeging	<i>Kzwemmen Dank onk</i>	<i>k#zwemmen dan#k an#k</i>	<i>ik zwem dat ik als ik</i>
	Verbuiging	<i>Negruuëtn</i>	<i>ne groten</i>	<i>een grote</i>

⁸ De Vogelaer, Gunther (2008). *De Nederlandse en Friese subjectsmarkeerders: geografie, typologie en diachronie*. Gent: Koninklijke academie voor Nederlandse taal- en letterkunde. De pdf van deze tekst vind je op Minerva bij het vak 'Seminarie Taalkunde' onder Documenten.

⁹ Goossens, Jan (1981-1994). *Sprachatlas des nördlichen Rheinlands und des südöstlichen Niederlands : Fränkischer Sprachatlas*. Marburg: Elwert. Het tweede volume van die atlas gaat over subjecten en subjectverdubbeling.

	Functionele umlaut (enkel wanneer functioneel als meervoudsmarkeerder)	<i>Vuut</i> <i>menneke</i>	<i>vuut</i> <i>manneke</i>	<i>voeten</i> <i>mannetje</i>
	Ablaut	<i>Gezeit</i>	<i>gezeit</i>	<i>gezegd</i>
	Syntactische structuren	<i>hij deed voor op te</i> <i>vallen.</i> <i>bie min ('bij mij')</i>	<i>hij deed#t voor op</i> <i>te vallen.</i> <i>bij mijn</i>	<i>hij deed het voor</i> <i>op te vallen.</i> <i>bij mijn</i>

```
file:///C:/Users/amghysel/Dropbox/Unief/Transcriptieproject/Transcripties/N72_Ieper/N72_Ieper.
eaf
maandag 4 december 2017 17:23

Int_VV      dialectopname Ieper. achttien november zevenenzestig.
Int_V       xxx.
N72_sp1     serieus?
N72_sp1_ndl serieus?
Int_V       wel ja.
N72_sp1     a ja.
N72_sp1_ndl a ja.
Int_V       uh... oe lange woon je...
Int_V       woon je gij ier...
Int_V       e je gie al assan gewoond in Ieper?
N72_sp1     ja jaa#k.
N72_sp1_ndl ja ja ik.
N72_sp1     ja. k#zijn ier geboren.
N72_sp1_ndl ja. ik zijn hier geboren.
Int_V       a ja?
N72_sp1     ja#k
N72_sp1_ndl ja ik.
N72_sp1     k#zijn ik een echten Ieperling eni.
N72_sp1_ndl ik ben ik een echte Ieperling eni.
Int_V       zijn...
N72_sp1     ma ja ze klappen al nie lijk ik zeker?
N72_sp1_ndl maar ja ze klappen al niet lijk ik zeker?
N72_sp1     k#weten#t#ik nie.
N72_sp1_ndl ik weet het ik niet.
Int_V       zijn der nog vele die... die zoun Iepers spreken?
N72_sp1     ah bah. ja.
N72_sp1_ndl ah bah ja.
N72_sp1     je moe ze weten wonen eni.
N72_sp1_ndl je moet ze weten wonen eni.
Int_V       mmm.
N72_sp1     a ja.
N72_sp1_ndl a ja.
Int_V       a ja. uh.
Int_V       t#schijnt da#ze in...
Int_V       gow.
Int_V       oe komt da da eigenlijk Sint-Pieters dat da t#echt Iepers is... t#Iepers is.
N72_sp1     ma j#et er nog van Sint-Pieters wi da#t uh...
N72_sp1_ndl maar je hebt er nog van Sint-Pieter wi dat het uh...
N72_sp1     da#ze algelijk nog ezo nie en klappen lijk ik.
N72_sp1_ndl dat ze algelijk nog zo niet en klappen lijk ik.
Int_V       a ja.
Int_V       da was ier toen de meeste beroemde parochie of zo of...
N72_sp1     ah ba k#weten ik nie oe dat dat komt.
N72_sp1_ndl ah ba ik weet ik niet hoe dat dat komt.
N72_sp1     ah ba al van werkmensen eni.
N72_sp1_ndl ah ba al van werkmensen eni.
Int_V       a ja.
N72_sp1     a ja.
N72_sp1_ndl a ja.
Int_V       en vo n#oorloge uhm.
Int_V       ja j#e gij nog die tijd gekend wel zeker?
N72_sp1     ma ja#k goddomme.
N72_sp1_ndl maar ja ik goddomme.
N72_sp1     k#en twee oorlogen meeëmaakt.
N72_sp1_ndl ik heb twee oorlogen meegemaakt.
```


Int_V ah ja. en vo n#oorloge wuk spraken ze toene? was#t uh?
N72_sp1 ah bah.
N72_sp1_nd1 ah bah.
Int_V was#t ook tzel... gow.
Int_V tgeen da je gie nu spreekt of?
N72_sp1 awel.
N72_sp1_nd1 awel.
N72_sp1 ah ba ja nee.
N72_sp1_nd1 ah ba ja nee.
N72_sp1 en j#ad er toen veel ook die t#Frans ook kosten eni.
N72_sp1_nd1 en je had er toen veel ook die het Frans ook konden eni.
Int_V a ja.
N72_sp1 ja.
N72_sp1_nd1 ja.
Int_V veel die Frans kosten.
N72_sp1 ja.
N72_sp1_nd1 ja.
Int_V a ja. ku#je e beetje vertellen van n#oorloge?
N72_sp1 a ja. van n#oorloge.
N72_sp1_nd1 a ja. van de oorlog.
N72_sp1 t#is te zien va wufferen oorloge.
N72_sp1_nd1 het is te zien van welke oorlog.
Int_V van n#eersten oorloge.
N72_sp1 ah van n#eers...
N72_sp1_nd1 ah van de Eerst...
Int_V ja.
N72_sp1 k#waren ik acht jaar oud.
N72_sp1_nd1 ik was ik acht jaar oud.
Int_V je was acht jaar oud?
N72_sp1 acht jaar.
N72_sp1_nd1 acht jaar.
Int_V ah...
N72_sp1 en k#weten ik da#m#inder evlucht en na Frankrijk eni.
N72_sp1_nd1 en ik weet ik dat we wij gevlucht hebben naar Frankrijk eni.
Int_V a ja.
N72_sp1 e... en e beetje overalsten ezeten.
N72_sp1_nd1 e... en een beetje overal gezeten.
N72_sp1 m#en eerst ezeten in n#Normandie.
N72_sp1_nd1 we hebben eerst gezeten in de Normandie.
Int_V mmm.
N72_sp1 en m#en toen naa Parijs egaan.
N72_sp1_nd1 en we hebben toen naar Parijs gegaan.
N72_sp1 en van Parijs...
N72_sp1_nd1 en van Parijs
N72_sp1 naa Poitiers.
N72_sp1_nd1 naar Poitiers.
Int_V oh t#is al verre.
N72_sp1 ja ja#t.
N72_sp1_nd1 ja ja het.
N72_sp1 en m#en in Rouen ewist ook.
N72_sp1_nd1 en we hebben in Rouen geweest ook.
N72_sp1 m#en langst van al in Rouen ewist.
N72_sp1_nd1 we hebben het langst van al in Rouen geweest.
N72_sp1 m#en daa vier jaar ewist.
N72_sp1_nd1 we hebben daar vier jaar geweest.
N72_sp1 en van Rouen zij#me toen wer#komen naar ier.
N72_sp1_nd1 en van Rouen zijn we toen weergekomen naar hier.
Int_V al te voete?
N72_sp1 nee goddomme.
N72_sp1_nd1 nee goddomme.
Int_V nee?
N72_sp1 ma ba neen.
N72_sp1_nd1 ma ba neen.
N72_sp1 nee.
N72_sp1_nd1 nee.
N72_sp1 alleszins nie.
N72_sp1_nd1 alleszins nie.
Int_V xxx. met d#hondenkar of xxx...
N72_sp1 awel me n#treng eni.
N72_sp1_nd1 awel met de trein eni.
Int_V me n#treng.
N72_sp1 met n#treng ja.


```
N72_spl_ndl met de trein ja.
Int_V      aja.
Int_V      de trengs reden toen nog?
N72_spl    a ja#s.
N72_spl_ndl a ja ze.
N72_spl    a ja#s.
N72_spl_ndl a ja ze.
Int_V      was#t voo...
N72_spl    xxx m#en wijder uh...
N72_spl_ndl xxx we hebben wij uh...
N72_spl    m#en wijder zeker als vijf jaar wegewist wi.
N72_spl_ndl we hebben wij zeker als vijf jaar weggeweest wi.
N72_spl    ah uh...
N72_spl_ndl ah uh...
N72_spl    met n#oorloge veertien achttiene.
N72_spl_ndl met de oorlog veertien achttien.
```

3. Lees- en andere tekens die geen klanken representeren

Hoofdletters: Omdat het bij gesproken taal – gekarakteriseerd door veel eenwoordzinnen, haperingen, hervattingen, ... – niet altijd evident is te bepalen waar een zin begint, gebruiken we in de transcripties geen hoofdletters om een zinsbegin te markeren. Wel geven we aan plaats- en eigennamen hoofdletters zoals we dat ook in de standaardtaal zouden doen. Noteer de plaats- en eigennamen uit je opname ook in de **namenlijst** die je in de beslissingendatabase vindt (derde tabblad). Op die manier kunnen ook eigennamen efficiënt getagd worden in een latere fase van het project.

Leestekens: We geven aan de hand van leestekens aan waar een zin onderbroken of beëindigd wordt. Een punt (en een vraagteken) wordt enkel daarvoor gebruikt, dus niet bij letters (dus niet *A.B.N.* maar wel *ABN*) of cijfers (dus niet *1.000*, maar wel *duizend*). Verder worden alleen de onderstaande tekens gebruikt. Dus: geen komma's, aanhalingstekens, uitroepetekens, dubbele punten etc. Vermijd ook zo veel mogelijk afkappingstekens (niet '*k ben* maar *k#ben* in de lichte vernederlandsing). Alle getallen worden voluit geschreven met letters.

Lijst van overige toegestane tekens:

- ... Beletselteken, aan het begin of eind van incomplete zinnen
- ??? Geeft aan dat je dialectkennis onvoldoende is om te begrijpen wat er gezegd wordt
- xxx Geeft een moeilijk verstaanbare constituent, deelzin of passage aan (bvb. door lawaai, over elkaar spreken, ...)
- xx Geeft een moeilijk verstaanbaar woorddeel aan
- ggg Geeft duidelijk hoorbare spreker geluiden aan, zoals gelach, gehuil, gegil, gekuch, gekir etc.

Diakritische tekens: Gebruik diakritische tekens alleen waar die volgens het Groene Boekje verplicht zijn, bijvoorbeeld wel *geëindigd* of *'s avonds* maar niet *bök*. Als *één* wordt uitgesproken met een [e] (en niet met een sjwa zoals bij het lidwoord *een*), dan schrijf je de vorm met twee accenten, net als het telwoord.

4. Tussenwerpsels

De tabel hieronder kan dienen als leidraad bij de spelling van tussenwerpsels.

ah	awel	au
aha	allez	bah
ah ja	ai	boe

bwa	mm-hu	tut ("tut tut")
bè (ja)	mmm	uh, uhm
ei, eikes	neeë (cf. West-Vlaams)	uhu
eni (vnl. in streek leper)	oeh, oei	wauw
goh	oesje	who
ha, haha	oh, o	zuh, zulle, zonne, zun
hé, hè, hei	oho	wi (vnl. in West-Vlaams)
ho, hu	poeh	zi
hum	pst	
jee ("o jee")	sjt, sst	

5. Versprekingen

Versprekingen noteer je gewoon zoals je ze hoort (volgens de hierboven al gespecificeerde richtlijnen); het is niet aan de transcribent te noteren wat de informant eigenlijk echt bedoelde.

6. Bestandsnaam

Geef je ELAN-transcriptiebestand de **naam van de opname zoals die in de database met metadata is weergegeven** (bvb. 'k273a_tenaart_1')

9.2 Transcriptiefragment Dialectloket

file:///C:/Users/Ramon/Desktop/MP transcripties/wmv-versies/Transcriptie Hasselt
band 2a.eaf

dinsdag 4 juni 2019 18:59

Int_VV dialectopname Hasselt negen november drieënzestig band twee a.
TC 00:00:00.350 - 00:00:06.000

Int_VDR oe ging t in t school?
TC 00:00:07.060 - 00:00:08.240

q002p_2_sp1 ja ik zal beginne van t#school.
q002p_2_sp1_nd1 ja ik zal beginnen van het school.
TC 00:00:08.245 - 00:00:09.965

q002p_2_sp1 ja. ggg
q002p_2_sp1_nd1 ja. ggg
TC 00:00:10.010 - 00:00:10.620 00:00:10.655 - 00:00:11.155

q002p_2_sp1 wen ich klein ware waar ich naa de school gegaan.
q002p_2_sp1_nd1 wen ik klein was was ik naar de school gegaan.
TC 00:00:11.545 - 00:00:13.555

q002p_2_sp1 waar rond den ouderdom zeven jaar.
q002p_2_sp1_nd1 was rond de ouderdom zeven jaar.
TC 00:00:14.290 - 00:00:16.600

q002p_2_sp1 daar met d#Ursulinen naa de school egaan
q002p_2_sp1_nd1 daar met de Ursulinen naar de school gegaan
TC 00:00:17.225 - 00:00:19.835

q002p_2_sp1 schoon school
q002p_2_sp1_nd1 schone school
TC 00:00:19.910 - 00:00:21.110

q002p_2_sp1 en de zuster waar heel lief en vriendelijk
q002p_2_sp1_nd1 en de zuster was heel lief en vriendelijk
TC 00:00:21.140 - 00:00:24.280

q002p_2_sp1 en da ware alles. en 's middags kwam ich dan thuis
q002p_2_sp1_nd1 en dat was alles. en 's middags kwam ik dan thuis
TC 00:00:24.295 - 00:00:25.585 00:00:25.590 - 00:00:27.660

q002p_2_sp1 en dan mos ich ete.
q002p_2_sp1_nd1 en dan moest ik eten.
TC 00:00:27.795 - 00:00:29.515

q002p_2_sp1	ma en pa zei dan zij#d braaf geweest kind?	
q002p_2_sp1_nd1	ma en pa zei dan ben je braaf geweest kind?	
TC	00:00:29.555 - 00:00:32.025	
Int_VDR	Goed.	
TC	00:00:32.965 - 00:00:33.365	
q002p_2_sp1	is et goed?	
q002p_2_sp1_nd1	is het goed?	
TC	00:00:32.100 - 00:00:32.830	
q002p_2_sp1	zij#d braaf geweest kind? maa ja maa ja maa ja.	
q002p_2_sp1_nd1	ben jij braaf geweest kind? maar ja maar ja maar ja.	
TC	00:00:33.035 - 00:00:36.475	
q002p_2_sp1	ich zek t#is good.	
q002p_2_sp1_nd1	Ik zeg het is goed.	
TC	00:00:36.514 - 00:00:37.245	
q002p_2_sp1	allez en dan twee uur moe#k vertrek	
q002p_2_sp1_nd1	allez en dan twee uur moet ik vertrekken	
TC	00:00:37.270 - 00:00:39.560	
q002p_2_sp1	en dan had#de zo#n bende	ggg drie vier van ezelfde xxocht.
q002p_2_sp1_nd1	en dan had je zo een bende	ggg drie vier van dezelfde xxx.
TC	00:00:39.565 - 00:00:41.095	00:00:41.100 - 00:00:43.890
q002p_2_sp1	Kapelstraat waar zo#ne bakker.	die had zo poortje in#e
q002p_2_sp1_nd1	Kapelstraat was zo een bakker.	die had zo poortje in een
TC	00:00:43.905 - 00:00:46.090	00:00:46.090 - 00:00:47.810
q002p_2_sp1	klei steegske bestaat nog	
q002p_2_sp1_nd1	klein steegje bestaat nog	
TC	00:00:47.827 - 00:00:49.417	
q002p_2_sp1	en ieder haa zijnen toer vir da deurke open te stote.	
q002p_2_sp1_nd1	en ieder had zijn toer voor dat deurtje open te stoten.	
TC	00:00:49.460 - 00:00:52.710	
q002p_2_sp1	van de bakker de Daniëls da bestee nog zuh.	
q002p_2_sp1_nd1	van de bakker de Daniëls dat bestaat nog ze.	
TC	00:00:53.490 - 00:00:55.670	
q002p_2_sp1	ggg	
q002p_2_sp1_nd1	ggg	
TC	00:00:55.910 - 00:00:56.090	

q002p_2_sp1	dan waar#t aan mijnen toer en ik was aan#t stote.	
q002p_2_sp1_nd1	dan was het aan mijn toer en ik was aan het stoten.	
TC	00:00:56.095 - 00:00:58.955	
q002p_2_sp1	en dan gaa da deurke open. daa zt#n streng an.	
q002p_2_sp1_nd1	en dan gaat dat deurtje open. daar zit een streng aan.	
TC	00:00:58.970 - 00:01:01.410	
q002p_2_sp1	kelabaats duh.	en dan almol door.
q002p_2_sp1_nd1	kelabaats xw.	en dan allemaal door.
TC	00:01:01.420 - 00:01:02.440	00:01:02.450 - 00:01:03.780
q002p_2_sp1	en da kwame w#in de school aan	en dan zei de mère nog zo
q002p_2_sp1_nd1	en dan kwamen we in de school aan	en dan zei de mère nog zo
TC	00:01:03.805 - 00:01:05.275	00:01:05.275 - 00:01:06.700
q002p_2_sp1	da#s overal toch de Franse taal in diejen tijd naar t#schijnt?	
q002p_2_sp1_nd1	dat is overal toch de Franse taal in die tijd naar het schijnt?	
TC	00:01:06.707 - 00:01:09.542	
q002p_2_sp1	da#b ich nu kunne slikke hè par hasard chanceki. ggg	
q002p_2_sp1_nd1	dat heb ik nu kunnen slikken hè par hasard chanceki. ggg	
TC	00:01:09.542 - 00:01:12.952	
q002p_2_sp1	xxx lang genoeg xxx.	ggg
q002p_2_sp1_nd1	xxx lang genoeg xxx.	ggg
TC	00:01:13.107 - 00:01:14.887	00:01:14.897 - 00:01:15.447
q002p_2_sp1	wa waar ich nou aan#t vertelle? ah van da deurke nog.	
q002p_2_sp1_nd1	wat was ik nuaan het vertellen? ah van dat deurtje nog.	
TC	00:01:15.447 - 00:01:17.877	
q002p_2_sp1	en doene ware we dan e#laat gekome in de school.	
q002p_2_sp1_nd1	en toen waren we dan te laat gekomen in de school.	
TC	00:01:17.882 - 00:01:21.022	
q002p_2_sp1	en mère zei moe ver geweest waar.	
q002p_2_sp1_nd1	en mère zei waar we geweest waren.	
TC	00:01:22.002 - 00:01:24.012	
q002p_2_sp1	oe ging da ver k#staan daar te wachte.	
q002p_2_sp1_nd1	hoe ging dat ver ik sta daar te wachten.	
TC	00:01:24.017 - 00:01:25.727	

q002p_2_sp1 ja zeit de mère moe da?
q002p_2_sp1_nd1 ja zegt de mère hoe dat?
TC 00:01:26.290 - 00:01:28.070

q002p_2_sp1 ja daa waar iemand dee haa n#accident gekrege.
q002p_2_sp1_nd1 ja daar was iemand die had een accident gekregen.
TC 00:01:28.600 - 00:01:31.977

q002p_2_sp1 ja en bij nen otto. allemaal ezelfde.
q002p_2_sp1_nd1 ja en bij een auto. allemaal hetzelfde.
TC 00:01:32.737 - 00:01:34.267 00:01:34.292 - 00:01:36.077

q002p_2_sp1 en doen zei de mère zo
q002p_2_sp1_nd1 en toen zei de mère zo
TC 00:01:36.077 - 00:01:37.347

q002p_2_sp1 ja en ??? nu toch zo laat gekome zeit ze ge mos daa nu niet
blijve bijstaan xxx ore naas.
q002p_2_sp1_nd1 ja en ??? nu toch zo laat gekomen zegt je je moest dan niet
blijven bijstaan xxx je neus.
TC 00:01:37.368 - 00:01:42.468

q002p_2_sp1 non ware nog zo#e lastig mense vroeger.
q002p_2_sp1_nd1 nonnen waren nog zo'n lastig mensen vroeger.
TC 00:01:43.370 - 00:01:45.870

q002p_2_sp1 een gemankeerde non ge kent da wel zeker?
q002p_2_sp1_nd1 een gemankeerde non je kent dat wel zeker?
TC 00:01:46.040 - 00:01:48.440

Int_VDR oh ja.
TC 00:01:48.460 - 00:01:48.760
q002p_2_sp1 compris?
q002p_2_sp1_nd1 compris?
TC 00:01:48.880 - 00:01:49.290

q002p_2_sp1 ggg ggg
q002p_2_sp1_nd1 ggg ggg
TC 00:01:49.905 - 00:01:51.365 00:01:51.395 - 00:01:51.825

q002p_2_sp1 nee en toen hè moeste w#naa t#straf.
q002p_2_sp1_nd1 nee en toen hè moesten we naar het straf.
TC 00:01:52.405 - 00:01:54.385

Int_VDR en dan moe#j#ns vertelle wa djee nooit nie moog ah just wie
Vlaams sprook da je dan vijf punte kwijt wr.

TC	00:01:55.729 - 00:02:01.669
q002p_2_sp1	ah in t school ja. da#s echt waar.
q002p_2_sp1_nd1	ah in de school ja. dat is echt waar.
TC	00:02:02.180 - 00:02:03.799 00:02:03.810 - 00:02:05.030
q002p_2_sp1	da waar be toere da vie aan t Vlaams klappe waar en dan
q002p_2_sp1_nd1	zie#ch de mère ik zeen ze nog vir mich staan.
TC	00:02:05.030 - 00:02:09.340
q002p_2_sp1	braaf mèreke zuh. braaf mèreke.
q002p_2_sp1_nd1	braaf mèrekje zuh. braaf mèrekje.
TC	00:02:09.355 - 00:02:10.502 00:02:11.590 - 00:02:12.895
q002p_2_sp1	vous avez parlé le Flamand encore une fois?
q002p_2_sp1_nd1	vous avez parlé le Flamand encore une fois?
TC	00:02:13.365 - 00:02:15.770
q002p_2_sp1	cinq points mon sourire.
q002p_2_sp1_nd1	cinq points mon sourire.
TC	00:02:15.770 - 00:02:17.340
Int_VV	en dan van ugge pa en ug ma en de oudneure repassetied mit de
TC	rapport .
TC	00:02:18.610 - 00:02:22.600
Int_VV	ze mot dat kunne eveniere.
TC	00:02:22.625 - 00:02:24.290
q002p_2_sp1	aah.
q002p_2_sp1_nd1	aah.
TC	00:02:22.560 - 00:02:23.410
Int_VDR	ze mot dat overschrijven allemaal.
TC	00:02:23.365 - 00:02:25.635
Int_VDR	alle dingen zeen er.
TC	00:02:25.640 - 00:02:26.970
q002p_2_sp1	aah.
q002p_2_sp1_nd1	aah.
TC	00:02:24.805 - 00:02:25.415
q002p_2_sp1	ggg ja.
TC	00:02:26.980 - 00:02:28.050

Int_VDR	dan van da ze... van e#goeie varkensslachter...	
TC	00:02:28.125 - 00:02:30.815	
q002p_2_sp1	ah van thuis op den#Avermarkt. daa waar nog zo#n klein slachterij.	
q002p_2_sp1_nd1	ah van thuis op de Havermarkt. daar was nog zo een kleine slachterij.	
TC	00:02:30.850 - 00:02:35.430	
Int_VDR	jaja.	
TC	00:02:36.840 - 00:02:37.150	
q002p_2_sp1	schoon sier.	
q002p_2_sp1_nd1	schoon sier.	
TC	00:02:35.860 - 00:02:36.530	
q002p_2_sp1	ze bestee nog.	
q002p_2_sp1_nd1	ze bestaat nog.	
TC	00:02:37.112 - 00:02:38.000	
q002p_2_sp1	daa hingt zo#e kapelleken aan#e deur.	
q002p_2_sp1_nd1	daar hangt zo een kapelletje aan de deur.	
TC	00:02:38.240 - 00:02:39.870	
q002p_2_sp1	en daa woonde vieë ever zeventig jaar.	
q002p_2_sp1_nd1	en daar woonden wij over zeventig jaar.	
TC	00:02:40.205 - 00:02:43.005	
q002p_2_sp1	en da waar#t vr vijf cent spek.	
q002p_2_sp1_nd1	en dan was het voor vijf cent spek.	
TC	00:02:43.035 - 00:02:45.605	
q002p_2_sp1	kneppen#iedkaas.	naar t#kleef.
q002p_2_sp1_nd1	kneppen iedkaas.	naar het kleef.
TC	00:02:45.920 - 00:02:47.510	00:02:47.575 - 00:02:48.605
Int_VDR	en een cent vet.	
TC	00:02:49.480 - 00:02:50.640	
q002p_2_sp1	ah en vr vijf cent vet.	
q002p_2_sp1_nd1	ah en voor vijf cent vet.	
TC	00:02:50.680 - 00:02:52.070	
q002p_2_sp1	varkesvet. uitgesmolten.	
q002p_2_sp1_nd1	varkensvet. uitgesmolten.	
TC	00:02:52.085 - 00:02:53.895	
q002p_2_sp1	en dan dikwijl noga wa krepkes.	
q002p_2_sp1_nd1	en dan dikwijs nogal wat krepkes.	

TC 00:02:53.970 - 00:02:55.920

q002p_2_sp1 mene pa zaliger die waar nog wel e#beetje zo uh
q002p_2_sp1_nd1 mijn pa zaliger die was nog wel een beetje zo uh
TC 00:02:55.925 - 00:02:56.995 00:02:57.030 - 00:02:58.870

q002p_2_sp1 ???.
q002p_2_sp1_nd1 ???.
TC 00:02:58.910 - 00:03:00.260 00:03:00.290 - 00:03:01.570

q002p_2_sp1 die waar zo#n beetje aan den erge kant.
q002p_2_sp1_nd1 die was zo een beetje aan de erge kant.
TC 00:03:01.600 - 00:03:04.100

Int_VDR hehehe.
TC 00:03:04.205 - 00:03:04.835
q002p_2_sp1 braaf moeder.
q002p_2_sp1_nd1 brave moeder.
TC 00:03:04.830 - 00:03:06.010

Int_VDR ggg ja.
TC 00:03:04.835 - 00:03:05.085 00:03:06.230 - 00:03:07.300

q002p_2_sp1 allegaa en dan haa vie het Prisongsteegske.
q002p_2_sp1_nd1 allegaar en dan hadden wij het Prisongsteegje.
TC 00:03:07.390 - 00:03:10.360

Int_VDR da weet ich nog.
TC 00:03:11.740 - 00:03:12.470
q002p_2_sp1 da bestee nog.
q002p_2_sp1_nd1 dat bestaat nog.
TC 00:03:11.095 - 00:03:11.985

q002p_2_sp1 en de lier klandizie haa vie dan.
q002p_2_sp1_nd1 en de ??? klandizie hadden wij dan.
TC 00:03:13.215 - 00:03:15.150

q002p_2_sp1 en 's avonds kwame de mense bijkans altijd iet hale.
q002p_2_sp1_nd1 en 's avonds kwamen de mensen bijkans altijd iets halen.
TC 00:03:15.465 - 00:03:19.135

q002p_2_sp1 as mijne pa zaliger ang#k zo moog uitdrukke.
q002p_2_sp1_nd1 als mijn pa zaliger als ik zo mag uitdrukken.
TC 00:03:19.220 - 00:03:20.490 00:03:20.725 - 00:03:22.675

q002p_2_sp1 as#ie in#e winkel waar.

q002p_2_sp1_ndl TC	als hij in de winkel was. 00:03:23.310 - 00:03:24.560	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	vir#e knepken#iedkaas. iedere keer. voor een knepken hoofdkaas. iedere keer. 00:03:24.815 - 00:03:26.725	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	zo ??? ich al clientèle. en in da steedske ggg. zo ??? ik al cliënteel. en in dat steegje ggg. 00:03:27.182 - 00:03:29.472 00:03:29.617 - 00:03:31.537	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	waar loflijkke gewoonte alle weke de politie daa. was loflijkke gewoonte alle weken de politie daar. 00:03:31.687 - 00:03:35.440	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	daa vachte ze lijk kat en hond. daar vchten ze gelijk kat en hond. 00:03:36.187 - 00:03:38.727	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	kak of zak dan haa#dje doen daa zo van da volk Marie Valkeneers en compagnie. kak of zak dan had je toen daar zo van dat volk Marie Valkeneers en compagnie. 00:03:40.060 - 00:03:45.467	
Int_VDR TC q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	jaja. 00:03:41.273 - 00:03:41.623 de grote zjaar. de grote zjaar. 00:03:45.703 - 00:03:47.093	
Int_VDR TC	fine fleur. 00:03:46.318 - 00:03:47.140	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	fine fleur ggg den heel grote zjaar. fine fleur ggg de heel grote genre. 00:03:47.380 - 00:03:50.228	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	en dan waar daa ???. en dan was daar ???. 00:03:50.498 - 00:03:52.000	en dan wordt daa gebosseld... en dan wordt daar gebosseld... 00:03:52.003 - 00:03:53.733
Int_VDR TC q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	dat de haar stoften ggg ... 00:03:54.733 - 00:03:56.033 xxx. xxx. 00:03:54.168 - 00:03:54.658	

q002p_2_sp1	ja ich woo dat zegge maa.	
q002p_2_sp1_nd1	ja ik wilde dat zeggen maar.	
TC	00:03:56.043 - 00:03:57.353	
q002p_2_sp1	en dan hab#d daa nog vreuger nog	
q002p_2_sp1_nd1	en dan had je daar nog vroeger nog	
TC	00:03:57.728 - 00:03:59.508	
q002p_2_sp1	daa in t#Prisongsteegske.	een de tekenschool
q002p_2_sp1_nd1	daar in het Prisonsteegje.	een de tekenschool.
TC	00:03:59.578 - 00:04:01.088	00:04:01.450 - 00:04:02.878
q002p_2_sp1	da ware stoute jongens.	
q002p_2_sp1_nd1	dat waren stoute jongens.	
TC	00:04:03.808 - 00:04:04.950	
q002p_2_sp1	da waar zo gelijk meneer van die grootte.	
q002p_2_sp1_nd1	dat was zo gelijk meneer van die grootte.	
TC	00:04:04.968 - 00:04:07.000	
q002p_2_sp1	vie haan thuis	
q002p_2_sp1_nd1	wij hadden thuis	
TC	00:04:07.168 - 00:04:08.208	
q002p_2_sp1	in de slachterij toen maar n#glaze deur en vanonder e#raamke	
q002p_2_sp1_nd1	uit da huis.	
TC	00:04:08.790 - 00:04:12.850	
q002p_2_sp1	en zie kwame dan altijd de deur ope stote.	
q002p_2_sp1_nd1	en zij kwamen dan altijd de deur open stoten.	
TC	00:04:13.220 - 00:04:15.270	
q002p_2_sp1	en dan belde da zo fel.	
q002p_2_sp1_nd1	en dan belde dat zo fel.	
TC	00:04:15.275 - 00:04:16.900	
q002p_2_sp1	ja ozze pa zei ich moet daa toch es vir hergaan xxallegaarxx.	
q002p_2_sp1_nd1	ja onze pa zei ik moet daar toch eens voor hergaan	
TC	xxallegaarxx.	
TC	00:04:17.467 - 00:04:20.850	
q002p_2_sp1	zo weur dieje dan toch eens in#e wacht xxx.	
q002p_2_sp1_nd1	zo was die dan toch eens in de wacht xxx.	

TC	00:04:21.352 - 00:04:23.050	
q002p_2_sp1	doen haa die jongens straf gekrege.	
q002p_2_sp1_nd1	toen hadden die jongens straf gekregen.	
TC	00:04:23.050 - 00:04:25.987	
q002p_2_sp1	maa doen haa ve te lijden ebn.	
q002p_2_sp1_nd1	maar toen hadden we te lijden ebn.	
TC	00:04:26.387 - 00:04:28.157	
Int_VDR	toen dee dje iets tegoei.	
TC	00:04:29.067 - 00:04:30.167	
q002p_2_sp1	doe begos#t.	
q002p_2_sp1_nd1	toen begon het.	
TC	00:04:28.162 - 00:04:29.100	
q002p_2_sp1	doen goenke ze dan op den#Avermarkt zo vir os staan	
q002p_2_sp1_nd1	slachterke slachterke knepken#iedkaas knepken#iedkaas.	
TC	toen gingen ze dan op de Havermarkt zo voor ons staan	
	slachttertje slachttertje knepken hoofdkaas knepken hoofdkaas.	
TC	00:04:30.190 - 00:04:37.927	
Int_VDR	zot.	da waar voor em te plage.
TC	00:04:37.938 - 00:04:38.438	00:04:38.918 - 00:04:39.818
q002p_2_sp1	da waar vir em te plage.	
q002p_2_sp1_nd1	dat was voor hem te plagen.	
TC	00:04:39.838 - 00:04:40.935	
q002p_2_sp1	daa hub#ve veel men ouders van afgezien. da ware stoute	
q002p_2_sp1_nd1	jongens zo.	
TC	daar hebben we veel mijn ouders van afgezien. dat waren	
	stoute jongens zo.	
TC	00:04:41.288 - 00:04:44.810	
q002p_2_sp1	zo gelijk nie da meneer stou...	
q002p_2_sp1_nd1	zo gelijk niet dat meneer stout...	
TC	00:04:44.964 - 00:04:46.764	
q002p_2_sp1	wiep.	braaf jongens allegaar waar?
q002p_2_sp1_nd1	wiep.	brave jongens allegaar waar?
TC	00:04:47.014 - 00:04:47.394	00:04:47.764 - 00:04:49.554
q002p_2_sp1	ggg ... ggg ja zo hebbe wich altijd menen tijd doorgebracht...	
q002p_2_sp1_nd1	ggg ... ggg ja zo heb ik altijd mijn tijd doorgebracht.	
TC	00:04:49.599 - 00:04:54.929	

q002p_2_sp1	toen was ich stillekes aan schools geworde zijn.
q002p_2_sp1_nd1	toen was ik stilletjes aan schools geworden zijn.
TC	00:04:54.979 - 00:04:57.669
q002p_2_sp1	en altijd thuis gebleve.
q002p_2_sp1_nd1	en altijd thuis gebleven.
TC	00:04:58.114 - 00:04:59.524
Int_VDR	enne mo#d nog eens vertelle van der zusters.
TC	00:04:59.429 - 00:05:01.379
Int_VDR	waar na den oorlog hunne jung geweest wa da de genen andere
TC	nie#meer wou. 00:05:01.454 - 00:05:04.444
q002p_2_sp1	ah mijn zusters ... da#s toch ook waar. daa da#k.
q002p_2_sp1_nd1	ah mijn zusters ... dat is toch ook waar. daar dacht ik.
TC	00:05:04.479 - 00:05:07.550
q002p_2_sp1	nu zijn der vier gezusters hè.
q002p_2_sp1_nd1	nu zijn er vier gezusters hè.
TC	00:05:07.864 - 00:05:09.470
q002p_2_sp1	ja ... en die drie haan dan al drie e liefste.
q002p_2_sp1_nd1	ja ... en die drie hadden dan alle drie een liefste.
TC	00:05:09.844 - 00:05:13.704
q002p_2_sp1	en doen brook den oorlog uit hè.
q002p_2_sp1_nd1	en toen brak de oorlog uit hè.
TC	00:05:13.914 - 00:05:15.810
q002p_2_sp1	en doen verlong ze dan zo hoog dat die manne gaan valle.
q002p_2_sp1_nd1	en toen verlangde ze dan zo hoog dat die mannen gaan vallen.
TC	00:05:16.094 - 00:05:19.340
q002p_2_sp1	t#waar erg.
q002p_2_sp1_nd1	het was erg.
TC	00:05:19.467 - 00:05:20.337
q002p_2_sp1	en d#nacht derna van vir dxx kan niet zo zijn der toch nog
q002p_2_sp1_nd1	zei mijn ma
TC	en de nacht erna van voor dxx kan niet zo zijn er toch nog zei mijn moeder. 00:05:20.802 - 00:05:24.970

q002p_2_sp1	xxx algaxx...	nee zeit ze.
q002p_2_sp1_nd1	xxx algaxx...	nee zegt ze.
TC	00:05:24.970 - 00:05:25.627	00:05:26.057 - 00:05:27.310
q002p_2_sp1	ze wille genen#andere nemeer.	ich zoog em gaan.
q002p_2_sp1_nd1	ze willen geen andere niet meer.	ik zag hem gaan.
TC	00:05:27.310 - 00:05:29.110	00:05:29.110 - 00:05:30.767
q002p_2_sp1	en ch#zoog em gjaan.	
q002p_2_sp1_nd1	en ik zag hem graag.	
TC	00:05:30.782 - 00:05:32.172	
q002p_2_sp1	en ich in die tijd caresseerde doen nog en as dan mijn ???	
q002p_2_sp1_nd1	daare kwam	
TC	00:05:32.197 - 00:05:36.547	
q002p_2_sp1	ware ze daa allemaal vriendelijk.	
q002p_2_sp1_nd1	waren ze daar allemaal vriendelijk.	
TC	00:05:36.562 - 00:05:38.112	
Int_VDR	maa ja maa...	
TC	00:05:38.947 - 00:05:39.710	
q002p_2_sp1	wa woot ze zegge?	
q002p_2_sp1_nd1	wat wilde je zeggen?	
TC	00:05:38.112 - 00:05:39.042	
q002p_2_sp1	as mene man dan zal ich zegge binnenkwam... ware ze allemaal	
q002p_2_sp1_nd1	fijn en dan zei#m al.	
TC	00:05:39.477 - 00:05:43.967	
q002p_2_sp1	daa zijn nog jongens genoeg.	schoon jongens goei.
q002p_2_sp1_nd1	daar zijn nog jongens genoeg.	schone jongens goede.
TC	00:05:44.277 - 00:05:45.950	00:05:46.522 - 00:05:48.187
q002p_2_sp1	nee zeit.	gee wil ik.
q002p_2_sp1_nd1	nee zegt.	geen wil ik.
TC	00:05:48.334 - 00:05:49.424	00:05:49.869 - 00:05:50.489
q002p_2_sp1	en z#hebbe ook gene gewild.	nu xxx dan leve ze nog hè.
q002p_2_sp1_nd1	en ze hebben ook geen gewild.	nu xxx dan leven ze nog hè.
TC	00:05:50.819 - 00:05:52.349	00:05:52.804 - 00:05:54.234

Int_VDR alle drie betien?

TC	00:05:54.534 - 00:05:55.360	
q002p_2_sp1	alle drie beteen.	
q002p_2_sp1_nd1	alle drie bijeen.	
TC	00:05:55.040 - 00:05:56.659	
q002p_2_sp1	da#s een goesting...	daa kun j#aan doen.
q002p_2_sp1_nd1	dat is een goesting.	daar kan je aan doen.
TC	00:05:56.704 - 00:05:57.794	00:05:57.964 - 00:05:59.274
Int_VDR	en vertel eens da dje goe caressere.	
TC	00:05:59.070 - 00:06:00.869	
Int_VDR	van da?	
TC	00:06:00.979 - 00:06:02.069	
Int_VDR	eure zei da eur man en hartziekte had?	
TC	00:06:02.074 - 00:06:03.904	
Int_VDR	haha.	
TC	00:06:05.160 - 00:06:06.080	
q002p_2_sp1	haha ggg.	
q002p_2_sp1_nd1	haha ggg.	
TC	00:06:04.574 - 00:06:06.629	
q002p_2_sp1	ha.	xxx caresseert da.
q002p_2_sp1_nd1	ha.	xxx caresseert da.
TC	00:06:06.764 - 00:06:07.134	00:06:07.134 - 00:06:08.980
Int_VDR	ja.	
TC	00:06:08.867 - 00:06:09.247	
Int_VV	hat er dan niks om	
TC	00:06:09.284 - 00:06:10.361	
Int_VDR	as zo#n strop?	
TC	00:06:10.300 - 00:06:11.207	
q002p_2_sp1	ja en doen haa#z#m niks gezegd...	
q002p_2_sp1_nd1	ja en toen had ze hem niks gezegd.	
TC	00:06:11.237 - 00:06:12.927	
q002p_2_sp1	da mijne man een hartziekte haa.	waar?
q002p_2_sp1_nd1	dat mijn man een hartziekte had.	waar?
TC	00:06:13.052 - 00:06:15.022	00:06:15.297 - 00:06:15.767
Int_VDR	nie zo wou#t nee.	
TC	00:06:16.092 - 00:06:17.210	

q002p_2_sp1	nee da weu#ch nee.	
q002p_2_sp1_nd1	nee dat wilde ik niet.	
TC	00:06:16.831 - 00:06:17.967	
Int_VDR	en dj#had gezeet da dat djee zo stil gewore weurd in ene keer.	
TC	00:06:17.240 - 00:06:20.247	
Int_VDR	doen zei dje ich moet stil zijn.	
TC	00:06:20.447 - 00:06:21.667	
Int_VDR	want mijne man die heet een hartziekte.	
TC	00:06:21.757 - 00:06:23.690	
Int_VDR	habe zo nog gexx?	
TC	00:06:24.717 - 00:06:25.967	
q002p_2_sp1	ah.... bedoel de doerom.	
q002p_2_sp1_nd1	ah... bedoel je daarom.	
TC	00:06:23.487 - 00:06:24.787	
q002p_2_sp1	ggg.	
q002p_2_sp1_nd1	ggg.	
TC	00:06:25.612 - 00:06:26.362	
q002p_2_sp1	ja toen waar ich al be den deken geweest.	
q002p_2_sp1_nd1	ja toen was ik al bij de deken geweest.	
TC	00:06:26.377 - 00:06:27.977	
q002p_2_sp1	ja he zeit ja je kunt diejen trui mag ze al nie aanhubbe	
	juist.	
q002p_2_sp1_nd1	ja hij zegt ja je kunt die trui mag ze al niet aanhebben	
	juist.	
TC	00:06:27.977 - 00:06:32.230	
Int_VDR	gheel raar.	
TC	00:06:32.487 - 00:06:33.147	
q002p_2_sp1	hahahahaha...	
q002p_2_sp1_nd1	hahahahaha...	
TC	00:06:33.177 - 00:06:34.287	
q002p_2_sp1	[geluid]	we scheelden al zo'n ouderdom hè.
q002p_2_sp1_nd1	we scheelden al zo'n ouderdom hè.	
TC	00:06:34.392 - 00:06:34.752	00:06:35.092 - 00:06:37.050
Int_VV	moet ge ook lesgeve? Marie?	moet ge ook lesgeve? Mxx...
TC	00:06:36.832 - 00:06:38.592	00:06:38.622 - 00:06:39.762

Int_VDR	les?	
TC	00:06:39.997 - 00:06:40.477	
q002p_2_sp1	les?	
q002p_2_sp1_nd1	les?	
TC	00:06:39.842 - 00:06:40.470	
Int_VDR	nee.	
TC	00:06:40.477 - 00:06:40.962	
q002p_2_sp1	nee.	
q002p_2_sp1_nd1	nee.	
TC	00:06:40.477 - 00:06:40.962	
Int_VDR	hahaha ggg.	
TC	00:06:42.215 - 00:06:43.745	
q002p_2_sp1	doen dee iedereen dat hè.	
q002p_2_sp1_nd1	toen dede iedereen dat hè.	
TC	00:06:41.020 - 00:06:42.370	
q002p_2_sp1	nee les nooit nie gedaan. nee.	zo achter de klas zo.
q002p_2_sp1_nd1	nee les nooit niet gedaan. nee.	zo achter de klas zo.
TC	00:06:43.990 - 00:06:45.880	00:06:45.955 - 00:06:47.665
q002p_2_sp1	maa ich moch altijd gedichskes opzegge	
q002p_2_sp1_nd1	maar ik mocht altijd gedichtjes opzeggen.	
TC	00:06:47.730 - 00:06:49.540	
q002p_2_sp1	ja kon dje nog e gedichske?	da wil ich ook niet meer.
q002p_2_sp1_nd1	ja kan je nog een gedichtje?	dat wil ik ook niet meer.
TC	00:06:49.545 - 00:06:50.740	00:06:50.740 - 00:06:51.872
Int_VDR	zinge da kan#ch wel.	
TC	00:06:52.930 - 00:06:54.912	
q002p_2_sp1	zinge ook nie meer?	
q002p_2_sp1_nd1	zingen ook niet meer?	
TC	00:06:51.872 - 00:06:53.080	
Int_VDR	uh Vlaams maa.	ja dat is zo...
TC	00:06:55.002 - 00:06:56.122	00:06:56.192 - 00:06:57.222
Int_VDR	geen Hasselts.	
TC	00:06:57.277 - 00:06:58.160	
q002p_2_sp1	ja zing eens e liedje hè?	
q002p_2_sp1_nd1	ja zing eens een liedje hè?	
TC	00:06:57.660 - 00:06:59.027	
Int_VDR	maar t#is geen Hasselts.	
TC	00:06:58.580 - 00:06:59.980	
Int_VV	nee zeg maa wa sta hier allemaal?	

TC 00:06:59.610 - 00:07:01.440

Int_VDR vertelt eens wa bij...
TC 00:07:01.523 - 00:07:02.553
q002p_2_sp1 daa#s een uh ...
q002p_2_sp1_nd1 dat is een uh...
TC 00:07:02.370 - 00:07:03.428

Int_VDR doet eens goed zinge daabij.
TC 00:07:02.940 - 00:07:04.429
q002p_2_sp1 daa#s een harmonieke.
q002p_2_sp1_nd1 dat is een harmonietje.
TC 00:07:04.098 - 00:07:05.378

Int_VV hum.
TC 00:07:05.559 - 00:07:06.059
q002p_2_sp1 van ever twintig jaar hè.
q002p_2_sp1_nd1 van over twintig jaar hè.
TC 00:07:06.199 - 00:07:07.769

q002p_2_sp1 en da is den dirigent. daar.
q002p_2_sp1_nd1 en dat is de dirigent. daar.
TC 00:07:07.769 - 00:07:10.019 00:07:10.414 - 00:07:11.044

Int_VDR hum.
TC 00:07:10.760 - 00:07:11.044

q002p_2_sp1 en die komme dan luisteren allegaar.
q002p_2_sp1_nd1 en die komen dan luisteren allegaar.
TC 00:07:11.044 - 00:07:13.364

q002p_2_sp1 en den hond ging mee. en de grote eendjes en de klein.
q002p_2_sp1_nd1 en de hond ging mee. en de grote eendjes en de kleine.
TC 00:07:13.649 - 00:07:15.099 00:07:15.380 - 00:07:18.120

q002p_2_sp1 nu hub ich Sinterklaas daa gezaxx.
q002p_2_sp1_nd1 nu heb ik Sinterklaas daar gezaxx.
TC 00:07:18.240 - 00:07:20.360

q002p_2_sp1 ich ken em wel nie. maa ch#wil toch dat#em kum.
q002p_2_sp1_nd1 ik ken hem wel niet. maar ik wil toch dat hem xw.
TC 00:07:20.790 - 00:07:22.230 00:07:22.360 - 00:07:24.260

Int_VV dat em iets bringt?
TC 00:07:24.390 - 00:07:25.360
q002p_2_sp1 ja t#is ene lieve man.
q002p_2_sp1_nd1 ja het is een lieve man.

TC 00:07:25.060 - 00:07:26.630

Int_VV seg.
TC 00:07:26.805 - 00:07:27.095

Int_VV wee zag Hasselt er vroeger aan eigenlijk?
TC 00:07:27.350 - 00:07:29.460

q002p_2_sp1 oh. eel ellende.
q002p_2_sp1_nd1 oh. heel ellende.
TC 00:07:29.005 - 00:07:29.655 00:07:29.970 - 00:07:31.140

q002p_2_sp1 brave man of meneer wa moet ich zegge?
q002p_2_sp1_nd1 brave man of meneer wat moet ik zeggen?
TC 00:07:31.170 - 00:07:33.120

Int_VDR zek Wardje.
TC 00:07:33.295 - 00:07:34.100
Int_VV Ward.
TC 00:07:33.895 - 00:07:34.455

Int_VV Ward.
TC 00:07:35.120 - 00:07:35.580
q002p_2_sp1 Wardje.
q002p_2_sp1_nd1 Wardje.
TC 00:07:34.490 - 00:07:35.130

q002p_2_sp1 ja. schone naam. flink gedaan.
q002p_2_sp1_nd1 ja. schone naam. flink gedaan.
TC 00:07:35.140 - 00:07:37.020

q002p_2_sp1 half xxx al. Wardje in Hasselt vroeger da waar toch nie meer
nu waar?
q002p_2_sp1_nd1 half xxx al. Wardje, in Hasselt vroeger dat was toch niet
meer nu waar?
TC 00:07:37.700 - 00:07:43.125

Int_VV nee.
TC 00:07:43.092 - 00:07:43.482

q002p_2_sp1 daa ware toch niets as kleine winkelkes.
q002p_2_sp1_nd1 daar waren toch niets als kleine winkeltjes.
TC 00:07:43.622 - 00:07:45.612

q002p_2_sp1 snoepwinkelkes ware ter genoeg.
q002p_2_sp1_nd1 snoepwinkeltjes waren er genoeg.

TC 00:07:45.977 - 00:07:47.720

q002p_2_sp1 maar patisserie is#t nu juist be Duchard.
q002p_2_sp1_nd1 maar patisserie is het nu juist bij Duchard.
TC 00:07:48.217 - 00:07:50.737

q002p_2_sp1 da waar daar enigste. op e#grote markt.
q002p_2_sp1_nd1 dat was daar enigste. op de grote markt.
TC 00:07:51.347 - 00:07:52.747 00:07:52.987 - 00:07:54.007

q002p_2_sp1 da waar daa.
q002p_2_sp1_nd1 dat was daar.
TC 00:07:54.792 - 00:07:55.402

q002p_2_sp1 was jare terug zeg#ch ovr wa spreekt men dan?..
q002p_2_sp1_nd1 was jaren terug zeg ik over wat spreekt men dan?..
TC 00:07:55.410 - 00:07:57.547

q002p_2_sp1 want nu is et grand patisserie waar tegenxx...?
q002p_2_sp1_nd1 want nu is het grand patisserie waar tegenxx?..
TC 00:07:57.762 - 00:08:00.772

q002p_2_sp1 ja en toen koste de pateekes vijf cent.
q002p_2_sp1_nd1 ja en toen kossten de pateekes vijf cent.
TC 00:08:01.067 - 00:08:04.147

q002p_2_sp1 da kon je krijsge da waar te veel.
q002p_2_sp1_nd1 dat kon je krijgen dat was te veel.
TC 00:08:04.587 - 00:08:06.917

q002p_2_sp1 allegaar. en nu is da veranderd.
q002p_2_sp1_nd1 allegaar. en nu is dat veranderd.
TC 00:08:07.112 - 00:08:07.782 00:08:08.032 - 00:08:09.390

q002p_2_sp1 maa Hasselt vroeger hè dan mot dje da doene gezeen hebben.
q002p_2_sp1_nd1 maar Hasselt vroeger hè dan moet je dat toen gezien hebben..
TC 00:08:09.400 - 00:08:12.567

q002p_2_sp1 en dje ziet het nu waar want we zegge da#s een luxstad
geworden.
q002p_2_sp1_nd1 en je ziet het nu waar want we zeggen dat is een luxestad
geworden.
TC 00:08:12.862 - 00:08:16.190

Int_VDR xxx alles lag bloot de riolering...
TC 00:08:17.880 - 00:08:20.470

q002p_2_sp1	ja want daa waar veel vuiligheid.	da waar vuiligheid s#waar.
q002p_2_sp1_nd1	ja want daar was veel vuiligheid.	dat was vuiligheid is waar.
TC	00:08:20.000 - 00:08:22.025	00:08:22.047 - 00:08:23.667
Int_VV	had dje noch geweten dat e jenever stook?	
TC	00:08:23.160 - 00:08:25.150	
q002p_2_sp1	oh ja daa waar Hasselt vr bekend.	
q002p_2_sp1_nd1	oh ja daar was Hasselt voor bekend.	
TC	00:08:25.136 - 00:08:27.796	
Int_VDR	ja.	
TC	00:08:28.255 - 00:08:28.585	
q002p_2_sp1	oh ja Wardje meug#ch da vertelle?	
q002p_2_sp1_nd1	oh ja Wardje mag ik dat vertellen?	
TC	00:08:28.820 - 00:08:30.910	
Int_VDR	ah ah ja.	
TC	00:08:30.760 - 00:08:31.900	
Int_VV	ja.	
TC	00:08:30.910 - 00:08:31.920	
q002p_2_sp1	daa waar vr bekend oh overal. niets as brandewijn brandewijn.	
q002p_2_sp1_nd1	daar was voor bekend oh overal. niets als brandewijn	
TC	brandewijn.	
	00:08:31.770 - 00:08:36.190	
Int_VV	waar vir bekend.	
TC	00:08:35.150 - 00:08:36.210	
q002p_2_sp1	ja ge haa#toch de firma Frijns.	
q002p_2_sp1_nd1	ja je had toch de firma Frijns.	
TC	00:08:36.240 - 00:08:38.380	
q002p_2_sp1	en dje haad Vinkenbos.	en Ge... en Genaise en Notermans
q002p_2_sp1_nd1	en je had Vinkenbos.	en Ge... en Genaise en Notermans
TC	00:08:38.690 - 00:08:40.230	00:08:40.820 - 00:08:43.590
Int_VDR	en de Noterman.	
TC	00:08:41.410 - 00:08:42.935	
q002p_2_sp1	de grootste firma van d#stad waar da.	
q002p_2_sp1_nd1	de grootste firma van d#stad was dat.	
TC	00:08:43.645 - 00:08:46.025	

q002p_2_sp1	en der woord veel gedronken in diejen tijd.	
q002p_2_sp1_nd1	en er werd veel gedronken in die tijd.	
TC	00:08:46.065 - 00:08:47.905	
q002p_2_sp1	maa doen haa#dje e#borrelke vr e#knepeke.	
q002p_2_sp1_nd1	maar toen had je een borreltje voor een knepeke.	
TC	00:08:48.095 - 00:08:50.515	
Int_VV	xxx ging nu nie meer.	
TC	00:08:52.815 - 00:08:54.185	
q002p_2_sp1	maa nu kos#et vijf frang hè.	
q002p_2_sp1_nd1	maar nu kost het vijf frank hè.	
TC	00:08:50.705 - 00:08:52.585	
q002p_2_sp1	nee da hing daar nie meer.	da hing daar nie meer.
q002p_2_sp1_nd1	nee dat hing daar niet meer.	dat hing daar niet meer.
TC	00:08:52.842 - 00:08:54.002	00:08:54.006 - 00:08:55.106
q002p_2_sp1	da ha#je nog niks nie meer xxx vir.	
q002p_2_sp1_nd1	dan had je nog niks niet meer xxx voor.	
TC	00:08:55.106 - 00:08:56.550	
q002p_2_sp1	en in Hasselt wr wreed veel zaatlep waar?	
q002p_2_sp1_nd1	en in Hasselt was wreed veel zatlappen waar?	
TC	00:08:56.755 - 00:08:59.180	
Int_VDR	ja.	
TC	00:08:59.765 - 00:09:00.820	
q002p_2_sp1	ja ja.	
q002p_2_sp1_nd1	ja ja.	
TC	00:08:59.227 - 00:08:59.687	
q002p_2_sp1	ja.	dan haa#se op de
q002p_2_sp1_nd1	ja.	
TC	00:08:59.765 - 00:09:00.820	00:09:01.090 - 00:09:01.921
Int_VDR	Bee...	
TC	00:09:01.917 - 00:09:02.300	
q002p_2_sp1	Beekstraat Grachtstraat Berenstraat.	
q002p_2_sp1_nd1	Beekstraat Grachtstraat Berenstraat.	
TC	00:09:02.315 - 00:09:05.115	
Int_VDR	ja wie woonden daar weer? xxx.	
TC	00:09:06.240 - 00:09:08.210	
q002p_2_sp1	da ware de fine fleur.	

q002p_2_sp1_ndl TC	dat waren de fine fleur. 00:09:05.135 - 00:09:06.605	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	xxx. xxx. 00:09:08.210 - 00:09:08.775	en de zatte Michel woonden daa? en de zatte Michel woonden daar? 00:09:08.775 - 00:09:10.530
Int_VDR TC q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	Paske de grijshoorn. 00:09:12.760 - 00:09:13.970 ja en dan Marie Plancher ja en dan Marie Plancher. 00:09:10.540 - 00:09:12.740	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	En Paske de grijshoorn. En Paske de grijshoorn. 00:09:13.962 - 00:09:15.252	dee xxx ja. die xxx ja. 00:09:15.260 - 00:09:16.357
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	da weet ich nog. dat weet ich nog. 00:09:16.377 - 00:09:17.050	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	Marie Plancher van onder is#t kadee. Marie Plancher van onder is#t kadee. 00:09:17.050 - 00:09:19.455	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	zo#n honderd Plancher. zo een honderd Plancher. 00:09:19.455 - 00:09:20.570	zo waar dat toch allemaal vroeg. zo was dat toch allemaal vroeg. 00:09:20.585 - 00:09:22.745
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	t#is niet heel chic maar allez. het is niet heel chic maar allez. 00:09:23.025 - 00:09:24.620	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	as ze#t zo wil hebbe hè? als je het zo wil hebben hè? 00:09:24.620 - 00:09:25.900	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	dje kun#t nog altijd verandere. je kunt het nog altijd veranderen. 00:09:25.900 - 00:09:27.170	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	mos se... moet je... 00:09:27.180 - 00:09:27.610	

Int_VV moe je eigenlijk t#meeste vir gelache vroeger zo#ne kerel?

TC 00:09:27.305 - 00:09:30.190

q002p_2_sp1 xxx me gekke streeks deure gaan ope te stote.
q002p_2_sp1_nd1 xxx met gekke streken deuren gaan open te stoten.
TC 00:09:30.200 - 00:09:33.100

Int_VV jaja.
TC 00:09:33.115 - 00:09:33.480

q002p_2_sp1 want vie hadden thuis de nacht derna
q002p_2_sp1_nd1 want wij hadden thuis de nacht erna
TC 00:09:33.510 - 00:09:35.960

q002p_2_sp1 nu hb ich gewoond op Rienks en dan haa#ch
q002p_2_sp1_nd1 nu heb ik gewoond op Rienks en dan had ik
TC 00:09:36.485 - 00:09:37.755 00:09:37.850 - 00:09:38.680

q002p_2_sp1 uh Etien... en die ... die kwam 's avonds nog thuis zo
kaartenclub.
q002p_2_sp1_nd1 uh Etien ... en die ... die kwam 's avonds nog thuis zo
kaartenclub.
TC 00:09:39.055 - 00:09:43.455

q002p_2_sp1 en dan zeuden we naa de soldatenkring naa de cinema gaan.
q002p_2_sp1_nd1 en dan zouden we naar de soldatenkring naar de cinema gaan.
TC 00:09:44.290 - 00:09:48.300

q002p_2_sp1 ich zooi dan meegaan. zij goenke almol onder zitte.
q002p_2_sp1_nd1 ik zou dan meegaan. zij gingen allemaal onder zitten.
TC 00:09:48.325 - 00:09:49.710 00:09:50.215 - 00:09:52.485

q002p_2_sp1 en ich goeng dan bove zitte waar?
q002p_2_sp1_nd1 en ik ging dan boven zitten waar?
TC 00:09:52.500 - 00:09:54.710

q002p_2_sp1 en dan kochte zij gelijk zo karmelle vr vijf cent zo#n heel
maalke.
q002p_2_sp1_nd1 en dan kochten zij gelijk zo karamellen voor vijf cent zo een
heel maalke.
TC 00:09:54.845 - 00:09:58.945

q002p_2_sp1 n#dan be zo#n draadje liete ze da zo op en af.
q002p_2_sp1_nd1 dan bij zo een draadje lieten ze dat zo op en af.
TC 00:09:59.025 - 00:10:00.570 00:10:00.620 - 00:10:02.060

q002p_2_sp1 ggg.

q002p_2_sp1_ndl TC	ggg. 00:10:02.090 - 00:10:02.540	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	maa as dan de cinema uit waar hè. maar als dan de cinema uit was hè. 00:10:02.820 - 00:10:05.210	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	dan mosse ve belle overal. dan mosse we bellen overal. 00:10:05.595 - 00:10:07.075	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	ich mos altijd gaan aan de kant waar de elektrieke bellekes zijn. ik moest altijd gaan aan de kant waar de elektrische belletjes zijn. 00:10:07.265 - 00:10:11.210	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	en zij gingke dan von den andere kant zo#n man of vier. en zij gingen dan van de andere kant zo een man of vier. 00:10:11.265 - 00:10:13.935	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	xxx. xxx. 00:10:14.010 - 00:10:15.260	dan waar es ???. dan was het ???. 00:10:15.515 - 00:10:16.470
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	en dan waren vier thuis. en dan waren wij thuis. 00:10:16.500 - 00:10:17.530	xxx woonden ich op Runkst. xxx woonde ik op Runkst. 00:10:17.555 - 00:10:18.600
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	zodus dje ziet et zodus je ziet het 00:10:19.065 - 00:10:20.475	altijd goed amusement geweest. altijd goed amusement geweest. 00:10:20.915 - 00:10:22.570
Int_VDR TC q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	optimist. 00:10:23.327 - 00:10:23.927 waar van alles. was van alles. 00:10:22.582 - 00:10:23.312	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	optimist. optimist. 00:10:23.897 - 00:10:24.837	lache. lachen. 00:10:25.052 - 00:10:25.602
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	niks anders as lache. niets anders als lachen. 00:10:25.617 - 00:10:26.830	

Int_VDR	vertelt eens van wie da allemaal is hie.	
TC	00:10:26.843 - 00:10:28.560	
Int_VDR	j#allez.	
TC	00:10:28.561 - 00:10:28.931	
q002p_2_sp1	ja daa da is de...	
q002p_2_sp1_nd1	ja daar dat is de...	
TC	00:10:28.931 - 00:10:30.886	
q002p_2_sp1	da#s da#s mijne caessant vir#e moment.	
q002p_2_sp1_nd1	dat is dat is mijn carresant voor de moment.	
TC	00:10:31.376 - 00:10:33.550	
Int_VV	dee.	
TC	00:10:33.386 - 00:10:33.966	
q002p_2_sp1	ja da#s die lieve.	
q002p_2_sp1_nd1	ja dat is die lieve.	
TC	00:10:34.016 - 00:10:34.970	
Int_VV	da#s Spillen Thijs.	
TC	00:10:35.720 - 00:10:36.230	
q002p_2_sp1	da#s Spillen Thijs.	
q002p_2_sp1_nd1	dat is Spillen Thijs.	
TC	00:10:34.976 - 00:10:36.206	
Int_VV	da ne lieve hè.	
TC	00:10:36.230 - 00:10:36.980	
q002p_2_sp1	dan weet#dje#t gern.	
q002p_2_sp1_nd1	dan weet je het ???.	
TC	00:10:36.980 - 00:10:37.856	
q002p_2_sp1	en nu ga ich soms zo kort bij zie xxx.	
q002p_2_sp1_nd1	en nu ga ik soms zo kort bij zij xxx.	
TC	00:10:38.058 - 00:10:39.881	
q002p_2_sp1	n#dan vertel ze nee dat mag niet.	ggg.
q002p_2_sp1_nd1	dan vertelt ze nee dat mag niet.	ggg.
TC	00:10:39.881 - 00:10:41.573	00:10:41.673 - 00:10:42.153
Int_VDR	as z#in huis zijn.	naa den tv leze.
TC	00:10:42.163 - 00:10:42.773	00:10:42.773 - 00:10:43.703
Int_VDR	ja.	
TC	00:10:43.776 - 00:10:44.380	
Int_VV	wien#s da?	
TC	00:10:43.693 - 00:10:44.433	

q002p_2_sp1	en da#s dee in de ruimte toch vlieg nou.	
q002p_2_sp1_nd1	en dat is die in de ruimte toch vliegt nu.	
TC	00:10:44.603 - 00:10:46.523	
Int_VDR	djelle...	
TC	00:10:47.398 - 00:10:47.778	
Int_VV	ah.	
TC	00:10:46.663 - 00:10:47.123	
q002p_2_sp1	en daar stond ook uh... de burgemeester...	
q002p_2_sp1_nd1	en daar stond ook uh... de burgemeester.	
TC	00:10:47.790 - 00:10:50.743	
q002p_2_sp1	en Fabiola.	en daa zene vjè...
q002p_2_sp1_nd1	en Fabiola.	en daar zijn we...
TC	00:10:50.928 - 00:10:52.158	00:10:52.193 - 00:10:53.673
Int_VV	moevan...?	
TC	00:10:55.833 - 00:10:56.503	
q002p_2_sp1	vier daag op vakantie geweest.	
q002p_2_sp1_nd1	vier dagen op vakantie geweest.	
TC	00:10:53.688 - 00:10:55.823	
q002p_2_sp1	uh in uh...	
q002p_2_sp1_nd1	uh in uh...	
TC	00:10:56.358 - 00:10:57.738	
q002p_2_sp1	Constant wie heet d#eerste straat van van van?	
q002p_2_sp1_nd1	Constant hoe heet de eerste straat van van?	
TC	00:10:58.358 - 00:11:00.748	
q002p_2_sp1	van de zee wie heet dat daa aweer?	
q002p_2_sp1_nd1	van de zee hoe heet dat daar alweer?	
TC	00:11:01.543 - 00:11:02.980	
Int_VV	Blankenberge nee?	
TC	00:11:02.948 - 00:11:03.858	
q002p_2_sp1	ja.	
q002p_2_sp1_nd1	ja.	
TC	00:11:04.091 - 00:11:04.491	
Int_VV	niet waar.	
TC	00:11:05.116 - 00:11:05.606	
q002p_2_sp1	de bureau haa#s getrakteerd hè?	
q002p_2_sp1_nd1	de bureau had ons getrakteerd hè?	
TC	00:11:05.641 - 00:11:07.400	

Int_VV	nee t#waar da.	
TC	00:11:07.280 - 00:11:08.121	
q002p_2_sp1	en doe ware ve be de bus gegaan.	
q002p_2_sp1_nd1	en toen waren we bij de bus gegaan.	
TC	00:11:08.081 - 00:11:09.621	
q002p_2_sp1	en doen haa vie in die hotel gelogeed.	
q002p_2_sp1_nd1	en toen hadden wij in die hotel gelogeed.	
TC	00:11:09.891 - 00:11:11.800	
q002p_2_sp1	maa daa waar#t fijn sier.	an#e zee.
q002p_2_sp1_nd1	maar daar was het fijn sier.	aan de zee.
TC	00:11:12.006 - 00:11:13.300	00:11:13.331 - 00:11:13.941
q002p_2_sp1	echt goed eten en drinken.	
q002p_2_sp1_nd1	echt goed eten en drinken.	
TC	00:11:14.006 - 00:11:15.786	
q002p_2_sp1	en ich#haa al direct de chauffeur aan de hand gad newaar?	
q002p_2_sp1_nd1	en ik had al direct de chauffeur aan de hand gehad nietwaar?	
TC	00:11:16.276 - 00:11:19.106	
q002p_2_sp1	waar?	da#s diejen fot...
q002p_2_sp1_nd1	waar?	dat is die foto...
TC	00:11:19.281 - 00:11:19.806	00:11:19.806 - 00:11:20.626
Int_VDR	ggg.	
TC	00:11:21.821 - 00:11:22.251	
q002p_2_sp1	daa bin ich getrokke.	
q002p_2_sp1_nd1	daar ben ik getrokken.	
TC	00:11:20.626 - 00:11:21.356	
Int_VDR	d#haa de chauffeur er een trokke?	wa had dj#ook gedaan?
TC	00:11:22.251 - 00:11:23.716	00:11:24.010 - 00:11:25.430
q002p_2_sp1	ah xxx zegge hè.	dje kent n#bus.
q002p_2_sp1_nd1	ah xxx zeggen hè.	je kent een bus
TC	00:11:25.440 - 00:11:26.585	00:11:26.585 - 00:11:27.715
Int_VV	ja.	
TC	00:11:28.845 - 00:11:29.125	
q002p_2_sp1	hè Wardje?	
q002p_2_sp1_nd1	hè Wardje?	
TC	00:11:27.910 - 00:11:28.600	

q002p_2_sp1	awel.	zodus.
q002p_2_sp1_nd1	awel.	zodus.
TC	00:11:29.125 - 00:11:29.515	00:11:29.520 - 00:11:29.970

q002p_2_sp1	da#s e spiegelken hè.
q002p_2_sp1_nd1	dat is een spiegeltje hè.
TC	00:11:30.035 - 00:11:31.325

q002p_2_sp1	en dan keek die mich derin en die dee zo.
q002p_2_sp1_nd1	en dan kijk die mij erin en die deed zo.
TC	00:11:31.760 - 00:11:33.650

q002p_2_sp1	en ich dee#ook zxx.	dat waar ge waar?
q002p_2_sp1_nd1	en ik deed ook zxx.	dat was iets waar?
TC	00:11:33.655 - 00:11:34.572	00:11:34.572 - 00:11:35.640

q002p_2_sp1	ggg.	xxx.
q002p_2_sp1_nd1	ggg.	xxx.
TC	00:11:35.650 - 00:11:35.790	00:11:35.790 - 00:11:36.470

Int_VV	he pinkt een oogske.
TC	00:11:36.470 - 00:11:37.383
q002p_2_sp1	he pinkde een oogske.
q002p_2_sp1_nd1	hij pinkte een oogske.
TC	00:11:37.380 - 00:11:38.450

q002p_2_sp1	en zodus achterna ware v#aan#t ete.
q002p_2_sp1_nd1	en zodus achterna waren we aan het eten.
TC	00:11:38.635 - 00:11:40.695

q002p_2_sp1	en toen staat	de zuster derbij.
q002p_2_sp1_nd1	en toen staat	de zuster derbij.
TC	00:11:40.945 - 00:11:41.635	00:11:41.635 - 00:11:42.775

q002p_2_sp1	en we zate juist vis-à-vis.	tegeneuver mekaar xxx.
q002p_2_sp1_nd1	en we zaten juist vis-à-vis.	tegenover mekaar xxx.
TC	00:11:42.925 - 00:11:44.675	00:11:44.910 - 00:11:46.580

q002p_2_sp1	waar?	en dan uh waar terug.
q002p_2_sp1_nd1	waar?	en dan uh was terug.
TC	00:11:47.045 - 00:11:47.395	00:11:47.820 - 00:11:49.150

q002p_2_sp1	nog een oogske gepinkt da ku#j toch wel denken waar?
q002p_2_sp1_nd1	nog een oogje gepinkt dat kun je toch wel denken waar?
TC	00:11:49.155 - 00:11:51.825

q002p_2_sp1	en doe as we weggoenke...	
q002p_2_sp1_nd1	en toen als we weggingen...	
TC	00:11:52.330 - 00:11:53.560	
q002p_2_sp1	waar d#heel bende van Cartouche...	
q002p_2_sp1_nd1	was de hele bende van Cartouche...	
TC	00:11:53.575 - 00:11:55.235	
q002p_2_sp1	al weg...	
q002p_2_sp1_nd1	al weg...	
TC	00:11:55.465 - 00:11:56.165	
q002p_2_sp1	ggg en ich waar de laatste man nog hè.	
q002p_2_sp1_nd1	ggg en ik was de laatste man nog hè.	
TC	00:11:56.535 - 00:11:59.215	
q002p_2_sp1	hee zei maa nou trek ich ug foto.	
q002p_2_sp1_nd1	hij zei wel maar trek ik jouw foto.	
TC	00:11:59.405 - 00:12:01.225	
q002p_2_sp1	en doen zei die zo...	hee en ich.
q002p_2_sp1_nd1	en toen zei die zo...	hij en ik.
TC	00:12:01.535 - 00:12:03.245	00:12:03.340 - 00:12:04.300
q002p_2_sp1	ich zek da#s spijtig.	ja zeit#m ich ook.
q002p_2_sp1_nd1	ik zeg dat is spijtig.	ja zegt hem ik ook.
TC	00:12:04.400 - 00:12:05.685	00:12:05.685 - 00:12:06.891
q002p_2_sp1	wo...	ch#zei da zal nu nie aanhebbe?
q002p_2_sp1_nd1	wo...	ik zei dat zal nu niet aanhebben?
TC	00:12:07.077 - 00:12:07.387	00:12:07.562 - 00:12:09.262
q002p_2_sp1	anders haa#ch kunne rendez-vous gevraagd hebbe waxx?	
q002p_2_sp1_nd1	anders had ik een rendez-vous gevraagd hebben waxx?	
TC	00:12:09.268 - 00:12:11.760	
Int_VDR	ja.	
TC	00:12:11.287 - 00:12:11.957	
q002p_2_sp1	waar#ch toch nog handig vir hè medam.	
q002p_2_sp1_nd1	was ik toch nog handig voor hè madam.	
TC	00:12:12.008 - 00:12:13.868	
Int_VDR	da#s zeker daa#s niemand die ziet da djee zo oud zijt.	
TC	00:12:13.868 - 00:12:16.500	

Int_VV	nee ich zoo het ook nie gedach...	
TC	00:12:16.486 - 00:12:18.956	
q002p_2_sp1	moe lag aan?	
q002p_2_sp1_nd1	waar lag aan?	
TC	00:12:14.818 - 00:12:15.560	
q002p_2_sp1	ich ben ter zevenenzeventig.	zodus.
q002p_2_sp1_nd1	ik ben er zevenenzeventig.	zodus.
TC	00:12:18.030 - 00:12:19.441	00:12:21.431 - 00:12:22.271
Int_VV	rond...	
TC	00:12:21.730 - 00:12:22.221	
q002p_2_sp1	zeven...	
q002p_2_sp1_nd1	zeven...	
TC	00:12:22.334 - 00:12:22.581	
Int_VDR	zevenenzeventig.	
TC	00:12:22.581 - 00:12:23.262	
Int_VV	zevenenzeventig?	
TC	00:12:23.342 - 00:12:24.175	
Int_VDR	nee nee.	
TC	00:12:25.780 - 00:12:26.440	
Int_VV	ich dach zevenenzestig maar?	
TC	00:12:24.175 - 00:12:25.785	
Int_VDR	vijfenzestig jaar is#t op.	
TC	00:12:26.450 - 00:12:27.890	
q002p_2_sp1	da had ge vroeger niet aan de hand h�.	
q002p_2_sp1_nd1	dat had je vroeger niet aan de hand h�.	
TC	00:12:27.920 - 00:12:29.770	
q002p_2_sp1	en zo haa#k ze goed geamuseer.	
q002p_2_sp1_nd1	en zo heb ik ze goed geamuseerd.	
TC	00:12:30.275 - 00:12:31.965	
q002p_2_sp1	en doen waren z#al allemaal binnen.	
q002p_2_sp1_nd1	en doen waren ze al allemaal binnen.	
TC	00:12:32.030 - 00:12:33.135	
q002p_2_sp1	en doen nog een hand gelank en	
q002p_2_sp1_nd1	en toen op mijn hand gelank en	
TC	00:12:33.135 - 00:12:34.540	

q002p_2_sp1 ve zulle mekaar nog eens terugzien maar.
q002p_2_sp1_nd1 we zullen mekaar nog eens terugzien maar.
TC 00:12:34.540 - 00:12:36.145

q002p_2_sp1 we zeen dat alle twee zitte. die kopere xxrink hè.
q002p_2_sp1_nd1 we zien dat alle twee zitten. die koperen xxring hè.
TC 00:12:36.145 - 00:12:37.355 00:12:37.870 - 00:12:39.750

q002p_2_sp1 anderst waar ich al lang obbenieuw getrouwd sier.
q002p_2_sp1_nd1 anders was ik al lang opnieuw getrouwd sier.
TC 00:12:39.930 - 00:12:42.280

Int_VDR maa a#je nu#ns uitdeed?
TC 00:12:42.965 - 00:12:44.165
q002p_2_sp1 ma goe.
q002p_2_sp1_nd1 maar goed.
TC 00:12:42.345 - 00:12:42.785

Int_VDR da giet nie hè?
TC 00:12:45.445 - 00:12:46.345
q002p_2_sp1 maar ja. maa dat is ook waar.
q002p_2_sp1_nd1 maar ja. maar dat is ook waar.
TC 00:12:44.165 - 00:12:45.445

q002p_2_sp1 ich kun#m nie uitkrijgen hè. anders dee#ch dien uit hoor.
q002p_2_sp1_nd1 ik kan hem niet uitkrijgen hè. anders deed ik die uit hoor.
TC 00:12:46.585 - 00:12:47.795 00:12:48.045 - 00:12:49.210

q002p_2_sp1 dan#aa#ch direct n#kandidaat hè.
q002p_2_sp1_nd1 dan had ich direct een kandidaat hè.
TC 00:12:49.930 - 00:12:51.450

q002p_2_sp1 en ich mot dan van dee be toere zo#e liedje zingen hè.
q002p_2_sp1_nd1 en ik moet dan van die bij toeren zo een liedje zingen hè.
TC 00:12:51.870 - 00:12:54.500

Int_VDR dj#heb e mich gezegd ja.
TC 00:12:55.701 - 00:12:57.021
q002p_2_sp1 ich heb het ug misschien verteld.
q002p_2_sp1_nd1 ik heb het je misschien verteld.
TC 00:12:55.235 - 00:12:56.382

q002p_2_sp1 achter den hof.
q002p_2_sp1_nd1 achter de hof.
TC 00:12:57.010 - 00:12:58.150

q002p_2_sp1 en zuster... Renate moog#ch der da bij zegge?

q002p_2_sp1_ndl TC	en zuster... Renate mag ik er dat bij zeggen? 00:12:58.730 - 00:13:01.445	
Int_VDR TC	maa ja zeg maar wat. 00:13:00.995 - 00:13:02.130	
q002p_2_sp1	die kwam daa zitte.	
q002p_2_sp1_ndl TC	die kwam daar zitten. 00:13:02.000 - 00:13:03.912	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	ich zei zuster dan kon ich da liedje niet mee zingen hè. ik zei zuster dan kan ik dat liedje niet meer zingen hè. 00:13:04.042 - 00:13:06.722	
Int_VDR TC	da waar van den amour hè... 00:13:08.467 - 00:13:09.550	
q002p_2_sp1	omda e#waar toch schoon hè.	
q002p_2_sp1_ndl TC	omda het was toch schoon hè. 00:13:06.922 - 00:13:08.472	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	oh echten amour. oh echte amour. 00:13:09.557 - 00:13:10.907	oh schoon sier. oh schoon sier. 00:13:10.907 - 00:13:12.430
Int_VV TC	grande amour. 00:13:13.256 - 00:13:13.963	
q002p_2_sp1	va vroeger jaar.	
q002p_2_sp1_ndl TC	van vroeger jaar. 00:13:12.430 - 00:13:13.396	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	ja. ja. 00:13:14.154 - 00:13:14.501	ja ja. ja ja. 00:13:14.573 - 00:13:15.111
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	z dus ze zulle toch wel verstand#he zeker. zodus ze zullen toch wel verstand hebben zeker. 00:13:15.417 - 00:13:17.555	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	ja. ja. 00:13:17.559 - 00:13:17.774	en da#s schoon sier. en dat is schoon sier. 00:13:17.774 - 00:13:18.875
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	op een luisterbalgewemel hè op een luisterbalgewemel hè. 00:13:18.879 - 00:13:20.562	moog ich het zinge? mag ik het zingen? 00:13:20.562 - 00:13:21.712
Int_VDR TC	maa ja zing mr. 00:13:21.025 - 00:13:21.944	

Int_VV TC	ja zing maar. 00:13:21.393 - 00:13:22.359	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_nd1 TC	op e luisterbalgewemel... op een luisterbalgewemel... 00:13:22.276 - 00:13:24.093	zag ik em voor den eerste maal. zag ik hem voor de eerste maal. 00:13:24.480 - 00:13:26.834
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_nd1 TC	bevend... bevend... 00:13:27.573 - 00:13:28.249	vroeg hij mij om te dansen. vroeg hij mij om te dansen. 00:13:28.495 - 00:13:30.484
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_nd1 TC	en wij zwierde door de zaal. en wij zwierden door de zaal. 00:13:30.739 - 00:13:32.583	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_nd1 TC	langzaam sloot et bal zijn zalen. langzaam sloot het bal zijn zalen. 00:13:33.249 - 00:13:35.622	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_nd1 TC	en mijn blik... en mijn blik... 00:13:35.968 - 00:13:36.917	zag overal. zag overal. 00:13:37.017 - 00:13:38.395
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_nd1 TC	nergens kan ik#em nog ontwaren. nergens kan ik hem van ontwaren. 00:13:38.700 - 00:13:41.037	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_nd1 TC	zien ik u dan waar et meer waard. zie ik u dan was het meer waard. 00:13:41.182 - 00:13:43.400	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_nd1 TC	eindelijk sloot dat bal zijn zalen. eindelijk sloot dat bal zijn zalen. 00:13:43.933 - 00:13:46.818	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_nd1 TC	en opnieuw nog de woord vinden hè. en opnieuw nog de woorden vinden hè. 00:13:47.565 - 00:13:49.628	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_nd1 TC	eindelijk sloot et bal zijn zalen. eindelijk sloot het bal zijn zalen. 00:13:50.220 - 00:13:52.292	
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_nd1 TC	en mijn blik zag overal. en mijn blik zag overal. 00:13:52.396 - 00:13:54.085	

q002p_2_sp1 ah eindelijk zag ik hem daar komen met een ondermaars aan zijn
zij en ik hoorde hem zo te woorden spreken.

q002p_2_sp1_nd1 ah eindelijk zag ik hem daar komen met een ondermaars aan zijn
zij en ik hoorde hem zo te woorden spreken.

TC 00:13:54.799 - 00:14:01.580

Int_VV ggg.

TC 00:14:04.085 - 00:14:04.801

q002p_2_sp1 maar t#was helaas niet aan mij.

q002p_2_sp1_nd1 maar het was helaas niet aan mij.

TC 00:14:01.863 - 00:14:04.081

Int_VDR xxx jaja dus.

TC 00:14:04.424 - 00:14:05.567

Int_VV da#s goe.

TC 00:14:05.622 - 00:14:06.032

q002p_2_sp1 en dan...

TC 00:14:06.044 - 00:14:06.867

q002p_2_sp1 uh voor eeuwig liefste bemin ik u.

q002p_2_sp1_nd1 uh voor eeuwig liefste bemin ik u.

TC 00:14:07.274 - 00:14:10.021

q002p_2_sp1 en mijn hart is gans aan u. voor eeuwig liefste bemin ik u...

q002p_2_sp1_nd1 en mijn hart is gans aan u. voor eeuwig liefste bemin ik u...

TC 00:14:10.271 - 00:14:12.407 00:14:13.054 - 00:14:15.473

q002p_2_sp1 en mijn hart is gans aan u.

q002p_2_sp1_nd1 en mijn hart is gans aan u.

TC 00:14:15.549 - 00:14:17.247

Int_VDR man dan moete#ge ene kandidaat hebbe dieje moet dich dan
kunnen vastpakke...

TC 00:14:17.363 - 00:14:21.287

Int_VV ah...

TC 00:14:21.078 - 00:14:21.679

q002p_2_sp1 dieje moet zich...

q002p_2_sp1_nd1 die moet zich...

TC 00:14:19.042 - 00:14:19.880

q002p_2_sp1 ie mag veel vlijtig bestelle. ah ja natuurlijk.

q002p_2_sp1_nd1 hij mag veel vlijtig bestellen. ah ja natuurlijk.

TC 00:14:21.661 - 00:14:23.511 00:14:23.511 - 00:14:24.216

Int_VDR ja die moet mich gaan djembrassere.
 TC 00:14:24.216 - 00:14:25.959

Int_VDR allez.
 TC 00:14:26.459 - 00:14:26.979
 Int_VV ja.
 TC 00:14:25.999 - 00:14:26.428

q002p_2_sp1 wie anxx?
 q002p_2_sp1_nd1 wie anxx?
 TC 00:14:27.503 - 00:14:27.896

Int_VDR en da ze nie meer juist wil de zuster hè.
 TC 00:14:27.558 - 00:14:29.658

q002p_2_sp1 nu zeg ik et#m hoor. ja nee.
 q002p_2_sp1_nd1 nu zeg ik het hem hoor. ja nee.
 TC 00:14:29.935 - 00:14:30.857 00:14:31.044 - 00:14:31.637

q002p_2_sp1 maar ich zeg het ook derbij hè madam versto#dje#t xxx?
 q002p_2_sp1_nd1 maar ik zeg het ook erbij hè madam versta je het xxx?
 TC 00:14:31.705 - 00:14:34.138

Int_VV ja maa dan ja.
 TC 00:14:34.123 - 00:14:34.880
 q002p_2_sp1 ja...
 q002p_2_sp1_nd1 ja...
 TC 00:14:35.057 - 00:14:35.459

Int_VV moe...j#moet van de zuster niks meer zegge want ze hoorde op
 de gank al get volgens mich.
 TC 00:14:35.677 - 00:14:39.094

Int_VDR wie hoor#ch xxx?
 TC 00:14:38.250 - 00:14:39.071
 q002p_2_sp1 en aan...
 q002p_2_sp1_nd1 en aan...
 TC 00:14:39.887 - 00:14:40.599

Int_VDR da#s hoogst controle.
 TC 00:14:41.118 - 00:14:41.907
 q002p_2_sp1 wil der toch gee...
 q002p_2_sp1_nd1 wil er toch gee...
 TC 00:14:40.653 - 00:14:41.166

Int_VDR eure man...

TC	00:14:41.907 - 00:14:43.110	
Int_VV	eure man...	
TC	00:14:41.907 - 00:14:43.110	
Int_VDR	oh ja.	
TC	00:14:44.299 - 00:14:45.768	
q002p_2_sp1	oh is zuster tien geweest?	
q002p_2_sp1_nd1	oh is zuster tien geweest?	
TC	00:14:43.110 - 00:14:44.286	
Int_VDR	ha...	
TC	00:14:47.240 - 00:14:48.701	
q002p_2_sp1	e beetje tijd xxx Charles Louis.	
q002p_2_sp1_nd1	e beetje tijd xxx Charles Louis.	
TC	00:14:45.370 - 00:14:47.240	
Int_VDR	Charles Louis.	
TC	00:14:48.736 - 00:14:49.612	
q002p_2_sp1	ggg.	
q002p_2_sp1_nd1	ggg.	
TC	00:14:47.240 - 00:14:48.701	
q002p_2_sp1	ja zie heet#r geen.	ocharm is zie zo klein.
q002p_2_sp1_nd1	ja zij heeft er geen.	ocharm is zij zo klein.
TC	00:14:49.630 - 00:14:50.305	00:14:50.898 - 00:14:52.048
q002p_2_sp1	da herinner#ch nog.	Van den bos.
q002p_2_sp1_nd1	dat herinner ik nog.	Van den bos.
TC	00:14:52.066 - 00:14:52.723	00:14:52.759 - 00:14:53.425
q002p_2_sp1	ich bin al tegen men tijd ever xxx.	
q002p_2_sp1_nd1	ik ben al tegen de tijd over xxx.	
TC	00:14:53.429 - 00:14:55.647	
Int_VV	alles gelache.	
TC	00:14:56.107 - 00:14:56.874	
q002p_2_sp1	weurom zo gelache?	
q002p_2_sp1_nd1	waarom zo gelachen?	
TC	00:14:56.873 - 00:14:57.861	
Int_VV	ge zijt ne plezierige.	
TC	00:14:57.182 - 00:14:58.558	
q002p_2_sp1	Michel ge ziet ze moet kome e#taske koffie drinken.	
q002p_2_sp1_nd1	Michel je ziet ze moet komen een taske koffie drinken.	
TC	00:14:58.214 - 00:15:00.986	

Int_VV	wannere?	
TC	00:15:02.181 - 00:15:02.707	
q002p_2_sp1	me melk xxx ge ziet#t.	
q002p_2_sp1_nd1	met melk xxx je ziet het.	
TC	00:15:01.030 - 00:15:02.707	
q002p_2_sp1	ich heb zo#e karakter hè ich kan#d#niet aan doen.	
q002p_2_sp1_nd1	ik heb zo een karakter hè ik kan daar niet aan doen.	
TC	00:15:02.707 - 00:15:05.162	
Int_VDR	zie kan nooit niks ernstig opnemen ze neem al zijne goeie kant op.	
TC	00:15:05.364 - 00:15:09.742	
q002p_2_sp1	nee ge moe	stoppen.
q002p_2_sp1_nd1	nee je moet	stoppen.
TC	00:15:08.955 - 00:15:09.696	00:15:09.707 - 00:15:10.254
Int_VV	xxx.	
TC	00:15:10.351 - 00:15:11.074	
q002p_2_sp1	xxx.	
q002p_2_sp1_nd1	xxx.	
TC	00:15:10.351 - 00:15:11.074	
q002p_2_sp1	dat em xxx nog mankeerde.	xxx hadden ze niet.
q002p_2_sp1_nd1	dat hem xxx nog mankeerde.	xxx hadden ze niet.
TC	00:15:11.114 - 00:15:13.029	00:15:13.029 - 00:15:14.548
Int_VV	hou da zo.	
TC	00:15:13.425 - 00:15:14.114	
q002p_2_sp1	daa heb ich toch niet in liggen investeren hè.	
q002p_2_sp1_nd1	daar heb ik toch niet in liggen investeren hè.	
TC	00:15:14.618 - 00:15:16.701	
Int_VDR	en dat er ts an die hand kumt.	
TC	00:15:18.206 - 00:15:19.537	
q002p_2_sp1	moe wil xxx zo druk om maken?	
q002p_2_sp1_nd1	waar wil xxx zo druk om maken?	
TC	00:15:16.895 - 00:15:18.310	
Int_VV	vr wadde?	
TC	00:15:20.406 - 00:15:21.042	
q002p_2_sp1	nee. da moge we nie van aan.	
q002p_2_sp1_nd1	nee. daar mogen we niet van aan.	
TC	00:15:19.383 - 00:15:20.442	

q002p_2_sp1	nu ich heb schrik t#baat niet et is kapot.	
q002p_2_sp1_nd1	nu ik heb schrik het baat niet het is kapot.	
TC	00:15:21.077 - 00:15:23.001	
Int_VDR	ggg.	
TC	00:15:23.071 - 00:15:23.354	
q002p_2_sp1	tref me gezich.	
q002p_2_sp1_nd1	tref mij gezicht.	
TC	00:15:23.335 - 00:15:24.271	
Int_VDR	ggg.	
TC	00:15:24.393 - 00:15:24.693	
Int_VV	daa moet#e van weg strekken hè?	
TC	00:15:24.622 - 00:15:25.929	
q002p_2_sp1	nee emaaï zo denk ich nog nie.	dat is mijn hart.
q002p_2_sp1_nd1	nee amaaï zo denk ik nog niet.	dat is mijn hart.
TC	00:15:25.910 - 00:15:27.217	00:15:27.251 - 00:15:28.195
Int_VDR	mag#k d#chauffage uitzetse?	
TC	00:15:28.195 - 00:15:29.131	
q002p_2_sp1	daa ga ik ook vandaan.	
q002p_2_sp1_nd1	daar ga ik ook vandaan.	
TC	00:15:29.131 - 00:15:30.120	
q002p_2_sp1	ja dat doe#ch zo xxx.	wa ze daar kunne winnen.
q002p_2_sp1_nd1	ja dat doe ik zo xxx.	wat ze daar kunnen winnen.
TC	00:15:30.455 - 00:15:31.938	00:15:31.973 - 00:15:33.456
Int_VDR	ggg.	
TC	00:15:34.584 - 00:15:35.008	
q002p_2_sp1	blijf daa vanaf.	
q002p_2_sp1_nd1	blijf daar vanaf.	
TC	00:15:33.508 - 00:15:34.532	
q002p_2_sp1	en het blijft	zo koud.
q002p_2_sp1_nd1	en het blijft	zo koud.
TC	00:15:35.026 - 00:15:35.838	00:15:36.050 - 00:15:36.774
q002p_2_sp1	maa ch#hub zin om ne strenk te bakke voor de Kerstmis.	
q002p_2_sp1_nd1	maar ik heb zin om ne stronk te bakken voor de Kerstmis.	
TC	00:15:37.277 - 00:15:39.997	
Int_VDR	ja.	
TC	00:15:39.997 - 00:15:40.294	
Int_VV	aaah...	
TC	00:15:39.677 - 00:15:40.754	

Int_VDR	moe euver?	
TC	00:15:41.697 - 00:15:42.580	
q002p_2_sp1	ja.	
q002p_2_sp1_nd1	ja.	
TC	00:15:40.992 - 00:15:41.539	
q002p_2_sp1	uh... ever lache.	
q002p_2_sp1_nd1	uh... over lachen.	
TC	00:15:42.579 - 00:15:43.956	
q002p_2_sp1	gister kom e#mich tegen en zo zeet em tegen mich.	
q002p_2_sp1_nd1	gisteren kom hij mij tegen en zo zegt hem tegen mij.	
TC	00:15:44.397 - 00:15:46.869	
Int_VDR	k#zie et allegaar.	
TC	00:15:48.279 - 00:15:48.941	
q002p_2_sp1	de eeuwige jeugd zei dee.	
q002p_2_sp1_nd1	de eeuwige jeugd zei die.	
TC	00:15:46.957 - 00:15:49.005	
q002p_2_sp1	en gisteren zien ich em nog... en ich sek ah...	
q002p_2_sp1_nd1	en gisteren zien ik hem nog... en ik zeg ah...	
TC	00:15:50.294 - 00:15:52.095	00:15:52.183 - 00:15:53.471
q002p_2_sp1	ja...	e#je Sinterklaas nie gezeen?
q002p_2_sp1_nd1	ja...	heb je Sinterklaas niet gezien?
TC	00:15:53.921 - 00:15:54.469	00:15:54.901 - 00:15:56.208
q002p_2_sp1	ja zeit#r xxx.	
q002p_2_sp1_nd1	ja zei hij xxx.	
TC	00:15:56.260 - 00:15:58.361	
q002p_2_sp1	ggg... ich heb allemaal een relatie zonder.	
q002p_2_sp1_nd1	ggg. ik heb allemaal xxx.	
TC	00:15:59.005 - 00:16:01.830	
Int_VDR	ggg.	
TC	00:16:01.829 - 00:16:02.412	
q002p_2_sp1	ggg.	
q002p_2_sp1_nd1	ggg.	
TC	00:16:02.597 - 00:16:03.356	
q002p_2_sp1	en ich heb zo ??? daarop.	de kindere ebn da ook.
q002p_2_sp1_nd1	en ik heb zo ??? daarop.	de kinderen hebben dat ook.
TC	00:16:04.512 - 00:16:06.154	00:16:06.480 - 00:16:07.875

q002p_2_sp1 en zo stap#se xxx.
q002p_2_sp1_nd1 en zo stap je xxx.
TC 00:16:08.095 - 00:16:09.745

q002p_2_sp1 zo xxx ich doon daaveur eigenlijk. ch#gaa dan...
q002p_2_sp1_nd1 zo xxx ich doe het daarvoor eigenlijk. ik ga dan...
TC 00:16:09.745 - 00:16:12.129

Int_VDR en zeg eens moe dje zo#e stadswandeling doet moe djee naa toe
gaat as dje ga wandele.
TC 00:16:12.146 - 00:16:15.536

q002p_2_sp1 as#e xxx hebt gaan we. dan gaan v#zo ever grote markt.
q002p_2_sp1_nd1 als je xxx hebt gaan we. dan gaan we zo over grote markt.
TC 00:16:15.395 - 00:16:16.683 00:16:16.710 - 00:16:18.493

q002p_2_sp1 en dan gaan ich altijd in ene grand bazaar.
q002p_2_sp1_nd1 en dan ga ik altijd in een grand bazaar.
TC 00:16:19.366 - 00:16:21.891

q002p_2_sp1 de garçon Dubois da#s een lieve...
q002p_2_sp1_nd1 de garçon Dubois dat is een lieve.
TC 00:16:22.772 - 00:16:24.909

Int_VDR ggg.
TC 00:16:24.934 - 00:16:25.835
q002p_2_sp1 zo#e lief beest is da.
q002p_2_sp1_nd1 zo een lief beest is dat.
TC 00:16:25.554 - 00:16:27.397

Int_VDR ggg. ggg.
TC 00:16:27.378 - 00:16:27.996 00:16:28.305 - 00:16:29.082

q002p_2_sp1 dan gaan ich door.
q002p_2_sp1_nd1 dan ga ik door.
TC 00:16:28.555 - 00:16:29.929

q002p_2_sp1 en dan ga#ch zo eens kijken altijd of in den Innovation.
q002p_2_sp1_nd1 en dan ga ik zo eens kijken altijd of in de Innovation.
TC 00:16:30.043 - 00:16:33.486

q002p_2_sp1 da ga#ch ook in d#Innovat... daa ging ik teleur.
q002p_2_sp1_nd1 daar ga ik ook in de Innovation. daar ging ik teleur.
TC 00:16:33.512 - 00:16:34.889 00:16:34.906 - 00:16:35.912

Int_VV schoon hè.

TC 00:16:35.850 - 00:16:36.274
 q002p_2_sp1 oh da#s schoon.
 q002p_2_sp1_nd1 oh dat is schoon.
 TC 00:16:36.380 - 00:16:37.404

Int_VV daa zegge ze dinge over.
 TC 00:16:37.906 - 00:16:38.920
 q002p_2_sp1 den#Innovation.
 q002p_2_sp1_nd1 de Innovation.
 TC 00:16:37.421 - 00:16:38.057

Int_VV vation.
 TC 00:16:38.921 - 00:16:39.557
 q002p_2_sp1 ja daa is et klein waar.
 q002p_2_sp1_nd1 ja daar is het klein waar.
 TC 00:16:39.592 - 00:16:41.357

q002p_2_sp1 kom e#beetje naa zitte zegge mijn nefskes dan dan gaa ze
 zeker kunne we xxx wa lache.
 q002p_2_sp1_nd1 kom een beetje nauw zitten zeggen mijn nefskes dan dan ga je
 zeker kunnen we xxx wat lachen.
 TC 00:16:41.374 - 00:16:45.312

Int_VDR ggg.
 TC 00:16:44.067 - 00:16:44.861

q002p_2_sp1 die vertelle mich dan van hun rendez-vous hè.
 q002p_2_sp1_nd1 die vertellen mij dan van hun rendez-vous hè.
 TC 00:16:45.673 - 00:16:48.128

Int_VDR xxx.
 TC 00:16:49.362 - 00:16:50.121
 q002p_2_sp1 da las ich toen ich van xxx...
 q002p_2_sp1_nd1 dat las ik toen ik van xxx...
 TC 00:16:48.277 - 00:16:49.478

Int_VV ggg.
 TC 00:16:50.490 - 00:16:50.949
 q002p_2_sp1 waar?
 q002p_2_sp1_nd1 waar?
 TC 00:16:50.190 - 00:16:50.473

q002p_2_sp1 zeg hè.
 q002p_2_sp1_nd1 zeg hè.
 TC 00:16:50.701 - 00:16:51.213

q002p_2_sp1 da zijn toch geen klein kinder nie meer waar?
 q002p_2_sp1_nd1 dat zijn toch geen kleine kinderen niet meer waar?

TC	00:16:51.257 - 00:16:53.164	
Int_VDR	ggg.	
TC	00:16:54.611 - 00:16:55.512	
q002p_2_sp1	zul#te ??? veel dage hebbe.	
q002p_2_sp1_nd1	zul#te ??? veel dagen hebben.	
TC	00:16:53.181 - 00:16:54.629	
q002p_2_sp1	serieus... kijkt#r mich aan.	ich doo mij best.
q002p_2_sp1_nd1	serieus... kijkt hij mij aan.	ik doe mij best.
TC	00:16:56.420 - 00:16:58.151	00:16:58.274 - 00:16:59.209
Int_VV	ja maa t#is goe.	
TC	00:16:59.543 - 00:17:00.797	
q002p_2_sp1	is#t genoeg?	
q002p_2_sp1_nd1	is het genoeg?	
TC	00:16:59.781 - 00:17:00.679	
Int_VDR	wa moet#e zo nog... vertellen?	
TC	00:17:01.974 - 00:17:03.404	
q002p_2_sp1	ja?	
q002p_2_sp1_nd1	ja?	
TC	00:17:00.994 - 00:17:01.718	
Int_VDR	ich weet het dus ja.	
TC	00:17:05.000 - 00:17:06.095	
Int_VV	we hebbe genoeg.	
TC	00:17:03.712 - 00:17:04.877	
Int_VV	zij weg?	
TC	00:17:06.147 - 00:17:06.995	
q002p_2_sp1	xxx.	
q002p_2_sp1_nd1	xxx.	
TC	00:17:06.959 - 00:17:07.648	
Int_VV	ja je wordt nie meeg hè.	
TC	00:17:07.674 - 00:17:08.970	
q002p_2_sp1	en dan rond de boulevard gaan ik dek ook wl#s.	
q002p_2_sp1_nd1	en dan rond de boulevard ga ik dikwijls ook wel eens.	
TC	00:17:08.980 - 00:17:11.311	
q002p_2_sp1	zo komme#k#ik ook nog soms iemand tegen zo dje weet.	
q002p_2_sp1_nd1	zo kom ik ik ook nog soms iemand tegen zo je weet.	
TC	00:17:11.328 - 00:17:13.897	
Int_VDR	dje eu ken.	

TC	00:17:13.517 - 00:17:14.610	
q002p_2_sp1	ja t#waar toch ene flinke mens toch zo.	
q002p_2_sp1_nd1	ja het was toch een flink mens toch zo.	
TC	00:17:14.610 - 00:17:17.241	
Int_VV	kriebel aan d#neus hè.	
TC	00:17:17.903 - 00:17:18.658	
q002p_2_sp1	ich heb.	
q002p_2_sp1_nd1	ik heb.	
TC	00:17:17.320 - 00:17:17.902	
q002p_2_sp1	en die blijve dan daa zo#e beetje zitte.	
q002p_2_sp1_nd1	en die blijven dan daar zo een beetje zitten.	
TC	00:17:18.944 - 00:17:21.557	
q002p_2_sp1	en daa waar toch erremand gelache.	
q002p_2_sp1_nd1	en daar was toch een ??? gelachen.	
TC	00:17:21.680 - 00:17:23.657	
Int_VV	t#is goed.	
TC	00:17:25.749 - 00:17:26.331	
q002p_2_sp1	ja ja ggg.	
q002p_2_sp1_nd1	ja ja ggg.	
TC	00:17:23.815 - 00:17:25.811	
q002p_2_sp1	t#is goe ja?	
q002p_2_sp1_nd1	het is goed ja?	
TC	00:17:26.375 - 00:17:28.176	
Int_VV	dialectopname Hasselt negen november drieënzestig band 2b.	
TC	00:17:28.458 - 00:17:33.091	
Int_VV	t#is er.	
TC	00:17:33.092 - 00:17:33.621	
q002p_2_sp3	waar?	
q002p_2_sp3_nd1	waar?	
TC	00:17:33.815 - 00:17:34.186	
Int_VDR	nou moog dje beginnen ze.	
TC	00:17:34.088 - 00:17:35.059	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:17:35.809 - 00:17:36.108	
q002p_2_sp2	ja.	zo vroeger jare Jef?
q002p_2_sp2_nd1	ja.	zo vroeger jaren Jef?

TC 00:17:36.115 - 00:17:36.429 00:17:36.453 - 00:17:37.636

q002p_2_sp3 ja wa hei wat wr wa waar da doen?
q002p_2_sp3_nd1 ja wat hei wat was wat was dat toen?
TC 00:17:37.768 - 00:17:39.586

q002p_2_sp2 ja.
q002p_2_sp2_nd1 ja.
TC 00:17:39.613 - 00:17:40.231

q002p_2_sp2 wa waar Hasselt vroeger jare allegaar stokerije hè.
q002p_2_sp2_nd1 wat was Hasselt vroeger jaren allegaar stokerijen hè.
TC 00:17:40.346 - 00:17:42.994

q002p_2_sp2 en ossestel.
q002p_2_sp2_nd1 en ossenstallen.
TC 00:17:43.549 - 00:17:44.689
q002p_2_sp3 ja.
q002p_2_sp3_nd1 ja.
TC 00:17:42.985 - 00:17:43.444

q002p_2_sp3 ja.
q002p_2_sp3_nd1 ja.
TC 00:17:44.670 - 00:17:45.323

q002p_2_sp2 en de mensen in#e stad op veel plaatsen haan ze al omtrent
alle kanten beeste waar?
q002p_2_sp2_nd1 en de mensen in de stad op veel plaatsen hadden ze al omtrent
alle kanten beesten waar?
TC 00:17:45.552 - 00:17:49.845

q002p_2_sp2 wie nu in het.
q002p_2_sp2_nd1 wie nu in het.
TC 00:17:50.310 - 00:17:51.370
q002p_2_sp3 ja.
q002p_2_sp3_nd1 ja.
TC 00:17:49.851 - 00:17:50.169

q002p_2_sp2 Dorpsstraat.
q002p_2_sp2_nd1 Dorpsstraat.
TC 00:17:51.528 - 00:17:52.482
q002p_2_sp3 ja overal.
q002p_2_sp3_nd1 ja overal.
TC 00:17:52.552 - 00:17:53.541

q002p_2_sp2 overal. Isabellestraat.
q002p_2_sp2_nd1 overal Isabellestraat.
TC 00:17:53.555 - 00:17:54.067 00:17:54.082 - 00:17:55.254

q002p_2_sp2	Melderstraat.
q002p_2_sp2_nd1	Melderstraat.
TC	00:17:55.483 - 00:17:56.448
q002p_2_sp3	ja.
q002p_2_sp3_nd1	ja.
TC	00:17:56.398 - 00:17:56.787
q002p_2_sp2	allegaar beeste.
q002p_2_sp2_nd1	allegaar beesten.
TC	00:17:56.859 - 00:17:57.883
q002p_2_sp2	en dan een stokerij dan maakten ze daa ossenvet hè.
q002p_2_sp2_nd1	en dan een stokerij dan maakten ze daar ossenvet hè.
TC	00:17:58.183 - 00:18:00.807
q002p_2_sp2	Franse osse.
q002p_2_sp2_nd1	Franse ossen.
TC	00:18:00.807 - 00:18:01.664
q002p_2_sp3	ja.
q002p_2_sp3_nd1	ja.
TC	00:18:00.403 - 00:18:00.787
q002p_2_sp3	nondedju#is goeie goei waar. goei waar. goei waar.
q002p_2_sp3_nd1	nondedju is goede goei waar. goei waar. goei waar.
TC	00:18:01.741 - 00:18:03.524 00:18:03.529 - 00:18:04.839
q002p_2_sp2	as ze dee moste naa de statie doen.
q002p_2_sp2_nd1	als ze die moesten naar de station doen.
TC	00:18:03.568 - 00:18:05.775
q002p_2_sp2	ggg amai.
q002p_2_sp2_nd1	ggg amai.
TC	00:18:05.818 - 00:18:07.080
q002p_2_sp2	dan ko#je wl maken da#j binnen waar.
q002p_2_sp2_nd1	dan kon je wel maken dat je binnen was.
TC	00:18:07.080 - 00:18:08.704
q002p_2_sp2	ja daa waren die koj bij.
q002p_2_sp2_nd1	ja daar waren die koj bij.
TC	00:18:09.962 - 00:18:11.489
q002p_2_sp3	maa moeveur?
q002p_2_sp3_nd1	maar waarvoor?
TC	00:18:08.704 - 00:18:09.667
q002p_2_sp2	bij Keepke Boesie doen.

q002p_2_sp2_nd1	bij Keepke Boesie doen.
TC	00:18:11.489 - 00:18:13.367
q002p_2_sp3	maa maa.
q002p_2_sp3_nd1	maar maar.
TC	00:18:11.489 - 00:18:13.367
q002p_2_sp2	daa stond eens ene vir e#spiegel.
q002p_2_sp2_nd1	daar stond eens ene voor de spiegel.
TC	00:18:13.387 - 00:18:14.888
q002p_2_sp3	ja maa wa wil wa wou da zegge?
q002p_2_sp3_nd1	ja maar wa wil wat wou dat zeggen?
TC	00:18:14.923 - 00:18:17.112
q002p_2_sp1	die waar daarin gekome.
q002p_2_sp1_nd1	die was daarin gekomen.
TC	00:18:17.924 - 00:18:19.442
q002p_2_sp2	da wou niks zegge maar
q002p_2_sp2_nd1	dat wou niks zegge maar
TC	00:18:17.182 - 00:18:18.306
q002p_2_sp2	xxx was daarin gekomen dee stond vir e#spiegel.
q002p_2_sp2_nd1	xxx was daarin gekomen die stond voor de spiegel.
TC	00:18:19.283 - 00:18:21.614
q002p_2_sp3	vir de look.
q002p_2_sp3_nd1	voor de look.
TC	00:18:21.631 - 00:18:22.449
q002p_2_sp2	die kwam toch zeker voor late te schere.
q002p_2_sp2_nd1	die kwam toch zeker voor laten te scheren.
TC	00:18:22.452 - 00:18:24.094
q002p_2_sp3	der loop wel eens ene in#e Bazaar.
q002p_2_sp3_nd1	er loopt wel eens ene in de Bazaar.
TC	00:18:24.094 - 00:18:26.098
q002p_2_sp1	ggg.
q002p_2_sp1_nd1	ggg.
TC	00:18:24.792 - 00:18:25.978
q002p_2_sp2	jaw...
q002p_2_sp2_nd1	jaw...
TC	00:18:26.098 - 00:18:26.733
q002p_2_sp1	ggg.
q002p_2_sp1_nd1	ggg.
TC	00:18:26.538 - 00:18:27.951
q002p_2_sp3	en dee heb ich nog gepak gad.

q002p_2_sp3_ndl	en die heb ik nog gepakt gehad.
TC	00:18:27.541 - 00:18:28.939
q002p_2_sp1	ja ggg.
TC	00:18:28.929 - 00:18:30.130
q002p_2_sp2	nja.
q002p_2_sp2_ndl	nja.
TC	00:18:30.729 - 00:18:31.542
q002p_2_sp1	de he#de toch nog gepak ghad.
q002p_2_sp1_ndl	die heb je toch nog gepakt gehad.
TC	00:18:33.059 - 00:18:34.857
q002p_2_sp2	ja doen loge daa ginder geen regels.
q002p_2_sp2_ndl	ja toen lagen daar ginder geen regels.
TC	00:18:33.694 - 00:18:35.630
q002p_2_sp2	waar?
q002p_2_sp2_ndl	waar?
TC	00:18:35.639 - 00:18:35.849
q002p_2_sp3	nee.
q002p_2_sp3_ndl	nee.
TC	00:18:35.849 - 00:18:36.190
Int_VDR	ggg.
TC	00:18:36.420 - 00:18:36.847
q002p_2_sp2	in#e stad.
q002p_2_sp2_ndl	in de stad.
TC	00:18:35.858 - 00:18:36.431
q002p_2_sp2	en at het regende...
q002p_2_sp2_ndl	en als het regende...
TC	00:18:36.856 - 00:18:38.072
q002p_2_sp3	toen loop alles onder.
q002p_2_sp3_ndl	toen liep alles onder.
TC	00:18:38.231 - 00:18:39.396
q002p_2_sp2	dan mos da water van aan de Scherpe Steen.
q002p_2_sp2_ndl	dan moest dat water van aan de Scherpe Steen.
TC	00:18:39.273 - 00:18:41.804
Int_VDR	ggg.
TC	00:18:41.806 - 00:18:42.826
Int_VV	schoon.
TC	00:18:44.136 - 00:18:44.340
Int_VDR	xxx.
TC	00:18:48.020 - 00:18:49.569

Int_VV	van#e Scherpe Steen.
TC	00:18:46.921 - 00:18:48.020
Int_VDR	en den...
TC	00:18:49.744 - 00:18:50.100
q002p_2_sp3	moeveur?
q002p_2_sp3_nd1	waarvoor?
TC	00:18:49.092 - 00:18:49.539
q002p_2_sp2	dan mos da water van aan#e Scherpe Steen zo aflope.
q002p_2_sp2_nd1	dan moest dat water van aan de Scherpe Steen zo aflopen.
TC	00:18:50.022 - 00:18:52.697
q002p_2_sp2	en da gink dan onder d#Molenpoort den Demer in hè.
q002p_2_sp2_nd1	en dat ging dan onder de Molenpoort de Demer in hè.
TC	00:18:52.920 - 00:18:55.384
q002p_2_sp3	ja.
q002p_2_sp3_nd1	ja.
TC	00:18:55.585 - 00:18:55.977
q002p_2_sp2	en daa stond ook e#molen in#e De... in uh in in#e Molenpoort.
q002p_2_sp2_nd1	en daar stond ook een molen in de De... in uh in de Molenpoort.
TC	00:18:56.164 - 00:18:59.934
q002p_2_sp2	da weet ich nog.
q002p_2_sp2_nd1	dat weet ik nog.
TC	00:19:00.249 - 00:19:01.017
q002p_2_sp3	ja de stadsmolen.
q002p_2_sp3_nd1	ja de stadsmolen.
TC	00:19:00.926 - 00:19:02.188
q002p_2_sp2	stadsmolen ja xxx.
q002p_2_sp2_nd1	stadsmolen ja xxx.
TC	00:19:02.450 - 00:19:03.919
q002p_2_sp2	en daa ware vier dn aan t#spele.
q002p_2_sp2_nd1	en daar waren wij dan aan het spelen.
TC	00:19:04.560 - 00:19:06.212
q002p_2_sp2	ich ne zekere Jef Knapen en nog ene
q002p_2_sp2_nd1	ik een zekere Jef Knapen en nog een.
TC	00:19:06.545 - 00:19:09.110
q002p_2_sp2	en ze ware daa zo op en af aan#t lope en Jef Knapen dee leep.
q002p_2_sp2_nd1	en ze waren daar zo op en af aan het lopen en Jef Knapen die

TC	liep. 00:19:09.260 - 00:19:12.446		
q002p_2_sp2	hij liep mich recht den Demer in.		
q002p_2_sp2_nd1	hij liep mij recht de Demer in.		
TC	00:19:12.551 - 00:19:14.048		
q002p_2_sp2	en vie ware maar kinder hè.		
q002p_2_sp2_nd1	en wij waren maar kinderen hè.		
TC	00:19:14.193 - 00:19:15.590		
q002p_2_sp2	wier begoste help te kieke maar z# hadden#m toch nog kunne redde.		
q002p_2_sp2_nd1	wij begonnen help te kieke maar ze hadden hem toch nog kunnen redden.		
TC	00:19:15.895 - 00:19:18.606		
Int_VDR	ggg.		
TC	00:19:18.856 - 00:19:19.221		
q002p_2_sp3	ja.		
q002p_2_sp3_nd1	ja.		
TC	00:19:19.540 - 00:19:20.033		
q002p_2_sp3	zo wr Lena Kuykx.	die h#je gekand hè Len....	
q002p_2_sp3_nd1	zo was Lena Kuykx.	die heb je gekend hè Len...	
TC	00:19:20.118 - 00:19:21.898	00:19:22.945 - 00:19:24.132	
q002p_2_sp2	da#s een vinnige tante ich heb die kinder allegaar gekand.		
q002p_2_sp2_nd1	dat is een vinnige tante ik heb die kinderen allemaal gekend.		
TC	00:19:24.067 - 00:19:26.596		
q002p_2_sp3	daa ware ze aan#t zage vr drie mannen.		
q002p_2_sp3_nd1	daar waren zeeaan het zagen voor drie mannen.		
TC	00:19:26.590 - 00:19:28.562		
q002p_2_sp3	of waren... op uh... negen man	uh biem aan#t zage.	
q002p_2_sp3_nd1	of waren... op uh... negen man.	uh bomen aan het zagen.	
TC	00:19:28.771 - 00:19:30.679	00:19:31.286 - 00:19:32.737	
q002p_2_sp3	en...		
q002p_2_sp3_nd1	en...		
TC	00:19:33.626 - 00:19:34.110		
q002p_2_sp3	ich waar daa vanonder af gelopen hè.		
q002p_2_sp3_nd1	ich was daar vanonder af gelopen hè.		
TC	00:19:34.355 - 00:19:36.254		

q002p_2_sp3 en... vir mijn hand te wasse.
q002p_2_sp3_nd1 en... voor mijn handen te wassen.
TC 00:19:37.549 - 00:19:38.106 00:19:38.256 - 00:19:39.461

q002p_2_sp3 ich had daa geholpen om dan de biem opleggen hè.
q002p_2_sp3_nd1 ik had daar geholpen om dan de bomen opleggen hè.
TC 00:19:40.336 - 00:19:42.728

q002p_2_sp2 ja ja.
q002p_2_sp2_nd1 ja ja.
TC 00:19:41.906 - 00:19:42.490
q002p_2_sp3 en uh...
q002p_2_sp3_nd1 en uh...
TC 00:19:43.220 - 00:19:44.060

q002p_2_sp3 in ene keer zien ich daa iet afgezwomme kome.
q002p_2_sp3_nd1 in een keer zie ik daar iets afgezwommen komen.
TC 00:19:44.306 - 00:19:46.689

q002p_2_sp3 en ich zag de haan gaan. in ene keer.
q002p_2_sp3_nd1 en ik zag de handen gaan. in een keer.
TC 00:19:47.569 - 00:19:49.185 00:19:50.056 - 00:19:51.006

q002p_2_sp3 roop#m nog op hulp.
q002p_2_sp3_nd1 riep hem nog op hulp.
TC 00:19:51.233 - 00:19:52.785

q002p_2_sp3 maa ich wee nie meer ad diejen man nog xxx gewoonded hee in
q002p_2_sp3_nd1 de Minderbroederstaat die xxx.
TC maar ik weet niet meer had die man nog xxx gewoond heeft in
de Minderbroederstaat die xxx.
00:19:53.505 - 00:19:59.412

q002p_2_sp2 ggg.
q002p_2_sp2_nd1 ggg.
TC 00:20:00.524 - 00:20:00.953
q002p_2_sp3 hare gered heet.
q002p_2_sp3_nd1 haar gered heeft.
TC 00:19:59.525 - 00:20:00.356

q002p_2_sp3 die had n#green velouren broek aan en daamee hij den Demer in
ja.
q002p_2_sp3_nd1 die had een groen velouren broek aan en daarmee hij de Demer
in ja.
TC 00:20:01.844 - 00:20:05.833

q002p_2_sp3 xxx wis nie wie diep het waar hè.

q002p_2_sp3_nd1 xxx was wist niet hoe diep het was hè.
TC 00:20:05.846 - 00:20:08.795

q002p_2_sp3 ch#waar maar e#kind.
q002p_2_sp3_nd1 ik was maar een kind.
TC 00:20:08.899 - 00:20:09.903

q002p_2_sp3 en... ich kwam afgezwom dee waar hie aan#e brug afgevalle.
q002p_2_sp3_nd1 en... ik kwam afgezwommen die was hier aan de brug afgevallen.
TC 00:20:10.525 - 00:20:13.520

q002p_2_sp2 maa ja.
q002p_2_sp2_nd1 maar ja.
TC 00:20:13.519 - 00:20:14.085
q002p_2_sp3 ja.
q002p_2_sp3_nd1 ja.
TC 00:20:14.066 - 00:20:14.404

q002p_2_sp3 en doorgevlote.
q002p_2_sp3_nd1 en doorgevloten.
TC 00:20:14.901 - 00:20:16.015

q002p_2_sp3 ja daa stee nou de Boerenbond op.
q002p_2_sp3_nd1 ja daar staat nu de Boerenbond op.
TC 00:20:19.161 - 00:20:21.215

q002p_2_sp2 ja.
q002p_2_sp2_nd1 ja.
TC 00:20:21.849 - 00:20:22.315

q002p_2_sp3 moe... moe z#heur gered ebbe.
q002p_2_sp3_nd1 waar... waar ze haar gered hebben.
TC 00:20:23.807 - 00:20:25.560

q002p_2_sp2 en doen hebbe ze dan derna heb#ze de regels xxx maa da#s toch
q002p_2_sp2_nd1 van zeventig jaar leen eer da ze zijn begin...
TC en toen hebben ze dan erna hebben ze de regels xxx maar dat
 is toch van zeventig jaar geleden eer dat ze zijn begin...
 00:20:27.186 - 00:20:31.851

q002p_2_sp2 zijn beginne te legge in#e stad.
q002p_2_sp2_nd1 zijn beginnen te leggen in de stad.
TC 00:20:31.964 - 00:20:33.425

q002p_2_sp3 nja... laa eens kijke...
q002p_2_sp3_nd1 nja... laat eens kijken...
TC 00:20:33.743 - 00:20:35.597

q002p_2_sp2	ja ja g#moet rond de zeventig jaar zn.
q002p_2_sp2_nd1	ja ja ge moet rond de zeventig jaar zijn.
TC	00:20:35.047 - 00:20:36.889
q002p_2_sp2	ja ja.
q002p_2_sp2_nd1	ja ja.
TC	00:20:38.115 - 00:20:38.772
q002p_2_sp3	zoe da zijn?
q002p_2_sp3_nd1	zou dat zijn?
TC	00:20:36.883 - 00:20:37.613
q002p_2_sp2	zeventig jaar.
q002p_2_sp2_nd1	zeventig jaar.
TC	00:20:39.218 - 00:20:40.094
q002p_2_sp3	ich waar ouder.
q002p_2_sp3_nd1	ik was ouder.
TC	00:20:38.735 - 00:20:40.098
q002p_2_sp3	ah maa ik wor ook ze... achtentachtig.
q002p_2_sp3_nd1	ah maar ik word ook ze... achtentachtig.
TC	00:20:40.605 - 00:20:42.478
q002p_2_sp2	ggg.
q002p_2_sp2_nd1	ggg.
TC	00:20:42.503 - 00:20:42.694
q002p_2_sp2	maa daa#s veel werk aan geweest sier.
q002p_2_sp2_nd1	maar daar is veel werk aan geweest sier.
TC	00:20:42.746 - 00:20:44.646
q002p_2_sp2	ja toen in diejen tijd haan ze nog geen buizen h� da mos
q002p_2_sp2_nd1	allegaar gemets wieren h� dee regels h�.
TC	ja toen in die tijd hadden ze nog geen buizen h� dat moest allegaar gemetst worden h� die regels h�.
TC	00:20:44.646 - 00:20:49.034
q002p_2_sp2	doen hebbe ze daa nog be honderden lijken uitgaald.
q002p_2_sp2_nd1	toen hebben ze daar nog bij honderden lijken uitgehaald.
TC	00:20:50.721 - 00:20:53.113
q002p_2_sp3	toen waar#et mogelijk.
q002p_2_sp3_nd1	toen was het mogelijk.
TC	00:20:53.231 - 00:20:54.144
q002p_2_sp2	patat op#n#appelmarkt en op#e vismarkt.
q002p_2_sp2_nd1	patat op de appelmarkt en op de vismarkt.

TC	00:20:54.152 - 00:20:56.434		
q002p_2_sp2	veel sier.		
q002p_2_sp2_nd1	veel sier.		
TC	00:20:57.118 - 00:20:57.913		
q002p_2_sp3	maa op#een appelmarkt heb ich daa...		
q002p_2_sp3_nd1	maar op de appelmarkt heb ik daar...		
TC	00:20:58.400 - 00:21:00.408		
q002p_2_sp3	e#lijk ezeen.	en da waar ne...	
q002p_2_sp3_nd1	een lijk gezien.	en dat was een...	
TC	00:21:00.645 - 00:21:01.777	00:21:04.406 - 00:21:04.944	
q002p_2_sp3	een madam.		
q002p_2_sp3_nd1	een madam.		
TC	00:21:05.231 - 00:21:06.090		
q002p_2_sp3	en dee haa nog schoo schoo zwart haar.		
q002p_2_sp3_nd1	en die had nog schoon schoon zwart haar.		
TC	00:21:07.339 - 00:21:09.457		
q002p_2_sp3	en dee haa#r#kindje zo in#her linken arm		
q002p_2_sp3_nd1	en die had haar kindje zo in haar linkerarm.		
TC	00:21:10.506 - 00:21:12.542		
Int_VDR	da vertelt mij grootmoeder nog.		
TC	00:21:15.177 - 00:21:16.775		
q002p_2_sp3	ja da waar aan Verlaet.		
q002p_2_sp3_nd1	ja dat was aan Verlaet.		
TC	00:21:16.761 - 00:21:18.577		
q002p_2_sp2	maa a#j teraan kom.	voel#ter#uiteen.	
q002p_2_sp2_nd1	maar als je eraan komt.	viel het uiteen.	
TC	00:21:18.773 - 00:21:19.914	00:21:19.972 - 00:21:20.748	
q002p_2_sp3	nee nee en z#hebbe de... uh kis		
q002p_2_sp3_nd1	nee nee en ze hebben de... uh kist		
TC	00:21:20.748 - 00:21:23.619		
q002p_2_sp3	uitgaald.	ggg.	
q002p_2_sp3_nd1	uitgehaald.	ggg.	
TC	00:21:23.963 - 00:21:24.702	00:21:24.879 - 00:21:25.199	
q002p_2_sp3	en tegen xxx en boven eer...		
q002p_2_sp3_nd1	en tegen xxx en boven haar...		

TC	00:21:25.285 - 00:21:27.421
q002p_2_sp3	lag enen heer me ch#wee nie hoeveel decoraties.
q002p_2_sp3_nd1	lag een heer met ik weet niet hoeveel decoraties.
TC	00:21:27.813 - 00:21:30.497
q002p_2_sp3	allemaal heel klein decoratiekes.
q002p_2_sp3_nd1	allemaal heel klein decoratietjes.
TC	00:21:30.624 - 00:21:32.341
Int_VDR	xxx de verlichting waar ook niks.
TC	00:21:35.383 - 00:21:37.072
q002p_2_sp3	ja.
q002p_2_sp3_nd1	ja.
TC	00:21:33.248 - 00:21:33.631
q002p_2_sp2	de verlichting ja natuurlijk en da waar.
q002p_2_sp2_nd1	de verlichting ja natuurlijk en dat was.
TC	00:21:37.514 - 00:21:39.385
q002p_2_sp2	da waar gas hè.
q002p_2_sp2_nd1	dat was gas hè.
TC	00:21:39.986 - 00:21:41.136
q002p_2_sp3	waar de gas.
q002p_2_sp3_nd1	was de gas.
TC	00:21:39.380 - 00:21:39.991
q002p_2_sp2	in diejen tijd.
q002p_2_sp2_nd1	in die tijd.
TC	00:21:41.224 - 00:21:41.945
q002p_2_sp2	en dan der ware maar vier polisse vr heel d#stad hè.
q002p_2_sp2_nd1	en dan er waren maar vier politiemensen voor heel de stad hè.
TC	00:21:42.104 - 00:21:44.697
q002p_2_sp2	en dan mosse ze...
q002p_2_sp2_nd1	en dan moesten ze...
TC	00:21:44.920 - 00:21:45.755
q002p_2_sp3	oh.
q002p_2_sp3_nd1	oh.
TC	00:21:44.716 - 00:21:45.028
q002p_2_sp2	dan xxx mosse ze 's nachts rondgaan.
q002p_2_sp2_nd1	dan xxx moesten ze 's nachts rondgaan.
TC	00:21:46.155 - 00:21:48.063
q002p_2_sp2	maa langs den draaiputten daa waar ne nachtwaker bij hè.

q002p_2_sp2_ndl TC	maar langs de draaiputten daar was een nachtwaker bij hè. 00:21:48.076 - 00:21:50.760
q002p_2_sp2 q002p_2_sp2_ndl TC	nee nee Jef. nee nee Jef. 00:21:52.501 - 00:21:53.341
q002p_2_sp3 q002p_2_sp3_ndl TC	ja maa nee da waar heel anders. ja maar nee dat was heel anders. 00:21:50.845 - 00:21:52.722
q002p_2_sp2 q002p_2_sp2_ndl TC	ja. ja. 00:21:55.586 - 00:21:55.960
q002p_2_sp3 q002p_2_sp3_ndl TC	Louis de nachtwaker... Louis de nachtwaker... 00:21:54.290 - 00:21:55.662
q002p_2_sp3 q002p_2_sp3_ndl TC	dieje woonde hie in uh. die woonde hier in uh. 00:21:55.973 - 00:21:57.361
q002p_2_sp2 q002p_2_sp2_ndl TC	in#e Minderbroederstraat woont#m toen ja. in de Minderbroederstraat woont hem toen ja. 00:21:57.379 - 00:21:59.469
q002p_2_sp3 q002p_2_sp3_ndl TC	Minderbroederstr... xxx. Minderbroederstr... xxx. 00:21:57.646 - 00:21:58.565 00:21:59.519 - 00:22:00.047
q002p_2_sp1 q002p_2_sp1_ndl TC	hè. hè. 00:21:59.910 - 00:22:00.184
q002p_2_sp3 q002p_2_sp3_ndl TC	die#s nu nie meer meegegaan voo de politie. die is nu niet meer meegegaan voor de politie. 00:22:00.393 - 00:22:02.721
q002p_2_sp2 q002p_2_sp2_ndl TC	jawel. jawel. 00:22:03.147 - 00:22:03.596
q002p_2_sp3 q002p_2_sp3_ndl TC	neen. neen. 00:22:03.474 - 00:22:04.282
q002p_2_sp3 q002p_2_sp3_ndl TC	neen. neen nee. neen. neen nee. 00:22:04.322 - 00:22:04.853 00:22:04.856 - 00:22:05.533

q002p_2_sp3	want...	dieje Louis...
q002p_2_sp3_nd1	want...	die Louis...
TC	00:22:06.242 - 00:22:06.693	00:22:06.860 - 00:22:08.148
q002p_2_sp3	kwam thuis de brief en e#kaarten ophale.	
q002p_2_sp3_nd1	kwam thuis de brieven en de kaarten ophalen.	
TC	00:22:08.319 - 00:22:10.887	
q002p_2_sp3	van pa die pa 's nachts schreef.	veur Ines.
q002p_2_sp3_nd1	van pa die pa 's nachts schreef.	voor Ines.
TC	00:22:11.189 - 00:22:13.139	00:22:13.394 - 00:22:14.245
q002p_2_sp3	en op tijd dan 's avonds opgestoke xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	en op tijd dan 's avonds opgestoken xxx.	
TC	00:22:14.350 - 00:22:18.926	
q002p_2_sp2	want dan de politie h� kwam in#e cafés.	
q002p_2_sp2_nd1	want dan de politie h� kwam in de cafés.	
TC	00:22:19.378 - 00:22:21.415	
q002p_2_sp2	waar hij nu p#caf� gaat.	
q002p_2_sp2_nd1	waar hij nu op café gaat.	
TC	00:22:21.589 - 00:22:22.877	
q002p_2_sp3	xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	xxx.	
TC	00:22:21.589 - 00:22:22.877	
q002p_2_sp2	en toen haa ich onbeslist tijd sier.	
q002p_2_sp2_nd1	en toen had ik onbeslist tijd sier.	
TC	00:22:23.012 - 00:22:24.867	
q002p_2_sp2	och kom.	
q002p_2_sp2_nd1	och kom.	
TC	00:22:25.031 - 00:22:25.947	
q002p_2_sp3	drinkt een.	
q002p_2_sp3_nd1	drinkt een.	
TC	00:22:26.013 - 00:22:26.762	
q002p_2_sp2	kom drink dj#��n?	ja allez binnen.
q002p_2_sp2_nd1	kom drink je één?	ja allez binnen.
TC	00:22:26.766 - 00:22:27.813	00:22:27.922 - 00:22:29.035
q002p_2_sp2	dronk#r ich een.	
q002p_2_sp2_nd1	dronk er ik een.	
TC	00:22:29.530 - 00:22:30.468	
q002p_2_sp3	ggg.	
q002p_2_sp3_nd1	ggg.	

TC	00:22:29.060 - 00:22:29.555	
q002p_2_sp2	beetje gezeten.	
q002p_2_sp2_nd1	beetje gezeten.	
TC	00:22:30.552 - 00:22:31.556	
q002p_2_sp2	om zeven uur hè. d#eerste daa bee.	
q002p_2_sp2_nd1	om zeven uur hè. de eerste daarbij.	
TC	00:22:31.563 - 00:22:33.178	
q002p_2_sp2	xxx.	
q002p_2_sp2_nd1	xxx.	
TC	00:22:33.178 - 00:22:33.978	
q002p_2_sp3	xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	xxx.	
TC	00:22:33.178 - 00:22:33.978	
q002p_2_sp2	en dan zoog#de 's morgens Pepijn Vervoort de kerk openzette.	
q002p_2_sp2_nd1	en dan zag je 's morgens Pepijn Vervoort de kerk openzetten.	
TC	00:22:33.979 - 00:22:36.718	
q002p_2_sp2	zo is ze nog.	
q002p_2_sp2_nd1	zo is ze nog.	
TC	00:22:36.718 - 00:22:37.453	
q002p_2_sp2	nou steet zie#r dr met dr pèreke zo vroeg.	
q002p_2_sp2_nd1	nu staat ze er daar met haar pèreke zo vroeg.	
TC	00:22:37.464 - 00:22:39.486	
q002p_2_sp3	ggg.	
q002p_2_sp3_nd1	ggg.	
TC	00:22:38.733 - 00:22:39.344	
q002p_2_sp2	ch#zijn#t wel dankbaar e#zo hè.	
q002p_2_sp2_nd1	ik zijn het wel dankbaar en zo hè.	
TC	00:22:39.494 - 00:22:40.818	
Int_VDR	ggg.	
TC	00:22:40.927 - 00:22:42.797	
q002p_2_sp2	ggg.	
q002p_2_sp2_nd1	ggg.	
TC	00:22:40.952 - 00:22:41.672	
Int_VDR	ggg.	zo waar et. ggg.
TC	00:22:43.077 - 00:22:43.928	00:22:43.961 - 00:22:46.405

q002p_2_sp2	en dan in een paterskerk t#was vroeger dan.	
q002p_2_sp2_nd1	en in een paterskerk het was vroeger dan.	
TC	00:22:46.587 - 00:22:48.668	
q002p_2_sp2	ware schaapkes gestoln.	xxx ja ze zijn gelope.
q002p_2_sp2_nd1	waren schaapjes gestolen.	xxx ja ze zijn gelopen.
TC	00:22:49.090 - 00:22:50.523	00:22:50.995 - 00:22:52.756
q002p_2_sp2	ggg.	
q002p_2_sp2_nd1	ggg.	
TC	00:22:52.770 - 00:22:53.178	
q002p_2_sp2	een volle... jawel schaapke ee#ter ook ingestaan.	
q002p_2_sp2_nd1	een volle... jawel schaapjes hebben er ook ingestaan.	
TC	00:22:53.179 - 00:22:56.171	
Int_VDR	de schaapkes weet#ch niet.	
TC	00:22:53.181 - 00:22:54.540	
q002p_2_sp2	ich ben daa geboren op straat hè.	
q002p_2_sp2_nd1	ik ben daar geboren op straat hè.	
TC	00:22:56.393 - 00:22:57.853	
q002p_2_sp2	ja maa ei.	
q002p_2_sp2_nd1	ja maar ei.	
TC	00:22:57.853 - 00:22:58.566	
q002p_2_sp3	daadrom da weet#ch.	
q002p_2_sp3_nd1	daadrom dat weet ik.	
TC	00:22:58.560 - 00:22:59.761	
q002p_2_sp2	en die heet#r allegaar ingestaan.	
q002p_2_sp2_nd1	en die heeft er allegaar ingestaan.	
TC	00:22:59.928 - 00:23:01.245	
q002p_2_sp2	en heet daa.	
q002p_2_sp2_nd1	en heeft daar.	
TC	00:23:01.561 - 00:23:02.463	
q002p_2_sp3	ene.	
q002p_2_sp3_nd1	een.	
TC	00:23:02.718 - 00:23:03.329	
q002p_2_sp2	een kegelsbaan gewees.	daa gaan ze#in diejn tijd.
q002p_2_sp2_nd1	een kegelbaan geweest.	daar gaan ze in die tijd.
TC	00:23:02.898 - 00:23:04.493	00:23:04.769 - 00:23:05.962
q002p_2_sp2	Jefke van#e gas da ze zegge Jefke Gelissen.	
q002p_2_sp2_nd1	Jefke van de gas dat ze zeggen Jefke Gelissen.	
TC	00:23:05.998 - 00:23:08.375	

q002p_2_sp3	ja...	
q002p_2_sp3_nd1	ja...	
TC	00:23:07.975 - 00:23:08.517	
q002p_2_sp2	dee haa daa n#kegelsbaan ghad op café.	
q002p_2_sp2_nd1	die had daar een kegelbaan gehad op café.	
TC	00:23:08.588 - 00:23:10.618	
q002p_2_sp2	en die kegelsbaan xxx.	de xxx.
q002p_2_sp2_nd1	en die kegelbaan xxx.	xxx.
TC	00:23:11.153 - 00:23:13.677	00:23:13.885 - 00:23:15.049
q002p_2_sp2	daa waar die kegelsbaan.	
q002p_2_sp2_nd1	daar was die kegelbaan.	
TC	00:23:15.348 - 00:23:16.352	
q002p_2_sp2	en dan waar daa n#danszaal achter.	
q002p_2_sp2_nd1	en dan was daar een danszaal achter.	
TC	00:23:16.505 - 00:23:18.142	
q002p_2_sp2	daa woonde Wagemans.	da weet dje wel hè Je...
q002p_2_sp2_nd1	daar woonde Wagemans.	dat weet je wel hè Jef.
TC	00:23:19.069 - 00:23:20.386	00:23:21.139 - 00:23:21.903
q002p_2_sp2	xxx Wagemans da was et hè.	
q002p_2_sp2_nd1	xxx Wagemans dat was het hè.	
TC	00:23:22.686 - 00:23:25.101	
q002p_2_sp3	en xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	en xxx.	
TC	00:23:21.900 - 00:23:22.613	
q002p_2_sp3	ja.	ja ja.
q002p_2_sp3_nd1	ja.	ja ja.
TC	00:23:24.221 - 00:23:24.570	00:23:25.792 - 00:23:26.847
q002p_2_sp3	en doen is ja da#s juist Wagemans dien#is dan getrouwd met dieje...	
q002p_2_sp3_nd1	en toen is ja dat is juist Wagemans die is dan getrouwd met die...	
TC	00:23:27.308 - 00:23:31.317	
q002p_2_sp2	me dieje muzikant hè.	
q002p_2_sp2_nd1	met die muzikant hè.	
TC	00:23:31.316 - 00:23:32.383	
q002p_2_sp3	muzikant van#t zesde.	
q002p_2_sp3_nd1	muzikant van het zesde.	
TC	00:23:32.024 - 00:23:33.672	

q002p_2_sp2	xxx.	ja.
q002p_2_sp2_nd1	xxx.	ja.
TC	00:23:32.383 - 00:23:33.559	00:23:33.559 - 00:23:33.983
q002p_2_sp3	van t#zesde.	
q002p_2_sp3_nd1	van het zesde.	
TC	00:23:35.009 - 00:23:35.910	
Int_VDR	waar da familie van die grote Wagemans die dan violionist...	
TC	00:23:36.818 - 00:23:39.979	
q002p_2_sp2	ja da waar daa jawel da waar da waar ne zoon dieje.	
q002p_2_sp2_nd1	ja dat was daar jawel dat was dat was een zoon die.	
TC	00:23:40.428 - 00:23:43.218	
q002p_2_sp3	da waar ne zoon?	da waar ne zoon da?
q002p_2_sp3_nd1	dat was een zoon?	dat was een zoon dat?
TC	00:23:41.275 - 00:23:42.440	00:23:43.252 - 00:23:44.240
q002p_2_sp2	da waar ne zoon.	Mario.
q002p_2_sp2_nd1	dat was een zoon.	Mario.
TC	00:23:43.312 - 00:23:44.059	00:23:44.152 - 00:23:44.858
q002p_2_sp2	da waar ne zoon.	
q002p_2_sp2_nd1	dat was een zoon.	
TC	00:23:45.528 - 00:23:46.287	
q002p_2_sp3	Mario.	
q002p_2_sp3_nd1	Mario.	
TC	00:23:44.805 - 00:23:45.370	
q002p_2_sp3	da waar ne zoon.	
q002p_2_sp3_nd1	dat was een zoon.	
TC	00:23:46.295 - 00:23:47.266	
q002p_2_sp2	xxx dieje zene eerste prijs gaald heeft hè.	
q002p_2_sp2_nd1	xxx die zijn eerste prijs gehaald heeft he.	
TC	00:23:47.292 - 00:23:49.746	
q002p_2_sp2	hij was er niet in veertien dage niet.	
q002p_2_sp2_nd1	hij was er niet in veertien dagen niet.	
TC	00:23:50.055 - 00:23:51.556	
q002p_2_sp2	Frankrijk ergens.	
q002p_2_sp2_nd1	Frankrijk ergens.	
TC	00:23:53.099 - 00:23:53.858	

q002p_2_sp3	een and.. een euh Frankrijk.
q002p_2_sp3_nd1	een and... een euh Frankrijk.
TC	00:23:51.599 - 00:23:53.135
q002p_2_sp3	en doen is hee in hotelle egaan.
q002p_2_sp3_nd1	en toen is hij in hotel gegaan.
TC	00:23:54.272 - 00:23:55.823
q002p_2_sp2	haan z#m e#feestje gegeven en zij haalde mich in.
q002p_2_sp2_nd1	hadden ze hem een feestje gegeven en zij haalde me in.
TC	00:23:55.543 - 00:23:58.066
q002p_2_sp2	zij werd bald van mich xxx.
q002p_2_sp2_nd1	zij werd bald van mich xxx.
TC	00:23:58.253 - 00:24:00.337
q002p_2_sp2	toen waar#ch den eersten keer zelf geweest.
q002p_2_sp2_nd1	toen was ik de eerste keer zelf geweest.
TC	00:24:00.531 - 00:24:02.014
q002p_2_sp2	maar eur kind waar toen van zes zeven jaar.
q002p_2_sp2_nd1	maar haar kind was toen van zes zeven jaar.
TC	00:24:02.031 - 00:24:04.194
Int_VDR	ha ha ha ha.
TC	00:24:02.693 - 00:24:03.470
q002p_2_sp2	ja misschien van twee drie drupkes gedronke da weet#ch nie
	meer hè.
q002p_2_sp2_nd1	ja misschien van twee drie drupjes gedronken dat weet ik niet
	meer hè.
TC	00:24:04.194 - 00:24:07.212
q002p_2_sp2	want z#haan mich toch moete thuisdrage.
q002p_2_sp2_nd1	want ze hadden mij toch moeten thuisdragen.
TC	00:24:07.212 - 00:24:08.801
Int_VDR	ggg.
TC	00:24:08.800 - 00:24:11.732
q002p_2_sp3	ja diejen tijd.
q002p_2_sp3_nd1	ja die tijd.
TC	00:24:11.802 - 00:24:13.108
q002p_2_sp2	ja.
q002p_2_sp2_nd1	ja.
TC	00:24:13.179 - 00:24:13.726

q002p_2_sp2	ggg en dan ware der veel dage xxx maar...
q002p_2_sp2_nd1	ggg en dan waren er veel dagen xxx maar...
TC	00:24:13.964 - 00:24:16.506
q002p_2_sp2	da waar ja#n diejen tijd meneer Kriekes.
q002p_2_sp2_nd1	dat was ja in die tijd meneer Kriekes.
TC	00:24:16.761 - 00:24:18.615
q002p_2_sp3	xxx.
q002p_2_sp3_nd1	xxx.
TC	00:24:18.624 - 00:24:19.153
q002p_2_sp2	en dee haa dan n#dochter da heur dochter waar ich wegliep ich
q002p_2_sp2_nd1	haa n#dochter waar xxx Fien.
TC	00:24:19.206 - 00:24:23.796
Int_VDR	ggg.
TC	00:24:22.313 - 00:24:23.549
q002p_2_sp2	dan en dan om.
q002p_2_sp2_nd1	dan en dan om.
TC	00:24:24.078 - 00:24:26.126
q002p_2_sp3	blijn vrouw hè?
q002p_2_sp3_nd1	blije vrouw hè?
TC	00:24:25.356 - 00:24:26.126
q002p_2_sp2	wablief?
q002p_2_sp2_nd1	wablief?
TC	00:24:26.126 - 00:24:26.497
q002p_2_sp3	da waar een blijn vrouw.
q002p_2_sp3_nd1	dat was een blijn vrouw.
TC	00:24:26.444 - 00:24:27.521
q002p_2_sp2	da waar een blijn vrouw xxx.
q002p_2_sp2_nd1	dat was een blije vrouw xxx.
TC	00:24:27.494 - 00:24:29.146
q002p_2_sp3	ja die goenke de kinder den kost hè.
q002p_2_sp3_nd1	ja die gingen de kinderen de kost hè.
TC	00:24:28.720 - 00:24:30.874
q002p_2_sp2	en kos zij nturlich koke hè?
q002p_2_sp2_nd1	en kon zij natuurlijk koken hè?
TC	00:24:30.750 - 00:24:32.534

q002p_2_sp2	a#je daa iet a#je daa iet hale goeng. is#t n#goei?	
q002p_2_sp2_nd1	als je daar iets als je daar iets halen ging. is het een goede?	
TC	00:24:32.860 - 00:24:35.579	
q002p_2_sp2	ja zeker maa ich denk niet ich weet et al wacht ich nog een weel dee doug neet hè.	
q002p_2_sp2_nd1	ja zeker maar ik denk niet ik weet het al wacht ik nog een wijl die deugt niet hè.	
TC	00:24:35.755 - 00:24:39.216	
q002p_2_sp2	het is juist.	
q002p_2_sp2_nd1	het is juist.	
TC	00:24:39.392 - 00:24:40.098	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:24:38.831 - 00:24:39.231	
q002p_2_sp2	en dan Fien van d#Berg wa roepte.	
q002p_2_sp2_nd1	en aan Fien van de Berg wat roepte.	
TC	00:24:40.734 - 00:24:42.482	
q002p_2_sp2	Fien...	Fien... waa zee je dan?
q002p_2_sp2_nd1	Fien...	Fien... waar ben je dan?
TC	00:24:42.491 - 00:24:43.303	00:24:43.656 - 00:24:45.386
q002p_2_sp2	wa zie#j dan Fien hoor hoor hoor.	
q002p_2_sp2_nd1	wat zie je dan Fien hoor hoor hoor.	
TC	00:24:45.739 - 00:24:48.582	
q002p_2_sp1	ggg.	
q002p_2_sp1_nd1	ggg.	
TC	00:24:47.036 - 00:24:48.686	
q002p_2_sp2	ook haa ze ni meer te vertelle. ggg. en dan mos ich lache sier.	
q002p_2_sp2_nd1	ook had ze niets meer te vertellen. ggg. en dan moest ik lachen sier.	
TC	00:24:48.938 - 00:24:52.963	
Int_VDR	erop.	
TC	00:24:53.739 - 00:24:54.339	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:24:52.980 - 00:24:53.581	
q002p_2_sp2	k#herinner me nie n#moe#jn#et zegge.	

q002p_2_sp2_nd1 ik herinner me niet nu moet je het zeggen.
TC 00:24:54.886 - 00:24:56.158

q002p_2_sp2 want da waar van de vergifsgierter.
q002p_2_sp2_nd1 want dat was van de vergifsgierter.
TC 00:24:56.458 - 00:24:58.223

q002p_2_sp2 die woo... de vergifsgierter die woonde op t#Fries uh in#e
Kapucij.
q002p_2_sp2_nd1 die woonde... de vergifsgierter die woonde op het Fries uh in
de Kapucijn.
TC 00:24:58.567 - 00:25:01.533

q002p_2_sp3 ja da geloof#k wel.
q002p_2_sp3_nd1 ja dat geloof ik wel.
TC 00:25:01.515 - 00:25:02.945

q002p_2_sp2 ja naas os woonde de poepeschijters.
q002p_2_sp2_nd1 ja naast ons woonden de poepeschijters.
TC 00:25:02.795 - 00:25:04.683

Int_VDR ggg.
TC 00:25:05.107 - 00:25:05.868
q002p_2_sp3 ja.
q002p_2_sp3_nd1 ja.
TC 00:25:04.507 - 00:25:04.895

Int_VV xxx.
TC 00:25:05.107 - 00:25:05.868
q002p_2_sp3 ja.
q002p_2_sp3_nd1 ja.
TC 00:25:06.166 - 00:25:06.453

q002p_2_sp1 ja.
q002p_2_sp1_nd1 ja.
TC 00:25:06.466 - 00:25:06.694
q002p_2_sp2 ggg.
q002p_2_sp2_nd1 ggg.
TC 00:25:07.057 - 00:25:07.516

q002p_2_sp2 en dan haa#j cement petit.
q002p_2_sp2_nd1 en dan had je cement petit.
TC 00:25:07.516 - 00:25:08.779
q002p_2_sp3 ja.
q002p_2_sp3_nd1 ja.
TC 00:25:09.114 - 00:25:09.803

q002p_2_sp2 dier haa dieje naam gekrege omda da xxx Hendrik zen huis

q002p_2_sp2_nd1 geplaatst op#e cement hè.
 die had die naam gekregen omdat dat xxx Hendrik zijn huis
 geplaatst op de cement hè.
 TC 00:25:09.824 - 00:25:14.079

Int_VDR ha ha ha ha ha.
 TC 00:25:15.491 - 00:25:16.532
 q002p_2_sp2 da waar cement petit.
 q002p_2_sp2_nd1 dat was cement petit.
 TC 00:25:14.246 - 00:25:15.500

q002p_2_sp3 ja maa#n diejen tijd goven ze ook gewoon ne naam.
 q002p_2_sp3_nd1 ja maar in die tijd gaven ze ook gewoon een naam.
 TC 00:25:16.611 - 00:25:18.642

q002p_2_sp2 ja.
 q002p_2_sp2_nd1 ja.
 TC 00:25:18.526 - 00:25:19.091
 q002p_2_sp3 da waar da waar zo.
 q002p_2_sp3_nd1 dat was dat was zo.
 TC 00:25:19.885 - 00:25:21.562

q002p_2_sp2 n#dan bij de heilige bakker.
 q002p_2_sp2_nd1 en dan bij de heilige bakker.
 TC 00:25:21.535 - 00:25:23.000
 q002p_2_sp3 da waar daa op#en hoek.
 q002p_2_sp3_nd1 dat was daar op de hoek.
 TC 00:25:23.291 - 00:25:24.491

q002p_2_sp2 bij xxx hè?
 q002p_2_sp2_nd1 bij xxx hè?
 TC 00:25:25.603 - 00:25:26.945
 q002p_2_sp3 ggg.
 q002p_2_sp3_nd1 ggg.
 TC 00:25:25.126 - 00:25:25.621

q002p_2_sp2 waar de heilige bakker.
 q002p_2_sp2_nd1 was de heilige bakker.
 TC 00:25:27.694 - 00:25:28.648
 q002p_2_sp3 ja.
 q002p_2_sp3_nd1 ja.
 TC 00:25:27.121 - 00:25:27.703

q002p_2_sp3 ja daa...
 q002p_2_sp3_nd1 ja daar...
 TC 00:25:29.318 - 00:25:30.219

q002p_2_sp2 daa kon je alles in#t klein krijge xxx.
 q002p_2_sp2_nd1 daar kon je alles in het klein krijgen xxx.

TC	00:25:30.235 - 00:25:32.742		
Int_VDR	ggg.		
TC	00:25:34.057 - 00:25:35.928		
q002p_2_sp2	xxx.		
q002p_2_sp2_nd1	xxx.		
TC	00:25:32.812 - 00:25:33.960		
Int_VDR	e#recept krijg ich gauw.		
TC	00:25:35.928 - 00:25:37.840		
q002p_2_sp2	een xxx was niet te betale ja.		
q002p_2_sp2_nd1	een xxx was niet te betalen ja.		
TC	00:25:34.057 - 00:25:35.928		
q002p_2_sp3	ja ja maa xxx...		
q002p_2_sp3_nd1	ja ja maar xxx...		
TC	00:25:35.928 - 00:25:37.958		
Int_VDR	e#weet da weet alleman niet wa da is.		
TC	00:25:37.840 - 00:25:39.485		
q002p_2_sp3	xxx.	maa die.	
q002p_2_sp3_nd1	xxx.	maar die.	
TC	00:25:39.414 - 00:25:40.137	00:25:40.137 - 00:25:40.861	
Int_VDR	houtschool.		
TC	00:25:41.761 - 00:25:42.626		
q002p_2_sp2	houtschool. houtschool.		
q002p_2_sp2_nd1	houtschool. houtschool.		
TC	00:25:40.905 - 00:25:41.982		
Int_VV	ah ja.		
TC	00:25:42.661 - 00:25:43.216		
q002p_2_sp2	houtschool maa#n Hasselt zegn ze krieke hè.		
q002p_2_sp2_nd1	houtschool maar in Hasselt zeggen ze krieke hè.		
TC	00:25:42.685 - 00:25:44.683		
q002p_2_sp2	dieje maakde goed brood ja.		
q002p_2_sp2_nd1	die maakte goed brood ja.		
TC	00:25:46.086 - 00:25:47.316		
q002p_2_sp3	maa dieje maakde goed brood.		
q002p_2_sp3_nd1	maar die maakte goed brood.		
TC	00:25:44.699 - 00:25:46.066		
q002p_2_sp3	maa.	da kosde zestig.	
q002p_2_sp3_nd1	maar.	dat kostte zestig.	

TC	00:25:47.312 - 00:25:47.634	00:25:47.693 - 00:25:49.040
q002p_2_sp3	daa ware toch ook daag dat t#vijfenzestig cent kosde.	
q002p_2_sp3_nd1	daar waren toch ook dagen dat het vijfenzestig cent kostte.	
TC	00:25:49.048 - 00:25:52.135	
Int_VDR	wee kwam da?	
TC	00:25:52.331 - 00:25:53.169	
q002p_2_sp3	ja...	
q002p_2_sp3_nd1	ja...	
TC	00:25:53.918 - 00:25:54.474	
q002p_2_sp2	maa ja in diejen tijd haa#dje gee brood voor vijfenzestig cent.	
q002p_2_sp2_nd1	maar ja in die tijd had je geen brood voor vijfenzestig cent.	
TC	00:25:54.465 - 00:25:57.459	
q002p_2_sp3	ik zal#n.	nee.
q002p_2_sp3_nd1	ik zal een.	nee.
TC	00:25:54.478 - 00:25:55.348	00:25:57.436 - 00:25:57.874
Int_VDR	zo veel kosde da nee.	
TC	00:25:57.538 - 00:25:58.823	
q002p_2_sp2	nee.	
q002p_2_sp2_nd1	nee.	
TC	00:25:57.882 - 00:25:58.509	
q002p_2_sp3	wil je dan we wil je dan wedden tegen mich Thieu?	
q002p_2_sp3_nd1	wil je dan we wil je dan wedden tegen mij Thieu?	
TC	00:25:58.509 - 00:26:01.392	
q002p_2_sp2	maa nee.	da moste grote briejer zijn.
q002p_2_sp2_nd1	maar nee.	dat moesten grote broden zijn.
TC	00:25:58.767 - 00:25:59.778	00:26:01.505 - 00:26:02.954
q002p_2_sp3	uh nee die waren daaveur niet groter da waar uh waren briejer van twee kilo.	
q002p_2_sp3_nd1	uh nee die waren daarvoor niet groter dat was uh waren broden van twee kilo.	
TC	00:26:02.511 - 00:26:06.866	
q002p_2_sp2	oh waar da zo?	
q002p_2_sp2_nd1	oh was dat zo?	
TC	00:26:06.894 - 00:26:07.521	
q002p_2_sp3	wee heet de dinge nu?	
q002p_2_sp3_nd1	hoe heet de dinges nu?	
TC	00:26:07.250 - 00:26:08.308	

q002p_2_sp2	drieëntwintig zuh n#half kosde e#brood va twee kilo.	
q002p_2_sp2_nd1	drieëntwintig zuh en half kostte een brood van twee kilo.	
TC	00:26:08.030 - 00:26:10.333	
q002p_2_sp2	bakkersbrood.	
q002p_2_sp2_nd1	bakkersbrood.	
TC	00:26:11.473 - 00:26:12.053	
q002p_2_sp3	da waar e#bakkersbrood.	
q002p_2_sp3_nd1	dat was een bakkersbrood.	
TC	00:26:10.270 - 00:26:11.485	
Int_VDR	steeg et toen?	
TC	00:26:12.101 - 00:26:13.107	
q002p_2_sp3	ah.	
q002p_2_sp3_nd1	ah.	
TC	00:26:12.022 - 00:26:12.562	
q002p_2_sp3	maa da waar da waar brood.	
q002p_2_sp3_nd1	maar dat was dat was brood.	
TC	00:26:12.974 - 00:26:14.972	
q002p_2_sp3	da wordt gemaakt me nen xxxhouder.	
q002p_2_sp3_nd1	dat wordt gemaakt met een xxxhouder.	
TC	00:26:15.539 - 00:26:18.101	
q002p_2_sp3	die woo die woo da nie gelieven.	
q002p_2_sp3_nd1	die wilde die wilde dat niet geloven.	
TC	00:26:18.943 - 00:26:20.722	
q002p_2_sp3	van zestig.	van zestig en vijfenzestig cent.
q002p_2_sp3_nd1	van zestig.	van zestig en vijfenzestig cent.
TC	00:26:21.094 - 00:26:21.963	00:26:22.061 - 00:26:23.941
q002p_2_sp3	en doen is dinge dee woonde me ne rooie kloenk.	
q002p_2_sp3_nd1	en doen is dinges die woonde met een rode klomp.	
TC	00:26:24.231 - 00:26:26.887	
q002p_2_sp3	in#e Trichterstraat.	uhm xxx trouwe?
q002p_2_sp3_nd1	in de Maastrichterstraat.	uhm xxx trouwen?
TC	00:26:27.808 - 00:26:28.811	00:26:28.967 - 00:26:30.390
q002p_2_sp2	ja.	
q002p_2_sp2_nd1	ja.	
TC	00:26:30.410 - 00:26:30.880	
q002p_2_sp3	diejen in dinge.	
q002p_2_sp3_nd1	die in dinges.	
TC	00:26:30.988 - 00:26:32.539	

q002p_2_sp3 in uh wee hoot dat nou weer? de goldbloemboerder.
q002p_2_sp3_nd1 in uh wee heette dat nu weer? de goldbloemboerder.
TC 00:26:33.308 - 00:26:36.371

q002p_2_sp2 juist.
q002p_2_sp2_nd1 juist.
TC 00:26:36.406 - 00:26:36.970
q002p_2_sp3 en die goenke xxx.
q002p_2_sp3_nd1 en die goenke xxx.
TC 00:26:38.224 - 00:26:39.352

q002p_2_sp3 ik zek meneer Verstralen. rappelleer uch nog.
q002p_2_sp3_nd1 ik zeg meneer Verstralen. rappelleer u nog.
TC 00:26:39.862 - 00:26:41.225 00:26:42.839 - 00:26:44.030

q002p_2_sp3 da brood da ich kwam hale hie.
q002p_2_sp3_nd1 dat brood dat ik kwam halen hier.
TC 00:26:44.202 - 00:26:46.223

q002p_2_sp3 wa da kosde maa Jefke zeker en vast weet ich da nog.
q002p_2_sp3_nd1 wat dat kostte maar Jefke zeker en vast weet ik dat nog.
TC 00:26:48.373 - 00:26:51.976

q002p_2_sp3 da kosde zestig xxx da waar navevant dat de bloem opsloeg dan
ko et vijfenzestig cent.
q002p_2_sp3_nd1 dat kostte zestig de xxx dat was navenant dat de bloem
opsloeg dan kostte het vijfenzestig cent.
TC 00:26:52.478 - 00:26:57.531

q002p_2_sp3 en da waar allemaal da ze stolen.
q002p_2_sp3_nd1 en dat was allemaal dat ze stalen.
TC 00:26:57.547 - 00:27:00.038

q002p_2_sp2 en de mense.
q002p_2_sp2_nd1 en de mensen.
TC 00:27:00.085 - 00:27:00.751
q002p_2_sp3 van de mense die kwame bakke.
q002p_2_sp3_nd1 van de mensen die kwamen bakken.
TC 00:27:00.747 - 00:27:02.440

q002p_2_sp2 d#mense verdiende verdiende maar ne frang en e#kwart.
q002p_2_sp2_nd1 de mensen verdienden verdienden maar een frank en een kwart.
TC 00:27:00.767 - 00:27:03.442

q002p_2_sp3 ja maa van de mense die kwame bakke daa stole z.
q002p_2_sp3_nd1 ja maar van de mensen die kwamen bakken daar stalen ze.

TC	00:27:03.603 - 00:27:06.196	
Int_VDR	ocharme zie wil xxx.	
TC	00:27:07.246 - 00:27:08.946	
q002p_2_sp2	daa stole ze dan van.	
q002p_2_sp2_nd1	daar stalen ze dan van.	
TC	00:27:06.168 - 00:27:07.242	
q002p_2_sp3	en ene roof?	
q002p_2_sp3_nd1	en een roof?	
TC	00:27:09.467 - 00:27:10.572	
q002p_2_sp3	enen dikke knoo want ich heb da gezeen bij#ne kameraad van m.	
q002p_2_sp3_nd1	een dikke knoo want ik heb dat gezien bij een kameraad van me.	
TC	00:27:10.583 - 00:27:13.980	
q002p_2_sp2	allegaar.	ba ja.
q002p_2_sp2_nd1	allegaar.	ja ja.
TC	00:27:11.621 - 00:27:12.138	00:27:13.989 - 00:27:14.585
Int_VDR	hoe heet dje dan een dikke...?	
TC	00:27:14.859 - 00:27:16.175	
Int_VV	knoof.	
TC	00:27:16.246 - 00:27:16.591	
q002p_2_sp2	sloege ze trond.	
q002p_2_sp2_nd1	sloegen ze errond.	
TC	00:27:18.541 - 00:27:19.849	
q002p_2_sp3	ene dikke knoof.	
q002p_2_sp3_nd1	een dikke knoof.	
TC	00:27:16.857 - 00:27:18.126	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:27:20.096 - 00:27:20.417	
Int_VV	ware der ook broodjes n diejen tijd?	
TC	00:27:20.781 - 00:27:22.176	
Int_VV	klein broodjes.	
TC	00:27:23.045 - 00:27:23.935	
q002p_2_sp2	wablief?	
q002p_2_sp2_nd1	wablief?	
TC	00:27:22.458 - 00:27:22.936	
q002p_2_sp2	maa ja.	
q002p_2_sp2_nd1	maar ja.	

TC	00:27:24.800 - 00:27:25.647	
q002p_2_sp3	ja van een halve frang.	
q002p_2_sp3_nd1	ja van een halve frank.	
TC	00:27:24.255 - 00:27:25.869	
q002p_2_sp2	in tweeëntwintig zo n#half en e#kwartje.	
q002p_2_sp2_nd1	in tweeëntwintig zo een half en een kwartje.	
TC	00:27:25.876 - 00:27:27.804	
q002p_2_sp2	kwartje ha#je één van#e kilo.	
q002p_2_sp2_nd1	kwartje had je één van een kilo.	
TC	00:27:28.484 - 00:27:29.894	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:27:27.718 - 00:27:28.079	
q002p_2_sp3	ja.	da weet ich nog niet zoveel geld.
q002p_2_sp3_nd1	ja.	dat weet ik nog niet zoveel geld.
TC	00:27:30.059 - 00:27:30.427	00:27:32.178 - 00:27:33.742
Int_VDR	wa kosde n#kostuum gemaak nie veel hè?	
TC	00:27:33.734 - 00:27:36.139	
q002p_2_sp2	da waar toch navenant hè.	
q002p_2_sp2_nd1	dat was navenant hè.	
TC	00:27:38.035 - 00:27:39.562	
q002p_2_sp3	ja da dependeerde.	
q002p_2_sp3_nd1	ja dat dependeerde.	
TC	00:27:36.472 - 00:27:38.007	
q002p_2_sp3	doen waar dependeerde.	
q002p_2_sp3_nd1	toen was dependeerde.	
TC	00:27:39.558 - 00:27:40.867	
q002p_2_sp1	vijfendertig frang zei ons ma gemaakt en alles.	
q002p_2_sp1_nd1	vijfendertig frank zei ons ma gemaakt en alles.	
TC	00:27:41.669 - 00:27:44.043	
q002p_2_sp2	da kosde et nie.	da kosde et nie.
q002p_2_sp2_nd1	dat kostte het niet.	dat kostte het niet.
TC	00:27:44.478 - 00:27:45.731	00:27:46.232 - 00:27:47.235
q002p_2_sp2	t#is nie waar.	
q002p_2_sp2_nd1	het is niet waar.	
TC	00:27:47.546 - 00:27:48.148	
q002p_2_sp3	jawel.	
q002p_2_sp3_nd1	jawel.	
TC	00:27:46.992 - 00:27:47.619	

q002p_2_sp2	zeg da kosde et nie.	
q002p_2_sp2_nd1	zeg dat kostte het niet.	
TC	00:27:48.148 - 00:27:49.197	
q002p_2_sp2	hoe zoude de mense da kan nie zeg maar vijfendertig frang.	
q002p_2_sp2_nd1	hoe zouden de mensen dat kan niet zeg maar vijfendertig frank.	
TC	00:27:49.197 - 00:27:51.509	
q002p_2_sp2	wij verdiende maar ne frang en e#kwart hè.	
q002p_2_sp2_nd1	wij verdienden maar een frank en een kwart hè.	
TC	00:27:51.730 - 00:27:53.271	
q002p_2_sp3	ja maa da wou niks zegge.	da ware er mensen/
q002p_2_sp3_nd1	ja maar dat wou niks zeggen.	dat waren er mensen.
TC	00:27:53.154 - 00:27:54.548	00:27:54.564 - 00:27:55.536
Int_VDR	a#je elfhonderd frang verdiende zei ze...	
TC	00:27:55.383 - 00:27:57.608	
Int_VDR	en jullie komen uit da kunnen we naa Runkst da kwam en dan	
	gaan ze ben ik ook van.	
TC	00:27:57.722 - 00:28:01.397	
Int_VDR	haa je ne ne revenu hè...	
TC	00:28:01.820 - 00:28:03.234	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:28:01.392 - 00:28:01.831	
Int_VDR	van elfhonderd frang.	
TC	00:28:03.311 - 00:28:04.478	
q002p_2_sp2	ja xxx.	
q002p_2_sp2_nd1	ja xxx.	
TC	00:28:03.367 - 00:28:03.904	
q002p_2_sp3	ja Polleke Cox.	
q002p_2_sp3_nd1	ja Polleke Cox.	
TC	00:28:04.623 - 00:28:05.712	
q002p_2_sp3	dee#s gaan op zen rentjes leven en hee haa een huis late	
	bouwe.	
q002p_2_sp3_nd1	die is gaan op zijn rentjes leven en hij had een huis laten	
	bouwen.	
TC	00:28:06.450 - 00:28:10.179	

q002p_2_sp3	van bij tachtigduizend frang.	
q002p_2_sp3_nd1	van bij tachtigduizend frank.	
TC	00:28:10.774 - 00:28:12.419	
q002p_2_sp3	maa hee heet zich toch moete verdrinke s.	
q002p_2_sp3_nd1	maar hij heeft zich toch moeten verdrinken sè.	
TC	00:28:12.732 - 00:28:14.448	
Int_VDR	dee heet zich vermoord.	
TC	00:28:14.405 - 00:28:15.431	
q002p_2_sp3	gheh.	
q002p_2_sp3_nd1	gheh.	
TC	00:28:15.862 - 00:28:16.191	
Int_VV	hoe waar da vroeger op school?	
TC	00:28:20.944 - 00:28:22.800	
q002p_2_sp3	dus moete w#op drinke.	
q002p_2_sp3_nd1	dus moeten we op drinken	
TC	00:28:16.845 - 00:28:18.232	
Int_VDR	moe zee#dje naa school gewee...?	
TC	00:28:25.629 - 00:28:26.804	
q002p_2_sp3	op school da was goed.	
q002p_2_sp3_nd1	op school dat was goed.	
TC	00:28:23.431 - 00:28:24.975	
q002p_2_sp3	ich ben naa#t school gewees dicht bij de nonnekes.	
q002p_2_sp3_nd1	ik ben naar het school geweest dicht bij de nonnekes.	
TC	00:28:26.773 - 00:28:29.969	
q002p_2_sp3	van t#Hemelrijk.	en.
q002p_2_sp3_nd1	van het Hemelrijk.	en.
TC	00:28:30.087 - 00:28:30.980	00:28:32.363 - 00:28:32.719
Int_VDR	in#e kakschool?	
TC	00:28:32.617 - 00:28:33.604	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:28:33.722 - 00:28:34.263	
Int_VDR	ggg.	
TC	00:28:33.789 - 00:28:35.614	
q002p_2_sp3	xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	xxx.	
TC	00:28:34.819 - 00:28:35.140	
Int_VDR	heh.	
TC	00:28:37.557 - 00:28:37.941	

q002p_2_sp3	ch#waar toen nog maar kind hè.	
q002p_2_sp3_nd1	ik was toen nog maar kind hè.	
TC	00:28:35.583 - 00:28:37.056	
q002p_2_sp3	en daa waren twee schoolkes.	aan t#Hemelrijk.
q002p_2_sp3_nd1	en daar waren twee schooltjes.	aan het Hemelrijk.
TC	00:28:37.953 - 00:28:39.543	00:28:39.900 - 00:28:41.044
q002p_2_sp3	een aan#e linkse kant da waar vir uh weeskinder.	
q002p_2_sp3_nd1	een aan de linkse kant dat was voor uh weeskinderen.	
TC	00:28:41.295 - 00:28:44.201	
q002p_2_sp3	en aan#e rechtse kant waar da da#s vir anderen.	
q002p_2_sp3_nd1	en aan de rechste kan was dat dat is voor anderen.	
TC	00:28:44.674 - 00:28:47.128	
Int_VDR	zatte ze die apart de weeskes?	
TC	00:28:46.723 - 00:28:48.325	
q002p_2_sp3	ja ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja ja.	
TC	00:28:48.047 - 00:28:48.752	
q002p_2_sp3	ja ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja ja.	
TC	00:28:48.807 - 00:28:49.410	
q002p_2_sp2	ja en dan haan ze daa e klein kloosterke en nog een zaal of xxx.	
q002p_2_sp2_nd1	ja en dan hadden ze daar een klein kloostertje en nog een zaal of xxx.	
TC	00:28:50.119 - 00:28:52.853	
q002p_2_sp3	ei ja maa xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	ei ja maar xxx.	
TC	00:28:52.810 - 00:28:54.213	
q002p_2_sp3	en doen ware ze d#Ursulinen aan#t bouwen.	
q002p_2_sp3_nd1	en toen waren ze de Ursulinen aan het bouwen.	
TC	00:28:54.232 - 00:28:56.465	
q002p_2_sp2	ja.	
q002p_2_sp2_nd1	ja.	
TC	00:28:56.437 - 00:28:56.923	
q002p_2_sp3	en doen zei.	
q002p_2_sp3_nd1	en toen zei.	
TC	00:28:57.613 - 00:28:59.117	

q002p_2_sp3	je mag daar zei z.	maar nee lang nie meer.
q002p_2_sp3_nd1	je mag daar zei ze.	maar niet lang niet meer.
TC	00:28:59.540 - 00:29:00.872	00:29:01.663 - 00:29:02.854

q002p_2_sp3	dan woon jij kort bij je school hè.
q002p_2_sp3_nd1	dan woon jij kort bij je school hè.
TC	00:29:02.963 - 00:29:04.898

q002p_2_sp3	moe je zo ver nie meer lope.
q002p_2_sp3_nd1	moet je zo ver niet meer lopen.
TC	00:29:05.137 - 00:29:06.751

q002p_2_sp3	en da waar alle daag etzelfste.
q002p_2_sp3_nd1	en dat waar alle dagen hetzelfde.
TC	00:29:07.503 - 00:29:09.321

q002p_2_sp3	maa wem uh dinge Colette dee waar.
q002p_2_sp3_nd1	maa wie uh dinges Colette die was.
TC	00:29:09.752 - 00:29:12.823

q002p_2_sp3	ene...
q002p_2_sp3_nd1	een...
TC	00:29:13.927 - 00:29:14.938

q002p_2_sp3	ene... wie hoot da straatje dan ook aweer van#e cinema?
q002p_2_sp3_nd1	ene... hoe heette dat straatje ook alweer van de cinema?
TC	00:29:15.549 - 00:29:19.411

q002p_2_sp2	Colette Schrijnwerkersstraat.
q002p_2_sp2_nd1	Colette Schrijnwerkersstraat.
TC	00:29:19.744 - 00:29:21.084
q002p_2_sp3	Schrijnwerkersstraat.
q002p_2_sp3_nd1	Schrijnwerkerstraat.
TC	00:29:21.386 - 00:29:22.953

q002p_2_sp2	Schrijnwerkerstraat hè.
q002p_2_sp2_nd1	Schrijnwerkersstraat hè.
TC	00:29:22.561 - 00:29:23.807
q002p_2_sp3	en...
q002p_2_sp3_nd1	en...
TC	00:29:23.814 - 00:29:24.363

Int_VDR	die#s#r die#s#r.
TC	00:29:25.362 - 00:29:27.062
q002p_2_sp2	gauw es Colette bezoeken.
q002p_2_sp2_nd1	gauw eens Colette bezoeken.
TC	00:29:24.355 - 00:29:25.475

Int_VDR	op#ene kruiwage...	
TC	00:29:27.113 - 00:29:27.873	
q002p_2_sp2	ja en dieje goenk xxx.	
q002p_2_sp2_nd1	ja en die ging xxx.	
TC	00:29:25.478 - 00:29:27.152	
q002p_2_sp2	met ne kruiwage goenk die aan#e kerke staan 's zondags.	
q002p_2_sp2_nd1	met een kruiwagen ging die aan de kerken staan 's zondags.	
TC	00:29:27.661 - 00:29:30.415	
Int_VDR	die chique Colette nou.	
TC	00:29:30.478 - 00:29:31.614	
q002p_2_sp2	ja...	
q002p_2_sp2_nd1	ja...	
TC	00:29:31.650 - 00:29:32.182	
q002p_2_sp3	ja en dieje goenk allen daag...	be twee mannen grote mannen.
q002p_2_sp3_nd1	ja en die ging alle dag...	bij twee mannen grote mannen.
TC	00:29:32.159 - 00:29:34.626	00:29:36.279 - 00:29:38.794
q002p_2_sp3	op zene kruiwage moe ga menen hond vir staan.	
q002p_2_sp3_nd1	op zijn kruiwagen waar gaat mijn hond voor staan.	
TC	00:29:39.048 - 00:29:41.720	
q002p_2_sp3	en dan goenk em zo...	de boer hè.
q002p_2_sp3_nd1	en dan ging hem zo...	de boer hè.
TC	00:29:42.445 - 00:29:43.565	00:29:43.925 - 00:29:44.646
Int_VDR	de boer hè.	
TC	00:29:44.097 - 00:29:44.834	
q002p_2_sp2	och en 's zondags gong der aan#e kerke staan me zen xxx.	
q002p_2_sp2_nd1	och en 's zondags ging hij aan de kerk staan met zijn xxx.	
TC	00:29:44.849 - 00:29:47.317	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:29:47.309 - 00:29:47.693	
q002p_2_sp2	en dee zijn nou zo rijk gewore hè.	
q002p_2_sp2_nd1	en die zijn nu zo rijk geworden hè.	
TC	00:29:47.689 - 00:29:49.295	
q002p_2_sp3	ja en de rooie Reynders.	
q002p_2_sp3_nd1	ja en de rode Reynders.	
TC	00:29:49.825 - 00:29:52.144	

q002p_2_sp3	en uh xxx die dede ezelfste commerce die xxx niks.	
q002p_2_sp3_nd1	en uh xxx die deden dezelfde commerce want die xxx niks.	
TC	00:29:52.817 - 00:29:56.875	
q002p_2_sp3	die blijve thuis en xxx is dat.	da waar.
q002p_2_sp3_nd1	die blijven thuis en xxx is dat.	dat was.
TC	00:29:56.907 - 00:29:59.484	00:29:59.737 - 00:30:00.178
q002p_2_sp2	Djekkie Brolen dus da waar ook ne Pruis waar?	
q002p_2_sp2_nd1	Djekkie Brolen dus dat was ook een Pruis waar?	
TC	00:30:00.169 - 00:30:02.508	
q002p_2_sp2	goed daa zijn n#hoop Pruisse geweest die kwame de stad in die	
q002p_2_sp2_nd1	begos koolcommerce.	
TC	goed daar zijn een hoop Pruisen geweest die kwamen de stad in	
	die begonnen koolcommerce.	
	00:30:02.591 - 00:30:06.193	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:30:06.193 - 00:30:06.528	
q002p_2_sp2	in tegenstelling nou waar rijker tijds hè?	
q002p_2_sp2_nd1	in tegenstelling nu was rijkere tijd hè?	
TC	00:30:06.528 - 00:30:08.618	
Int_VDR	onder de aschoep.	da weet ich nog.
TC	00:30:07.943 - 00:30:09.144	00:30:09.214 - 00:30:10.256
q002p_2_sp2	onder de bisschop.	ja.
q002p_2_sp2_nd1	onder de bisschop.	ja.
TC	00:30:09.500 - 00:30:10.370	00:30:10.370 - 00:30:10.741
Int_VDR	onder eucharistie wa mos ge dan xxx meebreng?	
TC	00:30:10.749 - 00:30:12.903	
q002p_2_sp2	xxx.	
q002p_2_sp2_nd1	xxx.	
TC	00:30:11.137 - 00:30:13.503	
q002p_2_sp3	xxx ja ja ch#weet da ook nog.	
q002p_2_sp3_nd1	xxx ja ja ik weet dat ook nog.	
TC	00:30:12.814 - 00:30:14.333	
q002p_2_sp2	en#alle ja... en alle jare mosse ze grond bijbrengen.	
q002p_2_sp2_nd1	en alle ja... en alle jaren moesten ze grond bijbrengen.	

TC 00:30:14.350 - 00:30:17.316

Int_VDR doen was ich al in school.
TC 00:30:14.359 - 00:30:15.599
q002p_2_sp2 as#se die grond mee opschudde.
q002p_2_sp2_nd1 als je die grond mee opschudde.
TC 00:30:17.475 - 00:30:19.029

Int_VDR da waar allemaal da...
TC 00:30:19.310 - 00:30:21.277
q002p_2_sp2 met de ploeg.
q002p_2_sp2_nd1 met de ploeg.
TC 00:30:19.064 - 00:30:19.788

Int_VDR ha ha ha ha.
TC 00:30:21.299 - 00:30:22.606
q002p_2_sp2 da waar alleml veel geld.
q002p_2_sp2_nd1 dat was allemaal veel geld.
TC 00:30:20.097 - 00:30:21.244

q002p_2_sp3 ja. zie woode alle kome xxx.
q002p_2_sp3_nd1 ja. ze wilden allen komen xxx.
TC 00:30:21.363 - 00:30:21.717 00:30:21.987 - 00:30:24.088

q002p_2_sp2 ja.
q002p_2_sp2_nd1 ja.
TC 00:30:23.549 - 00:30:24.096
q002p_2_sp3 daa brochte ze brokkeljo.
q002p_2_sp3_nd1 daar brachten ze brokkeljo.
TC 00:30:24.679 - 00:30:26.639

Int_VDR xxx.
TC 00:30:27.758 - 00:30:28.464
q002p_2_sp3 vr e#kote toetxxx.
q002p_2_sp3_nd1 voor een kote toe txx.
TC 00:30:26.877 - 00:30:28.554

q002p_2_sp3 en uhm. doen mos dee xxx.
q002p_2_sp3_nd1 en uhm. toen moest die xxx.
TC 00:30:29.082 - 00:30:29.947 00:30:31.068 - 00:30:32.851

q002p_2_sp3 en ha#dan... xxx.
q002p_2_sp3_nd1 en had dan... xxx.
TC 00:30:33.195 - 00:30:34.272 00:30:34.474 - 00:30:35.869

q002p_2_sp2 kosse we gn lope hè.
q002p_2_sp2_nd1 konden we gaan lopen hè.
TC 00:30:35.859 - 00:30:36.972

q002p_2_sp3	kosse ze op hernieuw beginnen.	
q002p_2_sp3_nd1	konden ze op hernieuw beginnen.	
TC	00:30:36.980 - 00:30:38.216	
q002p_2_sp3	ich#eb dat#huis gezeen va Geelen.	
q002p_2_sp3_nd1	ik heb dat huis gezien van Geelen.	
TC	00:30:38.649 - 00:30:40.591	
q002p_2_sp3	uh...	en...
q002p_2_sp3_nd1	uh...	en...
TC	00:30:42.127 - 00:30:43.010	00:30:43.142 - 00:30:43.707
q002p_2_sp3	da stene da huis daa	
q002p_2_sp3_nd1	dat stenen dat huis daar	
TC	00:30:43.883 - 00:30:45.701	
q002p_2_sp3	en wo de ah da dinge daa remise.	
q002p_2_sp3_nd1	en waar de ah dat dinge daar remise.	
TC	00:30:47.405 - 00:30:49.824	
q002p_2_sp3	van... Wagemans.	
q002p_2_sp3_nd1	van... Wagemans.	
TC	00:30:50.238 - 00:30:52.375	
q002p_2_sp3	en daa ware die koolmagazijn zo wa na Geelen woonde dee.	
q002p_2_sp3_nd1	en daar waren die koolmagazijn zo wat na Geelen woonde die.	
TC	00:30:53.566 - 00:30:57.115	
q002p_2_sp3	tegenever...	moe Blanker woonde.
q002p_2_sp3_nd1	tegenover...	waar Blanker woonde.
TC	00:30:57.406 - 00:30:58.624	00:30:58.845 - 00:31:00.227
q002p_2_sp2	ah.	
q002p_2_sp2_nd1	ah.	
TC	00:31:00.142 - 00:31:00.478	
q002p_2_sp3	ja daa.	
q002p_2_sp3_nd1	ja daar.	
TC	00:31:00.433 - 00:31:01.104	
q002p_2_sp3	een plaatske apart.	
q002p_2_sp3_nd1	een plaatsje apart.	
TC	00:31:01.297 - 00:31:02.763	
q002p_2_sp3	en daa moe zij#we zijn dinge daa waar één xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	en daar waar zijn we dinge daar waar één xxx.	
TC	00:31:03.760 - 00:31:07.962	

q002p_2_sp3	natuurlijk de kou bottin hole.	in de xxx.
q002p_2_sp3_nd1	natuurlijk de koude bottin halen.	in de xxx.
TC	00:31:09.463 - 00:31:11.423	00:31:11.802 - 00:31:12.455
q002p_2_sp3	xxx ofwel zijn ze al door.	dieje dieje brokkeljo maar in.
q002p_2_sp3_nd1	xxx ofwel zijn ze al door.	dieje dieje brokkeljo maar in.
TC	00:31:12.746 - 00:31:14.423	00:31:14.502 - 00:31:16.303
Int_VDR	en daa de kool op.	
TC	00:31:17.891 - 00:31:18.650	
q002p_2_sp3	en dan stampde da aan.	
q002p_2_sp3_nd1	en dan stampde dat aan.	
TC	00:31:16.426 - 00:31:17.803	
q002p_2_sp3	en daa de kool op.	
q002p_2_sp3_nd1	en daar de kool op.	
TC	00:31:18.711 - 00:31:19.771	
q002p_2_sp2	ma t#jaar heen dan xxx neu hè.	
q002p_2_sp2_nd1	maar het jaar heen dan xxx nieuw hè.	
TC	00:31:20.388 - 00:31:22.278	
Int_VDR	ggg.	
TC	00:31:22.798 - 00:31:24.722	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:31:22.304 - 00:31:22.869	
Int_VDR	ggg.	
TC	00:31:24.748 - 00:31:25.384	
q002p_2_sp2	ja ja.	
q002p_2_sp2_nd1	ja ja.	
TC	00:31:23.204 - 00:31:23.786	
Int_VDR	ggg.	
TC	00:31:25.401 - 00:31:26.584	
q002p_2_sp3	ja hee wil...	
q002p_2_sp3_nd1	ja hij wil...	
TC	00:31:25.846 - 00:31:26.584	
Int_VDR	da waar toch ook nog zo#ne naam Korsul weem haa we zo? uh.	
TC	00:31:26.797 - 00:31:29.923	
Int_VV	ja.	
TC	00:31:30.754 - 00:31:31.042	
q002p_2_sp3	op d#Diestersteenweg ja.	
q002p_2_sp3_nd1	op de Diestersteenweg ja.	

TC	00:31:29.967 - 00:31:31.344	
q002p_2_sp2	ja.	
q002p_2_sp2_nd1	ja.	
TC	00:31:31.348 - 00:31:31.644	
q002p_2_sp3	maa hee... xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	maar hij... xxx.	
TC	00:31:31.881 - 00:31:34.583	
q002p_2_sp2	da waar ook ja.	dat weet ich nog goed.
q002p_2_sp2_nd1	dat was ook ja.	dat weet ik nog goed.
TC	00:31:34.591 - 00:31:35.333	00:31:35.615 - 00:31:36.674
q002p_2_sp3	maa daa kwam die nie in of et grijs mos xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	maar daar kwam die niet in of het grijs moest xxx.	
TC	00:31:36.250 - 00:31:39.728	
q002p_2_sp3	ggg.	die haa d#eerste instans xxx.
q002p_2_sp3_nd1	ggg.	die had de eerste instantie xxx.
TC	00:31:40.002 - 00:31:40.637	00:31:41.255 - 00:31:44.133
Int_VDR	maa ja.	
TC	00:31:44.124 - 00:31:45.042	
q002p_2_sp3	en xxx zat zich daar nou aan.	
q002p_2_sp3_nd1	en xxx zat zich daar nou aan.	
TC	00:31:45.430 - 00:31:47.602	
q002p_2_sp3	's morgens inderdaad goed maar ich was uitgelope.	
q002p_2_sp3_nd1	's morgens inderdaad goed maar ik was uitgelopen.	
TC	00:31:48.476 - 00:31:50.948	
q002p_2_sp3	dan congé hè.	
q002p_2_sp3_nd1	dan congé hè.	
TC	00:31:51.301 - 00:31:52.554	
q002p_2_sp3	ko#j#krijge hè da kos je nog krijge.	
q002p_2_sp3_nd1	kon je krijgen hè dat kon je nog krijgen.	
TC	00:31:52.598 - 00:31:54.999	
q002p_2_sp2	geluk wie daa werkde in diejen tijd.	
q002p_2_sp2_nd1	geluk wie daar werkte in die tijd.	
TC	00:31:54.151 - 00:31:55.775	
q002p_2_sp3	ocharm Jan hè.	
q002p_2_sp3_nd1	ocharme Jan hè.	
TC	00:31:55.298 - 00:31:56.709	

q002p_2_sp3	en wee hoot em dan toch weer waar ne Limburg xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	en hoe heette hij dan toch weer was een Limburg xxx.	
TC	00:31:56.710 - 00:31:59.093	
q002p_2_sp2	da woo ich zegge.	xxx Martens.
q002p_2_sp2_nd1	dat wilde ik zeggen.	xxx Martens.
TC	00:31:57.573 - 00:31:58.844	00:31:59.119 - 00:32:00.028
q002p_2_sp2	en die hè.	
q002p_2_sp2_nd1	en die hè.	
TC	00:32:01.139 - 00:32:01.933	
q002p_2_sp3	Keulens Martens.	
q002p_2_sp3_nd1	Keulens Martens.	
TC	00:32:00.001 - 00:32:00.937	
q002p_2_sp2	stond in#e sterre.	
q002p_2_sp2_nd1	stond in de sterren.	
TC	00:32:02.589 - 00:32:03.972	
q002p_2_sp3	zijne rijkdomme.	
q002p_2_sp3_nd1	zijn rijkdom.	
TC	00:32:01.995 - 00:32:03.090	
q002p_2_sp2	en xxx daa nen hond bij.	
q002p_2_sp2_nd1	en xxx daar een hond bij.	
TC	00:32:04.537 - 00:32:06.462	
q002p_2_sp2	ik denk met vijfhonderd kilo de Hoofdstraat.	
q002p_2_sp2_nd1	ik denk met vijfhonderd kilo de Hoofdstraat.	
TC	00:32:06.505 - 00:32:08.500	
q002p_2_sp2	niet alleen sier.	
q002p_2_sp2_nd1	niet alleen sier.	
TC	00:32:08.976 - 00:32:09.823	
q002p_2_sp3	ja ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja ja.	
TC	00:32:08.491 - 00:32:08.967	
Int_VDR	xxx.	
TC	00:32:09.566 - 00:32:10.219	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:32:10.210 - 00:32:10.633	
q002p_2_sp2	heel alleen ja.	
q002p_2_sp2_nd1	heel alleen ja.	
TC	00:32:10.615 - 00:32:11.604	

q002p_2_sp3	en de molen in dieje tijd da waar echt nog veel hoger.
q002p_2_sp3_nd1	en de molen in die tijd dat was echt nog veel hoger.
TC	00:32:11.815 - 00:32:14.216
Int_VDR	en slechte steen.
TC	00:32:14.198 - 00:32:15.310
q002p_2_sp3	hij staat nou.
q002p_2_sp3_nd1	hij staat nu.
TC	00:32:14.666 - 00:32:15.813
q002p_2_sp2	ja.
q002p_2_sp2_nd1	ja.
TC	00:32:15.787 - 00:32:16.263
q002p_2_sp3	en dat is veel gezag.
q002p_2_sp3_nd1	en dat is veel gezegd.
TC	00:32:16.254 - 00:32:17.278
q002p_2_sp2	en stool ein kool ??? hè.
q002p_2_sp2_nd1	en stal een kool ??? hè.
TC	00:32:17.268 - 00:32:19.298
q002p_2_sp3	en die mens zijne weg.
q002p_2_sp3_nd1	en die mens zijn weg.
TC	00:32:20.278 - 00:32:21.673
q002p_2_sp2	ja.
q002p_2_sp2_nd1	ja.
TC	00:32:23.199 - 00:32:23.658
q002p_2_sp3	waar altijd misnoegd.
q002p_2_sp3_nd1	was altijd misnoegd.
TC	00:32:21.752 - 00:32:23.199
q002p_2_sp3	want die zeit da toch hè?
q002p_2_sp3_nd1	want die zei dat toch hè?
TC	00:32:23.710 - 00:32:25.229
	ja. ja. 00:32:26.305 - 00:32:26.888
Int_VDR	het is voorbij hè.
TC	00:32:30.039 - 00:32:31.345
q002p_2_sp3	ja maa ja maa diejen tijd hè?
q002p_2_sp3_nd1	ja maar ja maar die tijd hè?
TC	00:32:28.397 - 00:32:30.127
q002p_2_sp3	gheh.
q002p_2_sp3_nd1	gheh.
TC	00:32:31.239 - 00:32:31.751
Int_VDR	diejen heer mocht die nie in de xxx?
TC	00:32:32.342 - 00:32:34.461

Int_VV da waar maa xxx buite xxx.
 TC 00:32:34.566 - 00:32:36.612
 q002p_2_sp2 die die xxx.
 q002p_2_sp2_nd1 die die xxx.
 TC 00:32:34.607 - 00:32:35.905

Int_VDR xxx.
 TC 00:32:37.744 - 00:32:39.015
 q002p_2_sp2 juist de boot hè.
 q002p_2_sp2_nd1 juist de boot hè.
 TC 00:32:36.552 - 00:32:37.700

Int_VDR t#begin te regene.
 TC 00:32:40.392 - 00:32:42.034
 Int_VV begin te regene.
 TC 00:32:39.500 - 00:32:40.401

Int_VV xxx.
 TC 00:32:44.382 - 00:32:45.220
 q002p_2_sp3 ja ja ja.
 q002p_2_sp3_nd1 ja ja ja.
 TC 00:32:42.687 - 00:32:43.817

Int_VDR ja. ja da#s heel goed hè.
 TC 00:32:45.246 - 00:32:45.652 00:32:45.873 - 00:32:47.215

Int_VV kun dje nog een beetje van xxx.
 TC 00:32:46.597 - 00:32:48.027

Int_VDR as het zo#n tijd t#zevenste jaar waar wie dee dje da wel zo
 allemaal da waar nog een groot...
 TC 00:32:47.771 - 00:32:51.532

Int_VDR van Hendrik in 't dorp.
 TC 00:32:51.602 - 00:32:52.785
 q002p_2_sp3 waar xxx.
 q002p_2_sp3_nd1 was xxx.
 TC 00:32:50.074 - 00:32:51.081

Int_VDR xxx woo je nog wa zegge?
 TC 00:32:53.144 - 00:32:54.557
 q002p_2_sp2 da waar plezierig.
 q002p_2_sp2_nd1 dat was plezierig.
 TC 00:32:52.309 - 00:32:53.366

q002p_2_sp2 da waar plezierig.
 q002p_2_sp2_nd1 dat was plezierig.
 TC 00:32:53.798 - 00:32:54.664

q002p_2_sp3 maar dan.
 q002p_2_sp3_nd1 maar dan.
 TC 00:32:54.542 - 00:32:55.248

q002p_2_sp2 maa doen haa#dje daa niks wone as werkvolk.
 q002p_2_sp2_nd1 maar toen had je daar niks wonen als werkvolk.
 TC 00:32:55.043 - 00:32:57.444

Int_VDR s#vuiligheid. ggg.
 TC 00:32:55.275 - 00:32:56.095 00:32:56.819 - 00:32:58.055

q002p_2_sp3 ah ja.
 q002p_2_sp3_nd1 ah ja.
 TC 00:32:57.313 - 00:32:57.984

q002p_2_sp2 zee#j#et dj#haa daa nen dip of twee.
 q002p_2_sp2_nd1 zie je het je had daar een dip of twee.
 TC 00:32:57.938 - 00:33:00.004

q002p_2_sp2 moe nu...
 q002p_2_sp2_nd1 waar nu...
 TC 00:33:00.208 - 00:33:01.126

q002p_2_sp2 Lies Claasen woonde waar daa haa#j een huiske of drie op#e
 koer en dan haa dje...
 q002p_2_sp2_nd1 Lies Claasen woonde waar daar had je een huisje of drie op de
 koer en dan had je..
 TC 00:33:01.691 - 00:33:05.593

q002p_2_sp2 moe Mie Kriekel woonde woonde ze me e#stuk of zes.
 q002p_2_sp2_nd1 waar Mie Kriekel woonde woonden ze met een stuk of zes.
 TC 00:33:05.690 - 00:33:08.250

q002p_2_sp2 om...
 q002p_2_sp2_nd1 om...
 TC 00:33:08.665 - 00:33:09.300
 q002p_2_sp3 ja nee.
 q002p_2_sp3_nd1 ja nee.
 TC 00:33:08.276 - 00:33:09.159

q002p_2_sp3 moe... dinge woonde de de chauffeur.
 q002p_2_sp3_nd1 waar... dinges woonde de de chauffeur.
 TC 00:33:09.194 - 00:33:11.877

q002p_2_sp2 uh Louis Moors.
 q002p_2_sp2_nd1 uh Louis Moors.
 TC 00:33:10.659 - 00:33:11.877

q002p_2_sp2	ja ook haa der ook achter door ja.
q002p_2_sp2_nd1	ja ook had hij ook achter door ja.
TC	00:33:11.921 - 00:33:14.199
q002p_2_sp2	een huis of twee.
q002p_2_sp2_nd1	een huis of twee.
TC	00:33:14.330 - 00:33:15.266
q002p_2_sp3	xxx.
q002p_2_sp3_nd1	xxx.
TC	00:33:12.919 - 00:33:13.448
q002p_2_sp2	waare da werkdje allegaar tegenien op.
q002p_2_sp2_nd1	waar dat werkte allegaar tegeneen op.
TC	00:33:15.469 - 00:33:17.464
q002p_2_sp2	allegaar plezier.
q002p_2_sp2_nd1	allegaar plezier.
TC	00:33:17.472 - 00:33:18.567
q002p_2_sp3	xxx.
q002p_2_sp3_nd1	xxx.
TC	00:33:17.436 - 00:33:17.913
q002p_2_sp2	maa nou#s da niets nie meer medam niks niks niks niks niks
	nee.
q002p_2_sp2_nd1	maar nu is dat niets niet meer madame niets niets niets niets
	niets nee.
TC	00:33:18.998 - 00:33:22.653
q002p_2_sp2	nou zit.
q002p_2_sp2_nd1	nu zit.
TC	00:33:22.876 - 00:33:23.555
q002p_2_sp3	toen daar in da koleveld.
q002p_2_sp3_nd1	toen daar in dat kolenveld.
TC	00:33:21.110 - 00:33:22.207
Int_VV	xxx.
TC	00:33:25.116 - 00:33:25.701
q002p_2_sp2	te veel vreemd volk in#e stad.
q002p_2_sp2_nd1	te veel vreemd volk in de stad.
TC	00:33:23.662 - 00:33:25.133
q002p_2_sp2	en die kenne daa niks van hè?
q002p_2_sp2_nd1	en die kennen daar niets van hè?
TC	00:33:25.800 - 00:33:27.513
Int_VDR	weet dje wie ook nog ne goeie was in den tijd da waar Baar
	Koemans.

TC	00:33:27.600 - 00:33:30.769	
Int_VDR	die weurd nog goed gekald.	ggg.
TC	00:33:30.876 - 00:33:31.986	00:33:32.001 - 00:33:32.209
q002p_2_sp2	ah.	
q002p_2_sp2_nd1	ah.	
TC	00:33:32.165 - 00:33:32.737	
Int_VDR	gie zoot allemaal op ene stoel weet dje nog wel hè?	
TC	00:33:32.234 - 00:33:34.478	
Int_VDR	ja t#vleegend jicht.	
TC	00:33:34.882 - 00:33:36.400	
q002p_2_sp2	ja moe...	
q002p_2_sp2_nd1	ja boe...	
TC	00:33:34.465 - 00:33:35.542	
q002p_2_sp2	ja.	
q002p_2_sp2_nd1	ja.	
TC	00:33:36.515 - 00:33:36.873	
Int_VDR	dee sneed boterhamme op zene kakkedoor.	
TC	00:33:36.836 - 00:33:38.760	
Int_VV	drinke?	
TC	00:33:39.603 - 00:33:40.138	
q002p_2_sp2	ja.	
q002p_2_sp2_nd1	ja.	
TC	00:33:38.776 - 00:33:39.213	
q002p_2_sp2	en dan haa dje Reesen.	dan den Hendrik tegeneve...
q002p_2_sp2_nd1	en dan had je Reesen.	dan de Hendrik tegenover.
TC	00:33:40.144 - 00:33:41.329	00:33:41.352 - 00:33:42.534
Int_VDR	juist.	ggg.
TC	00:33:42.537 - 00:33:42.905	00:33:42.910 - 00:33:44.029
q002p_2_sp2	ja dieje oude Hendrik xxx.	
q002p_2_sp2_nd1	ja die oude Hendrik xxx.	
TC	00:33:43.329 - 00:33:45.979	
q002p_2_sp3	ja ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja ja.	
TC	00:33:45.941 - 00:33:46.463	
q002p_2_sp2	Wolters die mocht nie op de hanger kome jong...	

Wolters die mocht niet op de hanger komen jong...
00:33:46.271 - 00:33:48.117

q002p_2_sp2	in diejen tijd.
q002p_2_sp2_nd1	in die tijd.
TC	00:33:48.503 - 00:33:49.252
q002p_2_sp3	hei zo was.
q002p_2_sp3_nd1	hei zo was.
TC	00:33:48.505 - 00:33:49.633

```
Int_VDR          ggg.
TC               00:33:51.003 - 00:33:51.352
q002p_2_sp3     zo ware die rotte.
q002p_2_sp3_ndl zo ware die rotten.
TC               00:33:49.909 - 00:33:50.972
```

```
Int_VDR          ggg.
TC               00:33:51.432 - 00:33:51.771
q002p_2_sp3      dan waar da zo...
q002p_2_sp3_nd1  dan was dat zo...
TC               00:33:51.724 - 00:33:52.742
```

```
q002p_2_sp3      de Oudestraat bling de Kapelstraat stink...
q002p_2_sp3_nd1  de Oudestraat blinkt de Kapelstraat stinkt
TC               00:33:53.458 - 00:33:56.806
```

Int_VDR	stink.	ggg.
TC	00:33:56.259 - 00:33:56.780	00:33:57.324 - 00:33:57.723

q002p_2_sp3	en dan goenke ze de Loemerstraat op.
q002p_2_sp3_nd1	en dan gingen ze de Lombaardstraat op.
TC	00:33:57.645 - 00:33:59.755

q002p_2_sp3	de Oudestraat bling.	de Loemerstraat sting.
q002p_2_sp3_nd1	de Oudestraat blinkt.	de Lombaardstraat stinkt.
TC	00:34:00.091 - 00:34:01.883	00:34:01.883 - 00:34:03.380

```
Int_VDR          ggg.
TC               00:34:03.380 - 00:34:05.244
q002p_2_sp3     ggg.
q002p_2_sp3_ndl ggg.
TC               00:34:03.380 - 00:34:05.232
```

q002p_2_sp3	en dan goenk#s ever de#Houtmarkt en dan kwamen die mann en kinder allemaal...
q002p_2_sp3_nd1	en dan ging je over de Houtmarkt en dan kwamen die mannen en kinderen allemaal...
TC	00:34:05.263 - 00:34:08.900

q002p_2_sp3	waar.	
q002p_2_sp3_nd1	waar.	
TC	00:34:09.253 - 00:34:09.621	
q002p_2_sp3	en die goenke achter den enen en achter de anderen.	
q002p_2_sp3_nd1	en die gingen achter de enen en achter de anderen.	
TC	00:34:09.621 - 00:34:12.582	
q002p_2_sp2	en as dan vroeger jares kiezes waar hè.	
q002p_2_sp2_nd1	en als dan vroeger jaren kiezes was hè.	
TC	00:34:12.550 - 00:34:14.383	
q002p_2_sp3	xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	xxx.	
TC	00:34:14.431 - 00:34:14.796	
q002p_2_sp2	dan gaven ze dek drinkes pak na presempele....	
q002p_2_sp2_nd1	dan gaven ze dikwijls drinkes pak par exempel...	
TC	00:34:14.980 - 00:34:18.909	
q002p_2_sp2	in de dinge	in#e Kapelstraat.
q002p_2_sp2_nd1	in de dinges	in de Kapelstraat.
TC	00:34:19.089 - 00:34:20.066	00:34:20.130 - 00:34:21.436
Int_VV	Katholieke Wacht.	
TC	00:34:21.692 - 00:34:22.582	
q002p_2_sp2	Katholieke Wacht ja.	
q002p_2_sp2_nd1	Katholieke Wacht ja.	
TC	00:34:22.411 - 00:34:23.492	
q002p_2_sp2	e#dan kwame ze uit zo zat as#n snip hè.	
q002p_2_sp2_nd1	en dan kwamen ze uit zo zat als een snip hè.	
TC	00:34:24.065 - 00:34:26.146	
q002p_2_sp2	en da waar et vive la calotte en bas les bleus.	
q002p_2_sp2_nd1	en dan was het vive la calotte en bas les bleus.	
TC	00:34:26.291 - 00:34:28.859	
q002p_2_sp2	weg met de bleus.	en bas les bleus.
q002p_2_sp2_nd1	weg met de bleus.	en bas les bleus.
TC	00:34:28.869 - 00:34:29.712	00:34:29.803 - 00:34:30.809
q002p_2_sp3	ggg.	
q002p_2_sp3_nd1	ggg.	
TC	00:34:30.878 - 00:34:31.158	

q002p_2_sp2	's anderendaags dan waar#t drinkes in#e Valk.	
q002p_2_sp2_nd1	's anderendaags dan was het drinkes in de Valk.	
TC	00:34:31.261 - 00:34:33.236	
q002p_2_sp2	ho.	
q002p_2_sp2_nd1	ho.	
TC	00:34:33.465 - 00:34:34.174	
q002p_2_sp2	vive les bleus en bas la calotte waar#t dan. en t#waar altijd	
	dezelfde sier.	
q002p_2_sp2_nd1	vive les bleus en bas la calotte was het dan. en het was	
	altijd dezelfde sier.	
TC	00:34:34.174 - 00:34:38.002	
Int_VDR	ggg.	
TC	00:34:36.502 - 00:34:37.313	
q002p_2_sp3	ggg.	
q002p_2_sp3_nd1	ggg.	
TC	00:34:36.139 - 00:34:36.444	
q002p_2_sp2	da gebeurde van d#een op d#ander hè.	
q002p_2_sp2_nd1	dat gebeurde van de een op de andere hè.	
TC	00:34:38.005 - 00:34:39.621	
q002p_2_sp2	niet waar?	dieje komt#r toch nie in hè.
q002p_2_sp2_nd1	niet waar?	die komt er toch niet in hè.
TC	00:34:39.627 - 00:34:40.312	00:34:40.316 - 00:34:41.602
q002p_2_sp3	nee.	nee.
q002p_2_sp3_nd1	nee.	nee.
TC	00:34:41.104 - 00:34:41.489	00:34:41.658 - 00:34:42.000
q002p_2_sp2	hee gong daa nie heen hè.	
q002p_2_sp2_nd1	hij ging daar niet heen hè.	
TC	00:34:42.055 - 00:34:42.976	
q002p_2_sp3	nee.	
q002p_2_sp3_nd1	nee.	
TC	00:34:43.155 - 00:34:43.661	
q002p_2_sp2	dan ko#g daa n#oog lache sier.	
q002p_2_sp2_nd1	dan kon je daar een oog lachen sier.	
TC	00:34:44.242 - 00:34:46.104	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:34:45.930 - 00:34:46.468	

Int_VDR ja daa waar#t in diejen tijd lelijk hè de katholieken.
TC 00:34:46.402 - 00:34:48.571

Int_VDR tege de liberalen.
TC 00:34:49.298 - 00:34:50.098
q002p_2_sp2 ho. xxx.
q002p_2_sp2_nd1 ho. xxx.
TC 00:34:48.559 - 00:34:49.765

Int_VDR dan ha#j de gezet Den Demere nog hè?
TC 00:34:50.105 - 00:34:51.934

q002p_2_sp2 den Demer ja.
q002p_2_sp2_nd1 de Demer ja.
TC 00:34:52.099 - 00:34:53.060
q002p_2_sp3 ja.
q002p_2_sp3_nd1 ja.
TC 00:34:52.006 - 00:34:52.317

q002p_2_sp2 va Klok.
q002p_2_sp2_nd1 van Klok.
TC 00:34:53.060 - 00:34:53.573
q002p_2_sp3 ja.
q002p_2_sp3_nd1 ja.
TC 00:34:53.858 - 00:34:54.242

q002p_2_sp2 ja.
q002p_2_sp2_nd1 ja.
TC 00:34:54.320 - 00:34:54.735

q002p_2_sp3 ja dieje mens eet zich arm gemaakt daabij.
q002p_2_sp3_nd1 ja die mens heeft zich arm gemaakt daarbij.
TC 00:34:55.229 - 00:34:57.383

Int_VDR ja?
TC 00:34:57.854 - 00:34:58.373
q002p_2_sp3 ja.
q002p_2_sp3_nd1 ja.
TC 00:34:58.471 - 00:34:58.955

q002p_2_sp2 die zijn naa Luik getrokke.
q002p_2_sp2_nd1 die zijn naar Luik getrokken.
TC 00:34:59.869 - 00:35:00.775

q002p_2_sp3 ja dee is hie moete voortgaan ja
q002p_2_sp3_nd1 ja die is hier moeten voortgaan ja

TC 00:35:00.765 - 00:35:02.818

Int_VDR is dat dieje Klok nie van De Ware Vriende?
TC 00:35:03.057 - 00:35:04.887

q002p_2_sp2 ja t#is daa ne zoon van hè.
q002p_2_sp2_nd1 ja is daar een zoon van hè.
TC 00:35:04.710 - 00:35:06.034
q002p_2_sp3 da ne zoon...
q002p_2_sp3_nd1 dat een zoon...
TC 00:35:06.038 - 00:35:06.820

Int_VDR leeft dieje nog?
TC 00:35:08.366 - 00:35:09.051
q002p_2_sp2 da waar ne zoon van ja.
q002p_2_sp2_nd1 dat was een zoon van ja.
TC 00:35:06.827 - 00:35:08.222

q002p_2_sp2 ch#glief dat#m dood is n#is niet Jef?
q002p_2_sp2_nd1 ik geloof dat hem dood is 'n is niet Jef?
TC 00:35:09.106 - 00:35:10.892

q002p_2_sp3 ja da#s ook nen dood.
q002p_2_sp3_nd1 ja dat is ook een dood.
TC 00:35:11.637 - 00:35:13.105

Int_VDR De Ware Vriende is toch ook gedaan hè?
TC 00:35:12.832 - 00:35:14.668

q002p_2_sp3 ja da is nu zo.
q002p_2_sp3_nd1 ja dat is nu zo.
TC 00:35:14.913 - 00:35:16.463

Int_VDR de cinema da die dat baat#m toch nie meer uit?
TC 00:35:16.484 - 00:35:18.654

q002p_2_sp3 uh nee.
q002p_2_sp3_nd1 uh nee.
TC 00:35:18.647 - 00:35:19.084

q002p_2_sp2 de cinema's gaan allegaar van#e kaart af door d#televisies hè.
q002p_2_sp2_nd1 de cinema's gaan allegaar van de kaart af door de televisies
hè.
TC 00:35:20.137 - 00:35:23.612

q002p_2_sp2 die maak alles kapot.

q002p_2_sp2_nd1 TC	die maakt alles kapot. 00:35:23.813 - 00:35:24.850	
q002p_2_sp2 q002p_2_sp2_nd1 TC	strak gave ze nog uit aan de radio hie. straks gaven ze nog uit aan de radio hier. 00:35:25.224 - 00:35:27.173	
q002p_2_sp2 q002p_2_sp2_nd1 TC	dat in Amerika. dat in Amerika. 00:35:27.393 - 00:35:28.452	
q002p_2_sp2 q002p_2_sp2_nd1 TC	da z#omtrent niks meer verdiende. dat ze omtrent niks meer verdienden. 00:35:28.892 - 00:35:30.791	
q002p_2_sp2 q002p_2_sp2_nd1 TC	d#z#t nie meer kosten volhoun. dat ze het niet meer konden volhouden. 00:35:30.957 - 00:35:32.235	
q002p_2_sp2 q002p_2_sp2_nd1 TC	door d#fout van door de fout van 00:35:32.791 - 00:35:33.756	van#e televisie. van de televisie. 00:35:34.052 - 00:35:35.250
q002p_2_sp3 q002p_2_sp3_nd1 TC	televisie. televisie. 00:35:34.054 - 00:35:34.807	da is toch ook zo. dat is toch ook zo. 00:35:35.237 - 00:35:36.354
Int_VDR TC	de mense deplaceren zich nie meer. 00:35:36.359 - 00:35:38.110	
q002p_2_sp2 q002p_2_sp2_nd1 TC	nee. nee. 00:35:37.825 - 00:35:38.281	
q002p_2_sp3 q002p_2_sp3_nd1 TC	nee nee nee nee. nee nee nee nee. 00:35:38.077 - 00:35:39.557	
Int_VDR TC	z#ebbe et te gemakkelijk kortbij. 00:35:39.607 - 00:35:41.220	
q002p_2_sp3 q002p_2_sp3_nd1 TC	ja ja... ja ja... 00:35:40.927 - 00:35:42.147	
q002p_2_sp2 q002p_2_sp2_nd1 TC	maa a#je dan t#schole goenk dan haa je klikinenkskes aan. maar als je dan het school ging dan had je clienkskes aan. 00:35:42.133 - 00:35:44.131	

q002p_2_sp2	allemaal de kinder in diejen tijd hè.	
q002p_2_sp2_nd1	allemaal de kinderen in die tijd hè.	
TC	00:35:44.131 - 00:35:46.095	
q002p_2_sp2	a#je dan ruzie kreeg dan met dieje kloenk.	
q002p_2_sp2_nd1	als je dan ruzie kreeg dan met die kloenk.	
TC	00:35:46.482 - 00:35:48.614	
Int_VDR	vertel dje g#t toch slachterij gad op d#Hoogstraat hè?	
TC	00:35:48.128 - 00:35:51.292	
q002p_2_sp3	ggg.	wa.
q002p_2_sp3_nd1	ggg.	wa.
TC	00:35:48.456 - 00:35:50.210	00:35:50.941 - 00:35:51.168
Int_VDR	vertel zo#ns iets daavan.	
TC	00:35:51.502 - 00:35:52.672	
q002p_2_sp3	hè.	
q002p_2_sp3_nd1	hè.	
TC	00:35:51.292 - 00:35:51.594	
q002p_2_sp3	ja wa kan ich daa va vertelle?	ah...
q002p_2_sp3_nd1	ja wat kan ik daarvan vertellen?	ah...
TC	00:35:52.867 - 00:35:54.564	00:35:54.677 - 00:35:55.196
q002p_2_sp3	ich...	Brepoels...
q002p_2_sp3_nd1	ich...	Brepoels...
TC	00:35:55.279 - 00:35:55.656	00:35:56.511 - 00:35:57.558
Int_VDR	ja.	
TC	00:35:57.609 - 00:35:57.864	
q002p_2_sp3	die haa zo nen tractor...	
q002p_2_sp3_nd1	die had zo een tractor...	
TC	00:35:57.897 - 00:35:59.761	
q002p_2_sp3	en diejen#aa...	den daa achter ne wagel hange.
q002p_2_sp3_nd1	en die had...	dan daarachter een wagel hangen.
TC	00:36:00.715 - 00:36:01.875	00:36:02.116 - 00:36:04.043
q002p_2_sp3	en hee kumt zo#ns op ne morgen...	
q002p_2_sp3_nd1	en hij komt zo eens op een morgen...	
TC	00:36:05.214 - 00:36:06.908	
q002p_2_sp3	t#waar markt.	en hee kumt daa...
q002p_2_sp3_nd1	het was markt.	en hij komt daar...
TC	00:36:06.932 - 00:36:07.913	00:36:08.027 - 00:36:09.089

q002p_2_sp3	de Demerstraat opgevare...	en...	
q002p_2_sp3_nd1	de Demerstraat opgevaren...	en...	
TC	00:36:09.211 - 00:36:10.824	00:36:12.224 - 00:36:12.812	
q002p_2_sp3	dieje wigel vanachter dieje schiet uit en die schiet recht door men kas.		
q002p_2_sp3_nd1	die wigel vanachter die schiet uit en die schiet recht door mijn kast.		
TC	00:36:13.641 - 00:36:17.388		
q002p_2_sp2	ggg.		
q002p_2_sp2_nd1	ggg.		
TC	00:36:17.879 - 00:36:18.567		
q002p_2_sp3	en...		
q002p_2_sp3_nd1	en...		
TC	00:36:19.610 - 00:36:20.025		
q002p_2_sp3	d#assurantie	ook direct thuis.	
q002p_2_sp3_nd1	de assurantie	ook direct thuis.	
TC	00:36:20.419 - 00:36:21.494	00:36:21.610 - 00:36:22.635	
q002p_2_sp3	e#waar Klok.	ggg.	
q002p_2_sp3_nd1	het was Klok.	ggg.	
TC	00:36:22.635 - 00:36:23.657	00:36:23.743 - 00:36:24.033	
q002p_2_sp3	nee.		
q002p_2_sp3_nd1	nee.		
TC	00:36:24.400 - 00:36:24.812		
q002p_2_sp3	nondendju Jef dj#t grote schade ch#zek ja ja jong.		
q002p_2_sp3_nd1	nondendju Jef je hebt grote schade ik zeg ja ja jong.		
TC	00:36:26.401 - 00:36:30.042		
q002p_2_sp3	maa dus t#zal toch zo erg nie zijn ja.		
q002p_2_sp3_nd1	maar dus het zou toch zo erg niet zijn ja.		
TC	00:36:31.077 - 00:36:33.033		
q002p_2_sp3	toen pakten ich in.	moe glas in stook da.	
q002p_2_sp3_nd1	toen pakte ik in.	waar glas in stak dat.	
TC	00:36:34.312 - 00:36:35.695	00:36:36.509 - 00:36:38.122	
q002p_2_sp3	nam#ch n#meer.	maa...	
q002p_2_sp3_nd1	nam ik niet meer.	maar...	
TC	00:36:38.129 - 00:36:38.519	00:36:38.950 - 00:36:39.239	

q002p_2_sp3	moe geen glas in waar...	d#waar vr verkoop vrij hè.
q002p_2_sp3_nd1	waar geen glas in was...	dat was voor verkoop vrij hè.
TC	00:36:39.553 - 00:36:40.813	00:36:41.856 - 00:36:43.708
q002p_2_sp2	ja.	
q002p_2_sp2_nd1	ja.	
TC	00:36:43.126 - 00:36:43.535	
q002p_2_sp3	en doen zeit#m.	
q002p_2_sp3_nd1	en toen zei#m.	
TC	00:36:44.292 - 00:36:45.002	
q002p_2_sp3	da haa#ch nog nie gezeen.	
q002p_2_sp3_nd1	dat had ik nog niet gezien.	
TC	00:36:45.314 - 00:36:46.723	
q002p_2_sp3	ne n#schotel me kap as da doen in dieje tijd waar.	
q002p_2_sp3_nd1	een een schotel met kap als dat toen in die tijd was.	
TC	00:36:47.864 - 00:36:50.781	
q002p_2_sp3	die stond daa in#e kast. ggg.	zie daa ns zeit#m.
q002p_2_sp3_nd1	die stond daar in de kast. ggg.	zie daar eens zegt hem.
TC	00:36:50.954 - 00:36:52.485	00:36:54.181 - 00:36:55.174
q002p_2_sp3	wa hoe?	meneer de Klok zei#ch.
q002p_2_sp3_nd1	wa hoe?	meneer de Klok zei ik.
TC	00:36:56.560 - 00:36:57.402	00:36:58.823 - 00:36:59.926
q002p_2_sp3	da haa#ch nie gezeen.	nee zei#m ik sek nee.
q002p_2_sp3_nd1	dat had ik niet gezien.	nee zei hem ik zeg nee.
TC	00:37:00.062 - 00:37:00.952	00:37:01.404 - 00:37:02.523
q002p_2_sp3	nou is goed da#ch et ug.	laa laat zien zei#m.
q002p_2_sp3_nd1	nu is het goed dat ik het u.	laa laat zien zei hem.
TC	00:37:03.394 - 00:37:04.551	00:37:05.496 - 00:37:06.502
q002p_2_sp3	ich sek ja want dat kan ik aan nieman nie meer verkope.	
q002p_2_sp3_nd1	ik zeg ja want dat kan ik aan niemand niet meer verkopen.	
TC	00:37:06.506 - 00:37:09.875	
q002p_2_sp3	ja wa gaa#dje dan nu me doen	ich sek ja...
q002p_2_sp3_nd1	ja wat ga je dan nu met doen	ik zeg ja...
TC	00:37:10.583 - 00:37:11.992	00:37:12.001 - 00:37:12.670
q002p_2_sp3	dan gaan#ch et naa t#slachthuis drage.	
q002p_2_sp3_nd1	dan ga ik het naar het slachthuis dragen.	
TC	00:37:12.771 - 00:37:14.504	

q002p_2_sp3	ja geet t ch#gooi#t be t#vuil hè.	
q002p_2_sp3_nd1	ja gaat het ik gooi bij het vuil hè.	
TC	00:37:15.372 - 00:37:17.004	
q002p_2_sp3	ggg.	want...
q002p_2_sp3_nd1	ggg.	want...
TC	00:37:17.123 - 00:37:17.340	00:37:17.927 - 00:37:18.364
q002p_2_sp3	glas...	xxx.
q002p_2_sp3_nd1	glas...	xxx.
TC	00:37:18.736 - 00:37:19.396	00:37:19.644 - 00:37:21.099
Int_VDR	da doog nie voor beest f mens.	
TC	00:37:20.726 - 00:37:22.524	
q002p_2_sp2	xxx.	
q002p_2_sp2_nd1	xxx.	
TC	00:37:20.314 - 00:37:22.640	
q002p_2_sp3	slachthuis.	heb#ch et nog zelfs gedragen.
q002p_2_sp3_nd1	slachthuis.	heb ik het nog zelfs gedragen.
TC	00:37:22.024 - 00:37:22.734	00:37:23.008 - 00:37:24.759
q002p_2_sp3	en daa is#t me de vuilkar vertrokke.	
q002p_2_sp3_nd1	en daar is het met de vuilkar vertrokken.	
TC	00:37:26.040 - 00:37:27.868	
q002p_2_sp3	xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	xxx.	
TC	00:37:28.493 - 00:37:30.005	
q002p_2_sp3	maa doen waar dieje commerce schoon.	
q002p_2_sp3_nd1	maar toen was die commerce schoon.	
TC	00:37:33.178 - 00:37:35.256	
q002p_2_sp3	maar nou den dag van vandaag is de commerce niks meer hè.	
q002p_2_sp3_nd1	maar nu de dag van vandaag is de commerce niks meer hè.	
TC	00:37:37.597 - 00:37:41.182	
q002p_2_sp3	ggg.	dieje nou den dag vandaag...
q002p_2_sp3_nd1	ggg.	die nu de dag vandaag...
TC	00:37:41.210 - 00:37:41.393	00:37:41.892 - 00:37:43.596
q002p_2_sp3	wee ich in menen tijd waar.	die nou
q002p_2_sp3_nd1	zoals ik in mijn tijd was.	die nu
TC	00:37:43.741 - 00:37:45.363	00:37:46.123 - 00:37:46.897

q002p_2_sp3	en ee kiek zen beeste zelf en hee dee ze zelf dood.	
q002p_2_sp3_nd1	en hij koopt zijn beesten zelf en hij deed ze zelf dood.	
TC	00:37:47.925 - 00:37:51.455	
q002p_2_sp3	wie#ch dee in menen tijd...	dieje verdiende geld sier.
q002p_2_sp3_nd1	zoals ik deed in mijn tijd...	die verdiende geld sier.
TC	00:37:52.347 - 00:37:53.715	00:37:55.408 - 00:37:56.720
q002p_2_sp3	dieje mos geen geen vijf jaar xxx	
q002p_2_sp3_nd1	die moest geen geen vijf jaar xxx.	
TC	00:37:57.768 - 00:37:59.833	
Int_VDR	doen zat...	
TC	00:38:01.979 - 00:38:03.508	
q002p_2_sp3	xxx.	
q002p_2_sp3_nd1	xxx.	
TC	00:38:02.001 - 00:38:02.956	
q002p_2_sp2	ma daa zijn der nog die geld verdienen be de slachter.	
q002p_2_sp2_nd1	maar daar zijn er nog die geld verdienen bij de slachter.	
TC	00:38:02.336 - 00:38:04.802	
Int_VDR	e#goei commerce haa.	
TC	00:38:05.135 - 00:38:06.019	
q002p_2_sp2	xxx.	
q002p_2_sp2_nd1	xxx.	
TC	00:38:04.815 - 00:38:05.157	
q002p_2_sp3	ja maar...	xxx.
q002p_2_sp3_nd1	ja maar...	xxx.
TC	00:38:05.680 - 00:38:06.023	00:38:06.023 - 00:38:06.446
q002p_2_sp2	en daa neve woonde is ene kome wone hè pak da van e#jaar of	
	twaaflf glede is langer niet.	
q002p_2_sp2_nd1	en daar naast woonde eens een komen wonen hè pak dat van een	
	jaar of twaaflf geleden is langer niet.	
TC	00:38:06.023 - 00:38:10.432	
q002p_2_sp2	awel.	
q002p_2_sp2_nd1	awel.	
TC	00:38:10.891 - 00:38:11.298	
q002p_2_sp3	ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja.	
TC	00:38:09.994 - 00:38:10.252	
q002p_2_sp2	die#s al schatrijk.	
q002p_2_sp2_nd1	die is al schatrijk.	

TC	00:38:11.611 - 00:38:12.759	
q002p_2_sp3	ja ja.	
q002p_2_sp3_nd1	ja ja.	
TC	00:38:12.938 - 00:38:13.531	
Int_VDR	moe djee gewoond meneer?	
TC	00:38:13.970 - 00:38:15.377	
q002p_2_sp2	waar?	
q002p_2_sp2_nd1	waar?	
TC	00:38:15.538 - 00:38:15.919	
Int_VDR	moe djee xxx?	
TC	00:38:15.935 - 00:38:16.813	
q002p_2_sp2	in#e Minderbroederstraat.	
q002p_2_sp2_nd1	in de Minderbroederstraat.	
TC	00:38:16.808 - 00:38:17.828	
q002p_2_sp2	dieje Balewijns die der nou woont.	
q002p_2_sp2_nd1	die Balewijns die er nu woont.	
TC	00:38:17.886 - 00:38:19.254	
Int_VV	ah ja.	ja.
TC	00:38:19.254 - 00:38:20.016	00:38:21.029 - 00:38:21.552
Int_VV	veel veranderd hè?	
TC	00:38:22.074 - 00:38:23.249	
q002p_2_sp3	ma ich#heb...	
q002p_2_sp3_nd1	maar ik heb...	
TC	00:38:21.568 - 00:38:22.510	
q002p_2_sp2	die haa niks.	doen#m de stad in kwam.
q002p_2_sp2_nd1	die had niets.	toen hem de stad in kwam.
TC	00:38:23.136 - 00:38:24.175	00:38:24.700 - 00:38:25.914
Int_VDR	die Balewijns hè?	
TC	00:38:26.037 - 00:38:26.856	
q002p_2_sp2	wie?	
q002p_2_sp2_nd1	wie?	
TC	00:38:26.786 - 00:38:27.120	
q002p_2_sp2	as er iets van zen familie thuiskwam dan kwam der thuis steel vragen en zjatten en alles.	
q002p_2_sp2_nd1	als er iets van zijn familie thuiskwam dan kwam er thuis stoelen vragen en zjatten en alles.	
TC	00:38:27.120 - 00:38:31.353	
q002p_2_sp2	hee haa nog gee nog geen steel genoeg.	
q002p_2_sp2_nd1	die had nog geen nog geen stoelen genoeg.	

TC	00:38:31.663 - 00:38:33.534
Int_VDR	waar zo#ne chique slachterij xxx.
TC	00:38:33.444 - 00:38:34.818
q002p_2_sp2	en kijk nou#ns wa n#schoon slachterij wa die hebbe.
q002p_2_sp2_nd1	en kijk nu eens wat een schoon slachterij wat die hebben.
TC	00:38:34.638 - 00:38:36.535
q002p_2_sp2	en dan heet#m da huis nog gekoch ob#n#hoek tegeneuver de Paterskerk.
q002p_2_sp2_nd1	en dan heeft hij dat huis nog gekocht op de hoek tegenover de Paterskerk.
TC	00:38:36.548 - 00:38:39.407
q002p_2_sp2	in diejen#oek daa moe nou de frituur is hè.
q002p_2_sp2_nd1	in die hoek daar waar nu de frituur is hè.
TC	00:38:39.410 - 00:38:41.434
Int_VDR	t#zal wel.
TC	00:38:41.420 - 00:38:41.736
q002p_2_sp2	had#m ook gekoch en da kos...
q002p_2_sp2_nd1	had hem ook gekocht en dat kost...
TC	00:38:41.736 - 00:38:43.169
q002p_2_sp2	da kos zeker...
q002p_2_sp2_nd1	dat kost zeker...
TC	00:38:43.908 - 00:38:45.128
q002p_2_sp2	zevenhonderdvijftigduizend frang a#t nie meer is.
q002p_2_sp2_nd1	zevenhonderdvijftigduizend frank als het niet meer is.
TC	00:38:45.792 - 00:38:48.069
q002p_2_sp2	wordt t#op et half miljoen betaald en dan schrijfgeld.
q002p_2_sp2_nd1	wordt het op het half miljoen betaald en dan schrijfgeld.
TC	00:38:48.079 - 00:38:50.565
q002p_2_sp3	xxx.
q002p_2_sp3_nd1	xxx.
TC	00:38:50.558 - 00:38:50.997
q002p_2_sp3	maa dieje xxx as ich da gewees waar hè.
q002p_2_sp3_nd1	maar die xxx als ik dat geweest was hè.
TC	00:38:51.294 - 00:38:53.907

q002p_2_sp3	dan haa#ch daa men slachterij gekocht.
q002p_2_sp3_nd1	dan had ik daar mijn slachterij gekocht.
TC	00:38:54.075 - 00:38:55.946
Int_VDR	xxx.
TC	00:38:57.076 - 00:38:58.166
q002p_2_sp3	ja da denk ich ook.
q002p_2_sp3_nd1	ja dat denk ik ook.
TC	00:38:58.165 - 00:38:59.185
Int_VDR	xxx.
TC	00:39:00.258 - 00:39:01.219
q002p_2_sp2	ja da denk ich ook ja.
q002p_2_sp2_nd1	ja dat denk ik ook ja.
TC	00:38:59.445 - 00:39:00.871
q002p_2_sp2	maa da waars wel geklandeerd.
q002p_2_sp2_nd1	maar dat was wel geklandeerd.
TC	00:39:01.109 - 00:39:02.599
q002p_2_sp2	en dat huis da mos leeg kom#t op aan drek enen anderen in.
q002p_2_sp2_nd1	en dat huis dat moest leeg komt het op aan direct een ander in.
TC	00:39:02.599 - 00:39:05.303
Int_VV	ah ja.
TC	00:39:05.217 - 00:39:06.043
q002p_2_sp1	in zijn dingen.
q002p_2_sp1_nd1	in zijn dingen.
TC	00:39:06.878 - 00:39:08.136
q002p_2_sp2	dan kwam daa nen#anderen in en daarvoor heeft dieje da niet gedaan.
q002p_2_sp2_nd1	dan kwam daar een andere in en daarvoor heeft die dat niet gedaan.
TC	00:39:08.209 - 00:39:11.231
Int_VDR	ja.
TC	00:39:12.487 - 00:39:12.880
q002p_2_sp2	anders haa#m da wel gedaan.
q002p_2_sp2_nd1	anders had hem dat wel gedaan.
TC	00:39:11.251 - 00:39:12.432
Int_VDR	en diejen anderen slachter hd nie meer veel te doen h� da weet#ch.
TC	00:39:13.519 - 00:39:16.268

Int_VDR	dje veinst niks nee.
TC	00:39:17.029 - 00:39:18.255
q002p_2_sp2	dje veins nie.
q002p_2_sp2_nd1	je veinst niet.
TC	00:39:16.222 - 00:39:17.183
Int_VV	en da#s ook gee goe vlees dan?
TC	00:39:18.711 - 00:39:19.976
q002p_2_sp2	da pakt#m.
q002p_2_sp2_nd1	dat pakt hem.
TC	00:39:17.875 - 00:39:18.965
q002p_2_sp2	jawel t#vlees is heel goed.
q002p_2_sp2_nd1	jawel het vlees is heel goed.
TC	00:39:20.262 - 00:39:22.056
q002p_2_sp3	xxx.
q002p_2_sp3_nd1	xxx.
TC	00:39:21.134 - 00:39:22.076
q002p_2_sp1	xxx.
q002p_2_sp1_nd1	xxx.
TC	00:39:21.587 - 00:39:22.121
Int_VDR	xxx moe t#vriest vroeger haa#dje geen ijskaste.
TC	00:39:21.638 - 00:39:24.342
q002p_2_sp2	maar wee#dje wa da is?
q002p_2_sp2_nd1	maar weet je wat dat is?
TC	00:39:24.229 - 00:39:25.410
Int_VDR	doen slachtte ze maar eens per week.
TC	00:39:25.226 - 00:39:26.646
q002p_2_sp3	nee...
q002p_2_sp3_nd1	nee...
TC	00:39:27.240 - 00:39:28.266
q002p_2_sp3	as we van doen haan hè te slachte dan slachtten we.
q002p_2_sp3_nd1	als we van doen hadden hè te slachten dan slachtten we.
TC	00:39:28.670 - 00:39:32.207
Int_VDR	da kos#dje doch nie beware?
TC	00:39:33.645 - 00:39:35.058
q002p_2_sp3	e#nacht aan e stuk hè?
q002p_2_sp3_nd1	een nacht aan een stuk hè?
TC	00:39:32.755 - 00:39:33.845

q002p_2_sp3	madam.	thuis mene pa zaliger...
q002p_2_sp3_nd1	madam.	thuis mijn pa zaliger...
TC	00:39:35.994 - 00:39:36.608	00:39:37.095 - 00:39:38.805
q002p_2_sp3	van week tot week kwame al op dies ever.	
q002p_2_sp3_nd1	van week tot week kwam al op die over.	
TC	00:39:40.079 - 00:39:42.493	
q002p_2_sp3	dee mos jong e belke prieke.	xxx.
q002p_2_sp3_nd1	die moest jong ???.	xxx.
TC	00:39:42.954 - 00:39:45.290	00:39:45.725 - 00:39:47.235
q002p_2_sp3	en da waar in diejen tijd.	die kreeg xxx niks nie meer vir.
q002p_2_sp3_nd1	en dat was in die tijd.	die kreeg xxx niks nie meer voor.
TC	00:39:47.967 - 00:39:49.548	00:39:50.198 - 00:39:51.869
q002p_2_sp3	en we hebbe die in de struik gevonde waar.	
q002p_2_sp3_nd1	en we hebben die in de struik gevonden waar.	
TC	00:39:51.879 - 00:39:53.357	
Int_VDR	dieje prik.	
TC	00:39:53.690 - 00:39:54.341	
q002p_2_sp3	jagen.	
q002p_2_sp3_nd1	jagen.	
TC	00:39:55.067 - 00:39:55.738	
q002p_2_sp3	ggg.	en thuis lig nog ene bouw.
q002p_2_sp3_nd1	ggg.	en thuis ligt nog een bouw.
TC	00:39:55.764 - 00:39:56.041	00:39:56.232 - 00:39:57.903
Int_VDR	ggg.	
TC	00:39:57.893 - 00:39:58.562	
q002p_2_sp3	ich xxx nie beroofd weere.	
q002p_2_sp3_nd1	ik xxx niet beroofd worden.	
TC	00:39:58.581 - 00:39:59.981	
q002p_2_sp3	en dieje boek xxx zaliger heet die bijgekoch.	
q002p_2_sp3_nd1	en die bouw xxx zaliger heeft die bijgekocht.	
TC	00:39:59.994 - 00:40:02.859	
q002p_2_sp3	maa daarom ga je in stront.	en...
q002p_2_sp3_nd1	maar daarom ga je in stront.	en...
TC	00:40:03.459 - 00:40:04.782	00:40:05.846 - 00:40:06.614
q002p_2_sp3	zo waar da in diejen tijd.	en dan nieuw voer.
q002p_2_sp3_nd1	zo was dat in die tijd.	en dan nieuw voer.
TC	00:40:07.441 - 00:40:08.660	00:40:09.208 - 00:40:10.499

q002p_2_sp3	dede we 's morgens een beest dood.	
q002p_2_sp3_nd1	deden we 's morgen een beest dood.	
TC	00:40:10.847 - 00:40:12.570	
q002p_2_sp3	en dan haa#ch over ne gouverneur De Beauvillers.	
q002p_2_sp3_nd1	en dan had ik over een gouverneur De Beauvillers.	
TC	00:40:12.570 - 00:40:15.230	
q002p_2_sp3	die vroeg aan pa zaliger.	zek.
q002p_2_sp3_nd1	die vroeg aan pa zaliger.	zeg.
TC	00:40:15.862 - 00:40:17.133	00:40:17.136 - 00:40:17.691
q002p_2_sp3	laa mij zitten.	
q002p_2_sp3_nd1	laat mij zitten.	
TC	00:40:17.826 - 00:40:18.627	
q002p_2_sp3	ik stond dan 's middags in#t vries en binne n#week.	
q002p_2_sp3_nd1	ik stond dan 's middags in het vries en binnen een week.	
TC	00:40:18.717 - 00:40:21.079	
q002p_2_sp3	gaan nu de gouverneurs et bad in.	ggg.
q002p_2_sp3_nd1	gaan dieje gourmins het bad in.	ggg.
TC	00:40:22.069 - 00:40:24.263	00:40:24.354 - 00:40:24.541
q002p_2_sp3	da waar wie ging da voort?	
q002p_2_sp3_nd1	da waar hoe ging dat voort?	
TC	00:40:25.125 - 00:40:26.583	
q002p_2_sp3	ja in dieje tijd waar#t ma nen#ouwe keller.	
q002p_2_sp3_nd1	ja in die tijd was het maar een oude kelder.	
TC	00:40:28.281 - 00:40:30.533	
q002p_2_sp3	maa daa ware nog mense van#e keller.	
q002p_2_sp3_nd1	maar daar waren nog mensen van de kelder.	
TC	00:40:30.640 - 00:40:32.518	
q002p_2_sp3	en...	xxx.
q002p_2_sp3_nd1	en...	xxx.
TC	00:40:33.537 - 00:40:34.182	00:40:34.234 - 00:40:35.382
q002p_2_sp3	altijd zwaar bezig.	en... ge waar...
q002p_2_sp3_nd1	altijd zwaar bezig.	en je was...
TC	00:40:35.402 - 00:40:36.990	00:40:37.751 - 00:40:40.022

q002p_2_sp3	achtentachtig.	
q002p_2_sp3_nd1	achtentachtig.	
TC	00:40:41.377 - 00:40:42.913	
q002p_2_sp3	of vijftentachtig. kunne volledig derbij.	
q002p_2_sp3_nd1	of vijftentachtig. kunnen volledig erbij.	
TC	00:40:43.274 - 00:40:46.152	
q002p_2_sp3	da waar er.	uh dinge van#e vissennet.
q002p_2_sp3_nd1	dat was hij.	uh dinge van een vissennet.
TC	00:40:46.359 - 00:40:47.623	00:40:48.502 - 00:40:50.263
Int_VDR	xxx.	
TC	00:40:49.434 - 00:40:50.215	
q002p_2_sp3	en dan waar da...	
q002p_2_sp3_nd1	en dan was dat...	
TC	00:40:50.870 - 00:40:52.212	
q002p_2_sp3	droeg de gouverneur da rond.	in#e stad.
q002p_2_sp3_nd1	droeg de gouverneur dat rond.	in de stad.
TC	00:40:52.735 - 00:40:55.129	00:40:55.917 - 00:40:56.711
q002p_2_sp3	brave mens hè.	
q002p_2_sp3_nd1	brave mens hè.	
TC	00:40:57.515 - 00:40:58.508	
Int_VV	t#is genoeg sier. w#hebbe twintig minute.	
TC	00:40:58.420 - 00:41:00.782	
Int_VV	t#is genoeg.	
TC	00:41:01.605 - 00:41:02.077	
q002p_2_sp2	danke.	
q002p_2_sp2_nd1	danke.	
TC	00:41:02.071 - 00:41:02.686	
Int_VDR	xxx.	
TC	00:41:03.684 - 00:41:08.490	
q002p_2_sp3	allez...	
q002p_2_sp3_nd1	allez...	
TC	00:41:03.099 - 00:41:03.751	

Samenvatting masterproef

Deze meesterproef poogt de strategieën en het achterliggende grammaticaal systeem van het nominale meervoud in het Hasselts te vinden. Enerzijds baseert deze proef zich op een literatuurstudie die het nominale meervoud in zijn oudste vormen bestudeert en vervolgens ook de huidige meervouden in de Nederlandse standaardtaal, de Nederlandse dialecten, het Limburgs en het Hasselts zelf onderzoekt. Anderzijds vormt een eigen transcriptie van een audiofragment een corpus waarop de theorie in de literatuurstudie getest wordt. Uit dat corpus zijn alle meervouden gehaald en vervolgens geanalyseerd volgens drie onderzoeksvragen:

Welke strategieën gebruikt het Hasselts om nominale meervouden te vormen?

Wat is het grammaticale systeem achter die strategieën?

In hoeverre komen de spontane taaldata overeen met de taalkundige literatuur over het nominale meervoud?

In de literatuurstudie zijn er opvallend meer meervoudstrategieën van het Hasselts aangetroffen dan in het corpus zelf. Het audiofragment, dat 41 minuten duurt, bevatte de uitgangen *-e(n)*, *-er*, *-s* en *-es* en andere meervoudsstrategieën als klankverandering (waaronder umlaut, toonverandering en meervouden zonder markering). De literatuurstudie bevatte daarnaast ook onder andere uitgangen als *-rs*, *-de*, *-te*, *-nde* en andere strategieën, zoals de wegval van *p* na *m* in het enkelvoud (*ka.mp* - *kem* 'kam - kammen') en de evolutie van *(n)k* naar *(n)g* (*dè.nk* - *dènges*). Het punt in het enkelvoud geeft een sleптоon aan. Dit de zangerige toon die Limburgers vaak kenmerkt. De beide meervouden, *kem* en *dènges* hebben echter stoottoon, die is een kort en krachtig.

Enerzijds lijkt een deel van de meervouden van het Hasselts op het Nederlands. Woorden uit het Standaardnederlands als *cafés* en *zusters* komen ook in het Hasselts (in een fonologische variant) voor. Anderzijds hebben er in het Hasselts vele suffixverschuivingen plaatsgevonden die fonologisch (zie bijvoorbeeld de *p*-wegval bij *ka.mp* en *kem*), maar ook door de morfologische geschiedenis van de suffixen bepaald kan zijn. Voor de tweede kwestie is umlaut bijvoorbeeld een resultaat van oude stammen die in het West-Frankisch, de voorloper van het Nederlands bestonden.

Uiteindelijk biedt deze thesis een brede waaier aan informatie die nuttig kan zijn voor toekomstig onderzoek naar meervouden over het Standaardnederlands, de Nederlandse dialecten, het Limburgs en ten slotte het Hasseltse dialect.